

ဝိပဿနာဘာဝနာပွားများလို့လျှင်

- 🔔 အတ္တနည်းဖြင့် ဝိပဿနာ မရှုရ - အနတ္တနည်းဖြင့် ရှုရ၏။
- 🔔 ဗုဒ္ဓမြတ်စွာပွင့်ပွင့် မပွင့်ပွင့် - အတ္တနည်း ရှိ၏။
- 🔔 ဝိပဿနာပညာ အနတ္တနည်းသည်၊ ဘုရားပွင့်မှ ရှိ၏။
- 🔔 အတ္တဖြင့်ရှုလျှင်၊ အမြတ်ဆုံး - ဝိပဿနာအကျင့် မဖြစ်။
- 🔔 ဒုက္ခအစုံ - ပရမတ္ထ ဓါတ်သား၏ အရိပ်နိမိတ်ကို -
လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ ခေါ်သည်။
- 🔔 အခြေခံ သမုတိ + ပရမတ် - သစ္စာ - (၂) ရပ် ပိုင်းခြားရှုရမည်။
- 🔔 လက္ခဏာသည် သဘာဝမဟုတ် -
သဘာဝကို ရှာပိုးရမည်။
- 🔔 ဘုရားရှင်တို့ မပွင့်လျှင် - သဘာဝကို သိဘို့ပေးစွ။
- 🔔 သဘာဝ၏ နာမည်မျှပင် - မသိရှိရချေ။
- 🔔 အရိပ်နိမိတ်ကို - ရှုလို့ ကမ္မဋ္ဌာန်းမှန်လျှင် - သမထ။
- 🔔 ဝိပဿနာ ဘာဝနာ၏ အာရုံဘူမိ မှန်အောင် -
ပညတ် + ပရမတ် ခွဲရှုရသည်။

ပ-သုံးလုံး ဝိပဿနာပြန်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်

ဝိပဿနာပညာတက္ကသိုလ်

ရွှေတိဂုံအရှေ့ဘက်မုခ်-၂၀/ ယ၊ ကြားတောရလမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့၊ ☎: ၃၇၇၇၃၀

မဟာသတိပဋ္ဌာန် အနုစံချုပ် ကျင့်စွယ်

သက္ကမအကြိမ်မြောက်

ပရိယတ္တိ

ပဋိပတ္တိ

ပဋိဝေဓ

ပ-သုံးလုံး ဝိပဿနာ ပြန်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်

ဝိပဿနာပညာတက္ကသိုလ်

မဟာသတိပဋ္ဌာန် အနုစံချုပ်ကျင့်စွယ်

ပဓာန နာယက ဆရာတော်

ဘဒ္ဒန္တဇောတိက

တက္ကမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ၊ သာသနဓဇ ဓမ္မာစရိယ၊
ဝိပဿနာပညာတက္ကသိုလ်လောကီကိစ္စက (ကျမ်းပြု) စီစဉ်တင်ပြသည်။

သင်တန်းသားများအတွက်သာ သက္ကမအကြိမ်မြောက်
သာသနာတော်နှစ် - ၂၅၅၂ ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၃၇၀ ခရစ်နှစ် - ၂၀၀၈

ပရိယတ္တိ

ပဋိပတ္တိ

ပဋိဝေဓ

ပ-သုံးလုံး: ဝိပဿနာ ဩနိပုဗ္ဗာရေအဖွဲ့ချုပ်

ဝိပဿနာပညာတက္ကသိုလ်

မဟာသတိပဋ္ဌာန် အနှစ်ချုပ်ကျင့်ဖွယ်

ပဓာန နာယက ဆရာတော်

ဘဒ္ဒန္တဇောတိက

တစ္ဆမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ၊ သာသနဓဇ ဓမ္မာစရိယ
ဝိပဿနာပညာတက္ကသိုလ်လောကီကမ္ဘီက (ကျမ်းပြု) စီစဉ်တင်ပြသည်။

သင်တန်းသားများအတွက်သာ

သတ္တမအကြိမ်ပြောက်

သာသနာတော်နှစ် - ၂၅၅၂

ကောဇာသက္ကရာဇ် - ၁၃၇၀

ခရစ်နှစ် - ၂၀၀၈

မဟာသတိပဋ္ဌာန် ဆနစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

သတ္တမအကြိမ်ပြောက်

ဝိပဿနာဘာဝနာပွားများလိုလျှင်

- ❀ အတ္တနည်းဖြင့် ဝိပဿနာ မရှုရ - အနတ္တနည်းဖြင့် ရှုရ၏။
- ❀ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာပွင့်ပွင့် မပွင့်ပွင့် - အတ္တနည်း ရှိ၏။
- ❀ ဝိပဿနာပညာ အနတ္တနည်းသည်၊ ဘုရားပွင့်မှ ရှိ၏။
- ❀ အတ္တဖြင့်ရှုလျှင်၊ အမြတ်ဆုံး-ဝိပဿနာအကျင့် မဖြစ်။
- ❀ ဒက္ခအစို-ပရမတ္ထဓါတ်သား၏ အရိပ်နိမိတ်ကို - လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ ခေါ်သည်။
- ❀ အခြေခံ သမုတိ+ပရမတ်-သစ္စာ-(၂)ရပ် ပိုင်းခြားရှုရမည်။
- ❀ လက္ခဏာသည် သဘာဝမဟုတ် - သဘာဝကို ရှာမှီးရမည်။
- ❀ ဘုရားရှင်တို့ မပွင့်လျှင် - သဘာဝကို သိဘို့ဝေးစွ။
- ❀ သဘာဝ၏ နာမည်မျှပင် - မသိရှိရချေ။
- ❀ အရိပ်နိမိတ်ကို - ရှုလို ကမ္မဋ္ဌာန်းမှန်လျှင် - သမထ။
- ❀ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ၏ အာရုံဘူမိ မှန်အောင် - ပညတ် + ပရမတ် ခွဲရှုရသည်။

ပ-သွံးလွံး ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်

ဝိပဿနာပညာတက္ကသိုလ်

ရွှေတိဂုံအရှေ့ဘက်မုခ်-၂၀/ဃ၊ ကြားတောရလမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့၊ ☎ ၃၇၇၇၃၁

ပရိယတ္တိ

ပဋိပတ္တိ

ပဋိဝေဓ

ပ-သုံးလုံး ထိပဿနာ ပြန်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်

ထိပဿနာ ပညာတက္ကသိုလ်

မဟာသတိပဋ္ဌာန် အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

ကျမ်းပြုရေးသားသူ

ပ-သုံးလုံး ပဓာန နာယကဆရာတော်
ဘဒ္ဒန္တဇောတိက (မထေရ်မြတ်)

သာသနဓဇေဓမ္မာစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ၊
ထိပဿနာပညာတက္ကသိုလ်အဓိကမ္မိက (ကျမ်းပြု)

ရွှေတိဂုံစာရေ့ဘဏ္ဍာ ၂၀ / ယ၊ ပြားတောရလမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကင်းမြို့။

ဖုန်း - ၃၇၇၇၃၁

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာပေခွင့်ပြုချက်အမှတ် -

မျက်နှာပိုး ကြိုတင်ခွင့်ပြုချက်အမှတ် -

၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ ဇွန်လ

အုပ်ရေ - ၂၀၀၀

သတ္တမအကြိမ်မြောက်

ထုတ်ဝေသူ

ဒေါ်ခိုင်းသဇင်ဌေးလှိုင်

မြ (၀၄၃၃၂) အောင်ပိုင်မင်းစာပေ

ကွန်ပျူတာအတွင်းစာစီ

မဝင်းမာ (ကွန်ပျူတာ)

မျက်နှာပိုး၊ ဒီဇိုင်း/ဗလင်း၊ ပုံနှိပ်တိုက်

ရွှေမြို့တော် အဆင့်မြင့်ရောင်စုံပုံနှိပ်တိုက်

အတွင်းကာလာဗလင်

A.Z Colour Separation

သင်တန်းသားများအတွက်သာ

ပ - သုံးလုံး ဝိပဿနာ ပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်

မဟာသတိပဋ္ဌာန် ထွန်းတောက်ချိန်

ရေခပ်၊ ထင်းခွေ၊ ယက်ကန်းခတ်သောအခါ၌ပင် -
အမိ၊ သင်သည် မဟာသတိပဋ္ဌာန်တို့တွင်၊ အဘယ် သတိ
ပဋ္ဌာန်ကို၊ နှလုံးသွင်းအားထုတ်ပါသနည်းဟု မေးလေလျှင်၊
တစ်စုံ-တစ်ခု စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှ၊ အားမထုတ်၊ နှလုံးမသွင်း
ပါဟု ဆို၏။

ထိုသူမကို သင်၏အသက်ရှင်ခြင်းကား- အကျိုး မရှိ၊
စက်ဆုပ်ဖွယ် ရှိ၏။ သင်သည် အသက်ပင်ရှင်ပေမဲ့၊ သူသေ
ကောင်မနှင့် တူ၏ဟု ကဲ့ရယ်ရှုတ်ချကြကုန်၏။ ထို့နောက်
ဤသို့မနေလင့် ဟု ဆိုဆုံးမကြ၍၊ တစ်ခုခုသော သတိပဋ္ဌာန်ကို
သင်ပေးလိုက်ကြကုန်၏။

အကြင်သူမသည်ကား- ဤမည်သော သတိပဋ္ဌာန်
ကို၊ နှလုံးသွင်း အားထုတ်၏ဟု ဆို၏။ ထိုသူမအား ကောင်း
ချီးနှုမော်၊ သာဓုအကြိမ်ကြိမ်ခေါ်ကြကုန်၏။ သင်၏ အသက်
ရှင်ခြင်းသည်၊ ကောင်းသော အသက်ရှင်ခြင်းပေတည်း၊ လူ၏
အဖြစ်ကို ကောင်းစွာရသည်၊ ရောက်သည်၊ ဖြစ်ပေ၏။ သင်၏
အကျိုးငှာ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပွင့်တော်မူခြင်းဖြစ်၏။

ဤသို့စသည်ဖြင့် ကြိုးစား၊ ကြိုးစားဟု တိုက်တွန်း
ချီးမွန်းတော်မူကြကုန်၏။ ငါသည် ငါ့အတွက် - ဘုရားပွင့်
စေအံ့။ သူတော်သူမြတ်တို့ . . .
သာဓု အကြိမ်ကြိမ်ခေါ်စေအံ့ ဟု ဆုံးဖြတ်သင့်၏။
ခိရတ္တု၊ တစိ ဇီဝိတံ ဇီဝမာနာပိ တံ၊ မတသဒိသာ တဝ ဇီဝိတံ၊
သုဇီဝိတံ တဝတ္ထာယ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပန္နော။

(မ-ဋ-၁-၂၃၃)

မဟာသတိပဋ္ဌာန် အကျိုး

တစ်ခုတည်းသော လမ်းစဉ် -

- ၁။ သတ္တဝါတို့ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်းငှာ၊
- ၂။ စိုးရိမ်ပူဆွေး လွန်မြောက်ခြင်းငှာ၊
- ၃။ ငိုကျွေးမြည်တမ်း လွန်မြောက်ခြင်းငှာ၊
- ၄။ ကိုယ်ဆင်းရဲ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းငှာ၊
- ၅။ စိတ်ဆင်းရဲ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းငှာ၊
- ၆။ မဂ်ဉာဏ် ရခြင်းငှာ၊
- ၇။ နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက် ပြုခြင်းငှာ။

ဧကာယနော အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါ စသည်ဖြင့် တစ်ကြောင်းတည်းသောခရီး၊ တစ်ခုတည်းသော လမ်းစဉ်ဖြစ်သော၊ ဤ မဟာသတိပဋ္ဌာန်(၂၁) ခန်း။ ကျင့်စဉ်တရားကို၊ ဆန္ဒ၊ ဝီရိယ၊ ပညာ ညီမျှစွာ (၇)နှစ်၊ ကျင့်ကြံအားထုတ် နှလုံးသွင်းရှုဆင်ခြင်ပါလျှင်၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်ကြောင်း၊ အကျိုး (၇)ပါး ရရှိကြောင်း မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူပါသည်။

နံနက်ကျင့်လျှင် - ည ဖြစ်၊

ညကျင့်လျှင် - နံနက်ဖြစ်။ (မ-၂-၃၀၁)

ဆရာက- ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ တပည့်က- ပဓာနိယင်္ဂံ (၅) ပါးစုံလျှင်၊ နံနက်ကျင့်လျှင် - ည တရားထူးရာ ညကျင့်လျှင် - နံနက်တရားထူး မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရနိုင်ကြောင်း ဟောတော်မူခဲ့၏။

အင်္ဂါ (၅) ခု ပဓာနအမှုမှာ -

ယုံကြည်၊ ကျန်းမာ၊ ဖြောင့်စင်းစွာ နှင့် လွန်စွာအားထုတ်၊ နာမ်နှင့် ရုပ်ကို၊ ဖြစ်ချုပ်သိမြင်-ဤငါးအင် မဂ်လျှင်ရကြောင်းတည်း။

ဘာဝနာကျင့်နည်းအစဉ်

- ၁။ သင်ကြားနာယူ မှတ်သားရမည်။
- ၂။ နှုတ်ဖြင့် တပြောင်းပြန်ပြန် ရွတ်ဆိုရမည်။
- ၃။ အနက်အဓိပ္ပာယ် စိတ်၌ထင်အောင် နှလုံးသွင်းရမည်။
- ၄။ ဉာဏ်အမြင် ကောင်းစွာ ထိုးထွင်းသိမြင်လာမည်။

- ၁။ သောတာနုဂတာ။
- ၂။ ဝစသာပရိစိတာ။
- ၃။ မနသာနုပေက္ခိတာ။
- ၄။ ဒိဋ္ဌိယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓါ။ (အံ-၁-၅၀၄)

အာစရိယဝါဒလည်း ပါဠိတော်နှင့် တူသည်။

- ၁။ နှုတ်တိုက်အာဂုံ ရွတ်ဆိုရမည်။
- ၂။ အဓိပ္ပာယ်သဘာဝ မှန်းဆရှုဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းရမည်။
- ၃။ ဉာဏ်အမြင် ထက်သန်လာလျှင်၊ သဘာဝနာမ်ရုပ် ဖြစ်ပျက်၊ တိုက်ရိုက်ထင်လာလိမ့်မည်

ပဌမံတာဝ အာဂမာနုသာရတော အနုမာနဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗော။
 တတောပရံ အနုက္ကမေန ဘာဝနာဉာဏေ ဗလပတ္တေ။
 ပစ္စက္ခတောဝ ဒိဿတိ။ (ဋီကာဟောင်းကြီး - ၃၆၉)

- ၁။ သုတမယ၊ စိန္တာမယ၊ ဘာဝနာဖြင့်၊
ကျင့်ကြံအားထုတ်၊ နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ပွားများရမည်။
- ၂။ နှုတ်တိုက်၊ အာဂုံရွတ်ဆိုရမည်မှာ အများကြီးမဟုတ်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ - အဓိက ကျသော၊ စာပေပါဠိ မြန်မာ တစ်ခုခုကို ဆိုလိုသည်။

ဝိပဿနာဘာဝနာ အချုပ်

- ၁။ အတ္တ နဲ့ အနတ္တ ကွဲရမည်။
- ၂။ လက္ခဏာရေး (၃) ပါး ပါရမည်။
- ၃။ နိဗ္ဗာန်အာရုံပြု စိတ်စေလွှတ် ပေးရမည်။

၁။ သော ဝတ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု။ ကဗ္ဗိဓမ္မံ အတ္တတော သမန္န ပဿန္တော၊ အနုလောမိကာယ ခန္တိယာ သမန္နာဂတော၊ ဘဝိဿတိ တိ၊ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။

(အံ-၂-၃၈၅/၃-၉-၄၁၀)

သဗ္ဗဓမ္မေ အနတ္တတော ၊ ပ၊ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။
 အတ္တ နဲ့ အနတ္တ မကွဲပဲ၊ ဝိပဿနာရှုလျှင် -
 နတ်ပြည်ပဲ ရောက်နိုင်၏။ အပါယ်တံခါး မပိတ်နိုင်။
 သောတာပန် မဖြစ်နိုင်ချေ -

တာသဗ္ဗာပိ မဂ္ဂဝရဏာ န သဂ္ဂဝရဏာ (နိ-၃၈၈)

- ၂။ လက္ခဏာရေး (၃) ပါး မပါလျှင်၊ ဝိပဿနာမဟုတ်။
 ဗုဒ္ဓါနဉ္စ ဓမ္မဒေသနာ တိလက္ခဏမုတ္တာနာမ နတ္ထိ။

(ဗုဒ္ဓဝင်-ဋ-၃၁၈)

- ၃။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံမပြု၊ စိတ် မစေလွှတ်လျှင်၊ မဂ် စိတ်မပေါ်နိုင်။

အမတာယဓာတုယာ စိတ္တံ ဥပသံဟရတိ။

(မ-၂-၉၉)

မာတိကာ

<u>စဉ်</u>	<u>အကြောင်းအရာ</u>	<u>စာမျက်နှာ</u>
၁။	မဟာသတိပဋ္ဌာန်ထွန်းတောက်ချိန်	(က)
၂။	မဟာသတိပဋ္ဌာန်အကျိုး	(ခ)
၃။	ဘာဝနာကျင့်နည်းအစဉ်	(ဂ)
၄။	ဝိပဿနာ ဘာဝနာအချုပ်	(ဃ)
၅။	အကြောင်းအရာ (င, စ, ဆ, ဇ, စု, ည, ဋ, ဌ)	
၆။	နမောတဿ နှင့် ဝိပဿနာ ပညာတန်တိုး	၁
၇။	ဝိပဿနာ ပညာသတ္တိ	၁
၈။	ဆုံးရှုံးခြင်းကြီး	၂
၉။	အဆုတ်ယုတ်ဆုံး	၂
၁၀။	အကြီးပွားဆုံး	၃
၁၁။	အမြတ်ဆုံးပညာ	၃
၁၂။	မြတ်စွာဘုရားအား ဒုလ္လဘ ကျေးဇူးဆပ်	၄
၁၃။	အများချမ်းသာဘို့ အဓိဋ္ဌာန်	၅
၁၄။	ဆုတောင်းအမျှဝေ	၆
၁၅။	မဟာဒတ္တ-နွားလားအကြောင်း	၇
၁၆။	မသေမီ-ကြိုတင်သိနိုင်သော အာနာပါနဘာဝနာ	၉
၁၇။	အာနာပါန၏ လက်ငင်းဒိဋ္ဌအကျိုး	၁၁
၁၈။	အာနာပါနအားထုတ်လျှင်-ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ဆင်းရဲခြင်း အလျှင်းမရှိစေရ။	၁၃
၁၉။	မဟာကမ္မိနမထေရ်။	၁၄

(၈)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၀။	ဗောဓိကထာ အလောင်းတော်	၁၅
၂၁။	ပြုနိုင်ခဲ့သောအကျင့် ကျင့်ပေမဲ့မရ၊ မူလအကျင့် ကျင့်မှ တရားထူးရ-	၁၆
၂၂။	အာနာပါနမုန်လျှင်- သတိမလွတ်ရ	၁၈
၂၃။	ထွက်သက် ဝင်သက်မရှိသူ (၈) ဦး	၂၂
၂၄။	သတိပျောက်လျှင် ဤသို့ရှာ	၂၃
၂၅။	အာနာပါနအလုပ်စပြု	၂၄
၂၆။	သိမ်သိမ်ငယ်ငယ်မဟုတ်	၂၇
၂၇။	ထွက်သက် ဝင်သက် ငြိမ်းကုန်၏	၃၁
၂၈။	အာရုံပြု မတွေ့မဝေရှု	၃၄
၂၉။	တည်မှု နှင့် ရှုမှု	၃၅
၃၀။	အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း အထောက်အပံ့ (၈) မျိုး	၄၂
၃၁။	အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း ဘေးရန် (၈) မျိုး	၄၂
၃၂။	နမော တေ ဗုဒ္ဓဝီရတ္ထု ယောဇနာ	၄၃
၃၃။	အနှစ် နှင့် အဖျဉ်း	၄၃
၃၄။	တရားအားထုတ်သူတို့အား လှူရခြင်းသည် သာလွန်၍ အကျိုးများ၏	၄၅
၃၅။	အခန်း (၁) အာနာပါနပဌ အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း (၁၆) ပါး၊ အစဉ်အတိုင်းကျင့်ရမည်	၄၆
၃၆။	အခန်း (၂) ဣရိယာပထပဌ	၅၂
၃၇။	နာမ် နှင့် ရုပ်	၅၄
၃၈။	အကြောင်း နှင့် အကျိုး	၅၄
၃၉။	ပညတ် နှင့် ပရမတ်	၅၅

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၄၀။	သနိမိတ္တ နှင့် အနိမိတ္တ	၅၆
၄၁။	သညာ နှင့် ပညာ	၅၆
၄၂။	အခန်း (၃) သမ္ပဇာနပဗ္ဗ	၅၈
၄၃။	☉ ရှေးတက် နောက်ဆုတ် ရှုဆင်ခြင်နည်း	၅၉
၄၄။	သွားက အကျိုး ရှိ မရှိ	၆၀
၄၅။	သွားက သင့် မသင့်	၆၀
၄၆။	သွားက ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်း လွတ် မလွတ်	၆၀
၄၇။	ရှင်ငယ် နှင့် ရဟန်းငယ်	၆၀
၄၈။	အသွား ရှု၊ အပြန် မရှု	၆၁
၄၉။	အပြန် ရှု၊ အသွား မရှု	၆၂
၅၀။	အသွားအပြန် မရှု	၆၃
၅၁။	အသွားအပြန် ရှု	၆၃
၅၂။	ဖုဿဒေဝ မထေရ်မြတ်	၆၄
၅၃။	မဟာနာဂ မထေရ်မြတ်	၆၅
၅၄။	ငါးကျိပ်သော မထေရ်မြတ်များ	၆၅
၅၅။	ခြေတစ်လှမ်း ခြောက်ပုံပုံ	၆၅
၅၆။	☉ ကြည့်ရှုခြင်း ရှုဆင်ခြင်နည်း	၆၆
၅၇။	မြင်လျှင် နိမိတ်မယူရ	၆၇
၅၈။	ပုံပန်းနိမိတ်ယူလျှင် ဒုက္ခပွား-နိဗ္ဗာန်ဝေး	၆၈
၅၉။	စက္ခု စသည်၌ ဝိပဿနာရှုဆင်ခြင်နည်း	၇၂
၆၀။	ဤအကြောင်းကိုသာလျှင် ယခုအခါ နှလုံးသွင်း နေပေတော့အံ့	၇၂

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၆၁။	၉ ကွေးခြင်း ဆန့်ခြင်း၌ ရှုဆင်ခြင်နည်း	၇၈
၆၂။	အကျိုး ရှိ မရှိ	၇၈
၆၃။	သင့် မသင့်	၇၉
၆၄။	တရားနှလုံးသွင်း လွတ် မလွတ်	၇၉
၆၅။	၉ နာမ် ရုပ် ဉာဏ်- ရှုမိ မရှုမိ	၈၀
၆၆။	ဒုကုဋ် သပိတ် သင်္ကန်းဆောင်ခြင်း၌ ရှုဆင်ခြင်နည်း	၈၁
	တရားနှလုံးသွင်း လွတ် မလွတ်	၈၁
	နာမ်ရုပ် ရှုမိ မရှုမိ	၈၁
၆၇။	နည်းယူစရာ (ဥပမာ)	၈၂
၆၈။	၉ စားသောက်ခဲ လျက်ရာ၌ ရှုဆင်ခြင်နည်း	၈၃
၆၉။	အကျိုး ရှိ မရှိ	၈၃
၇၀။	သင့် မသင့်	၈၃
၇၁။	ကမ္မဋ္ဌာန်း လွတ် မလွတ်	၈၄
၇၂။	နာမ်ရုပ် ဖြစ်ပျက် ဉာဏ်၌ ထင် မထင်။	၈၄
၇၃။	အစာသစ်အိမ် အူမကြီး	၈၅
၇၄။	၉ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် စွန့်ခြင်း၌ ရှုဆင်ခြင်နည်း	၈၇
၇၅။	၉ တိပိဋကဓရ မဟာသီဝမထရ်မြတ်ကြီး၏ ရှုဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းနည်း	၈၈
၇၆။	ယောဂီရဟန်း သူမြတ်၏ ဉာဏ်အမြင်	၉၂
၇၇။	အခန်း (၄) ပဋိကူလမနသိကာရပဗ္ဗ	၉၃
၇၈။	အခန်း (၅) ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗ	၁၀၁
၇၉။	ငါကမရှုရ ငါမပါရ ငါမရှိ	၁၀၃
၈၀။	မန်လည် သံဝေဂ လင်္ကာများ	၁၀၄

(ဈ)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၈၁။	အခန်း (၆) နဝသိဝထိကပဗ္ဗ + (ရှုဆင်ခြင်နည်း ၉-ခန်း) ၁၀၆	
၈၂။	သတိသမ္ပဇ္ဈင် ဆင်ခြင်နည်း	၁၀၈
၈၃။	အခန်း (၁၅) ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်	၁၁၀
၈၄။	ရှင်သာရိပုတြာရဟန္တာဖြစ်ခြင်းနှင့် ဒီဃနခ သောတာပန်ဖြစ်ခြင်း။	၁၁၂
၈၅။	တရားအားထုတ်သူတို့ အားကိုးရာ သာဓက	၁၁၃
၈၆။	ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသမထေရ်မြတ်ကြီး ဝေဒနာ ရှုဆင်ခြင်နည်း	၁၁၄
၈၇။	ဝေဒနာသံယုတ်လာ ဝေဒနာရှုဆင်ခြင်နည်း	၁၁၅
၈၈။	ဝေဒနာချုပ်ငြိမ်းနည်း	၁၁၉
၈၉။	သာသနာတွင်း ရဟန်းစစ်-မစစ်	၁၁၉
၉၀။	အန္ဓ-ကလျာဏ ပုထုဇဉ်တို့အမြင်	၁၂၀
၉၁။	ဝေဒနာအစစ် ၁၀၈	၁၂၁
၉၂။	ဝေဒနာတို့၏ ဒုက္ခအတိ ဖြစ်နေခြင်းကို လူ နတ်တို့၏ စည်းစိမ်ခံစားနေသော လူမင်း နတ်မင်းတို့ မသိရှာကြချေ။	၁၂၃
၉၃။	ဒုက္ခစက်ဝန်း၌ သုခပြဿနာတော်	၁၂၅
၉၄။	ဝေဒနာ-၁၂၁၊ စိတ်-၁၂၁ (ဇယား)	၁၂၇
၉၅။	အခန်း (၁၆) စိတ္တာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်	၁၃၁
၉၆။	ယခုပင် စိတ်ကို ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းရှုပေအံ့	၁၃၁
၉၇။	ပညတ် နှင့် ပရမတ်	၁၃၃

(၂)

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၉၈။	(၁) အကု-ကု (၂) ကု-ကု (၃) ကု-ဗျာ	၁၃၇
၉၉။	ဒုက္ခ နဲ့ နိဗ္ဗာန်ပဲ ရှိသည် (ဇယား)	၁၃၉
၁၀၀။	အမြင်မှန် သမ္မာဒိဋ္ဌိ	၁၄၃
၁၀၁။	ဒုက္ခကို နှိုင်းဆချက်	၁၄၃
၁၀၂။	အခန်း (၁၇) ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် နိဝရဏ ရှုဆင်ခြင်နည်း	၁၄၅
၁၀၃။	နိဝရဏ နိဂုံး	၁၄၇
၁၀၄။	အခန်း (၁၈) ခန္ဓာ(၅)ပါး ရှုဆင်ခြင်နည်း	၁၄၉
၁၀၅။	ဝိပဿနာအားထုတ်သည် ဟူသည် ...	၁၅၁
၁၀၆။	ဝိပဿနာရှုသော ပုဂ္ဂိုလ် ...	၁၅၂
၁၀၇။	ခန္ဓာနိဂုံး	၁၅၅
၁၀၈။	အခန်း (၁၉) အာယတနရှု သံယောဇဉ်ပယ်နည်း	၁၅၇
၁၀၉။	အာယတန နိဂုံး	၁၅၈
၁၁၀။	အခန်း (၂၀) ဗောဇ္ဈင် ရှုဆင်ခြင်နည်း	၁၆၁
၁၁၁။	ဗောဇ္ဈင်နိဂုံး	၁၆၄
၁၁၂။	အခန်း (၂၁) သစ္စာ (၄) ပါး နှလုံးသွင်းနည်း	၁၆၇
၁၁၃။	မဟာသီဝ တိပိဋကဓရ မထေရ်ကြီး အားထုတ်နည်း	၁၇၀
၁၁၄။	နိရောဓသစ္စာ၌ အထူးမှတ်ဖွယ်	၁၇၁
၁၁၅။	မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်မြတ်တရား	၁၇၃
၁၁၆။	သစ္စာ နိဂုံး	၁၇၅
၁၁၇။	ချမ်းသာကြောင်း (၄) ပါး	၁၇၇

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၁၈။	စေ့မြေ သိပ်သည်း . . . (ဆုံးမစာ)	၁၇၉
၁၁၉။	လူ့ဘောင်ဌာန	၁၈၀
၁၂၀။	နေ့စဉ် ချမ်းသာရာတရား ရှာဖွေကျင့်နည်း	၁၈၄
၁၂၁။	အောင်မြင်လိုလျှင် မေတ္တာဓာတ် မပြတ်နိုးပေးရမည်	၁၈၆
၁၂၂။	အလကားမနေနဲ့ . . .	၁၈၉
၁၂၃။	အမြတ်ဆုံး အလှူ . . .	၁၉၀
၁၂၄။	၁- ပေးလှူချင်ဖွယ်	၁၉၀
၁၂၅။	၂- မလှူသူကို လှူသူက လွှမ်းမိုးခြင်း	၁၉၁
၁၂၆။	၃- အကြောင်းပြ သာဓက	၁၉၁
၁၂၇။	၄- လှူလျှင် အကျိုးရှိ	၁၉၂
၁၂၈။	၅- လယ်ယာမြေကောင်း	၁၉၂
၁၂၉။	၆- အတ္တနည်း	၁၉၃
၁၃၀။	၇- အနတ္တနည်း	၁၉၃
၁၃၁။	၈- အလှူခံသူသည် သူ ငါ မဟုတ်	၁၉၄
၁၃၂။	၉- လှူဖွယ်ဝတ္ထု သူ ငါ မပိုင်	၁၉၅
၁၃၃။	၁၀- ပညတ် ပရမတ်ကွဲအောင်ရှု	၁၉၅
၁၃၄။	၁၁- ဝိပဿနာဉာဏ်၏ ရှုကွင်းရှုကွက်။	၁၉၆
၁၃၅။	၁၂- အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာဖြတ်လှူ	၁၉၆
၁၃၆။	လာဘ် နှင့် ရဟန်း	၂၂၈
၁၃၇။	မျက်ပြေလင်္ကာ . . .	၂၄၂
	ဆုတောင်းနိဂုံး။	
	လာဘ် နှင့် ရဟန်း	

(၂၅) နှစ်ခရီး

တောင်းပန်ကြခြင်း - ၁၉၆၆ ခုနှစ်မှ အစပြု၍၊ ဝိပဿနာ သင်တန်းသင်ပြခဲ့ရာ၊ သုံးနှစ် လေးနှစ်ခန့် (၁၉၆၉) သို့ ရောက်သော်၊ သင်တန်းသား ရှင် လူ ရဟန်းအများက၊ ကျင့်နည်းအမှန်၊ ရေးသားပေး ပါရန် နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း တောင်းပန်လာကြရာ၊ ယခုအခါ (၂၅) နှစ် ခရီးသို့ပင် ရောက်ခဲ့ပေပြီ -

ထို့ပြင် ဆရာကြီး ဦးပဂျီငိုကလည်း၊ အကြိမ်ကြိမ် တိုက် တွန်းခဲ့ရာ ဂရု ဂါရဝေတဗ္ဗ၊ ဆရာတော်ကြီးများကလည်း၊ ညွှန်ကြား ခဲ့၍ အကြိမ်ကြိမ်ရေးသားခဲ့ပြီး၊ ယခုအခါ အပြီးတိုင် ပြင်ဆင်ပြီး ခြင်းသို့ ရောက်ခဲ့ပေပြီ -

ရည်ရွယ်ရင်း... ပ-သုံးလုံးဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ် ၏ သြဝါဒါစရိယ အဘိဇေမဟာရဋ္ဌဂရု ဘိလပ်ပြန် ဆရာတော်ဘုရား ကြီး ဦးသေဠိလ၏ သြဝါဒနှင့် အဖွဲ့ချုပ်၏ ပဓာန နာယကများ၊ ဘဒ္ဒန္တ အဂ္ဂဝံသ၊ ဘဒ္ဒန္တကုသလဆရာတော်ကြီးများ၏ ညွှန်ကြားချက် ဦးထိပ် ပန်ဆင်လျက်၊ အဖွဲ့ချုပ်၏ တည်ရာဌာန၊ ပရိဘောဂစေတီ ခေါ်ဆို ထိုက်သော အဆောက်အဦး ဓမ္မာရုံကြီး၊ ဝိပဿနာ ပညာတက္ကသိုလ် ကို၊ သမ္မာဆန္ဒဝိရိယပြင်းပြစွာဖြင့် ဦးဆောင်တည်ထားခဲ့ပြီး၍ -

ယခုသော် -ဓမ္မစေတီအဖြစ် အဖွဲ့ချုပ်၏ ကျင့်ဖွယ်မှု၊ ဤ မဟာသတိပဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ်ကျင့်ဖွယ်ကို ရှင်တော်မြတ်ဘုရားအား ကျေးဇူးဆပ်၍ တည်ထားခဲ့ပေအံ့ဟု စီရင်အပ်ပေတော့သတည်း။

ဝ-သုံးလုံး ဝဓာနုနာယထဆရာတော်
ဘဒ္ဒန္တဇောတိထ (သာသနုဇေဓမ္မာစရိယ၊ မဟာထမ္မဋ္ဌာနာစရိယ)
နိုင်ငံတော်မှ ၁/၂၀၀၈ သာသနာရေးသိုင်ရာ
ဘွဲ့ထံဆိပ်တော်ချီးမြှင့်အပ်နှံခြင်းခံရသော (အဂ္ဂမဟာထမ္မဋ္ဌာနာစရိယဘွဲ့)
ဝ-သုံးလုံး ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်
ရန်ကင်းမြို့၊ (၁၉၉၄)

ပ-သုံးလုံး ဝိပဿနာ ပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်

ကျေးဇူးတင် ဂုဏ်ပြုလွှာ

ပ-သုံးလုံး ဝိပဿနာ ပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်
 ဝိပဿနာ ပညာတက္ကသိုလ် တွင် ပဓာန နာယက
 ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တဇောတိက (မထေရ်မြတ်) သာသန
 ဓဇေဓမ္မာစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ၊ ဝိပဿနာ
 ပညာတက္ကသိုလ်အသိပညာဦးစီးဌာန (ကျမ်းပြု) ၏ **မဟာ
 သတိပဋ္ဌာန် အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်** ကျမ်းစာအုပ်ကို
 အသစ်ပြန်လည် စာစီ ပုံနှိပ်ရိုက်နှိပ်ရန် ပ-သုံးလုံး
 ဝိပဿနာ ပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ် မှ မတည်၍ အလှူရှင်
 အသီးသီးတို့မှ လှူဒါန်းကြသည့်အတွက် ကျေးဇူးတင်
 ရှိကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

ဤ **မဟာသတိပဋ္ဌာန် အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်**
 ကျမ်းစာအုပ်ကို အသစ်ပြန်လည် စာစီ ပုံနှိပ်ထုတ်
 ဝေရာတွင် စာမူသန့်အောင် ပြင်ဆင်ပေးခဲ့ကြသော
 ဦးမောင်ကြီး (စာရင်းစစ်) နှင့် ပြန်ကြားရေးမှူး ဦးစိုးမြင့်
 (စိမ်းနု) တို့အား ဤစာအုပ်ကို ဤမျှကောင်းမွန်အောင်
 ကြိုးစားဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့် အလှူငွေများရရှိအောင်
 ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့အတွက် မော်ကွန်းတင် ဂုဏ်ပြုအပ်
 ပါသည်။

ဒေါက်တာ ထံညွန့် (Ph.D)

ဝ- သုံးလုံး ဝိပဿနာပညာတက္ကသိုလ်

ပထမ ဇော ဝေဒနာ

ဇာတ် ဇာတ် ခဏ၊ ဇာတ် လိုရ၏။

ဇာတ် ဇာတ်၊ ဇာတ် လိုရ၏။

ဇာတ် ဇာတ်၊ ဇာတ် ဝါမှ။

လည်ခါမဆုံး၊ ..... လူ့သွန်တုံး ။

ထိုမှ အစ၊ ကျန်ဇော (၆) ဝ ၊

ဝေနေယျတို့ - ပထမဇော ⇨ ယောနိသော ဟု ၊

ထိုးထွင်းသိဖို့၊ ကြိုးစားမှသာ၊

မဂ္ဂင်လမ်းကြောင်း၊ အကျင့်ကောင်းတို့၊

ကျင့်ကြကြိန့်ကုတ်၊ အားထုတ်ရာ၏။

အကုသိုလ်ဇော၊ အယောနိသော -

စောခါနေသော၊ သဗ္ဗာနာတိ - မဂ္ဂိငြားသော်၊

အထူးထူးသိ ⇨ ဝိဇာနာတိ၊

ဖြစ်ရန်မဂ္ဂိ၊ ဇာတ်တဖန်၊

ဖြစ်ဖို့သေချာ၊ ကေန်ရောက်မည်သာ။

သင်၊ သိ၊ တတ်၊ ကျင့်၊ ဟောမှုအစစ်၊

သင်နိုင်ဖို့ရာ၊ မသင်ပါမှ။

ကျင့်တတ်ဖို့ရန်၊ မကျင့်နိုင်ဘဲ၊

ခဲယဉ်းပါဘိ၊ လျှစ်ရှုံး၏။

ဓမ္မစာရီ

(၂၆. ၁၂. ၂၀၀၄) M

ဒုမော တဿ ဘဝဝဏော အဂတဏော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

“ ဝိပဿနာ ပညာတန်ဘိုး ”

ယင်း-တန်ဘိုး နှိုင်းဆကြည့်သော်၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ဘုရားလောင်းသည်၊ သား၊ မယား၊ ထီးနန်း၊ စည်းစိမ်စွန့်၍၊ ပြုနိုင်ခဲ့ကျင့်နိုင်ခဲ့တဲ့-ဒုက္ကရစရိယာ-အကျင့်၊ ခြောက်နှစ်တိုင်တိုင် ကျင့်သုံးတော်မူသည်။

ထိုမျှမက သုမေဓာရှင်ရသေ့အဖြစ်မှသည်၊ ဝေဿန္တရာမင်းအဖြစ်တိုင်အောင်၊ ပါရမီ ၁၀-ပါး၊ အပြား-၃၀၊ စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါးတို့ကို၊ သင်္ချေလေးရပ်၊ သိန်းကပ်ကမ္ဘာ၊ ဖြည့်ကျင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ၊ စိုက်ထုတ်တော်မူမှ၊ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရရှိ ရောက်ရှိတော်မူလေသည်။

တစ်ဆူ-တစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်တော်မူမှ၊ ဝိပဿနာပညာ ထုတ်ဖော် ဟောကြားတော်မူ၏။

ယင်းသို့လျှင် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း၊ တန်ဘိုးကြီးမား အဘိုးအနုတ္တ ထိုက်တန်တဲ့ ဝိပဿနာပညာ။ အကျင့်မြတ်သိခွင့် ကျင့်ခွင့်ရရှိတဲ့၊ မိမိ-ဘုန်းကံကိုလည်း၊ အထူးကြည်နူး ဝမ်းမြောက်ကြရပေမည် သူမြတ်တို့ -

ဝိပဿနာပညာသတ္တိ

ယင်း-သတ္တိသည် ဆင်းရဲအဝဝ ချုပ်ငြိမ်းစေနိုင်သော အားကြီးသော အကြောင်းဖြစ်သည်။ တစ်ခြားတပါးမရှိချေ။ ဝိပဿနာပညာသည် မဂ်ပညာအား-ကျေးဇူးပြုသည်။ မဂ်ပညာသည် - ဆင်းရဲမှန်သရွေ့ ချုပ်ငြိမ်း၊ ကုန်ခမ်း၊ ပြတ်တောက်စေ၏။

၂ _____ မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်
ဝိပဿနာပညာ စံမှီက မဂ်ပညာဖြစ်ပေါ်အံ့ -။

ရဟန်းတို့ - ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ အိုခြင်း၊ သေခြင်းဒုက္ခ၊
အကယ်၍ မရှိခဲ့သော်၊ ငါဘုရားပွင့်ရန်မလို။ ယင်း-ဒုက္ခအဝဝ
ချုပ်ငြိမ်းရန် ပွင့်လာရ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (အံ့-၃-၃၇၀။)

ဆုံးရှုံးခြင်းကြီး

အာဠာရ ဥဒကော ပရာဇယော မဟာပရာဇယော။

အလောင်းတော် နှင့် ကျင့်ဖော်ကျင့်ဘက်၊ အာဠာရ ဥဒက
သည် - သမထဘာဝနာ၏ အစွမ်းကြောင့်၊ အရူပဘုံသို့ ရောက်
ကြပြီ။ ထိုအခါ အလောင်းတော်ဘုရားဖြစ်၍ တရားဟောမည်ဟု
ကြံသော်၊ ဩော်. . . အာဠာရ - ဥဒကတို့၊ အရှုံးကြီး ရှုံးကြပေ
ပြီဟု မိန့်တော်မူ၏။ (အာဠာရ၊ ဥဒက တို့မှာ-နားထောင်စရာ
နားမရှိပြီ။)

ရဟန်းတို့ - ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာမှ၊ ဆုတ်ယုတ်ကြ
သော သူတို့သည်၊ စည်းစိမ်အားလုံးတို့မှ ဆုတ်ယုတ်သူတို့မည်၏။
(ဣတိဝုတ် - ဒုက - ၂၁၉။)

အဆုတ်ယုတ်ဆုံး

ရဟန်းတို့ - ဆွေမျိုး၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ အခြံအရံ ကျော်စော
ဆုတ်ယုတ်ခါမျှသည်၊ အဆုတ်ယုတ်ဆုံးမဟုတ်၊ အနည်းငယ်မျှ ဟု
မိန့်၏။

ရဟန်းတို့ - ဆုတ်ယုတ်ခြင်း တကာတို့ထက်၊ ဝိပဿနာ
ပညာ၏ ဆုတ်ယုတ်ခြင်းသည်၊ အဆုတ်ယုတ်ဆုံးဟု မိန့်တော်မူ၏။

အကြီးပွားဆုံး

ရဟန်းတို့ - ဆွေမျိုး၊ စည်းစိမ်အခြံအရံ ကျော်စော ကြီးပွား ခါမျှသည်၊ အကြီးပွားဆုံးမဟုတ်။ အနည်းငယ်မျှဟု မိန့်တော်မူ၏။

ရဟန်းတို့ - ကြီးပွားခြင်း တကာတို့ထက်၊ ဝိပဿနာပညာ ၏ ကြီးပွားခြင်းသည်၊ အကြီးပွားဆုံးဟု မိန့်တော်မူ၏။

(အံ-၁-ဧက-၁၃/ပဒ- ၇၆ မှ ၈၀)

အမြတ်ဆုံးပညာ

ရဟန်းတို့ - မြင်ရ၊ ကြားရခြင်းတို့တွင်၊ ရတနာသုံးပါး၊ ဖူးမြင် ကြားနာရခြင်းသည် အမွန်မြတ်ဆုံး။ ရစရာလာဘ်အ ပေါင်းတို့တွင်၊ တရားတော်မြတ် ရခြင်းသည် အမွန်မြတ်ဆုံး။ လုပ်ကျွေးခြင်း အပေါင်းတို့တွင်၊ အနန္တော အနန္တငါးပါး လုပ် ကျွေးရခြင်းသည် အမွန်မြတ်ဆုံးဟု မိန့်၏။

ရဟန်းတို့ - အတုမရှိ လွန်ကဲ ထူးမြတ်သော၊ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာကို သင်ယူကျင့်သုံး ရခြင်းသည်၊ အမွန်မြတ်ဆုံးဟု မိန့်၏။

ရဟန်းတို့ - ထိုထို ဤဤ အဖန်ဖန်၊ သတိရ နှလုံးသွင်း ခြင်း အပေါင်းတို့ထက်၊ ဝိပဿနာဘာဝနာကို၊ အဖန်တလဲလဲ သတိရ၊ နှလုံးသွင်း ပွားများရခြင်းကား၊ အတုမရှိ လွန်ကဲထူး မြတ်ဆုံးဟု မိန့်၏။ (အံ-၂ ၊ ဆက္က-၂၈၈/၉)

ထိုထို သင်ယူအပ်သော ပညာအပေါင်းတို့ထက်၊ ဝိပဿ နာ ပညာကား၊ အတုမရှိ လွန်ကဲ ထူးမြတ်ဆုံး ဖြစ်ပေသည် သူမြတ်တို့ -

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား - ဗုဒ္ဓတ ကျေးဇူးဆပ်

ယော ခေါ အာနန္ဒ ဘိက္ခု ဝါ ဘိက္ခုနီ ဝါ၊ ဥပသကော ဝါ၊ ဥပသိကာ ဝါ၊ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပန္နော၊ ဝိဟရတိ။ သာမိစိပဋိပန္နော၊ အနုဓမ္မစာရိ သော တထာဂတံ။ သက္ကဇောတိ၊ ဂရုံကဇော တိ၊ မာနေ တိ၊ ပူဇေ တိ၊ အပစိယ တိ၊ ပရမာယ ပူဇေ။

(ဒီ-၂၊ ၁၁၄၊ ပဒ-၁၉၉)

ဘုန်းတော်အနန္တ၊ ကံတော်အနန္တ၊ ဉာဏ်တော်အနန္တ၊ အပူမေယျ- မနှိုင်းယှဉ်နိုင်သော၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော် အနန္တ နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပါပေသော၊ ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီး၏ အဆုံးအမ ဖြစ်သော၊ ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ် အကျင့်မြတ် ဝိပဿနာကို၊ ကျင့်သုံးအားထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီး၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးတော်အနန္တကို၊ အမြတ်ဆုံး ကျေးဇူးဆပ် ပူဇော်ပါ၏ အရှင်မြတ်ဘုရား။

ထို့နောက် ဓာရားအားထုတ်ရမည်။ မြီးက - ရှိစိုးမူဇော် . . .

- ဣမာယ ဓမ္မာနု ဓမ္မပဋိပတ္တိယာ ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိ။
- ဣမာယ ဓမ္မာနု ဓမ္မပဋိပတ္တိယာ ဓမ္မံ ပူဇေမိ။
- ဣမာယ ဓမ္မာနု ဓမ္မပဋိပတ္တိယာ သံဃံ ပူဇေမိ။

ဣမာယ ဓမ္မာနု ဓမ္မပဋိပတ္တိယာ - မဂ်လေးတန် ဖိုလ်လေးတန် နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဤလောကုတ္တရာတရား (၉) ပါးအားလျော်သော၊ ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ် အကျင့်မြတ် ဝိပဿနာကို၊ ကျင့်သုံးအားထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော် ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

ဣမာယ ဓမ္မာနု ဓမ္မပဋိပတ္တိယာ - မဂ်လေးတန် ဖိုလ်လေးတန် နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဤလောကုတ္တရာတရား (၉) ပါးအားလျော်သော၊ ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ် အကျင့်မြတ် ဝိပဿနာကို၊ ကျင့်သုံးအားထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ ဓမ္မ - စိတ်အစဉ်နှင့် တစ်ခါမြင်သိ၊ တွေ့ထိလိုက်ရသည်ရှိသော်၊ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌၊ ပူပန်ခပ်သိမ်းကို၊ ငြိမ်းစေခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော၊ သတ္တိအာနုဘော် ရှိသော၊ တရားတော်မြတ်ကို ပူဇော်မိ ပူဇော်ပါ၏ အရှင်မြတ်ဘုရား။

ဣမာယ ဓမ္မာနု ဓမ္မပဋိပတ္တိယာ - မဂ်လေးတန် ဖိုလ်လေးတန် နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ဤလောကုတ္တရာတရား (၉) ပါးအားလျော်သော၊ ကျင့်ဝတ်ပဋိပတ် အကျင့်မြတ် ဝိပဿနာကို၊ ကျင့်သုံးအားထုတ်ခြင်းဖြင့်၊ သံယံ - မိမိသန္တာန်၌၊ ပူပန်ခပ်သိမ်း-မငြိမ်း ငြိမ်းအောင်၊ တစ်စ - တစ်စ ကျင့်သုံးအားထုတ်တော်မူကြကုန်သော၊ သမုတိထေရ်ရှင် - သံယာတော်အပေါင်းနှင့် ပူပန်ခပ်သိမ်း ငြိမ်းအေးတော်မူကြကုန်ပြီးသော၊ အရိယာသံယာ၊ သံယာတော်မြတ် အပေါင်းတို့ကို ပူဇော်မိ ပူဇော်ပါ၏ အရှင်မြတ်ဘုရား။

အများချမ်းသာဘို့ အဓိဋ္ဌာန်

ဝိဇ္ဇန္တာ ဟာရဟေတုကာ၊
မနုညံ ဘောဇနံ သဗ္ဗံ၊
လဗ္ဘန္တု မမ စေတသာ။ (သုံးခေါက်) (အပါဒါန်မှ)

ဝိဇ္ဇန္တာ ဟာရဟေတုကာ - အစာအာဟာရလျှင်၊ အကြောင်းရှိကြကုန်၍ အသက်ရှင်ကြရကုန်သော၊ သတ္တဝါ အပေါင်းတို့သည်၊ သဗ္ဗံ - အလုံးစုံသော အစာအာဟာရ အပေါင်းတို့တွင်၊ မနုညံ - အကောင်းဆုံး အမွန်မြတ်ဆုံး ဖြစ်သော၊ ဘောဇနံ - အစာ အာဟာရကို၊ မမ စေတသာ - ဝိပဿနာ အကျင့်မြတ်ကို၊ ကျင့်သုံးအား

၆ _____ မောသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ဣဂ်ဇွယ်

ထုတ်စဉ်၊ အကျွန်ုပ် သန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားသော၊ သဒ္ဓါ အစရှိသော ကုသိုလ်ဓာတ်၊ အစွမ်းသတ္တိတို့ကြောင့်၊ လဗ္ဘန္တု- လွယ်လွယ်ကူကူ ရကြပါစေကုန်သတည်း။

ဆုတောင်း အမျှဝေ

သုံးတန်စေတနာ ညီညွတ်စွာဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓ၊ ဓမ္မ၊ သံယဇ္ဇ ဟု၊ ကျမ်းပြပါဠိ ပူဇော်မိဖြင့်၊ ဦးထိ ကော်ရော် ပူဇော်မြတ်နိုး ဤကောင်း ကျိုးကို၊ မြေမိုးအောက်ထက် ဘဝဂ် - အဝီစိ၊ နံ့သည့် စကြာဝဠာ၊ ဖိလာထုတ်ခြင်း မကြွင်းရစေ အမျှဝေသည်၊ သဗ္ဗေသတ္တာ သတ္တဝါ များ ကြားကြားသမျှ၊ ဒါန၊ သီလ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ၊ ဘာဝနာကို ကောင်းစွာယခု ပြုပြုသမျှ၊ ဆုလည်း မြွက်ဆို မဂ်ဖိုလ်ဆောက်ဦး ကောင်းမှုအားကို၊ ကျွန်ုပ်ပြုသား ရှည်လျားနောင်ခါ၊ သံသရာဝယ် မောဟဂတိ ကပ်တွယ်ငြိ၍၊ ယွင်းချွတ်မေ့လည်း မမေ့ရစေ။ ဝသု ခြေ့ဟု မသွေစောင့်ထ မြေယက္ခအား သာဓကနတ် သက်သေ မြတ်ဟု သိမှတ်စေကြောင်း ရေစက်လောင်းသည်၊ သောင်းသောင်း နတ် လူ ကြည်ဖြူ သာဓု သာဓု သာဓု - ခေါ်စေသော် . . .

[စိစဉ်ညွှန်ပြသူ]

- ပ-သုံးလုံး ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်
- ပဓာနနာယကဆရာတော်ဘဒ္ဒန္တဇောတိက (ဝိပဿနာပညာနည်းပြ)
- သာသနဓဇပျော့စရိယ၊ မဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ (ကျမ်းပြု)
- ၁၃၅၅ ခု ပထမဝိဆိုလဆန်း (၃)ရက်၊ တနင်္လာနေ့
- ၁၉၉၃ ခု ဇွန်လ (၂၁) ရက်နေ့ အောင်မြင်ရေးသားပြီးစီးခဲ့သည်။

မဟာသတိပဋ္ဌာန် အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်ကျမ်း

နမော တေ ဗုဒ္ဓဝိရတ္ထ၊

၁၃၅၅ ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း (၉) ရက်၊ (၂၉. ၅. ၉၃) မှစ၍ စနေ တနင်္ဂနွေနေ့တိုင်း၊ ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တဇောတိကာ၊ မဟာသတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာကျင့်စဉ် အနှစ်ချုပ်ကို ယောဂီများ ကျင့်ကြံ အားထုတ်ရန်၊ သင်ပြပေးတော်မူသည်မှာ -

မဟာဒတ္တ နွားလား အကြောင်း

အို - ယောဂီသူမြတ်အပေါင်းတို့ -

မဟာသတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော် အကျိုးအာနိသင်များစွာ ကြီးမားကြောင်း၊ ရှေးဦးစွာ ဆိုခဲ့ပါအံ့။ သိတိုင်းကျွန်း ရောဟန ဇနပုဒ် - လှည်းကုန်သည်တစ်ဦး၊ ညွှန်၌လှည်းနစ်မြုပ်ရာ “ချစ်သား မဟာဒတ္တနွားလား၊ ဤညွှန်အိုင်မှ လှည်းကိုထုတ်ဆောင်နိုင်အံ့၊ သင့်အား ဘေးမဲ့ပေးမည် ” ဟု ဆိုမောင်း၏။

နွားလားသည် ဝမ်းသာအားရ၊ လှည်းကို ညွှန်အိုင်မှ အကြိမ်ကြိမ်ထုတ်ဆောင်ရန် ရုန်းကန်ရာ၊ ခုနှစ်ကြိမ်မြောက်၌ နွားလားရင်ကွဲ သွေးအန်လေ၏။ တစ်ပါးသော နွားဖြင့်၊ လှည်းကိုထုတ်ဆောင်သွား၏။ ညွှန်အိုင်၌ နွားလား၊ အသက်ရှင်လျက် နစ်မြုပ်နေစဉ် -

အရေပြား - အလိုရှိသူများ အရေပြားကို လာ၍ ခွာယူကြပါသည်။

အကြော - အလိုရှိသူများ အကြောကို လာ၍ နှုတ်ယူကြပါသည်။

အသား - အလိုရှိသူများ အသား လာ၍ လှီးယူကြပါသည်။

အရိုး - အလိုရှိသူများ အရိုး လာ၍ ဖြတ်ယူကြပါသည်။

အလိုရှိရာ အသီးသီး လာယူကြ၍၊ ပိုးလောက်တို့ ကိုက်ခဲသည်၊
ကြီးစွာသော ဆင်းရဲဝေဒနာကို၊ အသက်ရှင်စဉ်ပင် နေ့ရက်ရှည်
ကြာ ခံစားနေရပေသည်။

စူဠပိဏ္ဍပါတိကတိဿမထေရ်မြတ်သည် - ငါးရာသော
ရဟန်းတို့ဖြင့်၊ ခရီးဒေသစာရီ လှည့်လည်ရာ၊ ထိုမဟာဒတ္တနွားလား
ကို မြင်ရ၍၊ သနားကျင်နာစွာ သပိတ်ဖြင့်၊ ရေကိုလည်း ခပ်တိုက်
၏။ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်ကိုလည်း ရွတ်ဆို၍ ဟောကြား၏။
နွားလား ဤသူကား သူကောင်းတည်း၊ ဤအသံကား ကောင်းသော
အသံပေတည်း ဟု၊ စိတ်ဖြင့် ကပ်ရောက်အာရုံယူခိုက်၊ ကွယ်လွန်ပြီး
တာဝတိံတာနတ်ပြည်၌၊ မဟာဒတ္တ-နတ်သားအဖြစ် ထင်ရှားဖြစ်
လေသည်။

ငါသည် - အဘယ်ကောင်းမှု၏ အထောက်အပံ့ကြောင့်၊
ဤမျှ ကြီးကျယ်သောစည်းစိမ်းကို ရသနည်းဟု၊ ဆင်ခြင်လေကာ
တိဿမထေရ်မြတ်၏ ကျေးဇူးတော်ကိုမြင်ရ၍၊ ယူဇနာသုံးရာ
ရှိသော၊ ဝိမာန်နှင့်တကွ နတ်သမီးတစ်ထောင် ခြံရံလျက်၊ မထေရ်
မြတ်၏ ခြေတော်ဦးခိုက်လျက် တည်လေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် ရွှေဝိမာန်နှင့် အခြံအရံများပြီး၊ အရောင်
အဆင်း ထွန်းလင်းတောက်ပစွာဖြင့်၊ ငါ၏ခြေတော်၊ ဦးခိုက်
တည်သူကား၊ အသူနည်းဟု မေးလေ၏။ မဟာဒတ္တနတ်သားသည်
အရှင်ဘုရား တပည့်တော်သည်၊ ယုတ်နိမ့်သော၊ အပါယ် ပဋိသန္ဓေ

မဟာသတိပဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် တျင့်ဖွယ် _____ ၉

မျိုးစေ့၌၊ နွားလားဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ အရှင်မြတ်၏ ကျေးဇူးတော်ကြောင့်၊ နတ်ပြည်၌ နတ်သားအဖြစ်ကို ရရှိပါသည်။ တပည့်တော်၏ ဝိမာန်၊ အဆောင်၊ အရောင်၊ အခြံအရံ၊ နတ်သမီး တစ်ထောင်ကို ရှုတော်မူပါဘုရား။ အရှင်မြတ် ရွတ်ဆို ဟောကြားတော်မူသော၊ ဒေသနာတော်မြတ်ကို တစ်ခဏမျှ၊ အပါယ်မျိုးစေ့ နွားလားအဖြစ်နှင့်၊ နာကြားရပါလျက်၊ ထိုချမ်းသာ သုခကိုရနိုင်ပါလျှင်၊ ကောင်းမြတ်သည့် လူ့၊ နတ်အဖြစ်နှင့်၊ အချိန်ကြာမြင့်စွာ နာကြား ကြကုန်သော သူတို့၏၊ ဘုန်းသမ္ဘာ အရှိန်အဝါ၊ ကောင်းကျိုး ချမ်းသာကား၊ အတိဆိုဖွယ် ရှိရာအံ့နည်း ဘုရား။

တပည့်တော်သည် ထိုမဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်ကို ကြားနာလို၍၊ အခြံအရံနှင့်တကွ အရှင်မြတ်ခြေတော်ရင်း၌ ဦးခိုက်ပါသည်။ ဟောကြားတော်မူပါဘုရား။ မထေရ်မြတ်သည် ထိုမဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ဒေသနာတော်ကို၊ တဖန်ချီးမြှင့် ဟောကြားတော်မူ၏။ ဒေသနာတော် အဆုံး၌၊ မဟာဒတ္တနတ်သား၊ နတ်သမီးတစ်ထောင်နှင့်တကွ သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ တည်လေ၏။

ယခုမူ မိမိတို့ ကိုယ်တိုင်၊ လူ၏အဖြစ်တည်၍ ကြားရခွင့်၊ နာရခွင့်၊ သိခွင့်၊ ကျင့်ခွင့်ရသော၊ ကောင်းမှုအားကိုလည်း၊ အထူးကြည်နူး - ဝမ်းမြောက်ကြရပေမည်။

မောရိ မောရိန် ဤဤနိုင်သော အရာဝိနာအရာ

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် မဟာသတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာတော်ကို (ဒီ-၃-၂၃၁/မ-၁-၇၀) ၌ ဟောတော်မူရာ၊ အခန်းပေါင်း (၂၁) ခန်းတို့တွင်၊ နံပါတ် (၁)အာနပါန- အခန်းကို ရှေးဦးစွာ ဟောတော်မူသည်။

၁၀ _____ ဧကသထိဝဠာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

အာနုပါနကမ္မဋ္ဌာန်းမှ တစ်ပါးသောကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်
သော ရဟန်းသည်၊ မိမိ၏ အသက်အပိုင်းအခြားကို၊ ပိုင်းခြားနိုင်
သည်လည်းရှိ၏။ မပိုင်းခြားနိုင်သည်လည်းရှိ၏။ တစ်ဆယ့်ခြောက်
ပါးသော အကြောင်းဝတ္ထုရှိသော၊ အာနုပါနကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်
သော ရဟန်းသည်ကား၊ မိမိ၏ အသက်အပိုင်းအခြားကို၊ ပိုင်းခြား
နိုင်သည်သာလျှင်တည်း။

တစ်ပါးသော မထေရ်

မထေရ်မြတ်သည်-ဥပုသ်အိမ် သိမ်အပြင်ဝယ် သံဃာ
အပေါင်းကို၊ ငါ့ရှင်တို့ - အဘယ်အခြင်းအရာဖြင့်၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြု
သည်ကို မြင်ဖူးကြသနည်း။

အချို့ရဟန်းတို့က ထိုင်ခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ လျောင်းခြင်းဖြင့်၊
မြင်ဖူးပါသည်ဟု ဆိုကြကုန်၏။ ငါ့ရှင်တို့-ငါသည် သင်တို့ကို၊
စင်္ကြံသွားလျက်သာလျှင်၊ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုသည်ကို ပြပေအံ့ဟု ဆို၍၊
ဤမှာဘက်စင်္ကြံမှ- ထိုမှာဘက်စင်္ကြံသို့ သွားပြီးလျှင်၊ တဖန်ပြန်လာ
ခဲ့၍၊ ဤမှာဘက် - စင်္ကြံအစွန်း၊ အရေးအသား၊ နင်းမိသည်နှင့်
တစ်ပြိုင်နက်၊ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြုပြပေအံ့ဟု မိန့်ဆိုသည့်အတိုင်း...။

စင်္ကြံသွားခြင်းပြု၍၊ သွားခြင်းဖြင့်သာလျှင် ပြတော်မူသည်။
(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-၁-၂၈၄)

ဣတော တိဏ္ဍံ မာသနံ အစွယေန တထာဂတော၊
ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ။ (ဒီ-၃-၈၉)

မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် _____ ၁၁

ငါတို့ အနန္တကျေးဇူးတော်ရှင် မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဤနေ့မှစ၍ သုံးလ လွန်သောအခါ၊ ငါဘုရားသည် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုမည်ဟု ကြိုတင် ကြေငြာဟောတော်မူသည်။

အရှင်သာရိပုတြာသည်လည်း ခုနှစ်ရက် ကြိုတင်၍၊ ကြေ ငြာတော်မူ၏။ မိထွေးတော် ဂေါတမီအများပြု၍၊ ဘိက္ခုနီမ ငါးရာ လည်း ကြိုတင်ကြေငြာကြသည်။ များစွာသော သာဝက မထေရ် မြတ်တို့သည်၊ ကြိုတင်သိကြသည်သာဖြစ်သည်။

မသေမှီ၊ သေချိန်သိနိုင်သည်မှာ -
အာနပါနကမ္မဋ္ဌာန်း ထင်ရှားပေသည်။

အာနပါန၏ လက်ငင်းဒိဋ္ဌ အကျိုး

ရဟန်းတို့ - စိတ်ကို ဘာဝနာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ မပွားအပ်သည် ရှိသော်၊ အမှု၌-မခံ၊ ထိုအမှု၌ -မခံသော၊ တစ်ခုသော သဘော တရားမျှကိုလည်း၊ ငါဘုရားသည် ကြည့်ရှု၍၊ မြင်တော်မမူ -

ရဟန်းတို့ - စိတ်ကို ဘာဝနာ၏အစွမ်းဖြင့်၊ ပွားများအပ် သည် ရှိသော်၊ အမှု၌-ခံ၏၊ ထိုအမှု၌-ခံသော၊ တစ်ခုသော သဘော တရားမျှကိုလည်း၊ ငါဘုရားသည် မြင်တော်မမူ - (အံ့-၁-၆)

မိမိစိတ်ကို မစောင့်စည်းဘဲ၊ စိတ်အလို စိတ်အကြိုက်လိုက် ၍ နေပါမူ၊ စိတ်လောက် ဂနာမငြိမ်၊ ဂမူးရှူးထိုး၊ နွားသိုးကြိုးပြတ်၊ ပေါက်လွတ်ပဲစား ဖြစ်တတ်သော သဘောတရား မည်သည် မရှိ ချေ။

မိမိအကျိုးပေး ဆုတ်ယုတ်စေတတ်သည့်(တစ်နည်း)အပါယ် လေးပါးသို့ ကျရောက်စေမည့်၊ အကုသိုလ် စိတ်ယုတ်မာများ ထကြွ

လာပါက၊ ဘာဝနာ တစ်နည်းနည်းဖြင့်၊ ပွားများ အားထုတ်လိုက်လျှင်၊ စိတ်ကဲ့သို့ ငြိမ်ဝပ်ပိပြား၊ တည်ကြည် ခိုင်ခံ့သော -သဘော မည်သည်မရှိတော့ချေ။ (စိတ်မငြိမ်လျှင်၊ လူမငြိမ်)

စဉ်းလဲကောက်ကျစ်သော နွားလားကို၊ ပဲ့ပြင်ဆုံးမ လိုသူသည်၊ ချည်တိုင်၌ ခိုင်မြဲစွာ၊ ချည်နှောင်သကဲ့သို့၊ ဤအတူ ပျက်ချော်လေလွင့်နေသော၊ မိမိစိတ်ကို ဆုံးမပဲ့ပြင်လိုသူသည်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာကို၊ မှတ်သားခြင်း - သတိ- ဟူသော ကြိုးဖြင့်၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း-အာရုံ၌ ထိုစိတ်ကို ကျပ်တည်းခိုင်မြဲစွာ နှောင်ဖွဲ့ချည်ရာ၏။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-၁-၂၆၁၊ ပြန်-၁-၅၃၂)

ရဟန်းတို့ - နွေလတို့၏ နောက်ဆုံးလ၌ အထက်သို့၊ လွင့်တက်ပြန့်လွင့်နေသော မြူမှုန်တို့ကို၊ အခါမဲ့ သည်းထန်စွာ ရွာသွန်းသော မိုးကြီးသည်၊ တစ်ခဏခြင်း ကွယ်ပျောက် ငြိမ်းအေးစေနိုင်သကဲ့သို့၊ ဤအတူပင် ရဟန်းတို့ - ဤအာနပါနဿတိ - သမာဓိသည်၊ ပွားများလေ့လာအပ်သည်ရှိသော်- ငြိမ်လည်း ငြိမ်သက်၏။ မွန်လည်းမွန်မြတ်၏။ ထပ်လောင်း ဖြည့်စွက်စရာလည်း မရှိ။ ချမ်းသာစွာလည်း နေရာဖြစ်၏။ ဖြစ်တိုင်း-ဖြစ်တိုင်းသော ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့ကိုလည်း၊ တစ်ခဏချင်း ကွယ်ပြောက် ငြိမ်းအေးစေနိုင်၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(သံ-၃-၂၈၂/ဝိ-၁-၈၈/၉)

အာနပါန အားထုတ်သူသည် ငြိမ်သက်ရ၏။ ယိမ်းထိုးမနေရ၊ မွန်မြတ်သော ဘာဝနာဖြစ်၏။ ထွက်လေ ဝင်လေမှ တစ်ပါး၊ အခြား ဖြည့်စွက်စရာမလို၊ ချမ်းသာစွာလည်း ဖြစ်၏။ ဖြစ်ဖြစ်သမျှ အကုသိုလ်တို့ကို၊ ချက်ချင်းလက်ငင်း ဒိဋ္ဌ ကွယ်ပျောက်ချုပ်ငြိမ်းခြင်း- အကျိုးရသည်မှာ၊ ထင်ရှားလေ၏။

မကာသတိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၁၃

သမထဘာဝနာပွားလျှင် အဝိဇ္ဇာမှ တစ်ပါး၊ ကျန်နီဝရဏ
တရား (၅)ပါး ငြိမ်း၏။

ဝိပဿနာ ဘာဝနာပွားလျှင် အဝိဇ္ဇာနှင့်တကွ၊ နီဝရဏ
တရား (၆)ပါး ငြိမ်း၏။

အာနပါန - အစပိုင်းကား သမထဖြစ်သည်။

အာနပါန ဘာဝနာ ပွားများရခြင်းသည်၊ ယုတ်မာတဲ့ အကုသိုလ်
ဒိဋ္ဌ ငြိမ်းအေးခြင်း၊ အဝိဇ္ဇာမှ-တစ်ပါးသော အကုသိုလ်ဖြစ်ကြောင်း၊
နှောက်ယှက်တတ်သည့် နီဝရဏတရားတို့ ချုပ်ငြိမ်းကြသည်။

အာနပါန အားထုတ်လျှင် ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး
ဆင်းရဲခြင်း အလျှင်းမရှိစေရ။

ဒွေ မေ ဘိက္ခုဝေ အန္တော ပဗ္ဗဇိတေန န သေဝိတဗ္ဗာ။
(သံ-၃-၃၆၈/၉/ဝိ-၄-၁၄)

ရဟန်းတို့ - နိဗ္ဗာန်ကို ရချင် ရောက်ချင်သူသည်၊ ယုတ်
ညံ့သော အယုတ်တရား နှစ်ပါးကို မမှီဝဲရ၊ မကျင့်သုံးရ။ ယုတ်
ညံ့သော အစွန်းရောက် (၂)ပါးကား အဘယ်နည်း ?

- ၁။ စိတ်ကိုမှီ၍ - မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ် ၌လာ
သော - ရသာတကျောကို မမှီဝဲရ။
- ၂။ ကိုယ်၏ ပင်ပန်းခြင်းကို မမှီဝဲရ။

ဓမ္မစကြာ၌ပင် နိဗ္ဗာန်အလိုရှိသူသည်၊ ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်း
အောင် မကျင့်ရဟု မိန့်တော်မူ၏။

မဟာကပ္ပိနမထေရ်

အရှင်မဟာကပ္ပိနမထေရ်သည်- မြတ်စွာဘုရား၏ မနီး
မဝေး၌ ကိုယ်ကိုဖြောင့်မတ်စွာထား၍၊ သတိကို-ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့ ရှေ့
ရှု ဖြစ်စေလျက်၊ ထိုင်နေ၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ရဟန်း
တို့အား - -

“ရဟန်းတို့ - ကိုယ်တုန်ခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ လှုပ်ခြင်းကို
လည်းကောင်း၊ သင်တို့မြင်ကြကုန်သလော” ဟု - မေးတော်
မူ၏။

“အရှင်ဘုရား - သံဃာ့အလယ်၌ လည်းကောင်း၊ တစ်ပါး
တည်း ဆိတ်ငြိမ်ရာ၌ လည်းကောင်း၊ ထိုအရှင်မြတ် ထိုင်နေ
သည်ကို မြင်ရသောအခါ၊ ထိုအရှင်မြတ်၏ ကိုယ်တုန်ခြင်း၊
လှုပ်ခြင်းကို တပည့်တော်တို့ မမြင်ရပါ” ဟု လျှောက်ထား
ကြကုန်၏။

ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် -

“ရဟန်းတို့ - အာနပါနနှင့် ယှဉ်သောသမာဓိကို၊ ကြိမ်ဖန်
များစွာ ပွားများခြင်းကြောင့်၊ အကြင်ရဟန်း၏- ကိုယ်၏ တုန်လှုပ်
ခြင်း၊ စိတ်၏ တုန်လှုပ်ခြင်းသည် မဖြစ်။ ရဟန်းတို့ - ထိုအာနပါန
သမာဓိကို (နိကာမလာဘီ၊ အကိစ္စလာဘီ၊ အကသိရလာဘီ) မငြို
မငြင်၊ မပင်မပန်း၊ ချမ်းသာစွာ ရနိုင်၏” ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(သံ - ၃-၂၇၄/၅)

မောဓိသတိ + အလောင်းတော်

ရဟန်းတို့ - ငါဘုရား၏ အဆုံးအမ၌၊ ရဟန်းသည် တောသို့ လည်းကောင်း၊ သစ်ပင်ရင်းသို့ လည်းကောင်း၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ လည်းကောင်း၊ ကပ်ရောက်သွား၍၊ တင်ပလွှင်ခွေပြီးလျှင်၊ ကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာထား၍၊ သတိကို ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့၊ ရှေးရှုဖြစ်စေလျက် ထိုင်ရမည် -

သတိရှိလျက်သာလျှင် ဝင်သက်-ထွက်သက် ရှုရှိုက်၏။

ဤမှအစပြုပြီး စွန့်လွှတ်ခြင်းကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍- ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေ၏၊ ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေ၏ဟု ကျင့်ရမည် အထိ - -။

ဤတစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော အပြားရှိသော အာနပါန သမာဓိကို၊ ကြိမ်ဖန်များစွာ ပွားများအားထုတ်သော ရဟန်းအား၊ အကျိုးများ၏၊ ကြီးမားသော အာနိသင်ရှိ၏ဟု မိန့်၏။

ရဟန်းတို့ - ငါဘုရားသည် သစ္စာလေးပါးကို မသိမီ၊ ဘုရားလောင်း ဖြစ်စဉ်ကပင်လျှင်၊ ဤအာနပါနကမ္မဋ္ဌာန်းကို ကြိမ်ဖန်များစွာ၊ အားထုတ်ကျင့်သုံး နေခဲ့ဖူးပြီ။ ထိုသို့ အာနပါန ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့်နေသော၊ ငါဘုရား၏ (နေဝကာယော၊ ကိလမတိ) ကိုယ်သည် မပင်ပန်း၊ မျက်စိကုန္တေတို့လည်း မပင်ပန်းဟု မိန့်တော်မူ၏။

ဆက်လက်ဟောတော်မူသောအချုပ်မှာ -

ရဟန်းတို့ - ထို့ကြောင့် ဤသာသနာတော်၌ ကိုယ်မျက်စိကုန္တေတို့၊ ပင်ပန်းငြိုငြင်ခြင်း၊ အလျင်းမရှိဘဲ၊ ဤအာနပါန သမာဓိကို ကြိမ်ဖန်များစွာ၊ အဖန်တလဲလဲ ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းအပ်၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

၁၆ _____ ဧကသထိဝဋ္ဋန်အနှစ်ချုပ် ထုတ်ဖွယ်

အာနာပါန သမာဓိကို ပွားများအားထုတ်သော သူမြတ်သည်။ ကိုယ်၏တုန်ခြင်း လှုပ်ခြင်း အလျင်းမရှိဘဲ၊ ငြိမ်သက်စွာ ကျင့်ရမည်။ အာနာပါန သမာဓိကို ဘုရားလောင်း ဖြစ်စဉ်ကစပြီး၊ ဘုရားဖြစ်သည်အထိ မှီဝဲပွားများ အားထုတ်တော်မူကြကုန်ပြီ။
(သံ-၃-၂၇၅/၆)

ပြုနိုင်ခဲ့သောအကျင့် - ကျင့်ပေမဲ့မရ။
မူလအကျင့် ကျင့်မှ - တရားထူးမရ။
မ-၁-၃၁၃။ ပဒ-၃၁၈။ စာတန်း- ၂၃။
ဦးဇောတိကာ တင်ပြသည်။ ၁၄. ၉. ၉၃

ပြုနိုင်ခဲ့သော အကျင့်ဟူသည် (ဒုက္ကရစရိယ) အလောင်းတော်မြတ် ထွက်သက်-ဝင်သက်၊ ခံတွင်း၊ နှာခေါင်း၊ ပိတ်ကျင့်ရာ၊ ပန်းပဲဖားဖိုမှ ထွက်သောလေနှယ်၊ နားပေါက်မှ လေဝှင်းဝှင်း ပြင်းပြစွာ ထွက်ကြသည်။ ဆင်းရဲစွာ ခံစားရသည်။ နားပေါက်ပါ ပိတ်ကျင့်ရာ၊ ဦးခေါင်းတွင်း၊ ဝမ်းဗိုက်တွင်း၊ မွေ့သောလေတို့ကား၊ အားအင်ပြည့်သူက၊ သားရေကြိုးဖြင့်၊ ဦးခေါင်းကို တင်းကျပ်စွာ၊ စည်းနှောင်၏သို့ လည်းကောင်း၊ နွားသတ်ယောက်ျား - ထက်မြက်သော သားလှီးစားဖြင့်၊ နွားဖျက်၏သို့၊ ဝမ်းနှင့်ဦးခေါင်း၊ လေတို့ ထိုးမွေ့ဖျက်ကြသည်။ သည်းစွာ ဆင်းရဲလှသည်။ ပူလောင်ပြင်းပြသော ကိုယ်သည်ကား၊ အားအင်ပြည့်သူက၊ အားအင်မဲ့သူအား၊ ရဲရဲညီးညီး မီးကျိုးတွင်းပစ်ချသည့်နှယ်၊ ပြင်းပြင်းယုယု၊ ပူ လောင်စွာ၊ ဆင်းရဲခံစားရသည်။ ထိုမျှကျင့်ပေမဲ့ တရားထူးမရ-

မဟာသထိဏ္ဍန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၁၇

အစာကိုဖြတ်ကျင့်မည်၊ နတ်တို့ နတ်ဩဇာ၊ မွေးညှင်းပေါက် မှ ထည့်မည်။ လက်မခံဘဲ၊ ပဲပိစပ်ပြုတ်ရည်၊ အနည်းငယ်မျှ နေ့စဉ် မှီဝဲသောက်သုံး၏။ အစာ-အလွန်ချို့ယွင်းသည်။ အလောင်းတော်မြတ် ကိုယ်သည်၊ ကျဲရရဲ၊ ဇရပ်အို-ဇရပ်ပျက်၊ သီတိုင်-အခြင် နရယ်တို့နှင့် တူ၏။ အရိုးအဆစ်သည်၊ နွယ်ငန်းနွယ်ပုတ်၊ စင်းကော စင်းထားသည်နှင့် တူ၏။ ဗူးသီးနုနု၊ နေပြင်းလှမ်းဘိသကဲ့သို့၊ ဦးခေါင်းလည်း ပိန်ရှုံ့ရှုံ့၊ ရေတွင်းနက်နက် အနည်းငယ် ရေငုံ့ကြည့်ရ၏သို့၊ မျက်စိအစုံလည်း ချိုင့်ဝင်လျက်၊ အသားကင်းမဲ့၊ အရိုးကပ်သော အရေအဆင်းကား၊ ငါးခူရေအဆင်း၊ ဝမ်းပြင်စမ်းသပ်က ကြောပြင်စမ်းမိ၏။ ကျောပြင်စမ်းလျှင်လည်း-ဝမ်းပြင်စမ်းမိ၏။ သက်သာရာ ရလို၍၊ ကိုယ်ကိုပွတ်သပ်ချေကာ၊ ဆွေးမြေ့သော အမြစ်ပုတ်နှင့် အတူ၊ မွေးညှင်းတို့ လက်ကပ်ပါလာကြသည်။ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်စွန့်မည် လုံးလပြုကာ၊ မှောက်ခုံပက်လက် လဲကျသည်။ အချို့နတ်တို့က အလောင်းတော်မြတ်သေပြီ။ အချို့က - မသေတသေ ဆိုကြသည်။ ထိုမျှပင် ကျင့်ပေမဲ့၊ တရားထူး မရရှိခဲ့ပေ။

မူလ အကျင့်ဟူသည်၊ ခမည်းတော် လယ်ထွန်မင်္ဂလာဆင်းစဉ်၊ အလောင်းတော်မြတ် လ-သားအရွယ်၊ သပြေပင်ရိပ်၊ တစ်နေ့ ပတ်လုံးမေ့ပြီး သိတ်ထားစဉ်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်၊ ပကတိမှန်မှန် ရှုရှိုက်နေခဲ့ဘူးသည်။ ယင်း နေခဲ့ဖူးသည့်အတိုင်း၊ ကျင့်ရသော် တရားထူးရရာ၏ဟု - နှလုံးသွင်း ပိုက်ကျင့်ရာ၊ ဈာန်အဆင့်ဆင့်၊ ဉာဏ်ရင့်သန်လာပြီး တရားထူးကို ရတော်မူသည်။

ဤ၌ အာနပါန - ထွက်သက်-ဝင်သက်၊ မှန်မှန် ရှုရှိုက် ကျင့်ရမည်။ ပြင်းပြင်းမရှု မရှိုက် မကျင့်ရ၊ မူလ ပကတိ၊

၁၈ _____ တောသထိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ထွင်ဖွယ်

ဝင်လေ-ထွက်လေ အတိုင်းရှုရှိုက် ကျင့်ရမည်။ အာနုပါန
နှင့် ပြည့်စုံက ကိုယ်ယိမ်းမထိုး ကိုယ်စိတ်ငြိမ်သက်
တည်နေ၏။

အာနုပါန မှန်လျှင် သတိမလွတ်ရ

သံ-၃-၂၈၂၊ စာတန်း-၁၁။

မ-၃-၁၂၇၊ သံ-၃-၂၉၄၊ စာတန်း-၄။

ရဟန်းသည် - တောသို့လည်းကောင်း၊ သစ်ပင်အနီးသို့
လည်းကောင်း၊ ဆိတ်ငြိမ်ရာသို့ လည်းကောင်း၊ ချဉ်းကပ်၍
တင်ပလ္လင်ခွေပြီးလျှင်၊ ကိုယ်ကိုဖြောင့်မတ်စွာထား၍၊ သတိကို
ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့၊ ရှေးရှုထိုင်ရ၏။ (မ-၁-၇၁/ဒိ-၃-၂၃၁) ထိုရဟန်း
သည် -

သတိရှိလျက်သာလျှင် ဝင်သက်လေကို ရှု၏။

သတိရှိလျက်သာလျှင် ထွက်သက်လေကို ရှိုက်၏။

(သံ-၃-၂၇၁/၁၀ကြိမ်)

နာသီးဖျား၌လည်းကောင်း၊ နှုတ်ခမ်းဖျား၌လည်းကောင်း၊
သတိကို ရှေးရှုထား၍ ထိုင်၏။ (ခု-၉-၁၇၀)

ဤသတိသည် - နာသီးဖျား၌ လည်းကောင်း၊ နှုတ်ခမ်း
ဖျား၌လည်းကောင်း ထင်သည်၊ ကောင်းစွာထင်သည် ဖြစ်၏။
ထို့ကြောင့် သတိကို ကမ္မဋ္ဌာန်းသို့၊ ရှေးရှုဖြစ်စေ၍ဟု မိန့်တော်
မူခဲ့၏။

(ခု-၂-၂၆၁/ပဒ-၅၃၇)

မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၁၉

(ဥပမာ) အားဖြင့် မြို့တံခါးစောင့်သည်၊ မြို့တွင်း မြို့ပြင်ပရှိ လူများကို စစ်ဆေးရန် တာဝန်မရှိ၊ မြို့တံခါးဝသို့ ရောက်လာသူ တိုင်းကိုသာ၊ စိစစ်ရန်တာဝန်ရှိ၏သို့။ ရဟန်းသည်- ဝင်လေ ထွက်လေ ရှုရှိုက်ကျင့်ရာ၌၊ နှာသီးဝသို့ ရောက်လာတိုင်း၊ ထိရာ ထိရာ အရပ်ကိုသာလျှင် သတိစိုက်ထားရမည်ဟု မိန့်တော်မူ၏။
(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-၁-၂၇၁)

ရဟန်းသည် - အစဉ်သဖြင့် သတိရှိနေရ၏။
နှာခေါင်းရှည် သူအား နှာသီးဝ ထိရာသည်။
နှာခေါင်းတို သူအား အထက်နှုတ်ခမ်း ထိရာသည်။
အာနာပါန ကျင့်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ ဆင်ခြင်ပွားများရာ၌ လည်းကောင်း၊ မည်သည့်ကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်စေ၊ သတိ နှင့် ပညာ အစဉ်ပါရှိ နေရပေမည်။

ထွက်သက် ဝင်သက် တိုလျှင်တိုမှန်း ရှည်လျှင်ရှည်မှန်းသိရမည်။

(မ-၁-၇၁)

ထွက်သက်-ဝင်သက်၊ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး-သုံးပါး၊
အပေါင်း ထင်ရှားစွာ ကျင့်ရမည်။ (ဒီ-၃-၂၃၁)

အာနာပါနကျင့်သူသည် -

ရှည်စွာသော ထွက်သက်ကို၊ ရှည်စွာသော ထွက်သက် ဟူ၍ ကွဲပြားစွာ သိ၏။

၂၀ _____ မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ယျဉ်ဖွယ်

ရှည်စွာသော ဝင်သက်ကို၊ ရှည်စွာသော ဝင်သက်ဟူ၍
ကွဲပြားစွာ သိ၏။

တိုစွာသော ထွက်သက်ကို၊ တိုစွာသော ထွက်သက်ဟူ၍
ကွဲပြားစွာ သိ၏။

တိုစွာသော ဝင်သက်ကို၊ တိုစွာသော ဝင်သက်ဟူ၍
ကွဲပြားစွာ သိ၏။

အလုံးစုံသော ထွက်သက်-ဝင်သက်၏ အစ, အလယ်,
အဆုံး (သုံးပါး)အပေါင်းကို၊ ထင်စေလျက်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်
လေကို၊ ရှုရှိုက်အံ့ဟူ၍ အားထုတ်သဖြင့် ကျင့်၏။

(မ-၁-၁၇၀/ဒီ-၃-၂၃၁)

(ဥပမာ) အားဖြင့်-ကလေးပုခက် လွဲသူသည်၊ ပုခက်ကြီးချည်
ရာ တန်း၏။ တိုင်ရင်းမှနေ၍၊ ပုခက်ကိုသာ အာရုံပြု သတိထား
လွဲလျှင် ပုခက်သွားသည် လာသည်ကို၊ သတိမပြုပေမဲ့၊ သွားသည်-
လာသည်ကို ထင်၏။ အာနပါန ရှုရှိုက်ကျင့်သူသည်၊ ထွက်လေ-
ဝင်လေ၏ ပြင်ပအတွင်း သွားသည်-လာသည်ကိုကား မလိုက်ရ၊
ထွက်လေ-ဝင်လေ၊ ထိရာ-ထိရာ၊ နှာသီးဝဋ်သာ၊ သတိကြီးမားစွာ၊
အာရုံစိုက်ထားချေက၊ ထွက်လေ-ဝင်လေ၏။ အတို-အရှည်၊ အစ,
အလယ်, အဆုံး ထင်သည်သာတည်း။

တစ်နည်းအားဖြင့်-ထင်းတုံးကို လွှဖြင့်ဖြတ်သူသည်၊ ထင်း
တုံး၌ လွှဖြတ်သည်ကိုသာ၊ အာရုံပြု သတိရှိနေချေက၊ လွှ သွားသည်
လာသည်ကိုလည်း၊ ထင်သည်၏ သို့တည်းဟု- မိန့်တော်မူခဲ့၏။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-၁-၂၇၂)

မဟာသထိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၂၀

ထွက်လေ၏ အစကား-ချက်တိုင်။
 ထွက်လေ၏ အလယ်ကား-ရင်ချိုင့်။
 ထွက်လေ၏ အဆုံးကား-နှာသီးဝ၊
 ဝင်လေ၏ အစကား-နှာသီးဝ၊
 ဝင်လေ၏ အလယ်ကား-ရင်ချိုင့်။
 ဝင်လေ၏ အဆုံးကား-ချက်တိုင်။

ထွက်လေ-ဝင်လေ၏၊ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးသာ ထင်နေ
 ရမည်မဟုတ်။ ထွက်လေ-ဝင်လေ အားလုံးကို၊ ထင်ထင်ရှားရှား
 ထင်နေအောင်၊ ကျင့်ရမည်ဟု မိန့်တော်မူရင်း ဖြစ်ပေသည်။

အရှုအရှိုက်ပြင်းသော ထွက်လေ-ဝင်လေကို
ပကတိရှုရှိုက်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းစေရာသည်

အရှုပြင်း၍ ရုန့်ရင်းသော ထွက်လေကို၊ သာယာဖြည်း
 ညှင်း ရှုခြင်းဖြင့် ငြိမ်းစေလျက်၊ ထွက်လေကို ရှုအံ့ဟူ၍ အားထုတ်
 သဖြင့် ကျင့်၏။

အရှိုက်ပြင်း၍ ရုန့်ရင်းသော ဝင်လေကို၊ သာယာဖြည်း
 ညှင်း ရှိုက်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းစေလျက်၊ ဝင်လေကို ရှိုက်အံ့ဟူ၍၊ အား
 ထုတ်သဖြင့် ကျင့်၏။

(ဆရာတော် ဦးဗုဇ်)

ခရီးပြင်း နှင်လာသူသည်၊ အရိပ်ရှိရာ ကွပ်ပျစ်အခင်း ပေါ်သို့ ထိုင်လေက အခင်းတွန့်ခြင်း၊ ကွတ်ပျစ်ကြိတ်ကြိတ် မြည်ခြင်းသည်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက် ရှုရှိုက်ပြင်းသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ထွက်သက်-ဝင်သက် သိမ်မွေ့လျှင် လူသိမ်မွေ့သည်။

ကြမ်းလျှင် ကြမ်းသည်ဟု ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ ဆိုသည်။

ပကတိထွက်လေ-ဝင်လေသည်ပင်၊ ကြမ်းလှချေပြီ။ လှိုဏ်ခေါင်း၊ ဂူ၊ အခန်းတစ်ခု၌ လူသုံးဦး- အိပ်နေသော်၊ နိုးသူတစ်ဦးမှာ အိပ်ပျော်နေသူနှစ်ဦး၊ ရှုရှိုက်သံ ပြင်းထန်စွာ၊ ကြားနေရသဖြင့် ကြာလျှင် ကြောက်လန့်လာသည်ဟု ဆိုခဲ့သည်။

အာနုပါန ကျင့်သူသည်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက် လေကို၊ ပကတိအတိုင်း ရှုရှိုက်ကျင့်ရမည်။ ပြင်းပြင်းမရှုရ၊ ထွက်လေ-ဝင်လေသည်၊ တစ်ဖြည်းဖြည်း ငြိမ်သက်သိမ်မွေ့ လာသည်။ ငါ၏ သန္တာန်၌၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်လေ ရှိမှ ရှိပါသေးရဲ့လာဟု - စူးစမ်းကြည့်ရလောက်အောင် သိမ်မွေ့သွားမည်။ မရှိတော့ဘူး ထင်ရသည်၊ ငါ့အား - ထွက်လေ၊ ဝင်လေကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အာရုံပျောက်သွားပြီ၊ ဆရာထံ သွားမေးမည်ဟု မပြုရ။ ထွက်သက်-ဝင်သက်လေ ရှိ/မရှိ၊ ဤသို့ စူးစမ်းရသည်။

ထွက်သက်-ဝင်သက်မရှိသူ (၈) ဦး

၁။ သေသူ	၅။ စတုတ္ထ ဈာန်ဝင်စားသူ
၂။ ရေနစ်သူ	၆။ ခူပဗြဟ္မာ
၃။ အမိဝမ်း၌ ကိန်းနေသူ	၇။ အခူပ ဗြဟ္မာ
၄။ အသညသတ် ဗြဟ္မာ	၈။ နိရောသေမာပတ် ဝင်စားသူ

ဖောသထိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ထျင်စွယ် _____ ၂၃

ဤ(၈) ဦး၌ မိမိကား မပါချေ။ မပါသဖြင့်၊ မိမိ၌ ထွက်သက်လေ-
ဝင်သက်လေ၊ ရှိသည်ဟု မှတ်ချက်ချရသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-၁-၂၇၃)

သတိ ပျောက်လျှင် ဤသို့ရှာ . . .

ယောဂီရဟန်းသူမြတ်သည် . . .

ငါ၏သန္တာန်၌ သတိကား မရှိသည်မဟုတ် ရှိ၏။ ငါ၏
အသိ၌ သတိ မထင်ခြင်းသည်သာ ဖြစ်သည်။

အာနုပါန ထွက်သက်-ဝင်သက် ရှုရှိုက်ကျင့်ရာ၌လည်း
ကောင်း၊ အခြားသော ကမ္မဋ္ဌာန်း၌ လည်းကောင်း၊ ဝိပဿနာ ဘာဝနာ
ရှုဆင်ခြင်ပွားများရာ၌ လည်းကောင်း၊ ကျင့်ကြံအားထုတ်မည် ဆို
လျှင်၊ သတိသည် အရေးကြီးဆုံး ဖြစ်ပေသည်။ သတိလွတ်နေလျှင်၊
ကမ္မဋ္ဌာန်းတာဝန် အလုပ်လွတ်နေပေပြီ။ ကမ္မဋ္ဌာန်း အလုပ်စသည်
မှ၊ နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက် ပြုသည်အထိ၊ သတိသည် အစဉ်အမြဲ ရှိနေရ
ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ပျောက်သော ထွက်သက်လေ၊ ဝင်သက်လေ၊
သတိကို လယ်ထွန်သမား နွားရှာသကဲ့သို့ ရှာရမည်။

လယ်ထွန်သမားသည် နွားပျောက်၍ရှာရာ၊ တောသို့ ဝင်
သွားသော နွားကို၊ တောတောင်အနှံ့လိုက်၍ မရှာရ၊ ရေဆိပ်မှနေ၍
ပျောက်သောနွားကို၊ စောင့်ဖမ်းရာ၏သို့-၊ ပျောက်သော ထွက်သက်
လေ-ဝင်သက်လေ သတိကို၊ ထိုမှ-ဤမှ၊ မရှာရ။

၂၄ _____ ဧကသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ဣဋ္ဌိဗ္ဗယ်
အသိစိတ်ဟူသော လယ်သမားသည်၊ ထွက်သက်လေ-ဝင်သက်
လေ၊ သတိဟူသော နွားကို၊ ထိရာ-ထိရာ၊ နှာသီးဝဖျားဟူသော
ရေဆိပ်၌ စောင့်ဖမ်းရာသည်။

ဤသို့-ရှာဖမ်းလျှင် သတိသည် ကောင်းစွာ ထင်လာ
သည်သာတည်း။

အသိဟူသော- သိစိတ် နွဲ့နွေးသဖြင့်၊ သတိစေတသိက် မထင်
သည်သာဖြစ်သည်။ မရှိ၍မဟုတ်၊ အလွန်နုနယ် သိမ်မွေ့လှစွာ
သော အဝတ်ကို၊ အလွန်သေးသိမ်သော အပ်ကလေးဖြင့်၊ ချုပ်ရာ
သကဲ့သို့လည်း၊ အဋ္ဌကထာအသျှင်မြတ် ဆိုခဲ့ပေသေးသည်။

အာနာပါန အလှုပ်စဉ်

အာနာပါန- ထွက်လေ-ဝင်လေ၊ ရှုရှိုက်ကျင့်လိုသော သူ
မြတ်သည်၊ ရေတွက်ခြင်းနည်း လေ့ကျင့်အပ်ပေသည်၊ ရေတွက်ခြင်း
သည်၊ စပါးတင်းခြင်၊ နှေးနှေးရေတွက်နည်း၊ နွားကျောင်းသား-
နွားမြန်မြန် ရေတွက်နည်းတို့တွင်။ ရှေးဦးအစ-နှေးနှေးရေတွက်
နည်း၊ ဤသို့ လေ့ကျင့်အပ်ပေသည်။

ငါးကြိမ်အောက် လျော့မရေတွက်ရ။

ဆယ်အကြိမ်အထက် ကျော်လည်းမရေတွက်ရ။

အကြား-အကြား၌လည်း ကျော်ကျော်ပေါက်ပေါက်
မဖြစ်စေရ။

ဝင်လေ-ထွက်လေတို့တွင် ပထမအကြိမ် ဝင်လာသောလေကို

(တစ်)ဟု ရေတွက်ရမည်။ ဒုတိယအကြိမ် ဝင်မလာမီ (တစ်) တစ် ဟူ၍သာ၊ စိတ်ထဲက ရေတွက်ရမည်။ နှုတ်က မဆိုရ။ ဒုတိယ-ဝင်လေ လာသောအခါမှ (နှစ်)ဟု ရေတွက်ရမည်။ တတိယ-ဝင်လေ မလာမချင်း (နှစ်)နှစ် ဟူ၍သာ ရေတွက်ရမည်။ တတိယ-ဝင်လေ လာသောအခါမှ (သုံး)ဟု ရေတွက်ရမည်။ စတုတ္ထ-ဝင်လေ မလာ မချင်း (သုံး)သုံး ဟူ၍သာ ရေတွက်ရမည်။ စတုတ္ထ-ဝင်လေ လာသောအခါမှ (လေး)ဟု ရေတွက်ရမည်။ ပဉ္စမ-ဝင်လေ မလာမချင်း (လေး)လေး ဟူ၍သာ ရေတွက်ရမည်။ ပဉ္စမ-ဝင်လေလာသောအခါမှ (ငါး)ငါး ဟု ရေတွက်ရမည်။ ထို (ငါး)သို့ ရောက်သောအခါ တစ်ခေါက်ပြန်၍၊ ယခင်အတိုင်း (တစ်)ကစပြီး၊ (ခြောက်)အထိ ရေတွက်ရမည်။ ထို့အတူ (ခြောက်)သို့ရောက်သော အခါ တစ်ခေါက်ပြန်၍၊ ယခင်အတိုင်း (တစ်)က (ခုနှစ်)အထိ ရေတွက်ရမည်။ တဖန် တစ်ခေါက်ပြန်၍ ယခင်အတိုင်း (တစ်)က (ရှစ်)အထိ ရေတွက်ရမည်။ ထိုနည်းတူစွာ တစ်ခေါက်ပြန်၍၊ (ကိုး) အထိ ရေတွက်ရမည်။ နောက်ဆုံးတွင် တစ်ခေါက်ပြန်၍ (တစ်ဆယ်) အထိ ရေတွက်ရမည်။

ဤသို့ရေတွက် လေ့ကျင့်ရာ၊ အစတော့ အရေအတွက်၊ မေ့လျော့တတ်၏။ ကျော်ကျော်ပေါက်ပေါက်ဖြစ်တတ်၏။ (ခုနှစ်) ကြိမ်သို့ ရောက်သောအခါ၊ ငါ-(ခြောက်) ပြီးပြီလော - မပြီးသေး လောဟု ဖြစ်တတ်၏။

(ရှစ်)သို့ရောက်သောအခါ၊ ငါ-(ခုနှစ်) ပြီးပြီလော။
မပြီးသေးလော-ဇဝေဇဝါ ဖြစ်တတ်၏။

ရှေးရှေးသူဟောင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့ဖြစ်လျှင်၊ မိမိလည်း

ဘာကြောင့် မဖြစ်ရမှာလည်း၊ မိမိသည် ရှေးသူဟောင်း သူတော်
ကောင်း လမ်းရိုးမှန်လိုက်သူပဲ၊ မဖြစ်မနေ လုံ့လစိုက်ထုတ် ကြိုးပမ်း
အားထုတ်ပါများလျှင်၊ ရေတွက်ခြင်း သတိမမှားတော့ဘဲ၊ သမာဓိ
အားကောင်းလာသောအခါ၊ အရေအတွက်ကို၊ အလိုအလျောက်၊
လွှတ်၍သော်လည်းကောင်း၊ ရေတွက်ခြင်း၊ မိမိကမပြုတော့၍
သော်လည်းကောင်း၊ ထွက်လေ-ဝင်လေကိုသာ ထွက်တိုင်း-ဝင်တိုင်း၊
သတိမလွတ်အောင်၊ ထွက်လေ-ဝင်လေ အစဉ်အတိုင်း၊ ထင်နေ
အောင်၊ နှလုံးသွင်း ရှုဆင်ခြင်နည်း (အနုပဗ္ဗနာ)ကို လေ့ကျင့်အား
ထုတ်ပေးရပေမည်။

ယောဂီရဟန်းသူမြတ်သည် -

ရေတွက်ခြင်းလည်းမှန်ပြီ၊ မည်သည့်အခါ၊ အားထုတ် -
အားထုတ် မှန်နေပေပြီ။ ထွက်လေ-ဝင်လေ၊ ထွက်တိုင်း-ဝင်တိုင်း
လည်း အရေအတွက်မပါ။ အလိုလိုသာ၊ မိမိ-အသိ၊ သတိအစဉ်
အမြဲ၊ ထင်နေပေပြီ။ သိမ်မွေ့နူးညံ့လှစွာသော ထွက်လေ-ဝင်လေ
သည်လည်း၊ သတိအစဉ်သဖြင့် ထင်နေပေပြီ။ ထိုသို့ စံချိန်ကိုက်ပြီ
ဆိုလျှင်၊ ယောဂီ-ရဟန်းသူမြတ်သည်၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး တုန်ခြင်း
လှုပ်ခြင်း၊ ယိမ်းခြင်း-ယိုင်ခြင်း၊ အလျှင်းမဖြစ်တော့ဘဲ၊ ငြိမ်ငြိမ်
သက်သက် ချမ်းချမ်းသာသာ၊ မငြိုမငြင် မပင်မပန်း၊ မဆင်းရဲဘဲ
ဒါန၊ သီလတို့ထက် မွန်မြတ်သော အာနပါန-သမာဓိ ဘာဝနာ
စခန်းသို့၊ ပိုင်ပိုင်ကြီး ရရှိနေပေသည်။ ကြိုးစားတော် မူရစ်ခဲ့ကြပါ
လေ သူမြတ်တို့ -

အို-ရဟန်းတို့ သတိလွတ်သောသူအား၊ ပညာအဆင်အခြင်
ကင်းသောသူအား၊ အာနပါနသတိဘာဝနာကို ငါဘုရားဟော
တော်မမူ။

မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၂၇

အလုံးစုံသော ကမ္မဋ္ဌာန်းသည်ပင်လျှင်၊ သတိသမ္ပလေ့နှင့် ပြည့်စုံသော သူ့အားသာလျှင် ပြည့်စုံ၏။

သိမ်သိမ်ငယ်ငယ်စတုတ်

အာနပါနသတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းသည်ကား ခက်ခဲ၏။ ခက်ခဲသော ဘာဝနာဖြစ်၏။ ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါ-ဘုရားသားတော် ယောက်ျားမြတ် တို့၏သာလျှင်၊ နှလုံးသွင်းရာ ဌာနဖြစ်၏။ သိမ်သိမ်ငယ်ငယ်မဟုတ်၊ သာမာန်လူစားများ နည်းနာကျကျ သဘာဝအညီ၊ မှီဝဲနိုင်သည်မဟုတ်၊ အကြင်အကြင်သို့၊ နှလုံးသွင်း၏။ ထိုနှလုံးသွင်းသောအတိုင်း၊ ငြိမ်သက်သည်လည်း ဖြစ်၏။ သိမ်မွေ့သည်လည်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အာနပါန အားထုတ်သူသည်၊ အားကြီးသော သတိပညာကို အလိုရှိအပ်ပေသည်။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-ပ-ပြန်၊ ၅၆၆။ အပိုဒ်-၂၃၀)

ရေတွက်ခြင်းကိုမူ ရေတွက်ခြင်းနှင့် ကင်း၍၊ ထွက်လေ-ဝင်လေအာရုံ၌ သတိကောင်းစွာ တည်သည့်တိုင် ရေတွက်ရမည်။

၁။ အချို့ - နှာသီးဝ

၂။ အချို့ - အထက်နှုတ်ခမ်း

၃။ ထွက်လေ-ဝင်လေ

ဤနိမိတ် (၃)ခု သည် တစ်ချက်တည်းသော စိတ်၏အာရုံမဟုတ်၊ တစ်ခု-တစ်ခုစီသော စိတ်၏အာရုံဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် မထင်သည်မဟုတ် ထင်၏။ တစ်ပြိုင်နက်တည်းသော စိတ်ကဲ့သို့

၂၈ _____ မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

ထင်၏။ ပျံ့လွင့်ခြင်းသို့ မရောက်၊ တည်သည်ဖြစ်၏။ ဤ (၃)ချက်ကို မသိသောသူအား အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း မရနိုင်၊ သိသောသူအား သာလျှင်၊ ရနိုင်၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (၎င်း-အပိုဒ်-၂၂၇)

ပထမ (၄) နည်း ဟူသည်မှာ -

- (၁)* ထွက်လေ-ဝင်လေ ရှည်လျှင်-ရှည်မှန်း သိရမည်။
- (၂)* ထွက်လေ-ဝင်လေ တိုလျှင်-တိုမှန်း သိရမည်။
- (၃)* ထွက်လေ-ဝင်လေ ထင်ထင်ရှားရှား ရှုထုတ်ကျင့်ရ မည်။
- (၄)* ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ဝင်လေ-ထွက်လေကို၊ သိမ်မွေ့နှူးညံ့ ချုပ်ငြိမ်းစေအံ့ဟု ကျင့်ရမည်။
ရှည်၊ တို၊ ထင်စွာ - ငြိမ်းစေရာသည်။

ဤ (၄) နည်း အဓိက ပဓာန ပြဋ္ဌာန်းစွာ ကျင့်ရသည်။ အား ထုတ်ရသည်။

ကျင့်၏ဆိုသည်ကား- အားထုတ်၏၊ လုံ့လပြု၏၊ မပြတ်နှလုံးသွင်း၏ဟု ဆိုလိုသည်။ (ပ) မှီဝဲ၏၊ ပွားစေ၏၊ အကြိမ်များစွာပြုကျင့်၏ဟု ဆိုလိုသည်။

ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို မှတ်အပ်၏။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-ပ-ပြန်၊ ၅၄၃)

ယောဂီသူမြတ်သည် အာနာပါန အားထုတ်သော် -

- (၁) ရေတွက်နည်း၊
- (၂) အစဉ်လိုက်ဖွဲ့နည်း၊
- (၃) တွေ့ထိနည်း၊
- (၄) စူးစိုက်ထားနည်း၊
- (၅) ဝိပဿနာရှုနည်း၊
- (၆) မဂ်ဖြစ်နည်း၊

(၇) ဖိုလ်ဖြစ်နည်း၊

(၈) အသီးသီးဆင်ခြင်နည်း၊

အဋ္ဌကထာ အရှင်သူမြတ်တို့- ထွက်လေ-ဝင်လေ၊ ရေတွက်နည်း ကျင့်နည်းကို၊ ပထမ (၄) နည်း၊ မြတ်စွာဘုရား စကားတော်နှင့် ကိုက်ညီစွာ အားထုတ်ရသည်။

(၁)* ယောဂီသူမြတ်၊ ထွက်လေ-ဝင်လေ၊ ရေတွက်နည်း ပြသခဲ့ပြီး၍၊ ယခုသော် -

အချို့ နှာသီးဝ၊ အချို့ အထက်နှုတ်ခမ်း၊ ထိရာ-ထိရာ သတိနှင့် ယှဉ်သောအသိကို၊ ခိုင်မြဲစူးစိုက် မလွတ်စေဘဲ၊ ထွက်လေ-ဝင်လေ၊ နှေးလျှင် ရှည်သည်၊ မြန်လျှင် တိုသည်၊ အနှေး-အမြန်၊ အရှည်-အတို၊ ကွဲပြားစွာ သိရှိအပ်၏။ နှာသီးဝ၊ အထက်နှုတ်ခမ်း၊ ထိရာ-ထိရာ၊ သတိကပ်စိုက်ထားချေက၊ ထွက်လေ-ဝင်လေ၊ စ၊လယ်၊ဆုံး လုံးစုံ၊ ထင်ထင်လင်းလင်း၊ သိချေတော့၏။ ထိရာ-ထိရာ ဌာန၏ အတွင်းလည်း မလိုက်ရ၊ ငါ့၌ ထွက်သက်-ဝင်သက် ရှိမှရှိပါသေးရဲ့လားဟု၊ စူးစမ်းကြည့်ရသည့်တိုင်၊ ထွက်သက်၊ ဝင်သက် ချုပ်စေ-ငြိမ်းစေအံ့ဟု ကျင့်ရာသည်။

(၂)* အစဉ်လိုက်ဖွဲ့နည်းမှာ -

ယောဂီသူမြတ်သည်-ရေတွက်ခြင်း အစဉ်သတိထင်ပြီးနောက်၊ ရေတွက်ခြင်းကို လွတ်၍၊ ထွက်လေ-ဝင်လေ အာရုံ၌၊ သတိအမြဲ ကပ်နေပြီးလျှင်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်၊ ထိရာ-ထိရာ ဌာန၌ စွဲစွဲမြဲမြဲ၊ အစဉ်လိုက်ဖွဲ့၊ နှလုံးသွင်းမှန်သည်ထိ ကျင့်ရသည်။

(၃)* တွေ့ထိနည်း -

(၄)* စူးစိုက်ထားနည်း -

ဤ-၂ နည်းကား သီးခြားမရှိချေ၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်၊ ထိရာ-ထိရာအရပ်၌သာ ရေတွက်က၊ ရေတွက်ခြင်းနှင့် တွေ့ထိခြင်း၊

နှလုံးသွင်းခြင်းသည်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိရာ-ထိရာ အရပ်၌သာလျှင်၊ ရေတွက်ခြင်းကို စုရုံး၍၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်တို့ကို သတိဖြင့်၊ မြစွာ ဖွဲ့တွယ်သည်ကို၊ စိတ်ကိုထားသည်ကို၊ အစဉ်လိုက်ဖွဲ့၊ တွေ့ထိ စူးစိုက်ထား၍ နှလုံးသွင်းသည်ပင် ဖြစ်ချေတော့၏။

အရှိုက်ပြင်း၍ ရုန့်ရင်းသော ဝင်သက်လေကို၊ သာယာ ဖြည်းညှင်းရှိုက်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းစေလျက်၊ ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့- ဟု ကျင့်၏။

အရှုပြင်း၍ ရုန်းရင့်သော ထွက်သက်လေကို၊ သာယာ ဖြည်းညှင်း ရှုထုတ်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းစေလျက်၊ ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေ အံ့ဟုကျင့်၏ ဟူသည်ကား -

ရုန်းရင့်ကြမ်းတမ်းသော ထွက်သက်၊ ဝင်သက်လေကို ငြိမ်းစေလျက်၊ ထပ်၍ငြိမ်းစေလျက်၊ အထူးသဖြင့် ငြိမ်းစေလျက်၊ ချုပ်စေလျက်၊ ဝင်သက်-ထွက်သက်ကို၊ ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-ပ-ပြန်-၅၄၃/၄)

(ဥပမာ) ကြေးစည် ကြေးခွက်၊ တစ်ခုခုကို တုတ်ဖြင့် တီးခတ် ချေကာ၊ ရှေးဦးစွာ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော အသံဖြစ်၏။ ထိုအသံကို ကောင်းစွာစွဲယူ မြစွာ နှလုံးသွင်း မှတ်ထားသောကြောင့်၊ ရုန်းရင့် ကြမ်းတမ်းသော၊ ထိုအသံ ချုပ်ငြိမ်းကွယ်ပျောက်သွားပေမယ့်၊ နောက်ထပ် သိမ်မွေ့နူးညံ့သော အသံအဆက်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်၏။ ထိုအသံကို ကောင်းစွာစွဲယူ မြစွာ နှလုံးသွင်း မှတ်သားထားခြင်း တို့ကြောင့်၊ သိမ်မွေ့နူးညံ့သော အသံကွယ်ပျောက် ချုပ်ငြိမ်းသွား သော်လည်း၊ သိမ်မွေ့နူးညံ့သော အသံနိမိတ်လျှင်၊ ယူထားသည်၏

အဖြစ်ဖြင့်လည်း စိတ်ကို ကောင်းစွာထားသည်။ တည်သည် ထင်သည် ဖြစ်တော့သည်။

ဤအတူ ရှေးဦးစွာ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ဖြစ်၏။ ထိုရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ကောင်းစွာစွဲယူအပ်၏။ မြဲစွာနှလုံးသွင်းအပ်၊ မှတ်သားထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ထွက်သက်-ဝင်သက်တို့ ချုပ်ငြိမ်းသွားသော်လည်း၊ ထို့နောက် သိမ်မွေ့နူးညံ့သော ထွက်သက်-ဝင်သက်တို့ အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်၏။

ထိုသိမ်မွေ့သော ထွက်သက်-ဝင်သက်တို့ကို ကောင်းစွာ စွဲယူအပ်၏။ မြဲစွာနှလုံးသွင်းအပ်။ မှတ်သားထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သိမ်မွေ့နူးညံ့သော ထွက်သက်-ဝင်သက်တို့ကို ချုပ်ငြိမ်း ကွယ်ပျောက်သွားသော်လည်း၊ သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ နူးနူးညံ့ညံ့ ထွက်သက်-ဝင်သက်၊ နိမိတ်လျှင် ယူထားသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်လည်း၊ စိတ်သည်ယုံလွင့်ခြင်းသို့ မရောက်။ တည်ငြိမ်ခြင်းသို့ ရောက်၏။ စိတ်ကို ကောင်းစွာထားသည် တည်သည်-ထင်သည်၊ ဖြစ်ချေတော့သာတည်း။

ထွက်သက်-ဝင်သက် ငြိမ်းကုန်၏ဟူသည်မှာ -

ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ကပ်၍တည်သော သတိဖြင့်၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုဆင်ခြင် ဉာဏ်ပညာဖြင့်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ရှုဆင်ခြင်သောကြောင့် ငြိမ်း၏ ချုပ်၏ဟု - -

ပဿမ္မယံ ကာယသင်္ခါရံ အဋ္ဌကထာ အရှင်မြတ်ဖွင့်ဟ မိန့်တော် မူခဲ့ပေသည်။

ယောဂီသူမြတ်သည် ထွက်သက်-ဝင်သက် ရေတွက်ခြင်း သတိ ရှိသည်။ ထိရာ-ထိရာ ဌာန၌ ထွက်သက်-ဝင်သက်လေသို့ အစဉ် လိုက်ဖွဲ့သည်။ ရှည်လျှင်ရှည်သည်။ တိုလျှင်တိုသည်။ ထွက်သက် ဝင်သက်၏ စ၊ လယ်၊ ဆုံး၊ လုံးစုံထင်းလင်းစွာ ကျင့်သည်။ ထွက် သက်-ဝင်သက်အာရုံ၌ သတိစူးစိုက်၍ ငြိမ်းစေအံ့၊ ချုပ်စေအံ့ဟု ကျင့်သည်။

- (က) ရေတွက်နည်းသည်   = အစဉ်သတိရှိနေရသည်။
- (ခ) အစဉ်လိုက်ဖွဲ့နည်းသည်   = ထိရာ-ထိရာဌာန၌ ရှည်မှန်း တိုမှန်း သိရသည်။
- (ဂ) တွေ့ထိနည်းသည်   = လုံးစုံ ထင်ထင်ရှားရှား ထိသိ ကျင့်ရသည်။
- (ဃ) စူးစိုက်ထားနည်းသည်   = ထွက်သက်-ဝင်သက် အာရုံ ၌ စူးစိုက်ထားပြီး ချုပ်ငြိမ်း စေအံ့ဟု ကျင့်ရသည်။

ဤနည်းဖြင့် ထွက်သက်-ဝင်သက်၊ ကွယ်ပျောက်သော အချင်းအရာသို့ ရောက်သောအခါ၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်လေ အတိုင်းလွန်၍၊ အဆင်းသဏ္ဍာန် အရောင်အသွေး နှင့်တကွ လဲ ဝါဂွမ်းစု၊ လေ-အလျင်၊ မိုးကြယ်ကဲ့သို့ ပတ္တမြားလုံး၊ ပုလဲလုံး၊ ပုလဲသွယ်များ အစရှိသည်ကဲ့သို့ နိမိတ်တစ်ခုခု ထင်မြင်သည့် တိုင် ကျင့်ရသည်။ ထိုနိမိတ်သည် အာရုံအသစ်ဖြစ်သည်။ သဘာဝ အစစ်မဟုတ်၊ ပညတ်ဖြစ်၏။ ကွယ်လည်းကွယ်ပျောက် လွယ်သည်။ ကွယ်ပျောက်လျှင်လည်း ထင်မြင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မကွယ် မပျောက်စေရန်၊ ထို့ထက် ထင်ထင်လင်းလင်း၊ ဖိဖိစီးစီး စူးစိုက်အား

ထုတ်၍၊ စိတ်ကို ကောင်းစွာတည်စေအံ့၊ ထားအံ့ဟု ကျင့်ရပေသည်။

ဒုတိယ (၄) မျိုးဟူသည်မှာ -

- ☸(၁) စိတ်ကို နှစ်သက်ခြင်း ထင်ရှားစေလျက်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။
- ☸(၂) စိတ်ကို ချမ်းသာခြင်း ထင်ရှားစေလျက်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။
- ☸(၃) ခံစားခြင်း၊ မှတ်သားခြင်း၊ ထင်ရှားစေလျက်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။
- ☸(၄) ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ခံစားခြင်း၊ မှတ်သားခြင်းတို့ကို ချုပ်ငြိမ်းစေအံ့ဟု၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

☸(၁) စိတ်ကိုနှစ်သက်ခြင်း၊ ထင်ရှားစေလျက်ဟူသည်- စိတ်ကို နှစ်သက်ခြင်း၊ အသီးသီးကောင်းစွာသိသည်၊ ထင်ရှား သည်ပြုလျက်၊ ထွက်သက်ရှုထုတ်အံ့၊ ဝင်သက်ရှုရှိုက်အံ့ဟု - ကျင့် ၏ ဟူလို . . .

☸(၂) စိတ်ကို ချမ်းသာခြင်း၊ ထင်ရှားစေလျက်ဟူသည်- ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး ချမ်းသာခြင်း၊ အသီးသီးကောင်းစွာသိသည်၊ ထင်ရှားသည်ပြုလျက် ထွက်သက်ရှုထုတ်အံ့၊ ဝင်သက် ရှုရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏ဟူလို . . .

☸(၃) ခံစားမှတ်သားခြင်း၊ ထင်ရှားစေလျက်ဟူသည်- ခံစားမှု၊ မှတ်သားမှု အသီးသီး ကောင်းစွာသိသည်၊ ထင်ရှားသည် ပြုလျက် ထွက်သက်ရှုထုတ်အံ့၊ ဝင်သက်ရှုရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏ဟူလို။

❧(၄) ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ခံစားခြင်း၊ မှတ်သားခြင်းကို ချုပ်ငြိမ်း စေလျက်ဟူသည် -

ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော ခံစားမှု၊ မှတ်သားမှု၊ အသီးသီး ကောင်းစွာသိသည်။ ထင်ရှားသည်ပြုလျက် ခံစားမှု၊ မှတ်သားမှု ချုပ်ငြိမ်းစေအံ့ဟု နှလုံးသွင်းစူးစိုက်၍၊ ထွက်သက် ရှုထုတ်အံ့၊ ဝင်သက် ရှုရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏ဟူလို . . . ။

- ပီတိ   ▪   နှစ်သက်ခြင်း။
- သုခ   ▪   ချမ်းသာခြင်း။
- စိတ္တသင်္ခါရ   ▪   ဝေဒနာ   ▪   ခံစားခြင်း။
- သညာ   ▪   သညာ   ▪   မှတ်သားခြင်း။

အာရုံပြု-မတွေ့မဝေရှု

အာရုံပြုသည် -

အစဉ်အတိုင်း ရှုအားသန်သော နိမိတ်တစ်ခုခု၊ အာရုံ၌ အကျုံးဝင်သော နှစ်သက်ခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ ခံစားခြင်း၊ မှတ်သားခြင်း၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းများကို ထင်လင်းသိသာစွာ အာရုံပြုနိုင်သည်ဖြစ်၏။

မတွေ့မဝေရှု ဟူသည် -

အစဉ်အတိုင်း ရှုအားသန်သော ထိုအာရုံ၌ အကျုံးလည်း ဝင်၊ ထင်လင်းစွာလည်း၊ အာရုံပြုထားသော နှစ်သက်ခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ ခံစားခြင်း၊ မှတ်သားခြင်းများကို - ခယ၊ ဝယ၊ ကုန်ခမ်းပျက်စီးတတ်သော သဘောဟု၊ သုံးသပ် ရှုဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းသော ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာဖြင့် မတွေ့မဝေ၊ အဖန်တလဲလဲ၊ ရှုမြင်သုံးသပ်သော ဆင်ခြင်အောင်းမေ့၊ နှလုံးသွင်း ကျင့်သည်ဖြစ်၏။

တတိယ (၄) မျိုးဟူသည်မှာ -

- ၀ စိတ်ကိုထင်ရှားစေလျက် ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။
- ၂ စိတ်ကို ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်စေလျက် ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။
- ၃ စိတ်ကို ကောင်းစွာထားစေလျက် ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။
- ၄ စိတ်ကို ဆန့်ကျင်ဘက်တို့မှ လွတ်စေလျက် ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

၀ စိတ်ကို ထင်ရှားစေလျက်ဟူသည် -
စူးစိုက်ဆင်ခြင်သော အာရုံ၌ စိတ်ကို ထင်ရှားသိစေခြင်းကို ဖြစ်စေလျက်၊ ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့၊ ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

၂ စိတ်ကို ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်စေလျက် ဟူသည် -
ရှုဆင်ခြင်သော စိတ်ကို နှစ်သက်ခြင်းဖြင့်၊ ဝမ်းမြောက်ရွှင်ပြစေလျက် အထူးဝမ်းမြောက် ရွှင်ပြစေလျက် ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့၊ ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

တည်မှု နှင့် ရှုမှု

တည်မှုဟူသည် -
ရှုဆင်ခြင်သော စိတ်နှင့်ယှဉ်သော၊ နှစ်သက်ခြင်းဖြင့်ပင်လျှင် စိတ်သည် ဝမ်းမြောက်ရွှင်ပြ၏။ အထူးတလည် ဝမ်းမြောက်ရွှင်ပြ၏။ ထိုအာရုံ၌ ဝမ်းမြောက်ရွှင်ပြစွာ စိတ်သည် သက်ဝင်တည်၏။

ရှုမှုဟူသည် -

ရှုဆင်ခြင်သုံးသပ်သော ဝိပဿနာခဏ၌၊ ရှုဆင်ခြင်သော စိတ်နှင့် ယှဉ်သော ရုန့်ရင်းသော နှစ်သက်ခြင်းဖြင့်၊ အာရုံပြုသော ဝိပဿနာစိတ်ကို ရွှင်လန်းသော၊ အချင်းအရာသို့ ရောက်စေလျက်၊ ဝမ်းမြောက်ရွှင်ပြေစွာ ရှုမြင် ဆင်ခြင်သော ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာ ဖြစ်စေလျက်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

၃ စိတ်ကို ကောင်းစွာ တည်ထားစေလျက်ဟူသည် -

ရှုဆင်ခြင်သော စိတ်ကို ခယ-ဝယ၊ ကုန်ခမ်း ပျက်စီးတတ်သောအားဖြင့်၊ ရှုမြင်ဆဲဝိပဿနာခဏ၌ အနိစ္စ လက္ခဏာ စသည်ဖြင့် ထိုးထွင်းသိမြင်ခြင်းခဏမျှ တည်သည်ဖြစ်၏။ ခဏမျှ ဖြစ်သော စိတ်တည်လည်း တည်၏။ ထားလည်းထားသော အာရုံ၌၊ အညီအညွတ်စိတ်ကို ကောင်းစွာထားလျက်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

၄ စိတ်ကို လွတ်စေ၏ဟူသည် -

ရှုဆင်ခြင်သောစိတ်-စိတ်နှင့်ယှဉ်သောတရားကို ခယ-ဝယ၊ ကုန်ခမ်း ပျက်စီးသောအားဖြင့် ရှုဆဲဝိပဿနာခဏ၌ ရှုဆင်ခြင်သော စိတ်သည် -

- (က) မမြဲဟု ရှုမြင်သဖြင့်၊ မြဲ၏ဟု အမှတ်သညာမှ လွတ်၏။
- (ခ) ဆင်းရဲဟု ရှုမြင်သဖြင့်၊ ချမ်းသာ၏ဟု အမှတ်သညာမှ လွတ်၏။
- (ဂ) အနှစ်မရှိဟု ရှုမြင်သဖြင့်၊ အနှစ်ရှိ၏ဟု အမှတ်သညာမှ လွတ်၏။
- (ဃ) ငြီးငွေ့ဖွယ်ဟု ရှုမြင်သဖြင့်၊ နှစ်သက်ဖွယ်ရှိ၏ဟု အမှတ်သညာမှ လွတ်၏။
- (င) တပ်မက်ဖွယ်မရှိဟု ရှုမြင်သဖြင့်၊ တပ်မက်ဖွယ်ရှိ၏ဟု အမှတ်သညာမှ လွတ်၏။

(စ) ချုပ်ငြိမ်း ကွယ်ပျောက်ခြင်းရှိ၏ဟု ရှုမြင်သဖြင့်၊ အဆက်မပြတ် ဖြစ်၏ဟု အမှတ်သညာမှ လွတ်၏။

(ဆ) စွန့်လွတ်ဖွယ်ရှိ၏ဟု ရှုမြင်သဖြင့်၊ သိမ်းပိုက်ဖွယ်ရှိ၏ဟု အမှတ်သညာမှ လွတ်၏။

ဤသို့ ဝိပဿနာရှုဆင်ခြင်သောစိတ်ကို လွတ်စေလျက်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

🕉 ပထမ ၄-ခု သည် ထွက်သက်-ဝင်သက် ရူပကာယကို ရှုသောကြောင့် ကာယာနုပဿနာဘာဝနာ မည်၏။

🕉 ဒုတိယ ၄-ခုသည် နှစ်သက်ခြင်း၊ ချမ်းသာခြင်းနှင့် ယှဉ်သော ဝေဒနာကို ရှုသောကြောင့် ဝေဒနာနုပဿနာဘာဝနာ မည်၏။

🕉 တတိယ ၄-ခုသည် ဝိပဿနာရှုသောစိတ်ကို ရှုဆင်ခြင်၊ အောက်မေ့နှလုံးသွင်းသောကြောင့် စိတ္တာနုပဿနာဘာဝနာ မည်၏။

ယင်း-ပထမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ ပေါင်း (၁၂) မျိုးသည် သမထနှင့် ဝိပဿနာ ဘာဝနာ နှစ်ဖြာနိုးနှောသော အကျင့်ဖြစ်သည်။

- မ-၁-၇၀/၁၊
- မ-၃-၁၂၅၊
- ဒီ-၃-၂၃၁/၂၊
- သံ-၃-၂၇၁/၂၊
- ဝိ-၁-တတိယပါရာဇိက၊
- ခု-၉-၁၆၁-မှ-၁၉၈-ထိ
- ခု-၉-၄-(၁၆) ပါးသော ဝတ္ထု= ၁၇၃/၄။

စတုတ္ထ (၄) မျိုးဟူသည်မှာ -

- [၁] မမြဲခြင်းကို မမြဲဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုလျက်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။
  - [၂] တပ်မက်မှု ကင်းခြင်းကို တပ်မက်မှုကင်း၏ဟု အဖန်တလဲလဲရှုလျက်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။
  - [၃] ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို ချုပ်ငြိမ်း၏ဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုလျက် ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။
  - [၄] စွန့်လွှတ်ခြင်းကို စွန့်လွှတ်ခြင်းရှိ၏ဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုလျက်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။
- ဤ [၄] ခုသည် ဝိပဿနာသက်သက်၊ သမထ-မပါရှိချေ။

ဓမ္မာနုပဿနာဘာဝနာ ဖြစ်သည်။

[၁] မမြဲဟု ရှုလျက်ဟူသည် -

ဥပမာ - ပန်းပဲသမား၏သားရေ ဖားဖိုသည်၊ ထိုးဆွဲက သားရေဖားဖိုကို လည်းကောင်း၊ ယောက်ျား၏ လုံ့လကိုလည်းကောင်း၊ အစွဲပြု အကြောင်းခံ၍ လေဖြစ်၏သို့၊ ဤအတူ ကိုယ်ကာယကို လည်းကောင်း၊ စိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အစွဲပြုအကြောင်းခံ၍ ထွက်သက်-ဝင်သက်သည် ဖြစ်၏။ ဤကိုယ်သည် လည်းကောင်း၊ ထွက်သက် -ဝင်သက်သည် လည်းကောင်း ရုပ်ဓာတ်ဖြစ်၏။ စိတ်သည်လည်းကောင်း၊ စိတ်နှင့် ယှဉ်သော စေတသိက်သည်လည်းကောင်း နာမ်ဓာတ်ဖြစ်၏။ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်ဓာတ် (၂) ပါးသည်၊ ခန္ဓာ (၅) ပါး ဖြစ်သည်။

နာမ်ရုပ် ခန္ဓာသည် မမြဲသည့်သဘာဝ။ ယင်း-မမြဲသည့် သဘာဝကို မမြဲဟု အဖန်တလဲလဲရှုလျက် ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့၊ ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

[၂] ကင်းခြင်းကို ကင်း၏ဟု ရှုလျက်ဟူသည် -

(က) နာမ်ရုပ် ခန္ဓာသည်ဖြစ်၏၊ ဖြစ်လျှင် ပျက်ရာသို့ ရှေး ရှုညွတ်၏၊ ပျက်၏ဟု (၃) ချက်ရှိ၏။ နာမ်ရုပ် ခန္ဓာ တို့၏ ချုပ်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ ကုန်ခြင်းကို ရှုခြင်း။

(ခ) နာမ်ရုပ် ခန္ဓာတို့နှင့် မရောမယှက် တစ်သီးတစ်ခြား ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်သည်ရှိ၏။ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို ရှုခြင်း၊ ယင်း သို့ နာမ်ရုပ်ခန္ဓာ ချုပ်ပျက်ရှုခြင်း၊ ခဏိကရှုလျက် နာမ်ရုပ်ခန္ဓာတို့ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၏ အကြောင်းခံ နိဗ္ဗာန် ကို ရှုလျက်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

[၃] ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို ရှုလျက်ဟူသည် -

(က) နာမ်ရုပ်ခန္ဓာတို့၏ ချုပ်ငြိမ်း၊ ပြတ်တောက်၊ ကုန်ခမ်း၊ အပြီးတိုင် ပျက်စီးသွားခြင်း၊ သာမညနိရောဓ ဖြစ်သည်။

(ခ) မဂ်ဖိုလ်ဖြင့် သိမြင်အပ်သော ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၏ အကြောင်း ခံတရားဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ဓာတ်သည်၊ နိရောဓသစ္စာ၊ အစဉ်သဖြင့်၊ အမြဲတည်ရှိ၍ နေသည်။
ချုပ်ငြိမ်းပျက်စီးခြင်း - သာမညနှင့် မဂ်ဖိုလ်၏အာရုံ၊ နိဗ္ဗာန် အမှန်ချုပ်ငြိမ်းခြင်း၏ အကြောင်းကို အဖန် တလဲလဲ ရှုမြင်လျက်၊ ထွက်သက်-ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေ အံ့ဟု ကျင့်၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

[၄] စွန့်လွှတ်ခြင်းကို ရှုလျက်ဟူသည်မှာ -

(က) စွန့်လွှတ်ခြင်းဟူသည် -
အဖန်တလဲလဲ ရှုတတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်သည်၊ နာမ်ရုပ်ခန္ဓာတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော၊ ကိလေသာတို့ ကို စွန့်လည်းစွန့်တတ်၏။ တဒဂ် ရှုဆဲ၊ ရှုဆဲ၌စွန့်၏။

(ခ) စေလွှတ်တတ်၏ဟူသည် -

- နာမ်ရုပ်ခန္ဓာတို့၏ မမြဲသောအဖြစ်ကို မြင်ခြင်းကြောင့်၊ မမြဲသော နာမ်ရုပ်ခန္ဓာတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော၊ အစဉ်သဖြင့် အမြဲခပ်သိမ်းမြဲသော သဘောရှိသော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် သက်ဝင်၏၊ ပြေးဝင်၏။ နိဗ္ဗာန်သို့ အာရုံညွတ်၏၊ အာရုံပြု၏။ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်တတ်၏၊ အာရုံပြုတတ်၏၊ ပြေးဝင်တတ်၏။ ယင်း ဝိပဿနာဉာဏ်-စံချိန်ကိုက်မှ မဂ်ဉာဏ်ပေါ်၏၊ မဂ်ဉာဏ်သည် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်အထိ ဆိုက်ရောက် သိမြင်ညွတ်သည်၊ ပြေးဝင်သည်။
- မဂ်ဉာဏ်သည် အပြီးတိုင် အမြစ်ပြတ် ခန္ဓာနာမ်ရုပ်ကို အဖန်တလဲလဲ ဖြစ်စေခြင်း၏ အကြောင်း ကိလေသာကို စွန့်လည်းစွန့်၏၊ နိဗ္ဗာန်သို့လည်း အာရုံပြုမျက်မှောက်ပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ပြေးဝင်မိတော့သည်။
- ဤသို့သော ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ရှေးရှေးဉာဏ်များကို အဖန်တလဲလဲ ရှုလည်း ရှု၏။ ကိလေသာတို့ကို စွန့်လည်း စွန့်၏။ ခန္ဓာနာမ်ရုပ်၏ မမြဲခြင်း အစရှိသည်မှ ဘက်ပြန်ဆန့်ကျင်သော၊ အမြဲမပြတ် အစဉ်တည်ရှိသော မဂ်ဖိုလ် ၏ အာရုံဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ဓာတ်သို့ ပြေးလည်း ပြေးဝင်တတ်၏။ ယင်းသို့ ပြေးဝင်သည်ကိုပင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်သို့ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် စေလွှတ်၏ဟု ဆိုသည်။

ဝိပဿနာဉာဏ် - မဂ်ဉာဏ် (၂) ပါးသည် ကိလေသာတို့ကို ရှုဆဲ-ရှုဆဲခဏ၌ စွန့်လည်း စွန့်၏။

နိဗ္ဗာန်သို့ စေလည်း စေလွှတ်၏၊ ပြေးဝင်၏။ အပြီးတိုင် အမြစ်ပြတ် ယတိပြတ်တစ်ခါတည်း၊ ကိလေသာတို့ကို စွန့်လည်း စွန့်၏။ အမြဲမပြတ် အခါခပ်သိမ်း တည်ရှိသော နိဗ္ဗာန်သို့ အာရုံပြု ညွတ်သည်၏။ အစွမ်းဖြင့် စေလွှတ်ပြေးဝင်သည်လည်း ဖြစ်၏။ ဤသို့သော ဝိပဿနာဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ် (၂) ပါးကို ဖြစ်စေလျက် ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့၊ ဝင်သက်ကို ဖြစ်စေအံ့ဟု ကျင့်၏။

- (က) ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ၊ ဒုတိယတွဲ အာနာပါန ကထာ အဖွင့်. (၉) မှ (၃၅) ထိ။
- (ခ) သုတ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် အာနာပါနပဗ္ဗ အဖွင့်. (၃၅၂) မှ (၃၅၆) ထိ။
- (ဂ) မူလပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် အာနာပါနပဗ္ဗ အဖွင့်. (၂၅၁) မှ (၂၅၅) ထိ။
- (ဃ) ဥပရိပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာ။
- (င) ဝိသုဒ္ဓိမဂ် အဋ္ဌကထာ၊ ပထမတွဲ၊ အာနာပါနဿတိ ကမ္မဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏ နိဒ္ဒေသ၊ (၂၅၀) မှ (၂၈၄) ထိ။
- (စ) သံယုတ် အဋ္ဌကထာ၊ တတိယတွဲ၊ အာနာပါန သံယုတ် (၂၉၅) မှ (၃၀၆) ထိ။
- (ဆ) ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် အဋ္ဌကထာ။

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းအထောက်အပံ့(၈)မျိုး

- (၁) ကာမဂုဏ်ကို အလိုမရှိခြင်း။
- (၂) စိတ်မပျက် စိတ်မဆိုးခြင်း။
- (၃) အလင်းကို မှတ်သားခြင်း။
- (၄) စိတ်မပျံ့လွင့် တည်ကြည်ခြင်း။
- (၅) ကုသိုလ် စသောတရားတို့ကို ပိုင်းခြား ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း။
- (၆) အမှား အမှန် ခွဲခြားသိခြင်း။
- (၇) ဘာဝနာ အလုပ်နှင့်စပ်၍ ဝမ်းမြောက်ခြင်း။
- (၈) အလုံးစုံသော ကုသိုလ်တရားဖြစ်ခြင်း။

အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း ဘေးရန် (၈)မျိုး

- (၁) ကာမဂုဏ်ကို အလိုရှိခြင်း။
- (၂) စိတ်ပျက် စိတ်ဆိုးခြင်း။
- (၃) ဘာဝနာအလုပ်၌ ပျင်းရိထိုင်းမှိုင်းခြင်း။
- (၄) စိတ်ပျံ့လွင့်ခြင်း။
- (၅) ကုသိုလ် စသောတရားတို့၌ ယုံမှားခြင်း။
- (၆) အမှန်ကိုမသိ အမှားကိုသိခြင်း။
- (၇) ဘာဝနာ၌ မပျော်မွေ့ခြင်း။
- (၈) အလုံးစုံသော အကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း။

အကြင်သူသည် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း၊ အပြည့်အစုံပွားများ အားထုတ်၏။ ထိုသူ၏ ကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ စိတ်သည်လည်းကောင်း၊ တုန်လည်းမတုန်၊ လှုပ်လည်းမလှုပ်။

အကြင်သူသည် အပြည့်အစုံ မပွားများ အားမထုတ်၊ ထိုသူ၏ ကိုယ်သည်လည်းကောင်း၊ စိတ်သည်လည်းကောင်း၊ တုန်၏၊ လှုပ်၏။

သူမြတ်သည် ထွက်သက်-ဝင်သက် ထိခိုက်ရာဌာန၌ ရှုခြင်း ဖြင့်သာလျှင်၊ ဘာဝနာကိစ္စကို ပြီးစေနိုင်သည်ဟု မိမိ၏စိတ်ကို ယုံကြည်ဆုံးဖြတ် စေရမည်။ ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမှာလည်း၊ မိမိ ကိုယ်တိုင် ယုံကြည်ဆုံးဖြတ်ခြင်းပင်ဖြစ်၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ဆိုပြီးသော ထွက်သက်-ဝင်သက်အစုံ (၁၆) ပါးဆိုရာ၌လည်း ထွက်သက်ပေါင်း (၁၆)၊ ဝင်သက်ပေါင်း (၁၆) နှစ်ရပ်ပေါင်း ထွက် သက်-ဝင်သက်အားလုံး (၃၂) ပါးရှိသည်ဟု မိန့်တော်မူ၏။

မဟာသတိပဋ္ဌာန် အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

- နမော တေ ဗုဒ္ဓ ဝိရတ္ထ၊
  - ဝိရ   = မဟာဝိရ
  - ဗုဒ္ဓ   = သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ
  - တေ   = တဝသမ္ဗဒါနဘူတဿ
  - နမော   = နမက္ကာရော
  - အတ္ထု   = ဘဝတုတိယောဇနာ
- ၁၃၅၆ ။ ကဆုန်လပြည့်၊ အင်္ဂါနေ့။

အနှစ် နှင့် အပျင်း

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် သာဝတ္ထိပြည် ပုပ္ဖါရုံကျောင်းတော်၌ များ စွာထင်ရှားသော မထေရ်ကြီးများနှင့် သီတင်းသုံးတော်မူ၏။

ဆယ်ပါး၊ အပါးနှစ်ဆယ်၊ အပါးလေးဆယ်-စသည်များစွာ အစုအဖွဲ့ ပြုကာပြုကာ မထေရ်ကြီးများသည်၊ မထေရ်ငယ်များအား

တရားပြသ သွန်သင်ဆုံးမကြ၏။ ကောင်းစွာနာခံ ကျင့်သုံးတော် မူကြသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည်-သီတင်းကျွတ်လပြည့်၊ ညဉ့်ဦးယံ၊ ဟင်းလင်း ပြင် လရောင်အောက်ဝယ်၊ စုံညီစည်းဝေး၊ ထေရ်သံဃာ တပည့် များအား -

အကျင့်မြတ်-အားထုတ်ကြ၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် (လေး လတိုင်) ငါဘုရား ဒေသစာရီ မကြွချီသေးပေဟု မိန့်တော်မူ၏။

ရဟန်းတော်များ တစ်လပိုမို အချိန်ရသဖြင့်၊ တိုးမြှင့် တိုးမြှင့် အားထုတ်ကြရာ၊ မဂ်ဖိုလ်တရားထူး အားလုံးရရှိတော်မူကြသည်။

သရဒဥတု၊ တာရာကာစုံ၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်၊ ညဉ့်ဦး ယံ၊ ဟင်းလင်းပြင် လရောင်အောက်ဝယ်၊ စုံညီများစွာ၊ ထေရ် သံဃာ တပည့်တို့အား -

ငါဘုရား၏- တပည့်ပရိသတ် သံဃာသည်၊

အဖျင်းအမှော် မရှိ၊ အဖျင်းမှော် ကင်း၏။

အနှစ်တရား၌ တည်ကြပေသည်ဟု မိန့်တော်မူ၏။

အဖျင်းအမှော် ကင်း၍၊ အနှစ်တရား၌ တည်ရှိတော်မူကြ

စိမ့်သော်ငှာ၊ ကြိုးပမ်းသင့်လှပေပြီ။

အပလာပါယံ ဘိက္ခဝေ ပရိသာ၊

နိပ္ပလာပါယံ ဘိက္ခဝေ ပရိသာ၊

သုဒ္ဓသာရေ ပတိဋ္ဌိတာ။ (မ-၃-၁၂၃)

ဘိက္ခဝေ-သံသရာတစ်ဖက်ကမ်း နိဗ္ဗာန်နန်းသို့၊ တက်လှမ်း လိုငြား အို-ရဟန်း အများတို့. . ။ အယံပရိသာ-ဤသံဃာပရိတ် သတ်သည်၊ အပလာပါ-အဖျင်းမရှိ၊ နိပ္ပလာပါ-အမှော်ကင်းသည် ဟောတိ- ဖြစ်၏။

ယထာရူပါယ ပရိသာယ အပ္ပံ ဒိန္နံ၊

ဗဟု ဟောတိ ဗဟုဒိန္နံ ဗဟုတရံ။

ယထာရူပါယ-အကြင်သို့ သဘောရှိသော၊ ပရိသာယသံဃာ ပရိသတ်၌၊ အပ္ပံ-အနည်းငယ်၊ ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သော အလှူသည်၊ ဗဟု-များသောအကျိုးရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ဗဟု-များစွာ၊ ဒိန္နံ-ပေးလှူအပ်သောအလှူသည်၊ ဗဟု-တရံ ထို့ထက်လွန်ကြီးများပြားစွာသော အကျိုးရှိသည်၊ ဟောတိ-စင်စစ်မသွေ ဖြစ်ပါပေတည်း။

တရားအားထုတ်သူတို့အား လှူရခြင်းသည်
သာလွန်၍ အကျိုးများ၏

အနုပုဗ္ဗံ ပရိစိတာ ယထာ ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတာ၊

သော ဣမံလောကံ ပဘာသေတိ။

အဗ္ဘာ မုတ္တောဝ စန္ဒိမာ။ (ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် -ပါ-ပဒ-၁၆၀)

ယထာ- အကြင်အချင်းဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓေန-သစ္စာလေးတန် တရားမှန်ကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် အမှန်သိမြင်၊ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော် မြတ်ကြီးသည်၊ ဒေသိတာ-ဟောတော်မူအပ်၏။ တထာ-ထိုအချင်း ဖြင့်၊ အနုပုဗ္ဗံ - ဒါန၊ သီလ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ အစဉ်အတိုင်း၊ ပရိစိတာ - လေ့ကျက်ဆည်းပူး အားထုတ်၏။ သော-ထိုသူတော်ကောင်းသည်၊ အဗ္ဘာ- ဆီးနှင်း၊ မြူ၊ တိမ်၊ သူရိန်၊ မီးခိုး၊ ညစ်မျိုးငါးသွယ်မှ မုတ္တော-လွတ်သော၊ စန္ဒိမာ-လမင်းကြီးသည်၊ ဣမံလောကံ - အဇ္ဈာပြင်ကျယ်၊ ကောင်းကင်အလယ်ဝယ်၊ ဤလောကဓာတ်

၄၆ _____ မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်
စကြာဝဠာ အားလုံးကို၊ ပဘာသေတိဣဝ-ကောင်းစွာမသွေ၊ ထွန်း
လင်းတောက်ပဘိသကဲ့သို့၊ ဣမံလောကံ-ဤခန္ဓာငါးပါးတည်းဟူ
သော လောကကို၊ ပဘာသေတိ-ဉာဏ်မျက်စိ အလင်းဓာတ်ဖြင့်၊
အာသဝါ-ခဝါချလို့၊ ဈာန်မဂ်ဖိုလ် အခြေကျအောင်၊ ကောင်းစွာ
မသွေ၊ ထွန်းလင်းတောက်ပ ပေတော့သတည်း။

**အစဉ်အတိုင်း ကျင့်ရမည့်
အာနာပါနု ကမ္မဋ္ဌာန်း (၁၆) ပါး**

အခန်း (၁) အာနာပါနုဗဗ္ဗ

- {၁} ရှည်-တို ထင်စွာ ငြိမ်းစေရ၏။
- {၂} ပီတိ၊ သုခ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ ထင်ရှား ငြိမ်းစွာ ကျင့်
ရာ၏။
- {၃} စိတ်ကိုထင်ထင်၊ လန်းလန်းရှင်၊ ထားလျှင်ကောင်းစွာ၊
လွတ်စေရ၏။
- {၄} မမြဲတပ်ကင်း၊ ငြိမ်းလျှင်စွန့်၊ ဖန်ဖန်ရှုရှိုက် ကျင့်ရာ
၏။

၁. ပထမ (၄) ခု တစ်စုံ

၆ ခီယံ ဝါ အဿသန္ဓော “ခီယံ အဿသာမိ” တိ ပဇာနာတိ၊
ခီယံ ဝါ ပဿသန္ဓော “ခီယံ ပဿသာမိ” တိ ပဇာနာတိ။

၂) ရသံ ဝါ အဿသန္တော “ရသံ အဿသာမိ” တိ ပဇာနာတိ၊
ရသံ ဝါ ပဿသန္တော “ရသံ ပဿသာမိ” တိ ပဇာနာတိ။

၃) “သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒိ အဿသိသာမိ” တိ သိက္ခတိ၊
“သဗ္ဗကာယပဋိသံဝေဒိ ပဿသိသာမိ” တိ သိက္ခတိ။

၄) “ပဿမ္ဘယံကာယသင်္ခါရံ အဿသိသာမိ” တိ သိက္ခတိ၊
“ပဿမ္ဘယံကာယသင်္ခါရံ ပဿသိသာမိ” တိ သိက္ခတိ။

၅) ရှည်စွာမူလည်း ဝင်သက်-ထွက်သက် ရှူသည်-ရှိုက်သည် ရှိသော်၊ ရှည်စွာ ရှူ၏-ရှိုက်၏ဟူ၍ အပြားအားဖြင့် သိ၏။

၆) တိုစွာမူလည်း ဝင်သက်-ထွက်သက် ရှူသည်ရှိသော်၊ တိုစွာ ရှူ၏-ရှိုက်၏ဟူ၍ အပြားအားဖြင့် သိ၏။

၇) အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး လုံးစုံ ဝင်သက်-ထွက်သက် ထင်ရှားစေလျက်၊ ရှူအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏။

၈) အရှူ-အရှိုက်ပြင်း၍ ရုန်းရင့်သော ဝင်သက်-ထွက်သက်ကို ငြိမ်းစေလျက်၊ ရှူအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏။

ဝင်သက်-ထွက်သက်ကိုငြိမ်းစေလျက်၊ ရှူအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏။

ကာယေသု ကာယညတရာဟံ ဘိက္ခဝေ ဧဝံ ဝဒါမိ။
ယဒိဒံ၊ အဿာသ ပဿာသ။ (မ-၃-၁၂၆)

ရဟန်းတို့-ထွက်သက်-ဝင်သက်တို့သည်၊ ပထဝီစသော ကာယ (၄) ပါး၊ အပေါင်းတို့တွင် ဝါယောကာယ တစ်ပါး အပါအဝင်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်း ပထမ (၄)ခု တစ်စုံအားထုတ်ခြင်းသည် ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာမည်၏။

၂. ဒုတိယ (၄) ခု တစ်စုံ

“ပီတိပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ၊
“ပီတိပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။

“သုခပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ၊
“သုခပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။

“စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ၊
“စိတ္တသင်္ခါရပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။

“ပဿမ္ဘယံစိတ္တသင်္ခါရံ အဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ၊
“ပဿမ္ဘယံစိတ္တသင်္ခါရံ ပဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။

နှစ်သက်ခြင်း ထင်ရှားစေလျက် ရှူအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်
၏။

ချမ်းသာခြင်း ထင်ရှားစေလျက်၊ ရှူအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်
၏။

ခံစားမှတ်သား ထင်ရှားစေလျက်၊ ရှူအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု
ကျင့်၏။

ခံစားမှတ်သား ငြိမ်းစေလျက်၊ ရှူအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏။

ဝေဒနာသု ဝေဒနာညတရာဟံ ဘိက္ခဝေ ဧဝံ ဝဒါမိ၊
ယဒိဒံ အဿာသ ပဿာသနံ သာဓုကံ မနသိကာရံ။
ရဟန်းတို့ - ထွက်သက်-ဝင်သက်တို့ကို ကောင်းစွာ နှလုံး
သွင်းခြင်းသည်၊ ဝေဒနာအပေါင်းတို့တွင် တစ်ပါး အပါအဝင်၊ သုခ
ဝေဒနာကို ရှုသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဝေဒနာနုပဿနာ သတိ
ပဋ္ဌာန် ဘာဝနာ အားထုတ်သည် မည်၏။

၃. တတိယ (၄)ခု တစ်စုံ

- ၁ “စိတ္တပဋိသံဝေဒီ အဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။
“စိတ္တပဋိသံဝေဒီ ပဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။
- ၂ “အဘိပ္ပမောဒယံစိတ္တံ အဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။
“အဘိပ္ပမောဒယံစိတ္တံ ပဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။
- ၃ “သမာဒဟံစိတ္တံ အဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။
“သမာဒဟံစိတ္တံ ပဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။
- ၄ “ဝိမောစယံစိတ္တံ အဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။
“ဝိမောစယံစိတ္တံ ပဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။
- ၅ စိတ်ကို ထင်ရှားစေလျက်၊ ရှုအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏။
- ၆ စိတ်ကို ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်စေလျက်၊ ရှုအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏။
- ၇ စိတ်ကို ထွက်သက်-ဝင်သက် အာရုံ၌၊ အညီအညွတ် ကောင်းစွာထားလျက်၊ ရှုအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏။
- ၈ စိတ်ကို နိဝရဏတရားတို့မှ လွတ်စေအံ့ဟု ရှုအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏။

ဤ ၄ခုသည် စိတ်ကို ရှုသောကြောင့် စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာ မည်၏။

၄. စတုတ္ထ (၄) ခု တစ်စုံ

- ၁ “အနိစ္စာနုပဿီ အဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။
“အနိစ္စာနုပဿီ ပဿသိဿာမီ” တိ သိက္ခတိ။

- ၂ “ဝိရာဂါနုပဿီ အဿသိဿာမိ” တိ သိက္ခတိ၊
“ဝိရာဂါနုပဿီ ပဿသိဿာမိ” တိ သိက္ခတိ။
- ၃ “နိရောဓာနုပဿီ အဿသိဿာမိ” တိ သိက္ခတိ၊
“နိရောဓာနုပဿီ ပဿသိဿာမိ” တိ သိက္ခတိ။
- ၄ “ပဋိနိဿတ္တိနုပဿီ အဿသိဿာမိ” တိ သိက္ခတိ။
“ပဋိနိဿတ္တိနုပဿီ ပဿသိဿာမိ” တိ သိက္ခတိ။
- ၅ မမြဲခြင်းကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်၊ ရှုအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏။
- ၂ တပ်မက်မှုကင်းခြင်းကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်၊ ရှုအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏။
- ၃ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်၊ ရှုအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏။
- ၄ စွန့်လွှတ်-စေလွှတ်ခြင်းကို အဖန်ဖန်ရှုလျက်၊ ရှုအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်၏။

ဤ ခုသည် ဓမ္မာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာ မည်၏။

နံပါတ် ၂ ၌ တပ်မက်မှုကင်းခြင်းဟူသည် - - -

ခယဝိရာဂ = ခဏဘင်ကို ဝိပဿနာ ရှုမြင်သောကြောင့် တပ်မက်မှု ကင်း၏။ ကုန်၏။

အစွန္တဝိရာဂ = နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ရှုသောကြောင့် တပ်မက်မှု အဆုံးစွန်တိုင် ကုန်ကြ၏။ ကင်းကြ၏။

နံပါတ် ၃ ၌ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းဟူသည် - - -

ခဏနိရောဓ = ခဏဘင်ကို ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်သောကြောင့် ချုပ်၏။ ငြိမ်း၏။

အစွန္တနိရောဓ = နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်သောကြောင့် ဝဋ်ဒုက္ခခန္ဓာအစဉ် ချုပ်ကြ၊ ငြိမ်းကြကုန်၏။

နံပါတ် ၉ ၌ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ကိလေသာတို့ကို စွန့်လည်း စွန့်၏။ နိဗ္ဗာန်သို့ စေလည်း စေလွှတ်၏။ နိဗ္ဗာန်သို့ မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ပြေးလည်း ပြေးဝင်၏။

ဤသို့ ဖြစ်စေအံ့-ရစေအံ့-ရောက်စေအံ့၊ ဟု ရှုအံ့-ရှိုက်အံ့ ဟု ကျင့်ရာသည်။

သုဏ္ဏန်ဒေသနာ ⇨ အဿာသ - ဝင်သက် - ရှု (အာန)
 ပဿာသ - ထွက်သက် - ရှိုက် (ပါန)

ယင်း-ပါဠိတော် (၁၆) ချက်၌ ပဇာနာတိ (၂) ချက်ရှုလျှင် ရှုမှန်း၊ ရှိုက်လျှင် ရှိုက်မှန်း၊ ရှည်လျှင် ရှည်မှန်း၊ တိုလျှင် တိုမှန်း၊ ထင်ရှားကွဲပြား ခြားနားစွာသိရမည်။ (ပဇာနာတိအနက်)

သိက္ခာတိ (၁၄) ကြိမ်၊ ဝေဒနာ၊ စိတ်၊ ဓမ္မ တို့ကို နိဗ္ဗာန်အထိ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ထင်စေအံ့ဟု ရှုအံ့-ရှိုက်အံ့ဟု ကျင့်ရမည်။ ဤသို့ထူးသည်။

- ပထမ (၄)ခု - သမထ၊
- ဒုတိယ (၄)ခု၊ တတိယ (၄)ခု - သမထ - ဝိပဿနာ၊
- စတုတ္ထ (၄) ခု - ဝိပဿနာသက်သက် ဖြစ်သည်။

အခန်း (၂) ဣရိယမဂ္ဂမဇ္ဈိမဗျူဟ

- ၉ သွားသည် ရှိသော်-သွား၏ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။
- ၂ ရပ်သည်ရှိသော်-ရပ်၏ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။
- ၃ ထိုင်သည်ရှိသော်-ထိုင်၏ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။
- ၄ လျောင်းသည်ရှိသော်-လျောင်း၏ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။
- ၅ အကြင်အချင်းဖြင့် ဤကိုယ်ကိုထား၏။
ထိုအချင်းဖြင့်၊ ထိုထားတိုင်း ကိုယ်ကို အပြားအားဖြင့် သိ၏။

သွားလျှင် သွား၏ဟု အပြားအားဖြင့်သိ၏ ဟူသည်မှာ -

၆ အိမ်ခွေး၊ မြေခွေး စသော တိရစ္ဆာန်တို့သည်လည်း သွားကြကုန်သည်ရှိသော်၊ ငါတို့သွားကြကုန်၏ဟု အကယ်၍ကား သိကြကုန်၏ရှင်။ ထိုသို့ပင် သိကြကုန်သော်လည်း၊ ဤသို့သဘောရှိသော ထိုအသိမျိုးကို ရည်ရွယ်၍ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဟောတော်မူသည်မဟုတ်၊ မှန်၏။ ထိုသို့ သဘောရှိသောအသိမျိုးသည် သတ္တဝါအယူကိုလည်းမစွန့်၊ သတ္တဝါ အမှတ်လည်းမကွာ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းလည်းမဖြစ်၊ သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာလည်းမဖြစ်။

လှည်းသမား နွားကိုနှင့်သည်ရှိသော် လှည်းသွား၏ဟု ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမျှ ဖြစ်သကဲ့သို့၊ လှည်းသမားနှင့်တူသော သွားလိုစိတ်ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ နွားနှင့်တူသော စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ် ပျံ့နှံ့သဖြင့်၊ လှည်းနှင့်တူသော ဤကိုယ်၊ ရှေးသို့တက်သည်ကို သွား၏ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်၏။ သွားတတ်သော သတ္တဝါ မည်သည်မရှိချေ။

၇ သွားအံ့ဟု စိတ်ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ထိုစိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ် ပျံ့နှံ့သဖြင့်၊ တစ်ကိုယ်လုံး ရှေးသို့ တက်သည်ကို သွား၏ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းမျှသာ ဖြစ်၏။ သွားလိုစိတ် သွားမည့် အာရုံသို့ ညွတ်သိမှု သဘာဝက-နာမ်၊ သွားမည့်အာရုံ ဝါယောဓာတ်က ရုပ်။ နာမ်က-အကြောင်း၊ ရုပ်က-အကျိုး ဟူ၍ ကွဲပြားခြားနားစွာသိခြင်း အထူး = ပဇာနာတိ ဟု ဟောတော်မူခြင်းကို အလိုရှိအပ်ပေသည်။

- ၁ ဂစ္ဆန္တော ဝါ “ဂစ္ဆမိ” တိ ပဇာနာတိ၊
- ၂ ဌိတော ဝါ “ဌိတောမိ” တိ ပဇာနာတိ၊
- ၃ နိသိန္နော ဝါ “နိသိန္နောမိ” တိ ပဇာနာတိ၊
- ၄ သယာနော ဝါ “သယာနောမိ” တိ ပဇာနာတိ၊
- ၅ ယထာ ယထာ ဝါ ပနဿ ကာယော ပဏိဟိတော ဟောတိ၊ တထာ တထာ နံ ပဇာနာတိ။

(မ-၃-၁၃၂/ဒိ-၃-၂၃၂/မ-၁-၇၂)

၆ တတ္ထ ကာမံ သောဏသိင်္ဂီလာဒယောပိ၊ ဂစ္ဆန္တော ဂစ္ဆာမာတိ ဇာနန္တိ နပနေတံ၊ ဧဝရူပံ ဇေနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဧဝရူပ ဇေနံ သတ္တုပလဒ္ဓိ နပဇဟတိ၊ သတ္တသညံ နည္ဗါဇေတိ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝါ သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနံ ဝါ နဟောတိ။ (ဒိ-၃-၄)

၇ ဂစ္ဆမိတိ စိတ္တံ ဥပ္ပဇေတိ၊ တံဝါယံ ဇနေတိ၊ ဝါ ယော ဝိညတ္တိ ဇနေတိ၊ စိတ္တကြိယ ဝါယောဓာတု ပိပ္ဖါရေန သကလ ကာယပုရတော အဘိနိဟာရော ဂမနန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဋ္ဌာနာဒိသုပိ ဧသေဝနယော။ (မ-၄)

၁ ** လှေသည် - လေ၏အဟုန်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ မြားသည် - ညို့၏အဟုန်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ အရပ်တစ်ပါးသို့သွားဘိသကဲ့သို့၊ ဤကိုယ်သည် စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ်၏ လှုပ်ရှားပျံ့နှံ့ ဆောင်အပ်သောကြောင့် အရပ်တစ်ပါးသို့ သွား၏။

၂ ** ရုပ်သေးရုပ်သည်-ကြိုး၏အဟုန်ကြောင့်၊ သွားလာရပ်ထိုင်သကဲ့သို့ သွားလိုစိတ် အကြောင်း၊ စိတ်ကြောင့် လှုပ်ရှားပျံ့နှံ့ ဝါယောဓာတ် အကျိုး၊ စပ်၍ဖြစ်ခြင်းဟူသော အစွမ်းဖြင့် သွားလာရပ်ထိုင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၃ ** ဤလောက၌ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မည်သည်၊ သွားလိုစိတ်အကြောင်း၊ သွားလိုစိတ်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ လှုပ်ရှားပျံ့နှံ့ ဝါယောဓာတ် အကျိုးတို့ကို ဖယ်ထား၍၊ ကြဉ်ထား၍၊ ငါကိုယ်၏ အစွမ်းဖြင့် သွားလာရပ်ထိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ မည်သည်မရှိ၊ အကြောင်းအကျိုးစပ်၍ ဖြစ်ပျက်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်ပေသတည်း။

နာမ် နှင့် ရုပ်

သွားချင် သွားလို-သွားမည်စိတ်၊ သွားမည့်အာရုံ ညွတ်သိမှု သဘာဝက-နာမ်။ သွားချင် သွားလို-သွားမည်စိတ်ဖြစ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ထိုစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော လှုပ်ရှားပျံ့နှံ့ ဝါယောဓာတ်က ရုပ်။

အကြောင်း နှင့် အကျိုး

သွားချင် သွားလို-သွားမည်စိတ်၊ သွားမည့်အာရုံ ညွတ်သိမှု က-အကြောင်း။ သွားချင် သွားလို-သွားမည့် အာရုံ ညွတ်သိမှု နာမ်ကြောင့်ဖြစ်သော လှုပ်ရှားပျံ့နှံ့ ဝါယောဓာတ်ရုပ်က-အကျိုး။

၁ ** နာဝါ မာလုတ ဝေဂေန
 ဇိယာ ဝေဂေန တေဇနံ
 ယထာယာတိ တထာကာယော
 ယာတိ ဝါ တာဟတော အယံ။

၂ ** ယန္တံ သုတ္တဝသေနော
 စိတ္တသုတ္တဝသေနိဒံ
 ပယုတ္တံ ကာယယန္တံပိ
 ယာတိ ဌာတိ နိသဒတိ။

၃ ** ကောနာမ ဧတ္ထ သော သတ္တော
 ယော ဝိနာ ဟေတုပစ္စယေ
 အတ္တနော အာနုဘာဝေန
 တိဋ္ဌေဝါ ယဒိဝါ ဝဇေ။

(ဒီ-၅-၃/၃၅၈/မ-၅-၁-၂၅၇)

“ ပညတ် နှင့် ပရမတ် ”

စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန် (၄)ခုက လွဲလျှင် ကျန်အားလုံး
 -ပညတ်၊ စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန် (၄) ခုသည် သာလျှင် -
 ပရမတ်။

မေး - သွား၊ ရုပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း၊ အချင်းအရာသည်၊ ပညတ်လား?
 ပရမတ်လား?

ဖြေ- စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန် (၄) ခုက လွဲလျှင် ကျန်အား
 လုံး ပညတ်ဖြစ်သောကြောင့်။ သွား,ရုပ်,ထိုင်,လျောင်း,
 အချင်းအရာသည် ပညတ်။

၅၆ _____ ဟောသထိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ထျင်ဖွယ်

သွား, ရပ်, ထိုင်, လျောင်းတိုင်း၊ အကြောင်း-အကျိုးစပ်၍၊
ဖြစ်ပျက်ခြင်းမျှ သဘာဝသည်သာ ပရမတ်။

ပညတ် = သိစရာသိစေခြင်း။

ပရမတ် = ထင်ရှားဖြစ်၍ ထင်ရှားပျက်ခြင်းသဘော။

မေး * ဝိပဿနာရှုဆင်ခြင်ရမှာက ပညတ်ကိုလား?၊ ပရမတ်
ကိုလား?၊

ဖြေ * ဝိပဿနာရှုဆင်ခြင်ရမှာက ပညတ်ကိုမဟုတ်၊ ပရမတ်
ကို ရှုရမှာ။

မေး * သွားချင်စိတ် နာမ်နှင့် လှုပ်ရှားမှု ရုပ် မဖြစ်က သွားလို့ရ
နိုင်ပါမလား?၊

ဖြေ * သွားချင်စိတ် နာမ် နှင့် လှုပ်ရှားမှု ရုပ် မဖြစ်က သွားလို့
မရ။ ဖြစ်လျှင်ပျက်၏ဟု နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ရမည်။

သနိမိတ္တ နှင့် အနိမိတ္တ

သွား, ရပ်, ထိုင်, လျောင်း အချင်းအရာကား၊ ပုံပန်းသဏ္ဍာန်အ
ထည်ကိုယ်ရှိ၍- သနိမိတ္တ။

သွား, ရပ်, ထိုင်, လျောင်း တိုင်းဖြစ်တဲ့ နာမ်-ရုပ် အကြောင်း-
အကျိုးတို့က ပုံပန်းသဏ္ဍာန်၊ အထည်ကိုယ်ခြင် မရှိ။ သဘာဝ
သက်သက် က-အနိမိတ္တ။

သနိမိတ္တ = အရိပ် နိမိတ်ပုံစံ ခြင်ကိုယ်, ဝိပဿနာ မရှုရ။

အနိမိတ္တ = သဘာဝသက်သက်ကို ဝိပဿနာရှု။

သညာ နှင့် ပညာ

သွား, ရပ်, ထိုင်, လျောင်း, အချင်းအရာ သဏ္ဍာန်ခြင်နိမိတ်သည်၊

သညာ၏ အာရုံ၊ သညာ၏ အစွမ်းဖြင့် သိနိုင်၏။
သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်းတိုင်း ဖြစ်တဲ့ နာမ်-ရုပ်၊ အကြောင်း
-အကျိုး၊ ဖြစ်ပျက်နေခြင်းကို၊ ထွင်းဖောက် သိမြင်နိုင်သည်ကား
ပညာ။ ပညာ၏ အစွမ်းဖြင့်သာ သိမြင်နိုင်သည်။

**ထညာနှစ်ချည်း ဓာရဲ့ကြလို့ ထံထရာနခမ်း
ထေတ်ခွဲကြဝေ . .**

သူမြတ်သည်-သွားချင် နာမ်အကြောင်း၊ လှုပ်ရှားပျံ့နှံ့ ရုပ်
အကျိုးတို့ စပ်၍၊ ဖြစ်ပျက်နေခြင်းမျှသာဟု၊ ပညာမျက်စိ စူး
ရှုထင်မြင်စွာ၊ မပြတ်နှလုံးသွင်း၊ ရှုဆင်ခြင် အောက်မေ့ကုန်ရာ
သတည်း။ (ဌာနာဓိသုပိ၊ ဒေသဝနယော)

အခန်း (၃) သမ္မဗျာနပုပ္ဖ

- ၁။ ရှေးသို့တက်သည်-နောက်သို့ဆုတ်သည်ရှိသော်၊ ကောင်းစွာ ဉာဏ်ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်လေ့ရှိ၏။
- ၂။ တည့်တည့်ကြည့်-စောင်းငဲ့ကြည့်သည်ရှိသော်၊ ကောင်းစွာ ဉာဏ်ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်လေ့ရှိ၏။
- ၃။ ကွေးသည်-ဆန့်သည်ရှိသော်၊ ကောင်းစွာဉာဏ်ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်လေ့ရှိ၏။
- ၄။ ဒုကုဋ်၊ သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ဆောင်သည်ရှိသော်၊ ကောင်းစွာဉာဏ်ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်လေ့ရှိ၏။
- ၅။ စားသည်၊ သောက်သည်၊ ခဲသည်၊ လျက်သည် ရှိသော်၊ ကောင်းစွာဉာဏ်ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်လေ့ရှိ၏။
- ၆။ ကျင်ကြီးစွန့်သည်-ကျင်ငယ်စွန့်သည်ရှိသော်၊ ကောင်းစွာ ဉာဏ်ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်လေ့ရှိ၏။
- ၇။ သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း၊ အိပ်၊ နိုး၊ ဆိတ်ဆိတ်နေ စကား ဆိုသည်ရှိသော်၊ ကောင်းစွာဉာဏ်ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်ခြင်းကို ပြုလေ့ရှိသည်ဖြစ်၏။

(မ-၁-၇၂/မ-၃-၁၃၂/ဒီ-၃-၂၂၃)

အချုပ်အားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါမည်သည်၊ ဤ (၇) ဋ္ဌာန ဖြင့် ပြုမူနေလေ့ရှိကြ၏။ အဓိက ပဓာန၊ အလုပ်ကိစ္စကြီး အဖြစ်ဖြင့် နှလုံးသွင်း၊ ဆင်ခြင်အားထုတ်တော်မူကြစိမ့် သောငှာ (ဒီ-ဋ္ဌ-၁-၁၆၅/၁၈၂-ထိ။မ-ဋ္ဌ-၂၅၈/၂၇၅-ထိ) အကျယ်တဝန် ဖွင့်ပြတော် မူခဲ့ကြပေသည်။

၁ နှစ် ရှေးတက် နောက်ဆုတ် ရှုဆင်ခြင်နည်း

သူမြတ်သည်-သွားအံ့ဟုစိတ်ဖြစ်လျှင်၊ စိတ်အလိုအတိုင်း
မသွားသေးပဲ -----

အကျိုးရှိ-မရှိ၊

သင့်-မသင့်၊

ကမ္မဋ္ဌာန်းနှလုံးသွင်း လွတ်-မလွတ်။

နာမ် ရုပ်သဘာဝ ဉာဏ်၌ ထင်-မထင်။

နှလုံးသွင်းအောက်မေ့ ဆင်ခြင်သွားရာသည်၊

{ စသည် (၇) ဌာနတူ၏ }

၁

အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ သမ္မဇာနကာရီ ဟောတိ၊

၂

အာလောကိတေ ပိလောကိတေ သမ္မဇာနကာရီ ဟောတိ၊

၃

သမိဉ္စိတေ ပသာရိတေ သမ္မဇာနကာရီ ဟောတိ၊

၄

သယံဋိပတ္တစိဝရဓာရဏေ သမ္မဇာနကာရီ ဟောတိ၊

၅

အသိတေ ပိတေ ခါယိတေ သာယိတေ သမ္မဇာနကာရီ

ဟောတိ၊

၆

ဥစ္စာရပဿာဝကမ္မေ သမ္မဇာနကာရီ ဟောတိ၊

၇

ဂတေ ဌိတေ နိသိန္ဓေ သုတ္တေ ဇာဂရိတေ ဘာသိတေ

တုဏှိဘာဝေ သမ္မဇာနကာရီ ဟောတိ။

(မ-၁-၇၂/ဒိ-၂-၂၂၃/မ-၃-၁၃၂)

သွားက အကျိုး ရှိ-မရှိ

စေတီတော်သွားဖူးခြင်းက မြတ်စွာဘုရားအာရုံ နှစ်သက်မှု ပီတိသည် ဖြစ်၏။ ယင်း ပီတိကိုပင် ခယ-ဝယ ကုန်ခမ်းပျက်စီးလေစွဟု အဖန်ဖန်ရှုလျှင် မဂ်-ဖိုလ် ရနိုင်၏။ အကျိုးရှိ၏။

သွားက သင့်-မသင့်

ဘုရားပွဲတော်ချိန် လူများဆန်းကြယ်စွာ၊ အရုပ်ကဲ့သို့ တန်ဆာဆင် သွားလာကြသဖြင့် နှစ်လိုဖွယ်မြင်က-လောဘ။ မနှစ်လိုဖွယ်မြင်က-ဒေါသ။ မညီမညွတ် မေ့မေ့လျော့လျော့ ကြည့်မိက-မောဟ။ တစ်ခုခုဖြစ်တတ်သည်၊ ကိုယ်လက်နှီးနှော တိုးဝေ့ခြင်း အပြစ်သို့ ရောက်နိုင်သည်။ အသက်အန္တရာယ်၊ အကျင့်မြတ်အန္တရာယ် ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုအခါ မသွားသင့်။

သွားက ကမ္မဋ္ဌာန်းနုလုံးသွင်း လွတ်-မလွတ်

အသုဘရှုမြင်သွားရာ၌ ပထမဈာန်ဖြစ်၍၊ ယင်းပထမဈာန်၌ ဝိတက်စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို၊ ခယ-ဝယ ကုန်ခမ်းပျက်စီးစွဟု အဖန်ဖန်ရှုက အရိယာမဂ်သို့ ရောက်နိုင်သည်။

ရှင်ငယ် နှင့် ရဟန်းငယ်

ဒန်ပူအလို့ငှာ ရှင်ငယ် ရဟန်းငယ် (၂)ပါး၊ တောသို့သွားလေလျှင်၊ ရှင်ငယ်သည် ရှေးမှကျော်တတ်သွားရာ၊ အသုဘမြင်၍ ဈာန်ကိုဖြစ်စေ၏။ ဈာန်၏ဝိတက်-ဝိစာရ စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့ကို

ခယ-ဝယ ကုန်ခမ်းပျက်စီးလေစွဟု ရှုဆင်ခြင်လေလျှင်၊ အနာဂါမ် အဖြစ်သို့ ရောက်လေသည်။

ရဟန်းငယ်အား အရှင်ဘုရား-ဤခရီးဖြင့်သွား၍၊ ဤမှာ ဘက်သို့ မျက်နှာမူပါဘုရားဟု ရှင်ငယ်လျှောက်သည့်အတိုင်း ပြုမူ ရာ အနာဂါမ်သို့ပင် ဆိုက်ရောက်တော်မူလေသည်။ အသုဘကိစ္စ (၂)ပါး ပြီး၏။ ထိုခရီးသည် သွားသင့်၏။

ကမ္မဋ္ဌာန်းလည်း မလွတ်၊ ဝိပဿနာလည်း ဉာဏ်၌ထင်၏။ ဗောဓိပင်၊ သံဃာ၊ ပရိသတ်အခြံအရံများသော မထေရ်ကြီးများ ဖူးမြင်ရန်၊ သွားရာ၌လည်း (၄)ပါးသော သမ္ပဇ္ဈင် ဆင်ခြင်သွားရာ သတည်း။

အသွား ရှု - အပြန် မရှု

အကြင်ရဟန်းသည်-ပထမယာမ် သွား၊ ရပ်၊ ထိုင် လျောင်း ခြင်းဖြင့် ယုတ်မာညစ်ကြူး၊ မကောင်းမှု အကုသိုလ်မျိုး၊ သုတ်သင် အားထုတ်၏။ မဇ္ဈိမယာမ်-ကြိမ်းစက်၏။ ပစ္စိမယာမ်-ထတော်မူ၏။

စေတီရင်ပြင်၊ ဗောဓိရင်ပြင်၊ တံမြက်လှည်း၊ ပန်းတင်၊ ရေလောင်း၊ စသောဝတ်၊ ဆရာသမား၊ မျက်နှာသစ်ရေ၊ ဒန်ပူကပ် ခြင်း၊ ဝိနည်းတော်လာ ဝတ်များစွာကို ဖြည့်ကျင့်ဆောက်တည်၏။

ဝတ်နှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည်၊ ကိုယ်ကိုသုတ်သင် ကျောင်းသို့ဝင် ကမ္မဋ္ဌာန်း - နှလုံးသွင်း ထိုင်နေတော်မူ၏။ ဆွမ်းခံ ချိန် တရားနှလုံးသွင်း၍၊ သပိတ် သင်္ကန်းဆောင် ကျောင်းမှထွက် တော်မူ၏။

စေတီတော်ဖူးမြင်လိုအံ့-မူလနှလုံးသွင်း၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်က နှလုံးသွင်းမြဲအတိုင်း စေတီတော်ဖူးမြင်လေ၏။

၆၂ _____ မဟာသတိဝဏ္ဏန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်

တစ်ပါးသောတရား နှလုံးသွင်းခဲ့အံ့၊ စောင်းတန်းဦး၌ ဥစ္စာ ထုပ်ကို ချထားဘိသကဲ့သို့၊ နှလုံးသွင်းခဲ့သော တရားကိုချထားခဲ့၍ ဗုဒ္ဓါနုဿတိဖြင့် ဖူးမြင်တော်မူ၏။

စေတီတော်ကြီးလျှင် လက်ျာရစ် သုံးပတ်ပတ်၍၊ အရပ် လေးမျက်နှာမှ ဖူးမြင်ရာ၏။ စေတီငယ်အံ့- အရပ်ရှစ်မျက်နှာမှ ဖူးမြင်ရာ၏။ ဖူးမျှော်ပြန်လာခဲ့အံ့၊ စောင်းတန်းဦး ချထားကဲ့သော ဥစ္စာထုပ်ကို၊ တဖန်ကောက်ယူပြန်သကဲ့သို့၊ မူလချထားခဲ့သော တရားကိုပင် နှလုံးသွင်းမြဲသွင်း၍ ဆွမ်းခံဝင်ရသည်။

တရားတောင်းသူရှိက နှလုံးသွင်းရင်း၊ တရားကိုပင် အနည်းငယ် ဟောသင့်၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းနှင့် လွတ်သော တရားစကား မည်သည် မရှိချေ။ ဆွမ်းခံအပြန် လမ်းမှကြိုသော ရှင်ငယ်၊ ကလေး ငယ်များက၊ အရှင်ဘုရားအား ဒကာ-ဒကာမများ ချစ်ကြည်ညို ကြပါသည်။ အမျိုးမည်သို့တော်ပါသနည်းဟု မေးတတ်၏။

ဒကာ-ဒကာမများသည်၊ သဒ္ဓါတရားနှင့် ပြည့်စုံကြ၏။ ဘေးဘျမ်းထူပြော သူခိုး၊ ဒမြ၊ သူပုန် ထကြွသောင်းကြမ်းကြသည့် အခါ ဖြစ်စေ၊ မိုးခေါင်၊ ရေ၊ မီး၊ ငတ်မွတ်၊ ဘေးဆိုက်သောအခါ ဒကာ-ဒကာမတို့ စောင့်ရှောက်ကြသဖြင့်၊ ငါတို့ စိုးစင်းအနည်း ငယ်မျှပင် မသိရ။ ဒကာ-ဒကာမများသည် ကျေးဇူးများလှ၏ဟု စကားပြော ပြန်ကြရ၍၊ အသွား ရှု၊ အပြန် မရှုနိုင်ပေ။

အပြန် ရှု - အသွား မရှု

အကြင်ရဟန်းသည်- ဆိုခဲ့ပြီးသောဝတ်တို့ကို ပြုနေစဉ်၊ ပါစကဝမ်းမီး၊ အဆုတ်၊ အသဲ၊ နှလုံး၊ ပူရိန်ဟပ်၍၊ ဆာလောင်မွတ် သိပ် လာ၏။

မဟာသထိဝဠာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် ----- ၆၃

တရားနှလုံးသွင်းပေမဲ့ မရ၊ လျင်မြန်စွာ သပိတ် သင်္ကန်း
ဆောင်ယူ၊ စေတီတော် ဗောဓိပင်ရှိခိုး ဆွမ်းခံဝင်၏။

ယာဂုသောက်လောက်ရုံမျှ ရ၍၊ ရွာတွင်း ဇရပ်ဝင်၊ တရား
နှလုံးသွင်း၊ ဘုဉ်းပေး ဆွမ်းခံလှည့်လည်၊ တရားနှလုံးသွင်းရင်း ပြန်
ကြွသဖြင့် အပြန် ရှု၊ အသွား မရှု နိုင်ပေ။

ယာဂုဘုန်းပေးခိုက်၊ တရားနှလုံးသွင်း၊ ရဟန္တာ ဖြစ်ကြ
သည်မှာ မရေမတွက်နိုင်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ ရွာတွင်း ဆွမ်းစားဇရပ်
၌၊ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးရင်း၊ ရဟန္တာ မဖြစ်သောဇရပ်၊ မည်သည်မရှိချေ။

အဗ္ဗဒ္ဓါး - အဋ္ဌဇနိ မဂ္ဂ

အကြင်ရဟန်းသည် - မေ့မေ့လျော့လျော့၊ ပေါ့ပေါ့တန်
တန် နေလေ့ရှိ၏။ ခုချက်ချင်းကြီး သောတာပန်ဖြစ်မှာ မှတ်လို့
ဟု စိတ်ချလက်ချ နေလေ့ရှိ၏။ ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ် ဖျက်စီးနေလေ့
ရှိ၏။ ညစ်နွမ်းသော နီဝရဏ၊ နှောင်ဖွဲ့မိသော စိတ်ဖြင့်နေလေ့
ရှိ၏။

ကမ္မဋ္ဌာန်းဆိုတာ ဘယ်လိုဟာမှန်းမသိအောင်ပင်၊
ပေါ့ပျက် မေ့လျော့၊ အိပ်ခါစားခါ၊ တရံတဆစ်မျှ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း နှလုံး
မသွင်းပဲ ဆွမ်းခံအသွား-အပြန် မရှုပဲ နေပေ၏။

အဗ္ဗဒ္ဓါး - အဋ္ဌဇနိ ရှု

အကြင်ရဟန်းတို့သည်၊ ကတိကဝတ် ဤသို့ထားကြသည်။
ငါ့ရှင်တို့ ငါတို့သည် . . .

ကျွေးမြီတင် ကျွေးရှင်ဖမ်းမည့်အရေး၊ သူခိုး၊ ဒမြ၊ သူပုန်
အရေး၊ မင်းဘေးအရေး၊ စားရေး၊ နေရေး၊ ဥစ္စာရရေး၊ အကြောင်း
ကောင်းကြောင့်၊ ရဟန်းပြုကြသည်မဟုတ်။

အို၊ နာ၊ သေရေး၊ သံသရာဝဋ် ဒုက္ခဘေးကြောင့်၊ ရဟန်းပြုကြသည်။

ထို့ကြောင့် ငါတို့သည် - -

သွား - ရာ၌ဖြစ်သော ကိလေသာကို၊ သွားရာ၌ပင် ငြိမ်းအောင် နှိပ်ကြရမည်။

ရပ် - ရာ၌ဖြစ်သော ကိလေသာကို၊ ရပ်ရာ၌ပင် ငြိမ်းအောင် နှိပ်ကြရမည်။

ထိုင် - ရာ၌ဖြစ်သော ကိလေသာကို၊ ထိုင်ရာ၌ပင် ငြိမ်းအောင် နှိပ်ကြရမည်။

လျောင်း - ရာ၌ဖြစ်သော ကိလေသာကို၊ လျောင်းရာ၌ပင် ငြိမ်းအောင်နှိပ်ကြရမည်။

အကြင်ရဟန်း - တရားနှလုံးသွင်းရင်း ဆွမ်းခံသွားအံ့။

သွားစဉ် ကိလေသာပေါ်အံ့၊ ရပ်ရမည်။ နောက်မှလာသော ရဟန်းသည် ထိုရဟန်းအနီး၌ ရပ်ရမည်။ အချင်း - စိတ်မိုက်၊ နောက်မှလာသော ရဟန်း၊ သင်စိတ်ယုတ်ကို သိသွားပြီ။ မသင့်လျော်၊ မိမိစိတ်ကို အပြစ်တင် တရားရှု၊ နှလုံးသွင်း သွားကြရမည်။

ဖုဿဒေဝမထေရ်မြတ်

မထေရ်မြတ်-ဆွမ်းခံခရီး သွားချည် ပြန်ချည်ဖြစ်နေစဉ် လယ်ထွန်ယောက်ျားလာလတ်၍၊ အရှင်ဘုရား ဘာများကျပျောက်ပါသလဲ မေးလျှင်၊ ငါ့ရှင်ဒကာ- ငါ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျ ပျောက်သည်ဟု မိန့်၏။

မထေရ်မြတ်သည်-တရားနှလုံးသွင်း သွား၏။ မလွတ်စေရ၊ အကြင်ခြေရာမှ လွတ်၏။ ထိုခြေရာသို့၊ တဖန်ပြန်စပြီး တရား နှလုံးသွင်းသွားခြင်းဖြင့် (၁၉) နှစ်ပတ်လုံး အကျင့်မြတ်ဟူသော တရားဆွမ်း၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား ပူဇော်ဆက်ကပ်ခြင်းဖြင့် ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူသည်။

မဟာနာဂမထေရ်မြတ်

မထေရ်မြတ်သည်လည်း တရားနှလုံးသွင်း လွတ်၍၊ ခြေကို မလှမ်း၊ ရေငုံ ဆွမ်းခံကြွ၏။ (၂၃) နှစ်ပတ်လုံး ပဓာနအကျင့်မြတ် ဟူသော ဆွမ်းကို ရှင်တော်ဘုရားအား ပူဇော်ဆက်ကပ်၍ ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူသည်။

ငါးကျိပ်သော မထေရ်မြတ်များ

မထေရ်မြတ်တို့သည်- ကတိကဝတ် ထားကြ၏။ ခြေလှမ်း တိုင်း တရားနှလုံးသွင်း၊ မလွတ်စေပဲ ရေငုံ ဆွမ်းခံကြွတော်မူကြ၏။ ရွာပြင် တံခါးဝရောက်မှ ရေကိုထွေးကြ၏။ တောမှရွာသို့ ပြန်လာသူ များ ရေထွေးရာကို ကြည့်၍၊ ယနေ့ရွာတွင်း ဆွမ်းခံ အဘယ်နှစ်ပါး ဝင်သည်ဟု သိကြပေသည်။

ခြေတစ်လှမ်း ခြောက်ပုံပုံ

(၁) ကြွ	(၄) လွတ်
(၂) ဆောင်	(၅) ချ
(၃) ဖဲ့ရှောင်	(၆) နင်း

(၆) ပိုင်း ပိုင်း၊ တစ်ပိုင်း-တစ်ပိုင်း၌ဖြစ်သော နာမ် ရုပ်သည်၊

ဖြစ်သောအပိုင်းမှာပင် ပျက်ကြ၏ဟု နှလုံးသွင်း အောင်းမေ့ဆင်ခြင်ရာသည်။

- ၁။ ခြေကို ကြွခိုက်-
- ၂။ ခြေကို ရှေးသို့ ဆောင်ခိုက်-
- ၃။ ခြေကို ထိုထို ဤဤ ဖဲ့ရှောင်ခိုက်-
ပထဝီ-အာပေါ၊ ဓာတ် (၂) ပါး ညံ့သည်။ တေဇော
ဓာတ် - ဝါယောဓာတ် (၂) ပါး အားကြီး၏။

- ၄။ ခြေကို လွှတ်ခိုက်-
- ၅။ ခြေကို အောက်သို့ ချခိုက်-
- ၆။ ခြေကို နင်းစရာ နင်းခိုက်-
တေဇော-ဝါယောဓာတ် (၂) ပါးညံ့သည်။ ပထဝီ-
အာပေါဓာတ် (၂) ပါး အားကြီး၏။ လူ့ပြိန်းသည်-
သွားလျှင် ငါသွား၏။ သွားခြင်းကို ငါဖြစ်စေ၏ဟု
အမှားမှား နှလုံးသွင်းသည်။ အရိယာ၏ တပည့်သည်
သွားလျှင် နာမ်-ရုပ်၊ အကြောင်း-အကျိုး၊ အဖြစ်-
အပျက်၊ ဉာဏ်မြင် စိမ့်စိမ့်ထင်အောင် နှလုံးသွင်း၏။

၂ ဣန္ဒြိယခြင်း၌ ရှုဆင်ခြင်နည်း

ကြည့်အံ့ဟု စိတ်ဖြစ်လျှင်၊ စိတ်အလိုအတိုင်း မကြည့်သေးပဲ၊ သမ္ပလေ (၄) ပါးဖြင့် ရှုဆင်ခြင် ကြည့်ရသည်။

ညီတော်နန္ဒသည် အရပ်မျက်နှာတို့ကို ကြည့်လိုအံ့၊ အလုံးစုံသော အကြောင်းကို ဆင်ခြင်ပြီးမှ ကြည့်၏။ ကြည့်သောငှါအား အလိုကြီးခြင်း၊ နှလုံးမသာယာခြင်း၊ ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့သည် အစဉ်လိုက်၍၊ မနှိပ်စက်ကုန်အံ့ဟု ဆင်ခြင်ကြည့်၏။

(အံ့-၃-၁၄)

ကြည့်အံ့ဟု စိတ်ဖြစ်က- ရူပါရုံ အာရုံပြု၊ မနောဒွါရတစ်ဝီထိ။ ပုံပန်းအထည်ကိုယ် အာရုံပြု တစ်ဝီထိ။ အမည်နာမ အာရုံပြု တစ်ဝီထိ။ ကျပြီးမှ ဖြစ်ဆဲရူပါရုံကို အာရုံပြု၍ စက္ခုဒွါရတစ်ဝီထိ ကျ၏။

အကြိမ်များစွာ ဝီထိစိတ်၊ ဖြစ်ပျက်ဖန်ဖန်၊ ဖြစ်ပျက်နေခြင်း ဖြစ်၏။ စက္ခုဝိညာဏ်စိတ်သည် စက္ခုဝတ္ထုရုပ်ကိုမှီ၍၊ ရူပါရုံကို ထင်သည်။ ထို့ကြောင့် မြင်တတ်သူ တစ်စုံတစ်ယောက်မဟုတ်။ စိတ်၊စေတသိက်၊ရုပ်များသာ ဟုတ်၏။

ကြည့်အံ့ဟု စိတ်ဖြစ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် စိတ်ကြောင့် ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ်၏ အစွမ်းကြောင့်၊ မျက်လွှာတို့ အထက် အောက်၊ တက်ခြင်း ကျခြင်း ဖြစ်၏။ တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ မျက်လွှာ ကို ယန္တရားဖြင့် ဖွင့်လှစ်သကဲ့သို့ ဖွင့်လှစ်သည်မရှိ။ မြင်သိစိတ်၊ ယှဉ်ရာ စေတသိက်တို့သည် မှီရာရုပ်ကို မှီ၍၊ အဆင်းဓာတ် ရူပါရုံကို ထင်ခိုက် မြင်သည်ဟု ဆိုအပ်သည်။

မြင်လျှင် နိမိတ်မယူရ

- ၁။ ယောက်ျား မိန်းမ လှ-မလှဟု အကြမ်းအားဖြင့် ခွဲခြားသော အမှတ်အသားကို ယူလေ့မရှိရ။ လက် ခြေသဏ္ဍာန်၊ ပြုံးဟန် ရယ်ဟန် စသော၊ အသေး စိတ် ထင်ရှားသော အမှတ်အသားကို ယူလေ့မရှိရ။
(မ-၁-နိဿယ-၁၉၇၊ အပိုဒ်- ၂၆၅)
- ၂။ ပုံပန်းသဏ္ဍာန် နိမိတ်ယူက၊ ယုတ်မာသော အကု သိုလ်တို့သည် ဖြစ်ကြကုန်၏။

၆၈ _____ မဟာသထိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

ပုံပန်းနိမိတ်ယူလျှင် ဒုက္ခပွား နိဗ္ဗာန် နှင့် ဝေး

ပုံပန်းသဏ္ဌာန် နိမိတ်မယူရ-မရှုရ၊ ယူလျှင် ရှုလျှင် ကမ္မဋ္ဌာန်း လွတ်ပြီ၊ လွတ်လျှင်-တပ်မက်သောစိတ်ဖြင့် ခံစား၊ မြင်စရာလဲ တဏှာလွမ်းမိုး၊ များစွာမြင်စရာအဆင်းတို့ကြောင့် ခံစားမှု ဝေဒနာတိုးပွား။ အလိုကြီးခြင်း၊ ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းတို့သည် စိတ်ကို ကပ်၍ညှင်းဆဲ၊ ဤသို့ ဒုက္ခပွားစည်းကာ နိဗ္ဗာန် နှင့် ဝေးတော့၏။

၁။ နနိမိတ္တဂ္ဂါဟီ နာနုဗျဉ္စနဂ္ဂါဟီ။

(ဒိ-၁-၆၆/မ-၁-၂၃၈/သံ-၂-၃၂၃/အံ-၁-၅၃၀)

၂။ သနိမိတ္တာ ဘိက္ခဝေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ပါပကာ အကုသလာဓမ္မာ။

(အံ-၁-၈၀)

အရိပ်နိမိတ်ပုံပန်းသဏ္ဌာန်ကို ယူမည့်အစား၊ ရဲရဲငြိ အလုံပြောင်ပြောင်တောက်တောက်၊ သံပူချောင်းကြီးဖြင့်၊ မျက်စိ ထိုးဖောက်ပစ်ခြင်းကား မြတ်သေး၏။ အရိပ်နိမိတ်ယူခြင်းကား မမြတ်။
ငရဲ တိရစ္ဆာန် (၂) ခု၊ တစ်ခုခုရောက်နိုင်၏။

အရိယာ၏ တပည့်သည်- ဤသို့ဆင်ခြင်၏။

ရဲရဲငြိ၊ အလုံပြောင်ပြောင်တောက်တောက်၊ သံပူချောင်းနဲ့ မျက်စိ၊ ထိုးဖောက်ခြင်းကို ရှိစေဦး၊ ငါသည် ယခုပင် ဤတရားတို့ကို နှလုံးသွင်းပေတော့အံ့။

အနိစ္စ - မမြဲဟု ရှုမြင်ခြင်းသည်ပင်လျှင်- ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊ အမြင်မှန်-ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဖြစ်လျှင် အဝိဇ္ဇာချုပ်၏။ အဝိဇ္ဇာချုပ်လျှင် ဒုက္ခချုပ်ငြိမ်းတော့၏။

အနိစ္စ - မမြဲဟု မရှုမမြင်ခြင်းသည်ပင် အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာ
ဖြစ်လျှင် ဒုက္ခပေါ်ပေါက်လာ၏၊ ဒုက္ခပွားစည်း၏။ ဒုက္ခ
တိုးပွားလျှင် နိဗ္ဗာန် နှင့် အဝေးကြီး ဝေးပေတော့၏။

မြင်သည့်အခါ၊ ဖြစ်တဲ့သဘာဝထဲက --

- စက္ခုကို - အနိစ္စ မမြဲဟုရှု၊
- ရူပါရုံကို - အနိစ္စ မမြဲဟုရှု၊
- စက္ခုဝိညာဏ်ကို - အနိစ္စ မမြဲဟုရှု၊
- စက္ခုသမ္ပဿကို - အနိစ္စ မမြဲဟုရှု၊
- စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာကို - အနိစ္စ မမြဲဟုရှု။

ယင်းသို့ ရှုမြင်နေသော ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်နေလျှင်၊
အဝိဇ္ဇာသည်လည်းကောင်း၊ တဏှာသည်လည်းကောင်း၊ မဖြစ်ပေါ်
နိုင်။ အဝိဇ္ဇာတဏှာ အကြောင်း (၂) ပါး ချုပ်ငြိမ်းနေသောကြောင့်
အကျိုးဝင်ဒုက္ခ ခန္ဓာငါးပါးအစဉ် ချုပ်ကြ၊ ငြိမ်းကြပေတော့၏။

အကြောင်းပေါင်းများစွာကြောင့် အကျိုးပေါင်းများစွာ
ဖြစ်နေ၏။ အကြောင်းတစ်ပါး ပျက်နေလျှင်၊ အကျိုးများ
စွာလည်း ပျက်တော့၏။

စက္ခုသည်လည်းကောင်း၊ ရူပါရုံသည်လည်းကောင်း၊
အကြောင်းတစ်ပါးပါး ဖြစ်ကြသည်။ ယင်း စက္ခုကိုဖြစ်စေ၊ မမြဲခြင်း၊
ပျက်ခြင်းဟု ရှုမြင်နေလျှင်၊ အကြောင်းတစ်ခုပျက်နေသဖြင့်-
အကျိုးဒုက္ခအဆက်ဆက် မဖြစ်နိုင်တော့ချေ။

ရူပံ ဒိသ္မာ သတိမုဋ္ဌာ ပိယနိမိတ္တံ မနသိကရောတော
 သာရတ္ထစိတ္တော ဝေဒေတိ၊ တဉ္စ အဇ္ဈောသာယ တိဋ္ဌတိ၊
 တဿ ဝဗုန္တိ ဝေဒနာ အနေကာရူပသမ္ဘဝါ၊
 အဘိဇ္ဈာစ ဝိဟေသာစ စိတ္တမဿူပ ဟညတိ၊
 ဧဝံ အာစိနတော ဒုက္ခံ အာရာနိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ။

(သံ-၂-၄၉၆/၈)

ရူပံ - အဆင်းဓာတ်ရူပါရုံကို၊ ဒိသ္မာ - မြင်၍၊ သတိမု
 ဋ္ဌာ - ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားမှ သတိလွတ်ခြင်းကြောင့်၊ ပိယနိမိတ္တံ -
 ချစ်နှစ်သက်ဖွယ် ပုံပန်းနိမိတ်ကို၊ မနသိကရောတော - နှလုံးသွင်း
 သောသူအား၊ သာရတ္ထစိတ္တော - ပြင်းစွာတတ်မက်သော စိတ်ရှိ
 သည်ဖြစ်၍၊ ဝေဒေတိ - ခံစား၏၊ တဉ္စ - ထိုအာရုံကိုလည်း၊
 အဇ္ဈောသာယ - တဏှာဖြင့်လွမ်းမိုး၍၊ တိဋ္ဌတိ - တည်၏၊ တဿ-
 ထိုသူအား၊ အနေကာ-တစ်ပါးမကများစွာကုန်သော၊ ရူပသမ္ဘဝါ
 - အဆင်း ရူပါရုံကြောင့် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဝေဒနာ - ကောင်းမကောင်း
 ခံစားမှုတို့သည်၊ ဝဗုန္တိ - တိုးပွားကုန်၏။ အဿ - ထိုသူ၏၊ စိတ္တံ
 - စိတ်ကို၊ အဘိဇ္ဈာစ - အလိုရမ္မက်ကြီးခြင်းတို့သည် လည်းကောင်း၊
 ဝိဟေသာစ-ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥပ
 ဟညတိ-ကပ်၍ညှင်းဆဲ၏။ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဒုက္ခံ-ဆင်းရဲဒုက္ခကို၊ အာစိ
 နတော-ပွားစေသောသူအား၊ အာရာနိဗ္ဗာန ဝုစ္စတိ-နိဗ္ဗာန်နှင့် ဝေး
 ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

စက္ခုသိဗ္ဗိဟညတိ မနာပါ မနာပေတိ ရူပေဟိ။

(သံ-၂-၄၀၄)

စက္ခုသိဗ္ဗိ - မျက်စိအကြည်ဓာတ်၌၊ မနာပါ မနာပေဟိ -
 နှစ်သက်ဖွယ်-မနှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်ကုန်သော၊ ရူပေဟိ - အဆင်း
 ဓာတ်ရူပါရုံတို့သည်၊ ဥပ ဟညတိ-ကပ်၍ ညှင်းဆဲ၏။

ဝရံ ဘိက္ခဝေ တတ္ထာယ အယောသလာကာယ
 အာဒိတ္တာယ။ (သာရတ္ထ စိတ္တော)
 သမ္ပန္နလိတာယ သဇောတိဘူတာယ စက္ခုန္ဒြိယံ၊
 သမ္ပလိမဋ္ဌံ၊
 နတွေဝ စက္ခုဝိညေယျေသု၊ ရူပေသု အနုဗျဉ္ဇနသော
 နိမိတ္တဂ္ဂါဟော။ (သံ-၂-၃၇၇)

ဘိက္ခဝေ-အို ရဟန်းတို့၊ တတ္ထာယ-လောလောပူသော၊
 အာဒိတ္တာယ- ရဲရဲညီသော၊ သမ္ပန္နလိတာယ-အလျှံတပြောင်ပြောင်
 တောက်သော၊ သဇောတိဘူတာယ- အလျှံ နှင့်တကွ ဖြစ်သော၊
 အယောသလာကာယ-သံပူချောင်း ဖြင့်၊ စက္ခုန္ဒြိယံ-မျက်စိပေါက်ကို၊
 သမ္ပလိမဋ္ဌံ-ထိုးဖောက်ခြင်းသည်။ ဝရံ-မြတ်၏။ ကောင်း၏။ စက္ခု
 ဝိညေယျသု-စက္ခုဝိညာဏ်ဖြင့် မြင်အပ်ကုန်သော၊ ရူပေသု-အဆင်း
 ဓာတ်ရူပါရုံတို့၌၊ အနုဗျဉ္ဇနသော-လက်ခြေသဏ္ဍာန် ပြုံးဟန်၊ ရယ်
 ဟန်စသော၊ အသေးစိတ် ထင်ရှားသော အမှတ်အသားကို ယူခြင်း
 သည်၊ နိမိတ္တဂ္ဂါဟော-ယောက်ျား မိန်းမ လှ-မလှဟု၊ အကြမ်းအား
 ဖြင့် ခွဲခြားသော အသေးစိတ် အမှတ်အသားကို ယူခြင်းသည်။
 နတွေဝ ဝရံ-မမြတ်သည်သာလျှင်တည်း။

ယံဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဂတီနံ အညတရံ ဂတီ ဂစ္ဆေယျ
 နိရိယံဝါ တိရစ္ဆာနယောနိဝါ။ (သ-၂-၃၇၇)

ရဟန်းတို့-နိမိတ်သာယာလျက်၊ အသေးစိတ်အမှတ် သာ
 ယာလျက်၊ သေခွဲမှု ငရဲ၊ တိရစ္ဆာန် လားရာ(၂) မျိုး တစ်မျိုးမျိုး
 သို့ ရောက်ရာ၏။

ဣတိပဋိသဒ္ဓိက္ခတိ တိဋ္ဌတု တာဝ တတ္ထာ၊ အယော
 သလာကာယ အာဒိတ္တာယ သမ္ပန္နလိတာယ သဇောတိ
 ဘူတာယ စက္ခုန္ဒြိယံ သမ္ပလိမဋ္ဌံ။

ဣတိ-ဤသို့သူမြတ်သည်။ ပဋိသန္ဓိကွတိ-ဆင်ခြင်၏။
လောလောပူ ရဲရဲညို၊ ပြောင်ပြောင်တောက်၊ အလှ်ရှိသော
သံပူချောင်းဖြင့်၊ မျက်စိကို ထိုးဖောက်ခြင်းကို ထားဘိဦး-

စက္ခု - စသည်၊ ဝိပဿနာရှုဆင်ခြင်နည်း။

ဟန္တာဟံ ဣဒမေဝ မနသိကဇောမိ၊

ဣတိ စက္ခု - အနိစ္စံ ရူပါ အနိစ္စာ၊

စက္ခုဝိညာဏံ အနိစ္စံ စက္ခုသမ္ပဿော အနိစ္စော၊

ယမ္မိဒံ စက္ခုသမ္ပဿပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊

ဝေဒယိတံ သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ

တမ္မိ အနိစ္စံ - (အရကျက်။ သံ-၂-၃၇၈)

စက္ခုသည် မမြဲ၊ ရူပါရုံတို့သည် မမြဲကုန်၊ စက္ခုဝိညာဏ်သည်
မမြဲ၊ စက္ခုသမ္ပဿသည် မမြဲ၊ စက္ခုသမ္ပဿကြောင့် ဖြစ်သော
ကောင်းမကောင်း၊ သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ ခံစားမှုမှန်သမျှတို့သည် မမြဲ
ကြကုန်ဟု။

ဤအကြောင်းကို သာလျှင်၊ ယခုအခါ ငါနှလုံးသွင်း နေတော့အံ့။

စက္ခု အဝိဇ္ဇာသမ္ပူတန္တိ ဝဝတ္ထေတိ၊

စက္ခု တဏှာ သမ္ပူတန္တိ ဝဝတ္ထေတိ၊

စက္ခု ကမ္မ သမ္ပူတန္တိ ဝဝတ္ထေတိ၊

စက္ခု အာဟာရ သမ္ပူတန္တိ ဝဝတ္ထေတိ၊

စက္ခု စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယာတိ ဝဝတ္ထေတိ။

(ပဋိသန္ဓိဒါမင်ပါဠိတော် - ၇၃)

စက္ခုပသာဒရုပ်သည်-အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ၊ အာဟာရဟူ
သော အကြောင်းဖြစ်၏ဟု ပိုင်ပိုင်ကြီး နှလုံးသွင်းရာ၏။

စက္ခုပသာဒရုပ်သည်-လေးပါးကုန်သော မဟာဘုတ်တို့
ကို စွဲ၍၊ ဖြစ်၏ဟု ပိုင်ပိုင်ကြီးသဘောကျအောင် နှလုံးသွင်းရာ၏။

ဤကား အကြောင်း၊ ဤကား အကျိုး ကွဲစေ။

စက္ခု အဟုတ္တာ သမ္ဘူတံ ဟုတွာ၊

နဘဝိဿတိတိ ဝဝတ္ထေတိ။ (ပဋိသံ - ၇၃)

စက္ခု - စက္ခုသည်၊ အဟုတ္တာ- မူလကမရူပံ၊ သမ္ဘူတံ -
ယခုဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဟုတွာ - ယခုဖြစ်ပြီး၍၊ နဘဝိဿတိ- ယခု
ပင်မရှိဘဲ ပျောက်ပျက်သွား၏။ ဣတိ -ဤသို့၊ ဝဝတ္ထေတိ - ပိုင်
ပိုင်ကြီးသဘောကျအောင် နှလုံးသွင်း ပိုင်းခြားရာ၏။

(နိဿယ-၈၆)

စက္ခု အနိစ္စံ သင်္ခတံ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ ခယဓမ္မံ၊

ဝယဓမ္မံ ဝိရာဂဓမ္မံ နိရောဓ ဓမ္မန္တိ ဝဝတ္ထေတိ။ (၎င်း)

စက္ခု-စက္ခုပသာဒရုပ်သည်၊ အနိစ္စ-မမြဲ၊ သင်္ခတံ-အ
ကြောင်း တရားတို့သည် ပြုပြင်အပ်၏။ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ - အကြောင်း
ကို စွဲ၍ ဖြစ်၏။ ခယဓမ္မံ - ကုန်ခြင်းသဘော၊ ဝယဓမ္မံ - ပျက်ခြင်း
သဘော၊ ဝိရာဂဓမ္မံ-တပ်မက်မှု ကင်းခြင်းသဘော၊ နိရောဓ ဓမ္မန္တိ
-ချုပ်ငြိမ်းခြင်း သဘောဟု၊ ဝဝတ္ထေတိ - ပိုင်းခြား နှလုံးသွင်းရာ၏။

- ၂၁. စက္ခု အနိစ္စတော ဝဝတ္ထေတိ နောနိစ္စတော၊
- ၂၂. ဒုက္ခတော ဝဝတ္ထေတိ နောသုခတော၊
- ၂၃. အနတ္တတော ဝဝတ္ထေတိ နောအတ္တတော၊
- ၂၄. နိဗ္ဗိန္ဒတိ နော နန္ဒိတိ၊
- ၂၅. ဝိရဇတိ နော ရဇတိ၊
- ၂၆. နိရောဓေတိ နောသမုဒေတိ၊
- ၂၇. ပဋိနိဿဇတိ နော အာဒိယတိ။ (၎င်း)

- ၂၁. စက္ခုကို-မမြဲဟု နှလုံးသွင်း၏၊ မြဲ၏ဟု နှလုံးမသွင်း။
  - ၂၂. စက္ခုကို-ဆင်းရဲဟုနှလုံးသွင်း၏၊ ချမ်းသာဟု နှလုံးမသွင်း။
  - ၂၃. စက္ခုကို-အစိုးမရဟု နှလုံးသွင်း၏၊ အစိုးရ၏ဟု နှလုံးမသွင်း။
  - ၂၄. စက္ခုသည်-ငြီးငွေ့ဘွယ်ဖြစ်၏၊ နှစ်သက်ဖွယ် မဟုတ်။
  - ၂၅. စက္ခုသည်-တပ်မက်ဖွယ်ကင်း၏၊ တပ်မက်ဖွယ်မရှိ။
  - ၂၆. စက္ခုသည်-ချုပ်ငြိမ်းစေ၏၊ မဖြစ်မပေါ်စေ။
  - ၂၇. စက္ခုသည်-စွန့်လွတ်ဖွယ်ဖြစ်၏၊ သိမ်းပိုက်ဖွယ်မဟုတ်။
- စက္ခုနေရာ၌-သောတ၊ ယာန စသည် ရူပသဒ္ဓ စသည် ပြောင်းထည့်လေ၊ ဝိပဿနာ ရှုနည်း ပါဠိတော်၊ နည်းတူပြီ။
- (အရကျက်၊ ထင်အောင်နှလုံးသွင်းရှုလေ။)
- အနိစ္စံ ခေါပန ဘိက္ခဝေ ပစ္စယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ၊
 စက္ခုဝိညာဏံ ကုတော နိစ္စံ ဘဝိဿတိ။ (သံ-၂-၂၉၁)
- ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ခေါပန-စင်စစ်သော်ကား၊ အနိစ္စံ - မမြဲသော၊ ပစ္စယံ-အကြောင်းကို၊ ပဋိစ္စ-အစွဲပြု၍၊ ဥပ္ပန္နံ-ဖြစ်ပေါ်သော၊ စက္ခုဝိညာဏံ-မြင်သိစိတ်သည်၊ ကုတော-အဘယ်မှာ၊ နိစ္စံ - မြဲသည်၊ ဘဝိဿတိ - ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း။

ဧကသထိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် ----- ၇၅

၁။ အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာ တိ ဘန္တေ ဝုစ္စတိ၊
 ကတမာနုခေါ ဘန္တေ အဝိဇ္ဇာ၊
 ယံ ခေါ ဘိက္ခု ဒုက္ခေ အညာဏံ၊
 အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခု အဝိဇ္ဇာ။

၂။ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ တိ ဘန္တေ ဝုစ္စတိ၊
 ကတမာနုခေါ ဘန္တေ ဝိဇ္ဇာ၊
 ယံ ခေါ ဘိက္ခု ဒုက္ခေ ဉာဏံ၊
 အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခု ဝိဇ္ဇာ။

(သံ-၃-၃၇၆/သံ-၂-၁၄၄/၅။)

၁။ အရှင်ဘုရား-အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာဟု ဆိုအပ်ပါ၏ အရှင်ဘုရား၊
 အဘယ်သည် အဝိဇ္ဇာပါနည်း။ ရဟန်း-ဒုက္ခကို၊ အကြင်
 မသိခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤမသိခြင်းကို အဝိဇ္ဇာဟု ဆိုအပ်၏။

၂။ အရှင်ဘုရား-ဝိဇ္ဇာ၊ ဝိဇ္ဇာဟု ဆိုအပ်ပါ၏ အရှင်ဘုရား၊
 အဘယ်သည် ဝိဇ္ဇာပါနည်းဘုရား။ ရဟန်း - ဒုက္ခကို၊ အကြင်
 သိခြင်းသည် ရှိ၏။ ဤသိခြင်းကို ဝိဇ္ဇာဟု ငါဘုရားမိန့်ဆို၏။

၁။ ကထံနုခေါ ဘန္တေ ဇာနတော ကထံပဿတော
 အဝိဇ္ဇာပဟိယတိ ဝိဇ္ဇာဥပ္ပဇ္ဇတိ။

(သံ-၂-၂၅၉/၂၇၆။)

၂။ စက္ခုခေါဘိက္ခု အနိစ္စတော ဇာနတော ပဿတော
 အဝိဇ္ဇာပဟိယတိ ဝိဇ္ဇာဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (ရူပေ၊ဧဝံတထာ)

၁။ အရှင်ဘုရား-အဘယ်သို့သိသောသူအား၊ အဘယ်သို့ မြင်
 သောသူအား၊ အဝိဇ္ဇာသည်ပယ်၍၊ ဝိဇ္ဇာသည် ဖြစ်ပါ
 သနည်းဘုရား။

၂။ ရဟန်း-စက္ခုကို မမြဲသောအားဖြင့်၊ သိသောသူအား

အဝိဇ္ဇာကို ပယ်၍၊ ဝိဇ္ဇာသည် ဖြစ်၏။
 သံယောဇဉ်-အာသဝ၊ အနုသယ၊ ဥပါဒါန်တို့လည်း ပယ်၏။
 (သံ-၂-၂၆၀/၁။)

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အတ္တဒိဋ္ဌိလည်း ပယ်၏။
 (သံ-၂-၂၅၈/၉။)

ဇာနတော အဟံ ဘိက္ခဝေ ပဿတောအာသဝါနံ ခယံ
 ဝဒါမိ။

နော အဇာနတော နော အပဿတော။ (သံ-၁-၂၆၇။)

ဘိက္ခဝေ-အိုရဟန်းတို့၊ ဇာနတော-သိသောသူအား၊ ပဿ
 တော - ရှုမြင်သောသူအား၊ အာသဝါနံ - အာသဝေါတရား တို့၏၊
 ခယံ - ကုန်ခြင်းကို၊ အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ ဝဒါမိ-ဟောတော် မူ၏။
 နောအဇာနတော - မသိသူအား၊ နောအပဿတော-မမြင်သူအား
 မဟော။

ဣတိ ဣမသ္မိံသတိ ဣဒံ ဟောတိ၊
 ဣမဿုပ္ပါဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 ဣတိဣမသ္မိံ အသတိ ဣဒံ နဟောတိ၊
 ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတိ။ (သံ-၁-၂၆၆။)
 ဤသို့ ဤအဝိဇ္ဇာစသော အကြောင်းသည်ရှိသော်-ဤဒုက္ခ
 အကျိုးသည် ဖြစ်၏။
 ဤအဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်း၏ဖြစ်ခြင်းကြောင့်-ဤဒုက္ခ
 အကျိုးသည် ဖြစ်၏။
 ဤသို့၊ အဝိဇ္ဇာဟူသောအကြောင်းသည် မဖြစ်သည်ရှိသော်-
 ဤဒုက္ခ အကျိုးသည်မဖြစ်။

မဟာသတိဝဋ္ဋန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၇၇

ဤအဝိဇ္ဇာဟူသော အကြောင်း၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်- ဤဒုက္ခ
ဟူသော-အကျိုးသည် ချုပ်၏။

အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ။ (ပ)

ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ၊

ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။

အဝိဇ္ဇာ-ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ သက်သက်သော ဒုက္ခအစုသည်ဖြစ်၏။

ရှည်လေသမျှ အနန္တကား၊ သုခဟူသည်၊ မြူမျှမကွက်၊
အဆက်ဆက်လျှင်၊ သက်သက်ဒုက္ခ၊ ဓာတ်မှန်ရသည်၊ ဘဝဤကိုယ်
ဖြစ်ထုံးတည်း။ (လယ်တီဆရာတော်)

အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသ ဝိရာဂ နိရောဓာ (ပ)၊

ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိ။

အဝိဇ္ဇာ၏သာလျှင်၊ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ သက်သက်သော
ဒုက္ခအစု၏ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသည်ဖြစ်၏။

(သံ-၁-၂၆၆) (သံ-၂-၃၁၁/၂။)

အနိစ္စေယေဝ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု၊ စက္ခု အနိစ္စန္တိ ပဿတိ၊

သာဿဟောတိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာပဿံ၊ နိဗ္ဗိန္ဒတိ။

(သံ-၂-၄၂/၃၅၄။)

ရဟန်းတို့ - ရဟန်းသည်၊ အနိစ္စသာလျှင်ဖြစ်သော၊ စက္ခု
ကို - အနိစ္စဟု ရှုမြင်၏။ ထိုရဟန်းအား-ထိုသို့ ရှုမြင်ခြင်းသည်၊
သမ္မာဒိဋ္ဌိ-မည်၏။ ကောင်းစွာရှုမြင်သော ရဟန်းသည်၊ ငြီးငွေ့သော
နိဗ္ဗိန္ဒဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်၏။

၇၈ _____ မဟာသင်္ဂဟဗျူဟာ အဘိဓမ္မာ ဣန္ဒြိယ

စက္ခုသို့ပိ နိဗ္ဗိန္ဒတိ နိဗ္ဗိန္ဒံ ဝိရုဇတိ ဝိရာဂါ ဝိမုစ္စတိ၊
ဝိမုတ္တသို့ဝိမုတ္တမှိတိ ဉာဏံ ဟောတိ၊ ခိဏာဇာတိ ဝုသိတံ၊
ဗြဟ္မစရိယံ ကတံ ကရဏိယံ နာပရံ ဣတ္ထတ္ထာယာတိ၊
ပဇာနာတိ။

(သံ-၃-၃၇၉။)

စက္ခုပသာဒရုပ်၌လည်း ငြီးငွေ့၏။ ငြီးငွေ့သော် စွဲမက်မှု
ကင်း၏။ စွဲမက်မှုကင်းခြင်းကြောင့် ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်၏။
ကိလေသာမှ လွတ်မြောက်သော်၊ လွတ်မြောက်ပြီဟု အသိဉာဏ်
သည်ဖြစ်၏။ ပဋိသန္ဓေနေမှု ကုန်ပြီ။ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံး
ပြီးပြီ။ ပြုဖွယ်ကိစ္စကို ပြုပြီးပြီ။ မဂ်ကိစ္စအလို့ငှာ၊ တစ်ပါးသော
ကိစ္စမရှိတော့ပြီဟု ပိုင်ပိုင်ကြီး သိ၏။ (စက္ခုဣဝ၊ စက္ခုညာဏ၊
ဒိနိ ဧဝံ၊ တထာ)

၃ ဣန္ဒြိယ ကွေးခြင်း ဆန့်ခြင်း၌ ရှုဆင်ခြင်နည်း

ကွေးအံ့၊ ဆန့်အံ့ဟု စိတ်ဖြစ်လျှင်၊ စိတ်အလိုအတိုင်း၊
မကွေး၊ မဆန့်သေးပဲ၊ သမ္ပဇ္ဈင် (၄) ပါးဖြင့် ရှုဆင်ခြင် နှလုံးသွင်း
ရာသည်။

၁။ အကျိုးရှိ ပရိ

လက်ခြေကို အလွန်ကြာမြင့်စွာ၊ ကွေး၍ ဆန့်၍နေသော
ရဟန်းအား၊ လက်ခြေ ကျင်ခြင်း ဒုက္ခဝေဒနာသည် ဖြစ်တတ်၏။
စိတ်တည်ကြည်ခြင်း မရတတ်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းမှ ရွှေ့လျော့ကျတတ်
၏။ တရားထူးမရနိုင်ဖြစ်တတ်၏။

မဟာသထိဝဋ္ဋန်အနှစ်ချုပ် ထျင့်ဖွယ် _____ ၇၉

မှန်၏။ အလိုက်သင့်အခါအားလျော်စွာသိ၍၊ ကွေးခြင်း ဆန်ခြင်းပြုသော ရဟန်းအား၊ လက်ခြေကျင်ခြင်း၊ ကိုက်ခဲခြင်း ဝေဒနာတို့သည် မဖြစ်နိုင်ကုန်၊ စိတ်တည်ကြည်ခြင်းသည် ဖြစ်၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းတိုးပွား၏။ တရားထူးရလွယ်တတ်၏။

(သီ-၄-၁၇၆/မ-၁-၄-၂၆၈။)

၂။ သင့် - မသင့်

မဟာစေတီတော်ရင်ပြင်၌ ညဉ့်အခါ၊ ရဟန်းငယ်တစ်ပါး၊ စာပြန်ရွတ်ဖတ် သရဇ္ဈာယ်နေ၏။ နောက်ကျောဘက်မှ ရဟန်းမ ငယ်တစ်ဦးလည်း၊ စာပေတရား နာယူလျက်ရှိ၏။ ရဟန်းငယ်- လက် မဆင်မခြင် ဆန့်တန်းမိ၍၊ ရဟန်းငယ်မနှင့် ကိုယ်လက်နှီး နှောမိရာ၊ (၂) ဦးသား ရဟန်းဘဝဆုံးရှုံး လှူအဖြစ်လုံးလုံး ပြောင်း ကြရတော့၏။

တစ်ပါးသောရဟန်း ခြေ-မဆင်မခြင် ဆန့်မိ၍၊ မီးပုံထိမိ၊ ခြေမီးလောင်၏။ တစ်ပါးသောရဟန်း တောင်ပို့တွင်းကို လက်ဆန့်မိ ရာ၊ အဆိပ်ပြင်း မြွေကိုက်၏။ ဆင်ခြင်လျှင် အကျိုးရှိ၊ သင့်လျော်မှ ကွေးဆန့်ရာ၏။

၃။ တရားနှလုံးသွင်း လွတ်-မလွတ်

မထေရ်ကြီးတစ်ပါး တပည့်သံဃာ အများနှင့်စကားပြော နေခိုက်၊ လက်ဆော့တလျှင်၊ တရားနှလုံးမသွင်းပဲ ရွှေ့မိ၏။ တဖန် - မူလနေရာ လက်ကိုပြန်ထားပြီး၊ တရားနှလုံးသွင်း၍ ဖြေးနှေး စွာ ရွှေ့၏။ ထိုအခါ တပည့်များက ရွှေ့လိုသောနေရာ ရောက် ပြီးသား လက်ကိုအဘယ်ကြောင့်၊ ပြန်ပြောင်းရွှေ့ပါသနည်းဟု မေး လျှောက်ကြရာ . . . ။

တပည့်တို့ ငါသည် ရဟန်းပြုသည့်အခါမှစ၍၊ တရားနှလုံး မသွင်းဘဲ၊ လက်ခြေ ကွေးခြင်း-ဆန့်ခြင်း မည်သည် မပြုခဲ့ဘူးပေ။ နှလုံးသွင်းတရားနှင့်သာ ကွေးခဲ့-ဆန့်ခဲ့၏။ ယခု တပည့်တို့နှင့် စကားပြောခိုက်၊ တရားနှလုံးမသွင်းမိဘဲ ကွေးဆန့် မိ၏။ တစ်ဖန် တရားနှလုံးသွင်းလျက်၊ ကွေးခြင်း-ဆန့်ခြင်း ပြုပြင်သည်ဟု မိန့်၏။ ကောင်းလေစွ-အရှင်ဘုရား၊ ရဟန်းမည်သည် ဤသို့ ဖြစ်သင့်ရာ ၏။ (တပည့်များ-နည်းပေးသည်နှင့်တူ၏။)

ယင်းသို့ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားနှလုံးသွင်း လွတ်-မလွတ် ဆင်ခြင်ရာ၏။

၄။ နာမ်, ရုပ်, ဉာဏ်, ရူပိ-ပရူပိ

ကွေးအံ့-ဆန့်အံ့ဟု စိတ်ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ထိုစိတ်နှင့်အတူ ဖြစ်သော၊ ထိုစိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ် ပျံ့နှံ့သဖြင့်၊ ကြီးဖြင့် ဆွဲငင်အပ်သော ယန္တရားရုပ်၏ ကွေးခြင်း-ဆန့်ခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ကွေးဆန့်သည်။ ကွေးတတ်-ဆန့်တတ်သော၊ ပုဂ္ဂိုလ်, သတ္တဝါ၊ တစ်စုံတစ်ယောက် မရှိ။

ကွေးချင်စိတ် ကွေးမည့်အာရုံညွတ်သိမှုက- နာမ်။

လှုပ်ရှားပျံ့နှံ့ ဝါယောဓာတ်က- ရုပ်။

ကွေးချင်က- နာမ်၊ အကြောင်း- သမုဒယသစ္စာ။

ကွေးသည့်အာရုံနှင့် လှုပ်ရှားမှု ဖြစ်ခြင်းက-ဒုက္ခသစ္စာ။ နာမ်-ရုပ်၊ အကြောင်း-အကျိုးတရားတို့၏ ဆင်းရဲကြောင်းနှင့် ဆင်းရဲအမှန် (၂)ပါးကို ဉာဏ်အမြင်- ရှုမိ/မရှုမိ၊ ရှုမိအောင် နှလုံးသွင်းဆင်ခြင် အောက်မေ့ရာသည်။

၄ ဣ စုတုဋ် ထဝိတ် ထထိန်း ဆောင်ခြင်း၌ ရှုဆင်ခြင်နည်း

သပိတ်ယူဆောင်အံ့၊ သင်္ကန်းပြင်ဝတ်အံ့ဟု၊ စိတ်ဖြစ်လျှင် စိတ်အလိုအတိုင်းမဆောင်၊ မဝတ်သေးဘဲ သမ္ပန္န (၄) ပါးဖြင့် ရှုဆင်ခြင် ဆောင်ယူဝတ်ရာသည်။

သင်္ကန်းဝတ်ရုံခြင်းသည် အချမ်း၊ အပူ၊ ပယ်ဖျောက်အံ့၊ အရှက်ဖုံးအံ့၊ အစရှိသည်ဖြင့်၊ နှလုံးသွင်းခြင်းသည် အကျိုးရှိ၏။

သဒ္ဓါ၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်းသည် သင့်လျော်၏။ နိမိတ် ပြု၍ ရအပ်သောသင်္ကန်းသည် မသင့်လျော်၊ မိစ္ဆာဇီဝဖြစ်၏။

ဤသို့ အကျိုးရှိ-မရှိ၊ သင့်-မသင့်၊ နှလုံးသွင်းရာသည်။

တရားနှလုံးသွင်း လွတ်-မလွတ်

သင်္ကန်းဝတ်အံ့၊ ရုံအံ့ဟု စိတ်ဖြစ်လျှင်၊ ထိုစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်သော ဝါယောဓာတ် ပျံ့နှံ့သဖြင့် ဝတ်၏။ ရုံ၏ဟု ဆိုအပ်သည်။ ဝတ်တတ်၊ ရုံတတ်သူ တစ်စုံတစ်ယောက်မျှမရှိ၊ ဝတ်ချင် စိတ်-နာမ်အကြောင်း၊ ဝါယောဓာတ်ပျံ့နှံ့-ရုပ်အကျိုး တို့ဖြစ်ပျက်ခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်ဟု၊ တရားနှလုံးသွင်း မလွတ်စေရာသည်။

နာမ်ရုပ် ရှုမိ-မရှုမိ

သင်္ကန်းကလည်း ကိုယ်ပေါ်၌ ဖုံးလွှမ်းခြုံရုံထားသည်ဟု အသိမရှိ။ ကိုယ်ကလည်း ကိုယ်ဟူသော ငါ့အပေါ်မှာ၊ သင်္ကန်းကို ခြုံလွှမ်းရုံထားသည်ဟု အသိမရှိ။ ဓာတ်သဘာဝ တစ်စုတစ်မျိုးက၊ ဓာတ်သဘာဝ တစ်စုတစ်မျိုးကို၊ ခြုံရုံဖုံးလွှမ်းထားခြင်းမျှသာ ဖြစ်၏ ဟု ညွတ်သိမှုက-နာမ်၊ ဓာတ်သဘာဝအစုအဝေးက- ရုပ်၊ (၂) ပါး နာမ် ရုပ်-ဉာဏ်၊ ရှုမိ/မရှုမိ နှလုံးသွင်းရသည်။

၈၂ ————— ဧကသထိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

လူမှာ ပုဆိုးအင်္ကျီဝတ်အံ့၊ အိုးခွက်ယူအံ့ စသည် နှလုံး
သွင်းရာ၏။

နည်းယူစရာ ဥပမာ

ကိုးကွယ်ရာမဲ့၊ နှုနာစွဲကပ်သဖြင့်၊ နား၊ နှာခေါင်းစုတ်ပဲ့။
လက်၊ခြေတို့ သွေးပုတ်-ပြည်ပုတ်၊ တစ်စိစိ-တစ်စိုစို စိန္တုနှုနာ စွဲသူတို့
သည် လမ်းဘေး ဇရပ်အို ဇရပ်ပျက်၊ နေလေ့ရှိကြ၏။

သနားတတ်သူတို့သည် အဝတ်နံပိုင်၊ ထည့်စားစရာခွက်၊
ထမင်းဟင်း စားစရာတို့ကို ပေးတတ်ကြ၏။ ရသောစားစရာ
အိုးခွက်၊ ကောင်းကောင်း၊ မကောင်းကောင်း နှုနာတို့ ဝမ်းသာ၊
ဝမ်းနည်းမဖြစ်။ နှုနာတို့၊ ကောင်းသည်ကိုလည်း၊ လှပတန်ဆာ
အဖြစ် မြတ်နိုး၍မရ၊ နှုနာမှ ယိုထွက်သော သွေးပုတ်-ပြည်ပုတ်တို့
ဖြင့်၊ ပေကျံ ညစ်ပတ်ကုန်မည်ဟု အသိဖြစ်နေကြဘိသကဲ့သို့၊

ရဟန်းမြတ်သည် - ကိုးပေါက်ဒွါရ၊ အမာဝမှ၊ ယိုကျဖြူးဖြူး၊
ရွံ့ရွာဖွယ်၊ အပြည့်ဖုံးသဖြင့်၊ တစ်ကိုယ်လုံး၊ အမာကြီးသဖွယ်၊ ဖြစ်
နေတဲ့ နှုနာစွဲကပ်နေသော၊ ကိုယ်ကြီးကဲ့သို့၊ ဤကိုယ်ကို အဝတ်
သင်္ကန်း၊ ဆင်မြန်းဝတ်ရုံရာ၌လည်း၊ နှုနာစိန္တု အမာဝကြီးကို ပတ်
တီးချည်နှောင်စီးပြီး၊ ဖုံးလွှမ်းထားဘိသကဲ့သို့၊ ထည့်စရာသပိတ်
ကိုလည်း၊ နှုနာတို့လက်မှ အိုးခွက်ကဲ့သို့၊ ဆွမ်းဟင်းလျာကိုလည်း၊
နှုနာလက်ဖြင့်၊ နယ်ထား၏သို့၊ စက်ဆုတ်ရွံ့ရွာဖွယ် နှလုံးသွင်း၍၊
ဝတ်ချင် ရုံချင်အကြောင်း သမုဒယ၊ လှုပ်ရှားပျံ့နှံ့ အကျိုးဒုက္ခ၊
အမှန် (၂) ပါး ရှုမြင်ဆင်ခြင် ဝတ်ရုံရာသတည်း။

၅ နိဗ္ဗာန် စား သောက် ခဲ လျက်ရ၍ ရှုဆင်ခြင်နည်း

ဆွမ်း စသည်စား၊ ယာဂု စသည်သောက်၊ မုန့်သစ်သီး စသည်ခဲ။ ပျားတင်လဲ စသည်လျက်ရ၍၊ သမ္ဗုဒ္ဓင် (၄) ပါးဖြင့် ဆင်ခြင်ရာသည်။

အကျိုး ရှိ - မရှိ

ကာလသား ပျော်ပွဲစားသမားများလို မြူးထူးပျော်ပါးလို ၍လည်းကောင်း၊ လက်ငွေ့နုပန်းလုံးသမားများလို၊ ထိုးသတ်လုံး ထွေး နိုင်လို၍လည်းကောင်း၊ နန်းတွင်းသူ ပြည့်တန်ဆာမများလို လှပဖြိုးလို၍လည်းကောင်း၊ မင်းသား မင်းသမီးများလို အဆင်း အရေ လှပကြည်လင်စေလို၍လည်းကောင်း၊ စားရသည်မဟုတ်။ အဟုတ်သော်ကား . . .

လေးဖြာဓာတ်ဆောင်၊ ဤကိုယ်ကောင်သည်၊ မြင့်ရှည် ကာလ တည်ပါရစေ။ လေးဖြာဓာတ်စု၊ မျှတမှုသည်၊ ဆာလောင် မွတ်သိတ် ပယ်ဖျောက်ပါစေ။ ဝေဒနာဟောင်းသစ် ငြိမ်းပျောက်ပါ စေ။ ဘုရားမြတ်သာသနာ၊ အကျင့်မြတ် ကျင့်နိုင်ပါစေဟု အကျိုး ရှစ်ဖြာ ရစေရာ၊ နှလုံးသွင်း မှီဝဲသုံးဆောင်ရာသည်။

သင့် - မသင့်

လျှောက်ပတ်သောဘောဇဉ်သည် ချမ်းသာ၏၊ သင့်၏။ မလျှောက်သော ဘောဇဉ်သည် မချမ်းသာ၊ မသင့်။ နိမိတ်ပြုရသော ဘောဇဉ်သည် အကုသိုလ်လည်း တိုးပွား၏။ ကုသိုလ်လည်း လျော့ကျ ၏။ ဧကန်မသင့်။

ကမ္မဋ္ဌာန်း လွတ် မလွတ်

ကန္တာရခရီးခဲ အစာအာဟာရပြတ်၍၊ ခရီးခဲလွတ်မြောက် စိမ့်ငှာ။ မိမိတို့ရင်သွေးငယ်အသားကို အစို အချောက်၊ ချဉ်ထဲ ပြုလုပ်၍၊ လမ်းခရီး၌ စားတိုင်း စားတိုင်း၊ (ကဟံပုတ္တက) ငါတို့ သားငယ် အဘယ်ရောက်ပါလိမ့် မည်တမ်း၏။ တပ်မက်၍မစား၊ ခရီးခဲလွန်မြောက်စိမ့်ငှာ၊ စားသုံးသကဲ့သို့ လောလုပ္ပတက္ကာ မဖြစ် ဘဲ၊ အကျင့်မြတ် ကျင့်နိုင်စိမ့်ငှာ၊ သံသရာတစ်ဖက်ကမ်း၊ နိဗ္ဗာန်နန်း ရောက်စိမ့်ငှာ၊ ပုတ္တမံသူပမ၊ သုတ်နည်းတို့ဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းမလွတ် စေဘဲ၊ မှီဝဲရာသည်။

(သံ-၁-၃၂၂)

နာမ်-ရုပ်၊ ဖြစ်-ပျက်၊ ဉာဏ်၌ ထင် - မထင်

စားလိုသောစိတ် ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ထိုစိတ်နှင့် အတူတကွ ဖြစ်သော ဝါယောဓာတ်သည်၊ ယုံ့နဲ့ဆောင်သဖြင့်၊ ထမင်းခွက်၌ လက်ထားခြင်း၊ စားစရာပြုပြင်ခြင်း၊ ချီ၍ခံတွင်း သွင်းခြင်း၊ ခံတွင်း ဟခြင်းများသည် လူ၏ အလုပ်ကိစ္စမဟုတ်၊ တစ်စုံတစ်ဦးက သံ ကောက် ယန္တရားဖြင့် ဖွင့်လှစ်သည်မဟုတ်၊ ဝါယောဓာတ်၏ အလုပ် ကိစ္စအဖြစ်ဖြင့် ခံတွင်းထည့်ခြင်း၊ အထက် သွားကျည်ပွေ့ အောက် သွားဆုံ၊ လျှာ လက် အဖြစ်ဖြင့် စသည်ဖြင့် အသီးသီး ပြုပြင်ခြင်း သည်-စား သောက် ခဲ လျက် မျိုသည်ဟု ဆိုအပ်၏။

မျိုသမျှ - အစာသည် တစ်စုံတစ်ယောက်က ကျိုသည် ချက်သည် မရှိ။

တေဇောဓာတ်သည် ကျက်စေ၏။

ပထဝီဓာတ်သည် တည်စေ၏။

အာပေါဓာတ်သည် စွပ်စိုစေ၏။

ဝါယောဓာတ်သည် ဆောင်စေ၏။

အာကသဓာတ်သည် လမ်းအပေါက် ဖြစ်စေ၏။

ဝိညာဏဓာတ်သည် အသီးသီး သိစေ၊ ပြီးစေ၏။

ဓာတ်သဘာဝတို့ - မိမိ၏အလုပ်ကို ဆောင်ရွက်ကြသဖြင့်၊ မျှီအပ်သော အစာသည်၊ အစာသစ်အိမ် အူမကြီးသို့ သက်ဝင်တည်ခြင်းသည်၊ တစ်စုံတစ်ဦးက၊ ပြုလုပ်ရိုးမရှိ။ ဓာတ်သဘာဝတို့ ဆောင်ခြင်းမျှသာဖြစ်၏။ ဓာတ်သဘော နာမ်-ရုပ်၏ ဖြစ်-ပျက်ကို၊ ဉာဏ်ဖြင့် ထင်စိမ့်သောငှာ ရှုမြင် နှလုံးသွင်းကျင့်ရပေသည်။

အစာသစ်အိမ်အူမကြီး

အစာသစ်အိမ်အူမကြီးသည် ပုဆိုးရေစို၊ အစွန်း (၂)ဘက် ကိုင်၍၊ ညစ်အပ်သော အလယ်စည်ပေါင်နှင့်လည်း တူစွ၊ အပသန့်ရှင်း၊ အတွင်းသားအမှိုက်၊ အသားပုတ်တို့ဖြင့်၊ ရစ်ပတ်ညစ်နွမ်းသော၊ အပေါ်ရုံတစ်ဘက်၏ အမြိတ် အဆာနှင့်လည်း တူစွ၊ ပုတ်ရိနေသော ပိန္နဲခွံ၊ အတွင်းသားနှင့်လည်း တူစွ၊ (၃၂) မျိုး များစွာသောပိုးတို့ ထွေးထွေး ရှက်ရှက်၊ တိုးတိုး ခွေ့ခွေ့ အစုအပြုံ လိုက်လည်း သွားလာနေကြကုန်၏။ အစာမရှိက ခုံတက်မြည်တမ်းနှလုံးခွံလည်း၊ ပွတ်တိုက်ကြကုန်၏။ အစာမျှိုလိုက်ကလည်း၊ နှစ်လုပ်သုံးလုပ်စာခန့်၊ အလှအယက်၊ မြည်တမ်းခုံဖြူး၊ စားသောက်လည်း၊ စားသောက်ကြကုန်၏။ (၃၂)မျိုးသော များစွာပိုးတို့ စားအိမ်၊ သောက်အိမ်၊ သားမွေးအိမ်၊ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်၊ စွန့်ရာအိမ်၊ သူနာဆောင်၊ သင်္ချိုင်းတည်ရာနေရာလည်း ဖြစ်ကြကုန်ရာ၏။

(ဥပမာ) ဒွန်းစက္ကားရွာ တံခါးဝ၊ တံစီးတွင်း၌၊ နွေလအခါ
 မဲ့ မိုးကြီးရွာသွန်းက ရေဖြင့်မျောသော၊ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် အရေ၊
 အရိုး၊ အကျော၊ တံထွေး၊ နှပ် စသော အပုတ်အမျိုးမျိုးကျ၍၊
 ညွှန်စေးရေဖြင့် နောက်ကျူသည်။ နှစ်ရက် သုံးရက် လွန်သဖြင့်၊
 ပိုးမျိုး များစွာဖြစ်လာသည်။ လေ နေပူအဟုန်ကြောင့်၊ ကျိုက်
 ကျိုက်ဆူ၊ အမြုပ်အပြွက်တက်သည်။ ညိုသောအဆင်း၊ လွန်သော
 အနံ့ဆိုး၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်။ ချဉ်းကပ်ခြင်း၊ နမ်းခြင်း၊ ရှူခြင်း၊
 လျှက်ခြင်းငှာ၊ အလွန်အမင်း မထိုက်တန်ဘဲ၊ တည်နေဘိသကဲ့သို့။ ။

ဤအတူ မျိုသမျှအစာသည်၊ အထက် သွားကျည်ပွေ့၊
 အောက် သွားဆုံ၊ လျှာ လက် ပြန်လှန်လျက်၊ မှုန့်မှုန့် ညက်ညက်၊
 အရိ အရည်၊ တံထွေးတို့ဖြင့် မှေးယှက်အပ်သည်။ ထိုအခိုက်၌ပင်
 အမွှေး အနံ့ အရသာ ပြည့်စုံခြင်း ကင်းသည်။ ယက်ကန်းသည်
 ခြေနင်းစာ၊ ကစိပတ်၊ ခွေးအံဖတ်နှင့်တူစွာ၊ သည်းခြေ၊ သလိပ်၊
 လေ တို့ဖြင့် ရစ်ပတ်လျက်၊ ဝမ်းမီးတေဇာ၊ ပူလောင်သော
 အဟုန်ကြောင့်၊ ကျိုက်ကျိုက်ဆူ အမြုပ် အပြွက်တက်သည်။ (၃၂)
 မျိုး များစွာပိုးတို့ နှောက်ယှက်ရောပြွမ်းသည်။ အလွန်အမင်း၊
 မစင်မကြယ် အနံ့ဆိုး ရှိသည်။ စက်ဆုပ်ဖွယ်ရှိသည်။ ယင်း
 အစာအိမ်သည် ကြားခါမျှဖြင့်လည်း၊ သောက်ဖွယ် စားဖွယ်
 စသည်တို့ မမြိန်ယှက်နိုင်သည်။ ဝိပဿနာဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ရှုပါမူ၊
 အတိမှာ ဆိုဖွယ်ရာရှိချေပါအံ့နည်း။

မျိုသမျှ အစာသည် ပိုးစာတစ်စု၊ လောင်မီးတစ်စု၊ ကျင်
 ကြီးတစ်စု၊ ကျင်ငယ်တစ်စု၊ အသွေးအသားတစ်စု - ငါးစု ခွဲဝေ
 သည်။ တေဇောဓာတ်၏အစွမ်း-ဉာဏ်အမြင် ထင်ထင် နှလုံးသွင်း

မောသထိဝဋ္ဋန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် _____ ၈၇
ဆင်ခြင်ကြရာသည်။

၁။ တရားသဘာဝ ဉာဏ်ထင်သဖြင့်၊

၂။ အကျိုးလည်း ရှိ၊

၃။ သင့်လည်း သင့်၊

၄။ ကမ္မဋ္ဌာန်းလည်း မလွတ် . .

. . (၄) ပါး သမ္ပဇ္ဈင် ပြည့်စုံပါပေ၏။

၆ ဣန္ဒြိယ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် စွန့်ခြင်း၌ ရှုဆင်ခြင်နည်း

ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် စွန့်လိုလျက် မစွန့်ဘဲနေသူအား၊ ကိုယ်လုံးမှ ချွေးထွက်၊ မျက်စိနီ၊ စိတ်မတည်၊ ရောဂါအနာများတတ်၍၊ စွန့်လိုလျက် မစွန့်ဘဲနေခြင်းသည် အကျိုးမရှိ။ စွန့်လို၍ စွန့်သဖြင့်၊ အပြစ်အနာမှ လွတ်သဖြင့် အကျိုးရှိ၏။

အရာဋ္ဌာနမဟုတ်သည်၌ စွန့်သဖြင့်၊ အကျော်စောမဲ့ တိုးပွား၊ အသက်အန္တရာယ်အထိ ရနိုင်သဖြင့် မသင့်လျော်။ သင့်ရာ၌ စွန့်၍၊ ထိုအပြစ်တို့ မဖြစ်သဖြင့် သင့်လျော်၏။ ကမ္မဋ္ဌာန်းလည်း နှလုံးသွင်း စွန့်ရာ၏။

ကိုယ်အတွင်း၌ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် စွန့်တတ်သည်၊ အတ္တမည်သည်၊ တစ်စုံတစ်ယောက်မည်သည်၊ စိုးစင်းမျှပင် မရှိ။ စွန့်လိုသော စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော၊ ဝါယောဓာတ် ပျံ့နှံ့သော အဟုန်ကြောင့်သာလျှင်၊ အိုင်အမာ မှည့်၍ပေါက်သော၊ သွေးပုတ် ပြည်ယိုထွက်သကဲ့သို့၊ ရေဗူးမှ ဟောင်းညစ်သောရေကို စွန့်ပစ်သကဲ့သို့၊ သက်သက်သော ကိုယ်၏အကျိုးဆက်ဖြစ်သော၊ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်၊ ယိုထွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်ကို သံကောက်ဖြင့်၊ ယန္တရားဖြင့် ထုတ်ဆောင် ဆွဲငင်ယူသူ တစ်စုံတစ်ယောက်မျှမရှိချေ။

စွန့်ချင် - အကြောင်း နာမ်၊

စွန့် - လှုပ်ရှားပျံ့နှံ့ ဝါယောဓာတ် - အကျိုး ရုပ်၊

ယင်း နာမ် ရုပ်၊ အကြောင်း အကျိုးတို့၊ ဖြစ် ပျက်ကို ဉာဏ်ဖြင့် ရှုမြင်၍ စွန့်ခြင်းအမှု ပြုရာသည်။

၇ နှစ် တိပိဋကဓရ မဟာသီဝမထေရ်မြတ်ကြီး၏ ရှုဆင်ခြင် နှလုံးသွင်းနည်း

- ၁ ➤ အကြင်ရဟန်းသည် ကြာမြင့်စွာ သွား၍လည်းကောင်း၊ စင်္ကြန် သွား၍လည်းကောင်း၊ နောက်အဘို့၌ ရပ်လျက်၊ ဤသို့ ဆင်ခြင်၏။ စင်္ကြန်သွားသော အခါ၌ဖြစ်သော နာမ် ရုပ် တရားတို့သည်၊ စင်္ကြန်သွားခိုက်၌သာလျှင် ချုပ်ကုန်၏။ ဤကား သွားရာ၌၊ ကောင်းစွာ ဉာဏ်ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်ခြင်းကို ပြုလေ့ရှိသည် မည်၏။
- ၂ ➤ အကြင်သူသည် ရွတ်အံသရဇ္ဈာယ်ခြင်းကို ပြု၍သော်လည်းကောင်း၊ အမေးပုစ္ဆာကို ဖြေဆို၍သော်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို နှလုံးသွင်း၍သော်လည်းကောင်း၊ ကြာမြင့်စွာ ရပ်၍၊ နောက်အဘို့၌ ထိုင်လျက်၊ ဤသို့ဆင်ခြင်၏။ ရပ်သော ကာလ၌ဖြစ်သော နာမ် ရုပ် တရားတို့သည် ရပ်ခိုက်၌ပင် လျှင် ချုပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ဆင်ခြင်ခြင်းသည် ရပ်ရာ၌၊ ကောင်းစွာ ဉာဏ်ပညာဖြင့် ရှုဆင်ခြင်ခြင်းကို ပြုလေ့ရှိသည် မည်၏။
- ၃ ➤ အကြင်သူသည် ရွတ်အံခြင်း စသည်ပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် သာလျှင်၊ ကြာမြင့်စွာထိုင်၍၊ နောက်အဘို့၌ လျောင်းအိပ်လျက်၊ ဤသို့ ဆင်ခြင်၏။ ထိုင်သောကာလ၌ ဖြစ်ကုန်သော

နာမ် ရုပ် တို့သည် ထိုင်ခိုက်၌ပင် ချုပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ဆင်ခြင်ခြင်းသည် ထိုင်ရာ၌ ကောင်းစွာဉာဏ်ပညာဖြင့် ရှုဆင်ခြင်ခြင်းကို ပြုလေ့ရှိသည် မည်၏။

၄ ➤ အကြင်သူသည်ကား လျောင်းအိပ်လျက် ရွတ်အံခြင်း ပြုလျက်လည်းကောင်း၊ တရားကမ္မဋ္ဌာန်း နှလုံးသွင်းလျက်လည်းကောင်း၊ အိပ်ပျော်ခြင်းသို့ သက်၍၊ နောက်အဘို့၌ ထ၍ ဤသို့ ဆင်ခြင်၏။ အိပ်သောအခါ ဖြစ်သော ရုပ် နာမ် တို့သည်၊ အိပ်ခိုက်၌ပင် ချုပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ဆင်ခြင်ခြင်းသည် အိပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ နိုးရာ၌လည်းကောင်း၊ ကောင်းစွာဉာဏ်ပညာဖြင့် ရှုဆင်ခြင်ခြင်းကို ပြုလေ့ရှိသည် မည်၏။

၅ ➤ အကြင်သူသည် စကားဆိုသည်ရှိသော်၊ ဤအသံမည်သည် နှုတ်ခမ်း၊ သွား၊ လျှာ၊ အာစောက်၊ စိတ်အားလျော်သော၊ လုံ့လတို့ကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်၏။ ဤသို့ သတိနှင့် အစဉ်ဆင်ခြင်လျက် ပြောဆို၏။

ကြာမြင့်စွာ ကာလပတ်လုံး ရွတ်အံ၍လည်းကောင်း၊ တရားဟော၍လည်းကောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို အပြန်ပြန် အလှန်လှန် စီးဖြန်း၍လည်းကောင်း၊ နောက်အဘို့၌ ဆိတ်ဆိတ်နေလျက်၊ ဤသို့ဆင်ခြင်၏။

စကားဆိုသောကာလ၌ ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်နာမ်တို့သည်၊ စကားဆိုခိုက်၌ပင် ချုပ်ကုန်၏။

ဥပါဒါရုပ် ဖြစ်သည်ရှိသော် စကားဆိုသည် မည်၏။

မဖြစ်သည်ရှိသော် ဆိတ်ဆိတ်နေသည် မည်၏။

ဤသို့ ဆင်ခြင်၏။ ဤသို့ ဆင်ခြင်ခြင်းသည်၊ စကားဆိုရာ၌ ဆင်ခြင်သည် မည်၏။

၆> အကြင်သူသည် ဆိတ်ဆိတ်နေလျက် တရားစာကိုလည်းကောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုလည်းကောင်း၊ နှလုံးသွင်း၍ နောက်အဘို့၌ ဤသို့ဆင်ခြင်၏။ ဆိတ်ဆိတ်နေသောကာလ၌ ဖြစ်ကုန်သော နာမ် ရုပ် တို့သည်၊ ဆိတ်ဆိတ်နေခိုက်၌ပင် ချုပ်ကုန်၏။ ဤသို့ ဆင်ခြင်ခြင်းသည် ကောင်းစွာဉာဏ်ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်သည် မည်၏။

၇> သတိရှိလျက် ဉာဏ်ဖြင့် ကောင်းစွာဆင်ခြင်လျက်၊ ရှေးသို့ တက်၏။

သတိရှိလျက် ဉာဏ်ဖြင့် ကောင်းစွာဆင်ခြင်လျက်၊ နောက်သို့ ဆုတ်၏။

၁> ယောစိရံ ဝန္တာ စက်မိတွာဝါ အပရဘာဂေ ဌိတော၊
ဣတိပဋိသဉ္စိက္ခတိ။

စက်မနကာလေ ပဝတ္တာ ရူပါ ရူပါဓမ္မာ၊ ဧတ္ထေ နိရုဒ္ဓါ တိ၊
အယံ သမ္မဇာနကာရိနာမ။

၂> ယော သဗ္ဗာယံဝါ ကရောက္ခော ပဉ္စဝါ၊ ဝိဿဇ္ဇေက္ခော
ကမ္မဋ္ဌာနံခါ မနသိကရောက္ခော။

စိရံ ဌတွာ အပရဘာဂေ နိသိန္ဒော ဣတိပဋိသဉ္စိက္ခတိ၊
ဌိတကာလေ ပဝတ္တာ ရူပါ ရူပါဓမ္မာ၊ ဧတ္ထေ နိရုဒ္ဓါ တိ၊
အယံ ဌိတေ သမ္မဇာနကာရိနာမ။

၃> ယော သဗ္ဗာယာဒိ ကရဏဝသေနေဝ စိရံ နိသိဒိတွာ၊
အပရဘာဂေ နိပန္နော ဣတိ ပဋိသဉ္စိက္ခတိ။ နိသိန္ဒ

ကာလေ ပဝတ္တာ ရူပါ ရူပါဓမ္မာ၊ ဧတ္ထေ နိရုဒ္ဓါတိ၊ အယံ
နိသိန္ဒေ သမ္မဇာနကာရိနာမ။

၄> ယော ပန နိပန္နကော သဗ္ဗာယံဝါ ကရောက္ခော။

ကမ္မဋ္ဌာန်ဝါ မနသိကရောက္ခော၊ နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိတွာ အပရဘာ ဂေ
ဝုဋ္ဌာယ ဣတိ ပဋိသဉ္ဇိက္ခတိ၊ သယနကာလေ ပဝတ္တာ၊ ရူပါ
ရူပါဓမ္မာ၊ ဒေတ္ထေ နိရုဒ္ဓါတိ၊ အယံ သုတ္တေ ဇာဂရိတေ စ
သမ္မဇာနကာရီနာမ၊

၅ ➤ ယောပန ဘာသမာနော အယံ သဒ္ဓေါနာမ ဩဋ္ဌေစ ပဋိစ္စ၊
ဒန္တေစ ပဋိစ္စ၊ ဇိဝုဋ္ဌ ပဋိစ္စ၊ တာလုံစ ပဋိစ္စ၊ စိတ္တဿစ တဒနုရူပံ၊
ပယောဂံ ပဋိစ္စ၊ ဇာယတိ တိ၊ သတော သမ္မဇာနော ဘာသတိ
စိရံဝါပနကာလံ သဗ္ဗာယံဝါ ကတွာ၊ ဓမ္မံဝါ ကထေတွာ
ကမ္မဋ္ဌာန်ဝါ ပရိဝတ္တေတွာ ပဉ္စံဝါ၊ ဝိဿဇေန္တော အပရဘာဂေ
တုဏှိဘူတော ဣတိ ပဋိသဉ္ဇိက္ခတိ၊ ဘာသိတကာလေ ဥပ္ပန္နာ၊
ရူပါ ရူပါဓမ္မာ၊ ဒေတ္ထေ နိရုဒ္ဓါတိ၊ အယံ ဘာသိတေ သမ္မဇာန
ကာရီနာမ၊

၆ ➤ ယော တုဏှိဘူတော စိရံ ဓမ္မံဝါ ကမ္မဋ္ဌာန်ဝါ မနသိကတွာ၊
အပရဘာဂေ ဣတိ ပဋိသဉ္ဇိက္ခတိ၊ တုဏှိဘူ တကာလေ
ပဝတ္တာ ရူပါရူပါဓမ္မာ၊ ဒေတ္ထေ နိရုဒ္ဓါတိ၊ အယံဘာသိတေ
သမ္မဇာနကာရီနာမ၊

သံ-၄ (မ-၁-၄-၂၇၃/၄)

၇ ➤ သတော သမ္မဇာနော အဘိက္ကမတိ၊
သတော သမ္မဇာနော ပဋိက္ကမတိ၊ (အဘိ-၂-၂၅၉)

ယောဂီ၊ ရဟန်း၊ သူမြတ်၏၊ ဉာဏ်အမြင်

သမ္မဇ္ဈင် (၇) ဌာနကို သမ္မဇ္ဈင် အဆင်ခြင် (၄) ပါးဖြင့်၊
 အစဉ်အမြဲ စေ့စေ့ငှငှ ရှုဆင်ခြင်နှလုံးသွင်း အောက်မေ့
 နေပါက၊ နာမ် ရုပ် (၂) ပါးနှင့် လွတ်ရာကို ရှာမတွေ့။ နာမ်
 ရုပ် (၂) ပါး သာရှိသည်ဟုလည်းကောင်း၊ အကြောင်း အကျိုး
 (၂) ပါးသာရှိသည်ဟု လည်းကောင်း၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း
 (၂) ပါးနှင့် လွတ်ရာကို ရှာမတွေ့။ ဖြစ် ပျက် (၂) ပါးသာ
 ရှိသည်ဟုလည်းကောင်း၊ ပိုင်ပိုင်ကြီး ရှုမြင် ဆင်ခြင်
 နှလုံးသွင်း အောက်မေ့မြဲ ဖြစ်နေပေတော့သတည်း။

အခန်း(၉) ပဋိစ္စတရမနုခဏိစာရပဗ္ဗ

(ဥပမာ) သလေးစပါး၊ ကောက်စပါး၊ ပဲနောက် ပဲကြီး၊ နှမ်း၊ ဆန်တို့ ပြည့်သောအိတ်ကို တစ်စုတစ်ဝေး စုပေါင်းသွန်၍ ပုံထားရာ၏။ မျက်စိအမြင်ရှိသော သူသည်၊ ဤကား သလေး၊ ဤကား ဆန်၊ ဤကား ပဲနောက်၊ ဤကား ပဲကြီး၊ ဤကား နှမ်း ဟူ၍ ရှုမြင် ဆင်ခြင်ရာ၏။

ရဟန်းတို့ - ဤအတူပင် ခြေဖဝါးမှ ဆံဖျားတိုင်အောင်၊ ဆံဖျားမှ ခြေဖဝါးတိုင်အောင်၊ ဤကိုယ်ကိုသာလျှင် ဆင်ခြင်ရာ သည်။

ဤကိုယ်၌ -

- (၁) နှစ်ကုဋေ ငါးသန်းသော ဆံပင်။
- (၂) အမွှေး ကိုးသန်း ကိုးသောင်း။
- (၃) ခြေသည်း လက်သည်း နှစ်ဆယ်။
- (၄) သွား သုံးဆယ်နှစ်ချောင်း။
- (၅) ဆီးစေ့ခန့်မျှ အပေါ်ရေ၊ ဖြူသောအတွင်းရေ။
- (၆) အသား ကိုးရာ။
- (၇) အရိုးဖွဲ့သော အကြော ကိုးရာ။
- (၈) အရိုး သုံးရာ။
- (၉) ဖြူသောအဆင်းရှိသော ရိုးတွင်းခြင်ဆီ။
- (၁၀) ကသစ်စေ့နှယ်၊ စဉ်းငယ်နီမျှ တန္တူတညွှာ၊ နှစ်မြွှာ သရက်၊ လယ်မှသက်တည့်၊ တစ်ချက်နှစ်ခု။

ကြောဖွဲ့ပြုလျက်၊ ဝတ္ထုပတ်လည်၊ ရံ၍တည်သောအညို့၊
နှစ်ခုဖြင့်၊ ရွံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍ နေ၏။

(၁၁) ဆင်းရွက်ပဒုံ၊ ကြောမြင်ပုံတည်း၊ ကြောငုံအောက်ရှု၊ ဉာဏ်
ရှိသူဝယ်၊ စဉ်းငယ်ပွင့်တုံ၊ စုင့်မနွ၊ အပ-သန့်ရှင်း၊ တွင်း
သဗ္ဗတ်အူ၊ နှစ်ဆူဓာတ်မှီ -

နီသည်ရာဂ၊ ဒေါသမည်းငြား၊ သားဆေးရည်-
မောဟ။ တက္ကပဲရည်၊ ဝါသည်သဒ္ဓါ။ ပညာပြိုးပျက်၊
ဇောတမြက်သွင်၊ ဖြူစင်လွန်ကဲ၊ လက်ဆွဲခွဲမျှ၊
လောဟိတသည်၊ ပုနွာဂဌိ၊ တွင်းမှရှိလတ်၊ သားမြတ်
လယ်ဗွေ၊ ရင်မှာနေသော နှလုံးသားဖြင့်၊ ရွံဖွယ်
လိလိ ပြည့်၍ နေ၏။

(၁၂) ကုမုဒြာကြာချပ် ကျောက်နှယ်၊ စဉ်းငယ်နီလျက်၊ ကသစ်
ရွက်သဏ္ဍာန်၊ ဉာဏ်မဲကြီးကြီး၊ တစ်ခုတည်းသာ၊ ပညာ
ရှိဝယ်၊ နှစ်သုံးငယ်လတ်၊ ထနပန္တေရေ၊ ညာမှာနေသော
အသဲဆိုင်ဖြင့်၊ ရွံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍ နေ၏။

(၁၃) အဆင်းဖြူစွာ၊ အသားတစ်ကိုရစ်သော အဝတ်ကဲ့သို့ အညို့၊
နှလုံး ဖုံး၍ တည်သောအမြွေး၊ ကိုယ်အလုံးအရေ၏
အောက်မှတည်သော အမြွေး။

(၁၄) ကြောင်းပန်းပွင့်သွင်၊ ညိုရောင်ထင်သော၊ သတ္တင်္ဂုလာ၊
နွားလျှာပုံတု၊ ဝတ္ထုဝဲဖက်၊ သရက်ရွက်၊ ဝမ်းလျှာ ဘောသ
ညာတွင်သော အဖျင်းအစုဖြင့် ရွံဖွယ်လိလိပြည့်၍ နေ၏။

(၁၅) ရွမ်းမည့်သဖန်း၊ နီမြန်းဆင်းဟန်၊ သဏ္ဍာန်စုတ်ပုံ၊ မှုန့်
ညက်ကဲ့နှုန်း၊ သဲနှလုံးကို၊ အုပ်ဖုံး တွဲရရွံ့ အစာနဲက၊ ထန်ကဲ

မဟာသထိဝဠာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် ————— ၉၅

တေဇာ၊ ပူလောင်လာ၍၊ ဩဇာမကပ်၊ နွားဝါးဖတ်နှယ်၊ သုံးဆဲ့နှစ်နှင့်၊ အသားတစ်ဟူသော အဆုပ်တစ်စုဖြင့်၊ ရွံ့ဖွယ်လိလိ ပြည့်၍ နေ၏။

(၁၆) ယောက်ျားဒွတ္တိံ၊ မိန်းမဌဝီ၊ အတောင်ရှည်သား၊ ဖြူသည့် အဆင်း၊ ကတေအင်းသို့၊ သွေးကျင်းမှာခွေ၊ ခေါင်းပြတ် မြွေလို၊ လယ်မျိုဝစ္စ၊ ပဒေသဝယ်၊ နှစ်ဆယ်တတွန်း၊ လိမ် တွန်း ရစ်နေ၊ အူမခွေဖြင့်၊ ရွံ့ဖွယ်လိလိ ပြည့်၍ နေ၏။

(၁၇) ခြေသုတ်ကြီးဝန်းကိုဖွဲ့သော ကြီးသေးကဲ့သို့ (၂၁) ပတ် ခွေရာ၌ အူမကို ဖွဲ့သောမှော်မြစ်အတူ ဖြူသောအူသိမ်။

(၁၈) စားသည့်အစာ၊ သွင်လျာရူပ၊ အူမထက်ဖျား၊ ဆန့်ထုတ် လားသို့၊ ပကားသန့်ရှင်း၊ တွင်း-ပိနဲ့ခွံ၊ ရွံ့ဖွယ်ဘီခြင်း၊ တ စိတွင်းနှယ်၊ သုံးဆယ်နှစ်မျိုး၊ ပိုးတို့နေရာ၊ အူထုံးမှာဝယ်၊ လျှာရည်တံထွေး၊ သွားမြေးအာစေး၊ ထိုထိုကြေးတို့၊ သိမ်း ထွေး ပေါင်းစု၊ ထောင်းထုဝါးချေ၊ မျိုလေဆင်းသက်၊ ဓာတ် မီးချက်၍၊ ပရပွက်အူ၊ ကျိုက်ကျိုက်ဆူပွ၊ အမြှုပ်ထကာ၊ ပိုးစာ လောင်မီး၊ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ်၊ တစ်သွယ်သွေးသား၊ ငါးပါးခွဲလျက်၊ ခွေးစားခွက်ဝယ်၊ ထွေးဟက်စွန့်လတ်၊ ခွေး အန်ဖတ်တရို၊ အစာသစ်ဖြင့်၊ ရွံ့ဖွယ်လိလိ ပြည့်၍ နေ၏။

(၁၉) ကျည်တောက်၌ ထည့်အပ်သော၊ မြေညက်ကဲ့သို့၊ အူမ၏ အဆုံး၊ အစောက်ရစ်သစ် ခန့်မျှရှိသော၊ အစာဟောင်း အိမ်၌ တည်သော အစာသစ်မှကျက်၍ ကျသော၊ အစာ ဟောင်းဖြစ်သော ကျင်ကြီး။

၉၆ _____ မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် တျင်ဖွယ်

- (၂၀) ဦးခွံထဲချောင်း၊ မှီခဲလှောင်သို့၊ ဆင်းရောင်ဖြူစွာ၊ ဦးချာလေးဆက်၊ လေးပုံဝက်သည်၊ မုံ့ညွတ်စိုင်အတု၊ ဦးနှောက်အစုဖြင့် ပြည့်၏။
- (၂၁) အဆုပ်နှလုံးကြား၊ အသဲနား၌၊ ထွားထွားကြီးကြီး၊ သပ္ပတ်သီးနှယ်၊ အအိမ်ဝယ်တည်၊ မည်စည်ဆီတဲ့၊ အိမ်ဖွဲ့သည်းခြေ၊ စိုလေရာရာ၊ ရေမှာဆီဆမ်း၊ ပမာလှမ်းသော ညှိုးနွမ်းပျဉ်းပွင့်၊ ကစော့ဖွင့်၊ တောင်ကြာ ပန်းဆင်းဝါသို့၊ အိမ်မှာမနေ၊ နှစ်ပါးသောဗဒ္ဓသည်းခြေ၊ အဗဒ္ဓသည်းခြေဖြင့်၊ ရွံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍နေ၏။
- (၂၂) ဝက်ချေးဘနဲ၊ ပြစ်ရွဲရွက်ရည်၊ ပုံပမည်သို့၊ ဖြူသည်အဆင်း၊ တစ်ခွက်ခင်းမျှ၊ အူတွင်းစာထက်၊ စားနဲ့သက်ကို၊ ဆို့လျက်ဖုံးပိတ်သော သလိပ်။
- (၂၃) သွေးပုတ်စုဝေး၍ ဖြစ်သော ဖျော့တော့သော အဆင်းရှိသော ပြည်။
- (၂၄) ချိပ်ရည်အဆင်း၊ တစ်ခွက်ခင်းမျှ၊ ရင်တွင်းဆုပ်ညှို့၊ နှလုံးတို့ထက်၊ တစ်စက်စက်ကျ၊ ယကနအောက်နေ၊ ဤလေးထွေကို၊ စိုစေလျက်၊ စုဝေးသောသွေး၊ ကျသောချိပ်ရည်၊ ပမည်ပိုက်ကျုံး၊ ကိုယ်လုံးနဲ့ရောက်၊ အကြောလျှောက်သော သွေး။
- (၂၅) ဓာတ်ပိပရိ၊ ပူမညီ၍၊ နှမ်းဆီအဆင်း၊ ဆံမွေးတွင်းမှ၊ သက်ဆင်းယိုကျသော ချွေး။

မဟာသထိဝဠာန်အနှစ်ချုပ် ထျင်ဖွယ် _____ ၉၇

- (၂၆) ထက်ခြမ်းခွဲသည့်၊ နန္ဒင်းခဲတူ၊ ဆူသောသူအား၊ ရေသားကြား၌၊ ကြုံသူအားမှာ၊ ဆူရာရာမှီသော အဆီခဲ။
- (၂၇) သဘောမတူ၊ ရှိန်ပူဆာလျင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်းကြောင့်၊ အဆင်းအုန်းဆီ၊ ရေပေါ်ဆီသဏ္ဍာန်၊ ပြည့်ဟန်မသွေ၊ လက်ခြေ နားစွန်း၊ ပခုံးစွန်းမှီ၊ ခြင်ဆီဖြင့် ရွံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍ နေ၏။
- (၂၈) ချဉ်၊ ငံ၊ စပ်၊ ခါး၊ မြင်၊ စား၊ ကြံမိ၊ စိုစိစက်ဆုပ်၊ နှလုံးလှုပ်၍၊ ရေမြှုပ်မယွင်း၊ ပါးမှဆင်းလျက်၊ လျှာရင်းပြစ်ချွဲ၊ လျှာဖျားကျသည်၊ လျှာ၌တည်သော တံထွေးဖြင့် ရွံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍ နေ၏။
- (၂၉) ငိုယိုမြည်တမ်း၊ ရယ်ပန်းကြီးသောအခါ မလျှောက်ပတ်သော ဥတု၊ အာဟာရမျိုး၊ မီးခိုး၊ မြေမှုန့်ထိပါးသောအခါ စသည်တို့၌ မျက်စိမှ ယိုစီးသော မျက်ရည်။
- (၃၀) ငိုယိုသောက်စား၊ ဓာတ်ချောက်ချား၍၊ ဖောက်ထားသိမ်းအုပ်၊ ကြာရွက်ထုပ်မှာ၊ နို့ခမ်းကျသို့၊ နုလှထန်ဆန်၊ ဆင်းဟန် မယုတ်၊ သလိပ်ပုတ်အဖြစ်၊ စင်စစ်ဖြစ်မြောက်၊ ဦးနှောက်ရည်လျင်း၊ ဦးခေါင်းတွင်းမှာ၊ သက်ဆင်းအာစောက်၊ အထက်ပေါက်ဖြင့်၊ လျှော့လျှောက်နာဖု၊ တည်ယိုစုသော နှပ်အစုဖြင့် ရွံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍ နေ၏။
- (၃၁) မဟာလှေခါး၊ စေးလားသဖွယ်၊ ရာရှစ်ဆယ်ဆက်၊ အရိုးဆက်၍၊ ဆွတ်လျက်တည်နဲ့၊ ပြစ်၍ချွဲသော အစေးပုတ် ရွံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍ နေ၏။
- (၃၂) ပဲပြာရည်ဆင်း၊ ဆီးစတွင်းဝယ်၊ သက်ဆင်းကိုယ်မှာ၊ မရ

၉၈ ----- မဟာသထိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

ဝင်ပေါက်၊ ထွက်ပေါက်သောထင်၊ စိမ့်၍ဝင်သော၊ ကျင်
ငယ်အစုဖြင့်၊ ရွံဖွယ်လိလိ ပြည့်၍ နေ၏။

ဆံ၊ အမွှေး စသည်ကို -

- (က) အဆင်း
- (ခ) သဏ္ဍာန်
- (ဂ) ဖြစ်ကြောင်း
- (ဃ) တည်ရာ
- (င) အနံ့

အခြင်းအရာ (၅) ပါး ပိုင်းခြား ရှုဆင်ခြင်ရာ၏။

အကျယ် - ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ အနုဿတိနိဒ္ဒေသ၊ ပဒ - ၁၈၂ မှစ၍၊
ပဒ - ၂၁၄ ထိ ရှုလေ ကောင်း၏။

အစာသစ်၊ ကျင်ကြီး၊ ပြည်၊ ကျင်ငယ် - ဤလေးပါးသည်
ဥတုကြောင့် ဖြစ်၏။ ကျန် (၂၄) မျိုးသည် ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊
အာဟာရအကြောင်း (၄) ပါးကြောင့် ဖြစ်၏။

- နှလုံး -
- ရာဂ - အားကြီးလျှင် နီ၏
  - ဒေါသ - အားကြီးလျှင် မဲ၏
  - မောဟ - အားကြီးလျှင် သားဆေးရည်နှင့်တူ၏
  - ဝိတက် - ပဲပြုတ်ရည်နှင့်တူ၏
  - သဒ္ဓါ - မဟာလှေခါးပွင့်သည်နှင့် တူ၏။

- အသည်း -
- ပညာရှိအား - နှစ်မွှာ သုံးမွှာ။
  - ပညာမဲ့ - တစ်ခုကြီးကြီး။

မဟာသထိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၉၉

- သည်းခြေ   ▪   အဗဒ္ဒသည်းခြေပျက်က မျက်စိ ဝါ၏။ မျက်လုံး လှည့်လည်၏။ ကိုယ်လုံး တုန်လှုပ်၏။ ကိုယ်ယား ယံ၏။ ဆေးကုလျှင် ပျောက်၏။ ဗဒ္ဒသည်းခြေ ပျက်လျှင် ရူးသည်။
- သလိပ်   ▪   မစင်တွင်းကို ပိတ်သော ပျဉ်ကဲ့သို့၊ ရေအပြင် ကို လွှမ်းသော မှော်ရေညှိကဲ့သို့၊ အစာသစ်ကို ဖုံး၍ တည်၏။ မှော်ရေညှိကို ခွဲ၍ ရေထဲသို့ တစ်စုံတစ်ခု ကျရောက်ဝင်လျှင်၊ မှော်ရေညှိ တစ်ဖန်ပြန်လွှမ်းသကဲ့သို့၊ အစားအစာ မျိုသော်၊ သလိပ်ကိုခွဲ၍၊ အစာသစ်အိမ်သို့ အစားအစာ ဝင်လျှင် လွှမ်းမြဲ လွှမ်း၏။ သလိပ်အားနည်းက၊ ခံတွင်းအနံ့မကောင်း ----- ။
- သွေး   ▪   မရွေ့သော သွေးကား၊ အသည်း၏ အောက်အဖို့ ကို ပြည့်စေလျက်၊ နှလုံးအညှို့ အဆုပ်အထက်၊ တစ်စက်စက်ကျ ယိုစီးလျက်၊ အညှို့စသည်ကို စွတ်စို၍ တည်၏။ ထိုသွေး ထိုအညှို့ စသည်ကို မစွတ်စိုသော် သတ္တဝါတို့၊ ရေမွတ်သိတ် ဆာ လောင်ကုန်၏။
- အစေး   ▪   အစေးနည်းလျှင် ထိုင်၊ ထ၊ သွား၊ လာ၊ ကွေး၊ ဆန့်ခြင်းတို့၌ ဖျစ်ဖျစ်မည်၏။ အသွားများသော် လေပျက်၏။ ကိုယ်ဆင်းရဲ၏။ အစေးများသူအား ထိုသို့ မဖြစ်ပေ။

အခန်း (၅) တေတေပေခန့်အစာရပဗ္ဗ

မိတ်ထေးဝါး ဂူဆင်ခြင်နည်း

- ၁။ ပထဝီဓာတ် - (၂၀)ပါး - ဆံပင်၊ မွေးညှင်း၊ ခြေသည်း၊ လက်သည်း၊ သွား၊ အရေအသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ရိုးတွင်း ခြင်ဆီ၊ အညို့၊ နှလုံး၊ အသည်း၊ အမြှေး၊ အဖျဉ်း၊ အဆုတ်၊ အူမ၊ အူသိမ်၊ အစာသစ်၊ အစာဟောင်း၊ ဦးနှောက်။
- ၂။ အာပေါဓာတ် - (၁၂)ပါး - သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ ပြည်၊ သွေး၊ ချွေး၊ အဆီခဲ၊ မျက်ရည်၊ ဆီကြည်၊ တံထွေး၊ နှပ်၊ အစေး၊ ကျင်ငယ်။
- ၃။ တေတေဓာတ် - (၄)ပါး -
 သန္တာပနတေတေ = ရက်ချန် ဖျားခြင်း-စသည့် ပြင်းစွာပူခြင်း။
 ဇီရဏတေတေ = ဆံဖြူသွားကျိုး စသည့် အိုမင်းကြီးရင့် ဆွေးမြည့်ခြင်း။
 ဒဟတေတေ = အပြင်းအထန် အပူလောင်ခြင်း။
 ပါစကတေတေ = ဝမ်း၌ အစာအာဟာရကို ကျက်စေခြင်း။
- ၄။ ဝါယောဓာတ် - (၆)ပါး -
 ♦ ဥဒ္ဓင်္ဂမဝါယော - အထက်သို့ ဆန်သောလေ။
 ♦ အဓောဂမဝါယော - အောက်သို့ စုန်သောလေ။
 ♦ ကုဗ္ဗိသယဝါယော - ဝမ်း၌တည်သောလေ။
 ♦ ကောဋ္ဌာသဝါယော - အူတွင်း၌တည်သောလေ။
 ♦ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရီဝါယော - ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ အစဉ်လျှောက်သောလေ။

- ◆ အသာသ ပသာသ ဝါယော - ထွက်သက် ဝင်သက်လေ။
 အညာ ပထဝီဓာတု၊ အညာ အာပေါဓာတု၊
 အညာ တေဇောဓာတု၊ အညာ ဝါယောဓာတု။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ် - ၃)

ပထဝီဓာတ်သည် - အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောဓာတ် မဟုတ်။

တစ်ပါး တစ်ခြား။

အာပေါဓာတ်သည် - ပထဝီ၊ တေဇော၊ ဝါယောဓာတ် မဟုတ်။

တစ်ပါး တစ်ခြား။

တေဇောဓာတ်သည် - ပထဝီ၊ အာပေါ၊ ဝါယောဓာတ် မဟုတ်။

တစ်ပါး တစ်ခြား။

ဝါယောဓာတ်သည် - ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇောဓာတ် မဟုတ်။

တစ်ပါး တစ်ခြား ဟု ဓာတ် (၄) ပါး -ပိုင်းခြား သုံးသပ်
ရာသည်။

ရူပံ - ဓာတ်ကြီးလေးပါး ရူပံတရားသည် ...

- .. နသတ္တော   =   သတ္တဝါမဟုတ်
- .. နဇီဝေါ   =   အသက်လိပ်ပြာမဟုတ်
- .. နနရော   =   လူမဟုတ်
- .. နမာဏဝေါ   =   လုလင်မဟုတ်
- .. နက္ကတ္တီ   =   အမျိုးသမီးမဟုတ်
- .. နပုရိသော   =   အမျိုးသားမဟုတ်
- .. နအတ္တာ   =   ကိုယ်ကောင်ကြီးမဟုတ်
- .. နအတ္တနိယံ =   ကိုယ်ကောင်၏ ဥစ္စာမဟုတ်။

- .. နာဟံ   ▪   ငါမဟုတ်။
- .. နမမ   ▪   ငါ၏ ဥစ္စာမဟုတ်။
- .. နကောစိ   ▪   တစ်စုံတစ်ယောက်မဟုတ်။
- .. နကဿစိ   ▪   တစ်စုံတစ်ယောက်၏ ဥစ္စာမဟုတ်။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-၂၊ ၂၉၃/စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိတော်)

ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော ဩဇာ၊ စတသောစာပိ ဓာတုယော။
အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ ဟောတိ၊ ကေသာတိ သမ္ပတိ တေသံ
ယေဝ ဝိနိဇ္ဇောဂါ၊ နတ္ထိ ကေသာတိ သမ္ပတိ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-၁-၃၆၁)

ဝဏ္ဏောစ - အဆင်းလည်းကောင်း၊ ဂန္ဓောစ - အနံ့လည်း
ကောင်း၊ ရသောစ - အရသာလည်းကောင်း၊ ဩဇာစ - အဆီနှစ်
လည်းကောင်း၊ စတသော- လေးပါးကုန်သော၊ ဓာတုယောစ -
ဓာတ်ကြီး (၄)ပါး လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ - ရှစ်ပါး
သော ဓာတ်တို့၏ ပေါင်းဆုံစုဝေးမိခြင်းကြောင့်၊ ကေသာတိ သမ္ပတိ
- ဆံပင် ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။ တေသံ ယေဝ-
ထို(၈)ပါးသော ဓာတ်တို့၏သာလျှင်၊ ဝိနိဇ္ဇောဂါ - တစ်ပါးစီ တစ်ပါး
စီ၊ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ ဝေဖန်ပိုင်းခြားခြင်းကြောင့်၊ ကေသာတိသမ္ပတိ-
ဆံပင် ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းသည်၊ နတ္ထိ - မရှိတော့ပြီ။

သမုတိသစ္စာ - ဆံပင်။ ပရမတ္ထသစ္စာ - ဓာတ် (၈) ပါး

သမုတိသစ္စာ - တစ်ကိုယ်လုံး။ ပရမတ္ထသစ္စာ - ဓာတ်(၈)ပါး

(ဥပမာ) - နွားသတ်သမားသည် နွားကို အစာကျွေး၍၊

မွေးမြူစဉ် လည်းကောင်း၊ သတ်ရာသို့ - ဆွဲဆောင်စဉ်လည်း
ကောင်း၊ သတ်ရာ၌ ချည်ထားစဉ် လည်းကောင်း၊ သတ်စဉ် လည်း
ကောင်း၊ အသေကောင်ဖြစ်စဉ် လည်းကောင်း၊ နွားဟူသော အမှတ်
သညာ မကွယ်ပျောက်သေးပေ၊ အတုံးတုံး၊ အပိုင်းပိုင်း လှီးဖြတ်၊
အရိုး၊ အသား၊ အရေ၊ စသည် တစ်ခုစီ တစ်ခုစီ ပြုပြီးသော်ကား။

မဟာသထိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၁၀၃

နွားဟူသော အမှတ်သည် ကွယ်ပျောက်တော့၏။ အမဲဟူသော အမှတ်သည် ရောက်၏။ အမဲဖြစ်ပြီးက အမဲရောင်းသည်။ အမဲ ဝယ်သည်ဟူသော အမှတ်သည် ဖြစ်သကဲ့သို့ -

ဓာတ် (၄) ပါးဖြင့် ပိုင်းခြားဝေဖန် မဆင်ခြင်က - ငါ၊ ငါကိုယ် ကောင် မှတ်ထင်ရသည်။ ပိုင်းခြားဝေဖန် ရှုဆင်ခြင် အောင်းမေ့က ငါ၊ သူ၊ ငါကောင်၊ သူကောင် - အမှတ်သည် ကွယ်ပျောက်သွား၏။ ဓာတ် (၄) ပါး သဘာဝအစုအဝေးမျှသာဟု ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ထင် ထင်လင်းလင်း ရှုမြင်မိတော့၏။

ငါက မရှုရ - ငါမပါရ ငါမရှိ

အဟံ ဝိပဿာမိ မမ ဝိပဿနာတိ
ဂဏှတော ဟံ၊ ဒိဋ္ဌိဥတ္ထိဋ္ဌနံနာမ ဟောတိ၊
သင်္ခါရာဝ သင်္ခါရေ ဝိပဿန္တိ သမ္ပဿန္တိ ဝဝတ္ထပေန္တိ၊
ပရိဂ္ဂဏှန္တိ ပရိစ္ဆိန္တန္တိ ဂဏှတော ဒိဋ္ဌိဥတ္ထိဋ္ဌနံနာမ၊
ဟောတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် - ၂ - ၂၆၃)

ငါသည် ဝိပဿနာရှုအံ့၊ ငါ၏ ဝိပဿနာတည်း၊ ဤသို့ ယူသော ယောဂီအား ဒိဋ္ဌိပျောက်ခြင်း ကွာခြင်း မည်သည်မဖြစ်။ သင့်လျော်ပုံကို ဆိုဦးအံ့၊ သင်္ခါရတို့သည်သာလျှင် သင်္ခါရ တို့ကို ရှုကုန်၏၊ သုံးသပ်ကုန်၏၊ နှလုံးပိုက်ထား မှတ်သားကုန်၏၊ သိမ်းဆည်းစုရုံးကုန်၏၊ ပိုင်းခြားကုန်၏၊ ဤသို့ ယူသောယောဂီအား ဒိဋ္ဌိကွာသည် မည်၏။ (၎င်း - မြန်မာပြန် - ၃ - ၃၅၈)

ဝိပဿနာ ရှုရာတွင် ငါက မရှုရ၊ ရုပ်သည် ဓာတ်ကြီး (၄) ပါး ရှိသကဲ့သို့၊ နာမ်သည်လည်း နာမ်ခန္ဓာ လေးပါး ရှိ၏။ ရုပ်တို့ကို (၃၂) ဖို့ အစုအပုံခွဲခြား ဝေဖန်စဉ်က၊ သဏ္ဍာန်လုံးခဲ - သနိမိတ္တကို ရှု၍၊ သမထဘာဝနာ ဖြစ်သည်။ ဆံပင်မှစ၍ တစ်ကိုယ်လုံး တစ်ခုစီ ဓာတ် (၄) ပါးဖြင့်၊ ပိုင်းခြားစဉ်ကလည်း - စတုဓာတုဝဝတ္ထာန် သမထကမ္မဋ္ဌာန်းပင်၊ အဋ္ဌကလာပိ - ၈ ခုဖြင့် ဝေဖန်ပိုင်းခြား ဖြစ်ပျက် ကို ရှုမြင်ဆင်ခြင်သည့်အခါ ဝိပဿနာဉာဏ် ဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာကား -

အနိစ္စသဘော တစ်စုက၊ အနိစ္စသဘော တစ်စု ရှုသည်။
 ဒုက္ခသဘော တစ်စုက၊ ဒုက္ခသဘော တစ်စု ရှုသည်။
 အနတ္တသဘော တစ်စုက၊ အနတ္တသဘော တစ်စု ရှုသည်။
 [မန်လည်သံဝေဂ]

သုံးဆယ့်နှစ်ဝ ကောဋ္ဌာသတွင်း၊ အလှဘယ်မှာ ရှာမရဘဲ၊ အဝိဇ္ဇာနှင့် တဏှာပိတ်ဖုံး၊ တစ်ကိုယ်လုံး၌ အသုံးမကျ၊ ဤကာယတွင် အူမ အူသိမ် နှလုံးအိမ်နှင့်၊ အတွင်းလိမ်ရှုတ် အဆုတ်၊ အသည်း အဆီခဲနှင့်၊ သွေးခဲ သည်းခြေ သလိပ် ပြည်တည်း၊ တစ်ထွေ ဦးနှောက်၊ မျက်ရည်ပေါက်တို့၊ ချွေးနောက် ဆီကြည်၊ တံထွေးရည်နှင့် နှပ်ရည်ရွဲရွဲ၊ အစေးတွဲလျက် မြေခဲသဏ္ဍာန်၊ အညို့တန်ဟု၊ တစ်ဖန်တွက်ဆ၊ အဖျဉ်းမှလျှင်၊ အောက်ကကျင်ကြီး၊ ကျင်ငယ်စီးလျက်၊ ဖိစီးတစ်ဖန်၊ ပြင်ရံအပ ကိုးဒွါရက၊ နေညမစဲ တရွဲရွဲနှင့်၊ ဖောက်လှဲ ဓာတ် ရုပ်၊ အကောင်ပုပ်ကို၊ စက်ဆုတ်ရွဲရွာ၊ ရွဲစရာနှင့်

မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် _____ ၁၀၅

မုန်းစရာပဲ၊ ဤကာယကို နေ့ညဖန်ခါ၊ ရှုခဲ့ပါလျှင် ဘယ်မှာကာမ ရာဂ ဖြစ်မည်နည်း။ - - - ?

တစ်လံခန္ဓာ ဤကိုယ်မှာလျှင်၊ ကေသာအစ ဒွတ္တိံသဟု၊ စိတ် ကညွတ်ခါ ကြည့်ရှုပါလျှင်၊ ခေါင်းမှာ ဆံထွေး၊ ကိုယ်အမွေးနှင့် ရောထွေး ပေါင်းစည်း၊ ခြေလက်သည်းတည်း၊ သွားလည်း ထွေထွေ၊ ဉာဏ်၌ ဖွေလော၊ အရေအသား၊ အကြောများနှင့် ရိုးများခြင်ဆီ၊ အလီလီကို ငါသည် ထင်လင်း၊ ငါဘယ်သင်းဟု၊ ငါသွင်း၍ ရှာ၊ မရသာဘဲ၊ ကေသာ-အစ ဒွတ္တိံသကို၊ စိတ်က - ငါထင် မိုက်မှောင် ဝင်၍၊ ငါပင်-ငါပဲ ငါကိုယ်ပဲဟု စွဲမြဲသက္ကာ၊ ဝိပလ္လာနှင့် တဏှာ နယ်တွင်း တွယ်တာခြင်း၌၊ အဆင်းကိုပြု တသသနှင့် ငါလှ ငါချော၊ ငါတကောဟု၊ ငါကော-ကောကာ၊ မလျှော့သဘာဘဲ၊ မော်ကာ မောက်မောက်၊ ခြေဖျားထောက်၍၊ ငါမောက် ငါမော်၊ လူတိုင်းပေါ်မှ၊ မာန်တက်ကြွလည်း၊ ဤကိုယ်ကာယ၊ သာမည၌၊ အနိစ္စပင်၊ မမြဲအင် ကို ရှုဆင်ခြင်ငြား၊ ချိုကျိုးနွားသို့၊ ချထားမာန၊ မတက်ကြွမှု၊ ရအပ် ထက်မဂ်၊ နောက်ဆုံးတည်း။

[မာန်လည်ဆရာတော်]

အခန်း (၆) နဝသိဝထိကပဗ္ဗ

မိမိကိုယ်ကို ထိုးသင်္ချိုင်း ဂ္ဂဆင်ခြင်နည်း

၁ သေ၍ တစ်ရက်၊ နှစ်ရက်၊ သုံးရက် ရှိ၍၊ သင်္ချိုင်း၌ စွန့်ပစ် အပ်သော၊ ဖူးဖူးရောင် ဖြူနီညိုရောသော အဆင်း၊ သွေးပြည် ယိုသော အကောင်ပုပ်ကို မြင်လျှင် . . .

ငါ၏ ကိုယ်သည်လည်း၊ ဤသို့ ဖူးဖူးရောင် ဖြူနီညို ရောသော အဆင်း၊ သွေးပြည်ယိုသော အကောင်ပုပ်အဖြစ်၊ ဤသို့သဘော ရှိ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ရဦးမည်၊ ဤသို့သောအဖြစ်ကို မလွန်ဆန်နိုင်ဟု ဆင်ခြင် အောက်မေ့ရာသည်။

၂ သင်္ချိုင်း၌ စွန့်ပစ်ထားသော အကောင်ပုပ်ကို ကျီး၊ စွန်၊ လင်းတ၊ ဘုံမတီးငှက်၊ အိမ်ခွေး၊ ကျား၊ ကျားသစ်၊ တောခွေး စသော များစွာသော ပိုးတို့ ထိုးဆွကိုက်ခဲသည်ကို မြင်လျှင် . . .

ငါ၏ကိုယ်သည် ဤသို့မချွတ် ဖြစ်အံ့၊ ရောက်အံ့၊ မလွန်ဆန် နိုင်ဟု ဆင်ခြင် အောက်မေ့ရာသည်။

၃ အသွေးအသားရှိ အကြောမပြတ်သေး အရိုးစုကို မြင် လျှင်၊ ငါသည် ဤသို့ မချွတ်ဖြစ်အံ့၊ ဤသို့ ဖြစ်ရဦးမည်၊ ဤသဘော မလွန်ဆန်နိုင်ဟု ဆင်ခြင်ရသည်။

၄ အသားမကပ်၊ အသွေးလိမ်းကျံ၊ အကြောမပြတ်၊ အရိုးစု မြင်လျှင်၊ ငါသည် - ဤသို့ မချွတ်ဖြစ်ရအံ့၊ ရောက်ရအံ့၊ မလွန်ဆန် နိုင်ဟု ဆင်ခြင်ရသည်။

၅ အသားအသွေးမကပ်၊ အကြောမပြတ်၊ အရိုးစု မြင်လျှင်၊ ငါသည်၊ ဤသို့ မချွတ်ဖြစ်အံ့၊ ရောက်အံ့၊ မလွန်ဆန်နိုင်အံ့ ဟု ဆင်ခြင်ရသည်။

၆ ဖရိုဖရဲ၊ အကွဲကွဲ အပြဲပြဲ၊ အသီးအခြားစီး၊ အရိုးတို့ကို မြင်လျှင် ငါသည်လည်း၊ ဤသဘောရှိ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ရဦးမည်၊ ဤအဖြစ်ကို မလွန်ဆန်နိုင်ဟု ဆင်ခြင်ရသည်။

၂ ခရုသင်းပွတ် သစ်စနှင့်တူစွာ၊ ဖြူဖွေးသော အရိုးစုမြင်လျှင်၊ ငါသည် ဤသဘောရှိ၏၊ ဤသို့ဖြစ်အံ့၊ မလွန်ဆန်နိုင်ဟု ရှုဆင်ခြင်ရသည်။

၈ နှစ်လည်ခါကြား၊ ဟောင်းမြည့်သော အရိုးစုမြင်လျှင်၊ ငါသည် ဤသို့သဘောရှိ၏၊ ဤသို့ ဖြစ်ရအံ့၊ မလွန်ဆန်နိုင်အံ့ ဟု ဆင်ခြင်ရသည်။

၉ ဆွေးမြည့်၍ မှန်မှန်ညက်ညက်၊ အရိုးစုမြင်လျှင်၊ ငါသည် ဤသို့သဘောရှိ၏၊ ဤသို့ရောက်အံ့၊ ဤသို့ မလွန်ဆန်နိုင် ဟု ရှုဆင်ခြင်ရသည်။

၁။ ဧကာဟမတံ ဝါ ဒွိဟမတံ ဝါ တိဟမတံ ဝါ ဥဒ္ဓါမာတကံ ဝါ ဝိနိလကံ ဝါ ဝိပုဗ္ဗကဇာတံ။

သော ဣမမေဝ ကာယံ ဥပသံဟရတိ အယမ္ဗိ ခေါ ကာယော ဧဝံဓမ္မော ဧဝံဘာဝီ ဧဝံအနတိတော တိ။

၂။ သရီရံ သိဝထိကာယ ဆဋ္ဌိတံ ကာကေဟိ ဝါ ခဇ္ဇမာနံ၊ ကုလလေဟိ ဝါ ခဇ္ဇမာနံ၊ ဝိဇ္ဈေဟိ ဝါ ခဇ္ဇမာနံ၊ ကင်္ကေဟိ ဝါ ခဇ္ဇမာနံ၊ သုနခေဟိ ဝါ ခဇ္ဇမာနံ၊ ဗျဠေဟိ ဝါ ခဇ္ဇမာနံ၊ ဒိပိဟိ ဝါ ခဇ္ဇမာနံ၊ သိင်္ဂါလေဟိ ဝါ ခဇ္ဇမာနံ၊ ဝိဝိဓေဟိ ဝါ ပါဏာတဇာတေဟိ ခဇ္ဇမာနံ၊ သော - ဣမမေဝ ကာယံ ဥပသံဟရတိ၊ “အယမ္ဗိ ခေါ ကာယော ဧဝံဓမ္မော ဧဝံဘာဝီ ဧဝံအနတိတော” တိ။

၈။ အဋ္ဌိကာနိ ပုဂ္ဂင်္ဂိတာနိ တေရောဝသိကာနိ။ ပ။ သော - ဣမမေဝ ကာယံ ဥပသံဟရတိ၊ “အယမ္ဗိ ခေါ ကာယော ဧဝံဓမ္မော ဧဝံဘာဝီ ဧဝံအနတိတော” တိ။ ဇီဝမာနက သရီရေပိ အသုဘံယေဝ။ (အဋ္ဌသာလိနိ)

အဋ္ဌိပုဇ္ဈောယေဝ အဋ္ဌိပုဇ္ဈံ ဝစ္ဆတိ။ (မ-၄-၁-၂၃၄)

အသက်ရှင်သော ကိုယ်သည်လည်း၊ အသုဘသာတည်း၊ အရိုးစု တစ်ခုသည်သာလျှင်၊ အရိုးစု တစ်ခုချီ၍ သွား၏။

သတိသမ္ပဇဉ် ရှုဆင်ခြင်နည်း။

- ၁။ ငါ့သန္တာန် = ထွက်သက်၊ ဝင်သက် ရှိ/မရှိ၊ သတိချုပ် နှလုံးသွင်း။
- ၂။ သွား၊ ရပ်၊ ထိုင်၊ လျောင်း ရှိ/မရှိ၊ သတိချုပ် နှလုံးသွင်း။
- ၃။ ၇-ဋ္ဌာန = သမ္ပဇဉ် (၄) ပါး၊ ရှိ/မရှိ၊ သတိချုပ် နှလုံးသွင်း။
- ၄။ (၃၂) ကောဋ္ဌာသ ဝေဖန်မှု ရှိ/မရှိ၊ သတိချုပ် နှလုံးသွင်း။
- ၅။ ဓာတ် (၄) ပါးဖြင့် ဝေဖန်မှု ရှိ/မရှိ၊ သတိချုပ် နှလုံးသွင်း။
- ၆။ မိမိကိုယ်ကို၊ ကိုးသင်္ချိုင်းဖြင့် ဝေဖန်မှု ရှိ/မရှိ၊ သတိချုပ် နှလုံးသွင်း။

- I. ဤသို့ မိမိသန္တာန်၌လည်း၊ ရူပကာယ၌ ရူပကာယကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။
- II. အပ-သန္တာန်၌လည်း၊ ရူပကာယ၌ ရူပကာယကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။
- III. ရံခါ မိမိသန္တာန်၊ ရံခါ အပသန္တာန်၌လည်း၊ ရူပကာယ၌ ရူပကာယကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။
- IV. ရူပကာယ၌- ဖြစ်ကြောင်းသဘောကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။
- V. ရူပကာယ၌- ပျက်ကြောင်းသဘောကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။
- VI. ရူပကာယ၌- ဖြစ်ကြောင်း ပျက်ကြောင်း သဘောကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။
- VII. ရူပကာယသည်သာလျှင် ရှိ၏။ ဤသို့ ထိုရဟန်း၏...

မကာသတိဝဋ္ဋန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် _____ ၁၀၉

ရူပကာယ၌ထင်သော သတိသည်မူလည်း၊ ရှေးရှုထင်သည် ဖြစ်၏။ ထိုသတိသည် အကြင်မျှလောက်၊ အဆင့်ဆင့်ဉာဏ်၏ ပွားခြင်း၊ အတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ အဆင့်ဆင့် သတိ၏ပွားခြင်း အတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာလည်းကောင်း ဖြစ်၏။

VIII. ထိုရဟန်းသည် ရူပကာယကို၊ တဏှာဒိဋ္ဌိအားဖြင့်၊ မမှီမူ၍လည်း နေ၏။

ဥပါဒါန်လေးပါးတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးဟူသော လောက၌၊ တစ်စုံတစ်ခုသော ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ ဝိညာဉ်ကိုလည်း၊ ငါကိုယ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ငါ၏ ဥစ္စာ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ တဏှာဒိဋ္ဌိ အားဖြင့် မစွဲလမ်း။

IX. ရဟန်းတို့- ဤသို့လည်း၊ ရဟန်းသည် ရူပကာယ၌ ရူပကာယကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

I ဣတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ။

II ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ။

III အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ။

IV သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ။

V ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ။

VI သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ။

VII အတ္တိ ကာယော တိ ဝါ ပနဿ သတိ ပဗ္ဗပဋိတာ ဟောတိ ယာဝဒေဝ ဉာဏမတ္တာယ ပဋိဿတိမတ္တာယ။

VIII အနိဿိတော စ ဝိဟရတိ၊ န စ ကိဋ္ဌိ လောကေ ဥပါဒိယတိ။

IX ဧဝမ္ပိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ကာယေ ကာယာနုပဿီ ဝိဟရတိ။

(ဒိ-၂-၂၃၁/၂၃၆-မ-၁-၇၁/၇၄/မ-၃-၁၃၃)

အခန်း (၆)မှ နဝသိဝိတိက ကိုးခန်း ကိုးသင်းအိုင်းရှုနည်း၊ အခန်း(၁၄)အထိ

ကာယာနုပဿနာ နှိုင်း၏။

ပ-သုံးလုံး ပိပဿနာ ပြန်ပြောင်းရေးအဖွဲ့ချုပ်

အခန်း (၁၅)
ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာန်း ဂူနည်း။

ရဟန်းတို့-အသို့လျှင် ရဟန်းသည်၊ ဝေဒနာတို့၌ ဝေဒနာတို့ကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍ နေသနည်း။

(ဒီ-၂-၂၃၆/မ-၁-၁၇၆။)

(၁) သုခဝေဒနာကို ခံစားသည်ရှိသော်၊ သုခဝေဒနာကို ခံစား၏ဟု သိ၏။

ဒုက္ခဝေဒနာကို ခံစားသည်ရှိသော်၊ ဒုက္ခဝေဒနာကို ခံစား၏ဟု သိ၏။

ဥပေက္ခာဝေဒနာကို ခံစားသည်ရှိသော်၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာကို ခံစား၏ဟု သိ၏။

(၂) သုခဝေဒနာကို ခံစားခိုက်၊ ဒုက္ခ-ဥပေက္ခာ မခံစား။
 ဒုက္ခဝေဒနာ ခံစားခိုက်၊ သုခ-ဥပေက္ခာ မခံစား။
 ဥပေက္ခာဝေဒနာ ခံစားခိုက်၊ သုခ-ဒုက္ခ မခံစား။

(မ-၂-၁၆၈။)

(၃) သိ၏။ ခံစား၏ဟူသည်၊ ပက်လက်အိပ်တတ်ခါမျှ ကလေးသူငယ်သည်ပင် အမိနို့ကို စို့သောအခါ၊ ငါ-သုခဝေဒနာ-ချမ်းသာခံစား၏ဟု သိ၏။ ထိုသို့သိခြင်းသည် သတ္တဝါအယူမစွန့်၊ ငါ ဟူသော အမှတ်သည် မကွာ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းမဖြစ်၊ သတိပဋ္ဌာန် ဘာဝနာပွားခြင်း မဖြစ်။

မိမိသန္တာန်ဖြစ်သည့် ဝေဒနာ- အာရုံမူတည် ကြည့်ရသည်။

နှစ်သက်ဖွယ် ကုဋ္ဌာရုံ ဆုံက သုခဝေဒနာ ဖြစ်သည်။

မနှစ်သက်ဖွယ် အနိဋ္ဌာရုံ ဆုံက ဒုက္ခဝေဒနာ ဖြစ်သည်။

နှစ်သက် မနှစ်သက် အလယ်အလတ် မဇ္ဈတ္တာရုံ ဆုံက၊

ဥပေက္ခာ ဖြစ်သည်။

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါတို့မှာ ဝေဒနာတစ်ပါးပါး အစဉ်အမြဲပင် ဖြစ်နေ၏။ မဖြစ်ဘဲမနေ၊ နှစ်ပါး သုံးပါး တစ်ပြိုင်နက် မဖြစ်။ ဖြစ်သော ဝေဒနာ မှန်သမျှတို့သည် -

ခယ-ဝယ၊ ကုန်ခြင်း-ပျက်ခြင်း၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော ရှိကုန်သည်ဟု နှလုံးသွင်းဆင်ခြင် အောက်မေ့ရာသည်။

(၄) ဝေဒနာ တို့သည်- မမြဲကုန်၊ ပြုပြင်အပ်ကုန်၏။ အကြောင်း ကိုစွဲ၍ ဖြစ်ကုန်၏။ ကုန်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ တပ်မက်ဖွယ် ကင်းခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းသဘော ရှိကုန်၏။ ဝေဒနာတို့၌လည်း ငြီးငွေ့၏။ ငြီးငွေ့သော် တပ်မက်မှု ကင်း၏။ တပ်မက်မှုကင်းခြင်းကြောင့် လွတ်မြောက်၏။ လွတ်မြောက်သော် လွတ်မြောက်ပြီဟု သိ၏။ ဖြစ်မှု ကုန်ပြီ၊ ပြုဖွယ် ပြုပြီးပြီ၊ မြတ်သောအကျင့် ကျင့်သုံးပြီးပြီ၊ ပြုဖွယ် တဖန် မရှိပြီဟု သိ၏။

(၁) ♦ သုခံ ဝါ ဝေဒေနံ ဝေဒယမာနော သုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမိ တိ ပဇာ နာတိ။

♦ ဒုက္ခံ ဝါ ဝေဒေနံ ဝေဒယမာနော ဒုက္ခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမိ တိ ပဇာနာတိ။

♦ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ ဝေဒေနံ ဝေဒယမာနော အဒုက္ခမသုခံ ဝေဒနံ ဝေဒယာမိ တိ ပဇာနာတိ။

(၂) ယသ္မိသမယေ သုခံဝေဒနံ ဝေဒေတိ၊ နေဝတသ္မိသမယေ ဒုက္ခံဝေဒနံ ဝေဒေတိ၊ န အဒုက္ခမသုခံဝေဒေနံ ဝေဒေတိ၊ သုခံယေဝ တသ္မိသမယေ ဝေဒနံ ဝေဒေတိ။

(၃) တတ္ထ ကာမံ ဥတ္တာနသေယျတာပိ၊ ဒါရကာ ထညပိဝနာ ဒိကာ လေ သတ္ထသည် နညဂ္ဂါဇေတိ၊ ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာ ဝါ သတိပဋ္ဌာ နဘာဝနာ ဟောတိ။

(မ-၄-၁-၂၇၉)

(၄) ဝေဒနာအနိစ္စာ သင်္ခတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ခယဓမ္မာ ဝယဓမ္မာ ဝိရာဂဓမ္မာ နိရောဓဓမ္မာတိ၊ ဝေဒနာယပိနိဋ္ဌိန္ဒ္ဒတိ၊ ပ။ ပဇာနာတိ (မ-၁-၁၆၈)

ရှင်သာရိပုတြာရဟန္တာဖြစ်ခြင်း နှင့်
ဒီဃနခသောတပန်ဖြစ်ခြင်း၊

ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည်- ဤသို့ ဝေဒနာကမ္မဋ္ဌာန်း
ဟောတော်မူ၏။ အနားမှ ယပ်ခပ်ပေးနေသော ရှင်သာရိပုတြာ
မထေရ်မြတ်သည် ဤသို့ ဆင်ခြင်တော်မူသည် . . .

{၁} ရွှေဘုန်းတော်သခင် အရှင်မြတ်ဘုရားသည်၊ ထိုထို
သို့ ထူးသော တရားတို့ကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိမြင်တော်မူ၍၊
ငါတို့အား ပယ်ဖို့ရန် ဟောတော်မူ၏။

{၂} ကောင်းသောစကား ဆိုတော်မူတတ်သော မြတ်စွာ
ဘုရားသည် ထူးသော ထိုထိုတရားတို့ကို၊ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့်
သိမြင်၍၊ ငါတို့အား စွန့်လွှတ်ဖို့ရန် ဟောတော်မူခဲ့၏။

{၃} ဤသို့ ဆင်ခြင်တော်မူသော အရှင်မြတ်စွာဘုရား
အား တဏှာဒိဋ္ဌိတို့သည်၊ ကပ်အပ်သော ကံသည်၊ အကျိုး၏ အဖြစ်
ဖြင့်၊ မယူမူ၍၊ အာသဝေါတရားတို့မှ စိတ်သည်၊ ကောင်းစွာလွတ်
မြောက်၊ ရဟန္တာ အဖြစ် ရောက်တော်မူ၏။

{၄} တရားနာယူနေသော ဒီဃနခပရိဗိုဇ်အား-
အလုံးစုံသော တရားသည်၊ ဖြစ်ခြင်းသဘော ရှိ၏။

ထိုဖြစ်ခြင်း အလုံးစုံသည်၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသဘော ရှိ၏ဟု
ကိလေသာမြူ အညစ်အကြေးစင်သော၊ တရားမျက်စိ၊ ထင်ရှားရ
၍၊ သောတာပန် ဖြစ်လေသည်။ (ဆင်ခြင်ဉာဏ်တရား မျက်စိဖြင့်
မြင်နည်း အတုယူစရာ)

တရားအားထုတ်သူတို့ အားကိုးရာသာဓက . .

စိတ္တလတောင်၌ မထေရ်ကြီးတစ်ပါးသည်၊ ရောဂါဝေဒနာ ပြင်းထန်သဖြင့် လူးလို့မ့်ခေါက်ပြန်၊ ညည်းတွားခံစားနေရ၏။ ရဟန်း ငယ်က အရှင်ဘုရား အဘယ်မှ နာကျင်ပါသနည်း။ ငါ့ရှင် သီးခြား နာကျင်ရာသည်မရှိ၊ မှီရာသည် အာရုံပြု၍၊ ဝေဒနာ မည်သည် ခံစား၏။ အရှင်ဘုရား ဤသို့သိက သည်းခံသင့်၏။ ငါ့ရှင် သည်းခံ ပါ၏။ ထို့နောက် လေသည် နှလုံးတိုင်အောင် ဝမ်းပြင်ခွဲ၍ ညောင် စောင်း ခုတင်ပေါ်၊ အူအခွေပုံ ကျလာ၏။ ငါ့ရှင် ဤမျှ သည်း ခံလျှင် သင့်ပြီလားဟု မိန့်၏။ မထေရ်ကြီးသည် သမသီသီရဟန္တာ ဖြစ်သွား၏။

ကျန်းမာစဉ် ရှာဖွေထားတဲ့ ဥစ္စာသည်၊ မကျန်းမာက ထုတ် သုံးရသကဲ့သို့၊ ကျန်းမာစဉ် အားထုတ်ထားတဲ့ တရားများ၊ သေခါ နီး မည်မျှပင် ရောဂါဝေဒနာ တက်ပေမဲ့ အားကိုးရာ၊ ရနိုင်သည် မှာ မြေကြီးလက်ခတ် မလွဲတည်း။

- {၁} တေသံတေသံ ကိရ ဘဂဝါ အဘိညာ ပဟာနမာယ။
- {၂} တေသံတေသံ ကိရ နော သုဂတော အဘိညာ ပဋိ နိဿဂ္ဂမာဟတိ။
- {၃} ဣတိ-ဟိ-ဒံ အာယသ္မာတော သာရိပုတ္တဿ ပဋိသ ခ္ဓိက္ခတော အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိ။
- {၄} ဒီဃနဓဿ ပန ပရိဗ္ဗာဇကဿ ဝိရဇံ ဝိတမလံ ဓမ္မစက္ခု ဥဒပါဒိ။
ယံကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မန္တိ။

(မ-၂-၁၆၈)

၁၁၄ _____ မဟာသင်္ဂဏ္ဍိယအနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်
ရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသမထေရ်မြတ်ကြီး ဝေဒနာရှုနည်း

မိုးရာဝတ္ထု သိစရာအာရုံ ပေါင်းဆုံခြင်းသည် ဖဿ။
အာရုံကို ခံစားတတ်သော ဝေဒနာ၊ မှတ်တတ်သော သညာ။
စေ့စော်တတ်သော စေတနာ၊ သိတတ်သော ဉာဏ်။

(ဖဿပဉ္စမက) တရားငါးပါးအပေါင်း -

ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ဝေဒနာခံစားသည်မည်၏။

ခံစားတတ်သော သူ ငါ ၊ တစ်စုံတစ်ယောက်မျှ မရှိ။

မိုးရာဝတ္ထု - သိစရာအာရုံသည် ရုပ်ဓာတ်၊

ဖဿပဉ္စမက - တရားအပေါင်းသည် နာမ်ဓာတ်။

ရုပ်ဓာတ် နာမ်ဓာတ်သည်၊ ခံစားတတ်သော သူ ငါ မဟုတ်။

ဖြစ်ပျက်တတ်သော အနိစ္စ စသည်သာဟုတ်၏။ မှန်၏ဟု ရှု-

[က] ရုပ်နာမ်မှ လွတ်သောခန္ဓာ မည်သည် မရှိ၊

ခန္ဓာမှ လွတ်သော ရုပ်နာမ်မည်သည် မရှိ။

[ခ] ကံအကြောင်းကို ပြုတတ်သောသူသည် မရှိ၊

အကျိုးဝိပါတ်ကို ခံစားတတ်သော သူသည်လည်းမရှိ။

သက်သက်သော နာမ်ရုပ်ဟု ဆိုအပ်သော တရားတို့သည်

သာလျှင် ဖြစ်ကုန်၏။ ဤသို့ ပြဆိုပြီးသော သဘောရှိသော၊

ထိုထိုသော ဉာဏ်အမြင်သည်သာလျှင်၊ မဖောက်မပြန်၊

ဟုတ်မှန်သော၊ ဉာဏ်အမြင်သည် ဖြစ်၏။

[ဂ] ကံအကြောင်းသည် - အကျိုးဝိပါတ်၌ မရှိ၊

အကျိုးဝိပါတ်သည် - ကံအကြောင်း၌ မရှိ။

ကံ နှင့် ဝိပါတ်တို့သည်၊ တစ်ပါးသည်-တစ်ပါး၏၊ သဘောမှ

ဆိတ်သုဉ်းကုန်၏။

မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် ----- ၁၁၅

ကံအကြောင်းကို ကြည့်၍ အကျိုးဝိပါတ်သည်၊ ဖြစ်လည်း
မဖြစ်သည်သာလျှင် ကံအကြောင်းတည်း။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-၃-ပြန်-၂၇၅။)

[က] နာမရူပမုတ္တာဟိ ပဉ္စက္ခန္ဓာ၊
ပဉ္စက္ခန္ဓဝိမုတ္တဉ္စ နာမရူပံ နတ္ထိ။ (မ-၄-၁-၂၈၁။)

[ခ] ကမ္မဿ ကာရကော နတ္ထိ၊
ဝိပါကဿစ ဝေဒကော။

သုဒ္ဓမ္မော ပဝတ္တန္တိ၊
ဧဝေတံ သမ္မဒဿနံ။

[ဂ] ကမ္မံ နတ္ထိ ဝိပါကမ္ပိ၊
ပါကော ကမ္မေ နဝိဇ္ဇတိ၊
အညမညံ ဥဘော သုညာ၊
နစ ကမ္မံ ဝိနာဖလံ။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် - ၃-)

ဝေဒနာသံယုတ်လာ ဝေဒနာရှုနည်း

- *၁။ သုခဝေဒနာ ဒုက္ခ- ဟူ၍၊
ဒုက္ခဝေဒနာ ဆူးငြောင့်- ဟူ၍၊
အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ အနိစ္စ- ဟူ၍။
- *၂။ သုခဝေဒနာ တည်လျှင်-သုခ၊ ပျက်လျှင်-ဒုက္ခ။
ဒုက္ခဝေဒနာ တည်လျှင်-ဒုက္ခ၊ ပျက်လျှင်-သုခ။
အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ သိလျှင်-သုခ၊ မသိလျှင်-ဒုက္ခ။
- *၃။ ကြိုက်လျှင်-သုခ၊ မကြိုက်လျှင်-ဒုက္ခ။
အမှတ်တမဲ့-အဒုက္ခမသုခ။

(ဖဿ-နေရာ-ဤကိုယ်တည့်)

*၄။ သုခဝေဒနာရှု - ရာဂါနုသယ ပယ်၏။
 ဒုက္ခဝေဒနာရှု - ပဋိယာနုသယ ပယ်၏။
 အဒုက္ခမသုခဝေဒနာရှု - အဝိဇ္ဇာနုသယ ပယ်၏။

*၅။ အသိဉာဏ် အကြားအမြင်ရှိသူသည်၊
 သုခ-ဒုက္ခဝေဒနာကို ကိလေသာနှင့် မခံစား။

*၆။ ရဟန်းတို့ သတိကို၊ အလုံးစုံသော အရာ၌ အလိုရှိအပ်၏
 ဟု ငါဘုရား မိန့်၏။ ရဟန်းတို့ အသို့လျှင် သတိ နှင့်
 ပြည့် စုံသနည်း၊ သတိပဋ္ဌာန် ၄-ပါးနှင့် ပြည့်စုံလျှင် သတိ
 နှင့် ပြည့်စုံ၏။ ရဟန်းတို့ အသို့လျှင် သမ္မဇ္ဈင် ဆင်ခြင်ဉာဏ်
 နှင့် ပြည့်စုံသနည်း။ သမ္မဇ္ဈင် (၇) ဌာန၌ သမ္မဇ္ဈင် (၄)
 ပါးနှင့် ရှုလျှင်၊ သမ္မဇ္ဈင် အဆင်ခြင်ဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံ၏။
 (အပိုဒ် - ၂၅၅။)

အကြင် အလုံးစုံ ခံစားခြင်းသည် ရှိ၏။
 ထိုအလုံးစုံသော ခံစားခြင်းသည် ဒုက္ခ၌ ပြစ်၏။

-----

*၁။ သုခါ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊
 ဒုက္ခာဝေဒနာ သလ္လတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊
 အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ အနိစ္စတော ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။(သံ-၂-၄၀၇။)

*၂။ သုခါဝေဒနာ ဌိတိသုခါ၊ ဝိပရိကာမ-ဒုက္ခာ၊
 ဒုက္ခာဝေဒနာ ဌိတိဒုက္ခာ၊ ဝိပရိကာမ-သုခါ၊
 အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ ဉာဏသုခါ၊ အဉာဏ-ဒုက္ခာ။
 (မ-၁-၃၇၇။)

*၃။ သုခါယဝေဒနာယ ရာဂါနုသယော အနုသေတိ။

မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် ----- ၁၁၇

ဒုက္ခာယဝေဒနာယ ပဋိယာနုသယော အနုသေတိ၊
အဒုက္ခမသုခါယဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာနုသယော အနု
သေတိ။ (လည်းကောင်း)

*၄။ သုခါယဝေဒနာယ ရာဂါနုသယော ပဟာတဗ္ဗော
ဒုက္ခာယဝေဒနာယ ပဋိယာနုသယော ပဟာတဗ္ဗော၊
အဒုက္ခမသုခါယဝေဒနာယ အဝိဇ္ဇာနုသယော ပဟာ
တဗ္ဗော။ (မ-၁/၃၇၈/သံ-၂-၄၀၇)

*၅။ န-ဝေဒနံ ဝေဒယတိ သပညော၊
သုခံ ဒုက္ခံပိ ဗဟုဿုတော။ (သံ-၂-၄၁၁)

*၆။ ယံ ကိဉ္စိ ဝေဒယိတံ သဗ္ဗံ တံ ဒုက္ခသ္မိတိ။
(သံ-၂-၄၁၈)

၁-- သတိ သမ္ပဇ္ဈင်ရှိသော ရဟန်းအား -
သုခဝေဒနာသည် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့အံ့။
ငါ့အား သုခဝေဒနာ ဖြစ်ပေါ်လာပေပြီ။
သုခဝေဒနာသည် အကြောင်းကို အစွဲပြု၍ ဖြစ်ပေါ်၏။
အကြောင်းကို အစွဲမပြုဘဲ၊ ဖြစ်ပေါ်သည်မဟုတ်၊
အဘယ်အကြောင်းကို၊ အစွဲပြု၍၊ ဖြစ်ပေါ်လာသနည်း။
ဤဖဿကိုပင်၊ အစွဲအကြောင်းပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
ဤသို့မမြဲသော၊ ပြုပြင်အပ်သော သဘောရှိသော ဖဿကို
အစွဲပြုအကြောင်းခံ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော (သုခ၊ ဒုက္ခ၊
ဥပေက္ခာ)
ဝေဒနာသည် အဘယ်မှမြဲနိုင်ပါအံ့နည်းဟု သိ၏။
အကြောင်းကိုက မမြဲဘဲနှင့် အကျိုး-ဘယ်မှာမြဲနိုင်ပါမလဲ
ဟု နှိုင်းချိန်ရှု ဆင်ခြင်ရသည်။ (ဖဿ-နေရာ-ဤကိုယ်တည့်)

၁၁၈ ----- မောသထိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ထျင်ဇွယ်

၂-- ထိုရဟန်းသည် ဤကိုယ်ကို လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာကို
 လည်းကောင်း၊ မမြဲခြင်းသဘောကို မပြတ်ရှုလျက် နေ၏။
 ပျက်ခြင်းသဘောကို၊ မပြတ်ရှုလျက် နေ၏။
 တပ်မက်မှု ကင်းခြင်းသဘောကို၊ မပြတ်ရှုလျက် နေ၏။
 ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို၊ မပြတ်ရှုလျက် နေ၏။
 စွန့်လွှတ်ခြင်းကို၊ မပြတ်ရှုလျက် နေ၏။
 ရှုလျက်နေသော ရဟန်းအား တပ်မက်မှုကင်း၏။ ပျောက်၏။

၁-- သော ဧဝံ ပဇာနာတိ။ (အပိုဒ် - ၂၅၅)
 ဥပ္ပန္နာခေါ ဗျာယံ (ဒု၊သု၊ဥ) ဝေဒနာ။
 သာ စ ခေါ ပဋိစ္စ၊ နောအပဋိစ္စ၊ ကိ ပဋိစ္စ။
 ဣမမေဝ ဖဿံ (ကာယံ) ပဋိစ္စ၊
 အယံပန ဖသော (ကာယော) အနိစ္စော၊
 သင်္ခတော ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နော။
 အနိစ္စံ ခေါပန သင်္ခတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ၊
 ဖဿံ (ကာယံ) ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာ။
 သုခါ (ဒု-ဥ) ဝေဒနာ၊ ကုတော၊ နိစ္စာ၊ ဘိဝဿတိ။

၂-- သော၊ ဖသေစ (ကာယေစ) သုခါယဝေဒနာယ၊
 အနိစ္စနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
 ဝယာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
 ဝိရာဂါနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
 နိရောဓာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
 ပဋိနိဿဂ္ဂါနုပဿီ ဝိဟရတိ။
 ဝိဟရတော ယော ဖသေစ သုခါယ ရာဂါနုသယော၊
 ပဟီယတိ။

ဝေဒနာချုပ်ငြိမ်းနည်း

၁။ ဝေဒနာ-ဖြစ်ကြောင်း ၊ အဝိဇ္ဇာဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝေဒနာ
- ဖြစ်၏။ တဏှာ, ကံ, ဖဿ-----

၂။ ဝေဒနာ-ချုပ်ငြိမ်းကြောင်း ၊ အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊
ဝေဒနာ ချုပ်၏။
အဝိဇ္ဇာ,တဏှာ,ကံ,ဖဿ-----

ဝေဒနာ၏ အကြောင်းကို၊ သိပြီး၍ အသို့လျှင်-အဝိဇ္ဇာ
မဖြစ်စိမ့်သောငှာ၊ နေရပါမည်နည်းဟုဆိုသော် -

၃။ အရှင်ဘုရား အဘယ်သို့ သိသောသူ၊ အဘယ်သို့မြင်သော
သူအား၊ အဝိဇ္ဇာပယ်သနည်း? ဝိဇ္ဇာဖြစ်ပါသနည်း?။

➤ စက္ခုပသာဒရုပ်ကို မမြဲသောအားဖြင့်၊ သိသောသူအား၊
မြင်သောသူအား အဝိဇ္ဇာပယ်၏၊ ဝိဇ္ဇာဖြစ်၏။

(သောတ-စသည်၊ ရူပါရုံ-စသည်-ရူ)

၄။ သိခြင်းကြောင့်၊ အဝိဇ္ဇာကို ကောင်းစွာဖြတ်၏။

၅။ သိခြင်းကြောင့်၊ အဝိဇ္ဇာကို ချုပ်စေ၏။

၆။ အသိဉာဏ်ရသူအား၊ အဝိဇ္ဇာသည် မထင်။

နာမ်ရုပ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်-သိ-သည်ကို၊ သိဟုဆိုသည်။

ယင်းသို့ သိကာ၊ အဝိဇ္ဇာအကြောင်း၊ ချုပ်ငြိမ်းသဖြင့်၊ အကျိုး, ဝေဒနာ
တို့၊ မုချမသွေ၊ ချုပ်ငြိမ်းရပေသည်။

သာသနာအတွင်း ရဟန်းစစ် မစစ်

၇။ ခန္ဓာငါးပါးတို့၏လည်းကောင်း၊ ဖဿ(၆) ပါးတို့၏လည်းကောင်း၊ ဝေဒနာတို့၏လည်းကောင်း၊ ချုပ်ကြောင်း သာယာ ဖွယ်အပြစ်ကို၊ လွတ်မြောက်ကြောင်းတို့၏ ဟုတ်တိုင်းမှန်လှ၊ သဘာဝကို သိက၊ သာသနာတွင်း သမဏ၊ ဗြဟ္မဏ ဖြစ်သည်။ မသိချေက၊ အကျင့်မြတ် မကျင့်သုံးရသေး။ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်မှ ဝေး၏ဟု မိန့်တော်မူခဲ့၏။

အန္ဓ ကလျာဏ ပုထုဇဉ်တို့ အမြင်

၈။ လူပြိန်းသည် အာရုံငါးပါး ခံစားရက-သုခဟု ဆို၏။
(သုတ္တနိပါတ် -၃၉၇)
အရိယာ၏ တပည့်သည်၊ လူပြိန်းတို့၏ သုခကို၊ ဒုက္ခဟု ဆိုကြကုန်၏။

-
- ၁။ အဝိဇ္ဇာ သမုဒယာ၊ ဝေဒနာ သမုဒယော။
  - ၂။ အဝိဇ္ဇာ နိရောဓါ၊ ဝေဒနာ နိရောဓော။ (ခု-၉-၅၄)
ဖဿ-သမုဒယာ၊ နိရောဓါ ---- (သံ-၂-၄၂၀)
  - ၃။ ကထံနုခေါ ဘန္ဓေ ဇာနတော ပဿတော အဝိဇ္ဇာ ပဟိယတိ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
စက္ခု-ခေါ ဘိက္ခု အနိစ္စတော ဇာနတော ပဿတော အဝိဇ္ဇာ ပဟိယတိ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
  - ၄။ ဉာဏေန အဝိဇ္ဇံ သမ္မာ သမုစ္ဆိန္နတိ။
  - ၅။ ဉာဏေန အဝိဇ္ဇံ နိရောဓေတိ။
  - ၆။ ဉာဏံ ပဋိလဒ္ဓဿ အဝိဇ္ဇာ န ဥပဋ္ဌာတိ။
  - ၇။ ဖဿာယတနာနံ သမုဒယဉ္စ အတ္ထင်္ဂမဉ္စ အဿာဒဉ္စ

မဟာသတိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၁၂၁

အာဒိနဝဋ္ဋ နိဿရဏဋ္ဌ ယထာဘူတံ န ပဇာနာတိ။
အဂုဿိတံ တေန ဗြဟ္မစရိယံ အာရကာ သော။
ဣမသ္မာ ဓမ္မာဝိနယာတိ။---(သံ-၂-၁၅၆/၂၇၀/ ၄၃၂)

ဝေဒနာ အစစ် ၁၀၈

ကာယိကဝေဒနာ၊ စေတသိကဝေဒနာ = ၂

သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ = ၃

သောမနဿ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပေက္ခာ၊ သုခ၊ ဒုက္ခာ၊ ဝေဒနာ
စသည် = ၅

စက္ခုသမ္ပဿဝေဒနာ + သောတသမ္ပဿဝေဒနာ-
စသည် = ၆

သောမနဿ၌ဖြစ်သော စက္ခုသမ္ပဿဝေဒနာ စသည် = ၆

ဒေါမနဿ၌ဖြစ်သော စက္ခုသမ္ပဿဝေဒနာ စသည် = ၆

ဥပေက္ခာ၌ဖြစ်သော စက္ခုသမ္ပဿဝေဒနာ စသည် = ၆

၁။ ကာမဂုဏ်ကို မှီသော၊ သောမနဿ ၌
စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ = ၆

၂။ ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်သော၊ သောမနဿ ၌
စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ = ၆

၃။ ကာမဂုဏ်မှီသော၊ ဒေါမနဿ ၌
စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ = ၆

၄။ ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်သော၊ ဒေါမနဿ ၌
စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ = ၆

၅။ ကာမဂုဏ်ကို မှီသော၊ ဥပေက္ခာ ၌
စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ = ၆

၆။ ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်သော၊ ဥပေက္ခာ ၌
 စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ = ၆
 ၆ x ၆ = ၃၆ ။ အတိတ်ဝေဒနာ = ၃၆
 အနာဂတ်ဝေဒနာ = ၃၆ ။ ပစ္စုပ္ပန်ဝေဒနာ = ၃၆
 ပေါင်း ဝေဒနာ အစစ် = ၁၀၈ (သံ-၂-၄၂၉)

၁။ သုခဝေဒနာကို အကယ်၍ခံစား၏။ ထိုသုခဝေဒနာကို
 အနိစ္စဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။
 ဒုက္ခဝေဒနာကို အကယ်၍ခံစား၏။ ထိုဒုက္ခဝေဒနာကို
 အနိစ္စဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။
 အဒုက္ခမသုခကို အကယ်၍ခံစား၏။ ထိုအဒုက္ခမသုခ
 ဝေဒနာကို အနိစ္စဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။ (သံ-၂-၁၀၃)

ဝေဒနာဖြစ်ကြောင်း - ၈ ပါး . . . သည်းခြေ၊ သလိပ်၊ လေ၊
 ထို (၃) ခု အပေါင်း၊ ဥတုဖောက်ပြန်၊ မညီညွတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
 သူတစ်ပါးပယောဂ၊ ကံ၏အကျိုး၊ ထိုကြောင့် ဝေဒနာဖြစ်ပေါ်လာ
 ၏။ (သံ-၂-၄၂၉)

ရဟန်းတို့ ငါဘုရားသည်၊ ဘုရားမဖြစ်မီ သစ္စာ (၄) ပါး
 ကို မသိသေးသော ဘုရားလောင်းဖြစ်စဉ်၊ ဝေဒနာတို့ကား အဘယ်
 နည်းဟု ရှာဖွေတော်မူခဲ့၏။ (အပိုဒ်-၂၇၂)

ရဟန်းတို့ ဤတရားကား၊ ဝေဒနာတို့ပေတည်းဟု၊ ငါ
 ဘုရားအား၊ ရှေးအခါက မကြားစဖူးကုန်သော၊ ဝေဒနာတရားတို့
 ၌ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပါမှ သိခြင်းတရား မျက်စိ၊
 ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်၏ဟု မိန့်၏။ (သံ-၂-၄၃၀/၁ ။ အပိုဒ်-၂၇၃)

ဤသို့ မိမိ သူတစ်ပါးသန္တာန် ရံခါ မိမိ၊ ရံခါ သူတစ်ပါး သန္တာန်၌၊ အဝိဇ္ဇာ-တဏှာ-ဖဿ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်း၊ ပျက်ကြောင်း၊ ဖြစ်ပျက်ကြောင်း သဘောကို၊ အဖန်ဖန်ရှုလျက် နေ၏။ ချုပ်ကြောင်းဟူသော ပျက်စီးကြောင်းကိုလည်း အဖန်ဖန် ရှုလျက် နေ၏။

ဤသို့ ထိုရဟန်း၏ သတိ သည်မူလည်း အာရုံကို ခံစားခြင်း ဝေဒနာသည်သာလျှင် ရှိ၏ဟု ရှေးရှုထင်သည်ဖြစ်၏။ ထိုခံစားခြင်း ဝေဒနာကို၊ အောက်မေ့တတ်သော သတိသည်၊ အကြင် ရွှေ့လောက်၊ အဆင့်ဆင့်၊ ဝေဒနာခံစားခြင်းကို၊ အဖန်ဖန်ရှုသော ဉာဏ်၏လည်းကောင်း၊ အောက်မေ့သော သတိ၏လည်းကောင်း၊ ပွားခြင်း အတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာလည်းကောင်း ဖြစ်၏။ ထိုရဟန်းသည် ဝေဒနာခံစားခြင်းကို တဏှာဒိဋ္ဌိ ဖြင့် မမှီမူ၍လည်း နေ၏။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသော လောက၌၊ ငါကိုယ်ဟု ဒိဋ္ဌိဖြင့်လည်းကောင်း၊ ငါ့ ဥစ္စာဟု တဏှာဖြင့်လည်းကောင်း၊ တစ်စုံတစ်ခုသော တရားကို မျှ မစွဲလမ်း။

ဤသို့လျှင် ရဟန်းသည်၊ ဝေဒနာတို့၌ ဝေဒနာကို အဖန်ဖန် ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။ (မဟာသတိပဋ္ဌာန်)

၃ - ဝေဒနာတို့၏ ဒုက္ခအတိ၊ ဖြစ်နေခြင်းကို၊ လူနတ်တို့၏ စည်းစိမ်ခံစားနေသော၊ လူမင်း၊ နတ်မင်းတို့ မသိရွာကြချေ-

ရဟန်းတို့ များပြားလှစွာသော လေတို့သည်၊ ရပ်ဆယ် မျက်နှာမှ၊ တိုးဝှေ့တိုက်ခတ် နေကြဘိသကဲ့သို့၊ သူ ငါတို့၏ သန္တာန်၌ အစဉ်မပြတ်၊ ခံစားအပ်သော ဝေဒနာတို့သည်၊ ဖြစ်ပျက်လျက် နေပေသည်။ (ပဒ-၂၆၀)

ခံစားမှုဝေဒနာသည်၊ သာသာ နာနာ၊ အလယ်အလတ်၊ ခံစားခြင်း သုံးမျိုးလုံး၊ တစ်ချိန်တည်း၊ တစ်ပြိုင်နက်မဖြစ်၊ အလှည့် ကျလည်းမဟုတ်၊ အကြောင်းခံအာရုံအားလျော်စွာ၊ တစ်မျိုးမျိုး သော ခံစားမှုဝေဒနာ၊ အမြဲဖြစ်နေသည်။ မဖြစ်စေရန် လူသည် လည်းကောင်း၊ နတ်သည်လည်းကောင်း၊ တန်ခိုးရှင်သည်လည်း ကောင်း၊ တားမြစ်၍ မရနိုင်ပေ -

(၁) ဖြစ်ပေါ်လာသမျှသည် မမြဲခြင်း၊ ပြုပြင်အပ်ခြင်း၊ အကြောင်းကိုစွဲ၍ ဖြစ်ခြင်း၊ ကုန်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ ကင်းခြင်း၊ ချုပ် ခြင်းသဘော စိမ့်စိမ့်ရှူ (မ-၂-၁၆၇)

လူမင်းသည်လည်းကောင်း၊ နတ်မင်းသည်လည်းကောင်း၊ မိဖုရားရတနာသည်လည်းကောင်း၊ စည်းစိမ်ချမ်းသာ ခံစား၏ဟု ဆို၏။ ဟုတ်၏၊ မှန်၏၊ သို့ရာတွင် ဝေဒနာဖြစ်မှ ခံစားလို့ရ၏။ မဖြစ်က-မရ၊ မရက-မချမ်းသာ၊ စည်းစိမ်ချမ်းသာ ခံစားနေခြင်း သည်၊ ဝေဒနာသဘာဝဓာတ်၊ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းမျှသာ ဖြစ်၏။ ဝေဒနာ သဘာဝဓာတ်၊ ခဏမစဲ၊ ဖြစ်လိုက်၊ ပျက်လိုက်၊ အစဉ်ပေါ် နေသည်ကို၊ လူမင်း၊ နတ်မင်း မိဖုရားစည်းစိမ်ချမ်းသာ ခံစားနေ ၏ဟု ဆိုရုံမျှဖြစ်သည်။ ခဏမစဲ၊ ဖြစ်ပျက်နေသော ဝေဒနာသည် စင်စစ် သုခမဟုတ်၊ ဒုက္ခအတိသာ ဖြစ်သည်။ သိကြားမင်းကြီးက သူ့ကိုယ်သူ သိကြားမင်း စည်းစိမ်ချမ်းသာ ခံစားနေသည်ဟု ထင် သည်။ အမှန်စင်စစ် ချမ်းသာကို ခံစားတတ်တဲ့၊ ဝေဒနာဓာတ် ဖြစ်ပျက်မစဲ။ အမြဲ ဒုက္ခအတိဖြစ်နေခြင်းကို၊ သိကြားမင်းကြီး မသိ ရှိချေ။ ဝိပဿနာ ဉာဏ်မျက်စိရှိသူတို့သာ သိရှိနိုင်ပေသည်။

ရဟန်းသည် ထက်သန်သောလုံ့လရှိ၏။ ဆင်ခြင်ဉာဏ် မဆိတ်သုဉ်း။ ဝေဒနာကို ပိုင်းခြားသိ၏။ သိ၍ ယခုဘဝ၌ပင် ရဟန္တာအဖြစ်သို့ ရောက်၏။ (ပဒ - ၂၅၃/၂၆၀)

၁) ဝေဒနာ အနိစ္စာ သင်္ခတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ခယဓမ္မာ
ဝယဓမ္မာ ဝိရာဂဓမ္မာ နိရောဓဓမ္မာ။

ဒုက္ခစက်ဝန်း၌ သုခ ပြဿနာတော်

ဒုက္ခကိုပင် သုခထင်၊ မှားပေါ့ ပုထုဇဉ်။

၁။ နိဗ္ဗာန်မှတစ်ပါး၊ လူနတ်ခပ်သိမ်း၊ လောကအလုံး၊ ဒုက္ခ
ဟုလည်း မိန့်ဆို၏။ ဝေဒနာတို့၌ ချမ်းသာခံစားမှု၊ သုခဝေဒနာကို
လည်း ရှိ၏ဟု မိန့်တော်မူခဲ့၏။ လူနတ်ခပ်သိမ်း၊ လောကဓာတ်
အလုံး၊ ဒုက္ခစက်ဝန်း၌ အဘယ်သို့ သုခရှိနေပါသနည်း။ အညတြ
မထေရ်မြတ်သည် - မရှင်းသဖြင့်၊ ရှင်းလင်းပြသစိမ့်သောငှာ၊
တောင်းပန်တော်မူ၏။

ဝေဒနာတို့သည် တစ်မျိုးတည်း၊ တခုတည်း၊ တစ်သား
တည်း၊ တစ်သမတ်တည်း၊ စိုက်လိုကမတ်တတ်၊ တည်ရှိနေသည်
မဟုတ်၊ အဟုတ်ကား။

သဘောကျ အာရုံရလျှင် သုခဝေဒနာဖြစ်၏။

သဘောမကျ အာရုံရလျှင် ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်၏။

ဥပေက္ခာသည် သိမ်မွေ့လွန်း၍၊ သုခသက်ဝင်၏။

သုခ၊ ဒုက္ခ ဝေဒနာသည်၊ တစ်ပြိုင်နက် မဖြစ်ကောင်း။
တစ်ခုဖြစ်ခိုက်၊ တစ်ခုချုပ်ငြိမ်းပျက်နေ၏ ဟုရှုမြင်မှ၊ ဝေဒနာတို့
၏ မမြဲခြင်းသည် ထင်ရှား၏။

ရှင်တော်ဘုရားသည် . . .

ပြုပြင်အပ်သော သင်္ခါရတရားတို့၏ အဆင့်ဆင့်၊ ချုပ်ငြိမ်း

ခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူ၏။

① သင်္ခါရတရားတို့၏ မမြဲခြင်းသဘောကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူ၏။

သင်္ခါရတရားတို့၏ ကုန်ခြင်းသဘောကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူ၏။

သင်္ခါရတရားတို့၏ ပျက်ခြင်းသဘောကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူ၏။

သင်္ခါရတရားတို့၏ စွဲမက်မှုကင်းခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူ၏။

သင်္ခါရတရားတို့၏ ချုပ်ခြင်းသဘောကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူ၏။

သင်္ခါရတရားတို့၏ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူ၏။

အစဉ်အတိုင်း၊ သင်္ခါရတရားတို့၏ ချုပ်ခြင်းသည်ကား -
 ပထမဈာန်ဝင်စားလျှင်၊ စကားပြောမှု ချုပ်ငြိမ်း၏။
 ဒုတိယဈာန်ဝင်စားလျှင်၊ ဆင်ခြင်သုံးသပ်မှု ချုပ်ငြိမ်း၏။
 တတိယဈာန်ဝင်စားလျှင်၊ နှစ်သိမ့်မှုချုပ်ငြိမ်း၏။
 စတုတ္ထဈာန်ဝင်စားလျှင်၊ ထွက်သက်ဝင်သက် ချုပ်ငြိမ်း၏။
 ဤသို့ - အဆင့်ဆင့်၊ အစဉ်အတိုင်း၊ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို ရည်ရွယ်၍၊ ဝေဒနာတို့၌ သုခဝေဒနာကို ဟောတော်မူ၏။ လူနတ်ခပ်သိမ်း၊ လောကဓာတ်အဝန်း၊ ဒုက္ခစက်ကွင်း၌၊ သုခ ဝေဒနာ၊ အလိုကျအာရုံရလျှင်၊ ချမ်းသာသုခ ခံစားရသည်။ ယင်း သုခသည်၊ သင်္ခါရတရားဖြစ်၏။ မမြဲခြင်း၊ ကုန်ခြင်း၊ ပျက်ခြင်း၊ စွဲမက်မှုကင်းခြင်း၊

မကာသတိဝဋ္ဋန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် _____ ၁၂၇

ချုပ်ခြင်း၊ ဖော်ပြန်ပြောင်းလဲခြင်းသဘောတို့၌ မလွတ်ကင်း၍၊ လူနတ်ခပ်သိမ်း၊ လောကဓာတ်အဝန်း ဒုက္ခ၌ ဖြစ်၏ဟု မိန့်တော်မူသည်။

၁။ ယံကိစ္ဆိ ဝေဒယိတံ ဒုက္ခသိဿိ တိ ဝဒါမိ။
(သံ - ၂-၄၁၈)

၂။ သင်္ခါရာနံယေဝ အနိစ္စတံ သန္ဓာယ ဘာသိတံ။
သင်္ခါရာနံယေဝ ခယဓမ္မတံ သန္ဓာယ ဘာသိတံ။
သင်္ခါရာနံယေဝ ဝယဓမ္မတံ သန္ဓာယ ဘာသိတံ။
သင်္ခါရာနံယေဝ ဝိရာဂဓမ္မတံ သန္ဓာယ ဘာသိတံ။
သင်္ခါရာနံယေဝ နိရောဓဓမ္မတံ သန္ဓာယ ဘာသိတံ။
အနုပုဗ္ဗသင်္ခါရာနံ နိရောဓော အက္ခာတော။

သုခဝေဒနာ	ဒုက္ခဝေဒနာ	ဥပေက္ခာဝေဒနာ
၆၃	၃	၅၅

ဝေဒနာ - ၁၂၁ ။

စိတ် - ၁၂၁။

လောကဓာတ်၊ စကြာဝဠာ အနန္တဟူသည်။
ဒုက္ခသာပဲ ရှိသည်။ ဒုက္ခသာပဲ ဖြစ်နေသည်။

ထင်ရှားစေဦးအံ့ -

အပါယ်ဘုံသား၊ သုဆင်းရဲ။ ဒုက္ခရောက်နေသူများမှာသာ၊ ဒုက္ခပဲရှိသည်။ ဒုက္ခပဲ ဖြစ်သည်မဟုတ်လား။ မဟုတ်ဘူး၊ မရဘူး။

သိကြား၊ ဗြဟ္မာ၊ လူချမ်းသာ မင်း၊ မိဖုရားတို့မှာ၊ သုခလေးတွေ ပေါ်မနေဘူးလား၊ မပေါ်ဘူး၊ မရဘူး၊ ဒုက္ခပဲရနေတယ်။ ဖြစ်နေတယ်၊ သုခဆိုတာ၊ သာသာလေး ခံစားတတ်တဲ့ သဘောပဲ။ စိတ်မပါဘဲနဲ့ ခံစားလို့ မရဘူး၊ စိတ်နဲ့ခံစားမှု၊ အတူဖြစ် အတူပျက်၊ နေရာတူ အာရုံတူ၊ ဖြစ်လွယ်ပျက်လွယ်ပဲ-

ဖြစ်ခြင်းက - အလွတ်မရှိ။

ပျက်ခြင်းက - အလွတ်မရှိ။

ဖြစ်လိုက်က - ပျက်သို့ဆက်ရမြဲ။

ပျက်ပြီးက - ဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်ရမြဲ။

သင်္ခတတရားဆိုတာ၊ ဤအတိုင်းပဲ။

ငါ့သန္တာန်၌ ဤအတိုင်း၊ သံသရာလည်နေတာပဲ။

စိတ်ကလဲ အကုန်လုံး -၁၂၁-ပဲ။ ဝေဒနာကလဲ -၁၂၁-

ပဲ၊ သုခနှင့် အတူ ဖြစ်ဖက်ဝေဒနာ- ၆၃။ ဒုက္ခနဲ့အတူ ဖြစ်ဖက်ဝေဒနာ- ၃။ ဥပေက္ခာနဲ့အတူ ဖြစ်ဖက်ဝေဒနာ-၅၅။ စိတ်ပေါင်း- ၁၂၁- မှာ ဝေဒနာ-ပေါင်း-၁၂၁။ ဖြစ်တူ ပျက်တူ မှီရာတူ၊ သိရာခံစားရာတူ။ အကုန်လုံး စိတ်နဲ့ ဝေဒနာ-၁၂၁ စီပဲရှိတယ်။ ပိုမရှိ၊ လျော့မရှိဘူး။

သိမှုနဲ့ခံစားမှု ဒွန်တွဲ၊ စုံတွဲ အစဉ်အမြဲဖြစ်နေခြင်းသည်၊ အကြောင်းမရှိဘဲ ဖြစ်လို့မရ။ အကြောင်းရှိသည်၊ အကြောင်းတရားကား အားအင်ချိနဲ့ မသန်စွမ်းသူသည်၊ တုတ်၊ တောင်ဌေး၊ ကြိုးတန်းတို့ကို၊ အမှီအစွဲပြု အကြောင်းခံရမှ သွားလာလှုပ်ရှားနိုင်သကဲ့သို့၊ သိမှုခံစားမှု စိတ်ဝေဒနာတို့သည်၊ မှီရာဝတ္ထု ရုပ်ကို မှီ၍၊ တုတ် တောင်ဌေးနဲ့ တူတဲ့ ဆွဲငင်စရာ၊ အာရုံကို ဆွဲကိုင်၍ ဖြစ်ရမြဲ၊ ဓမ္မသဘာဝ၊ ဓမ္မနိယာမ ပေတည်း။

မှီရာ ဝတ္ထုရုပ် = နိဿယပစ္စည်း၊

သိစရာ အာရုံရုပ် = အာရမ္မဏပစ္စည်း၊

သိမှုနဲ့ ခံစားမှု - စိတ်၊ ဝေဒနာ = အနန္တရပစ္စည်း စသည်။

မှီရာနဲ့ သိစရာ၊ ဝတ္ထုနဲ့ အာရုံ အကြောင်းတရား =

သိမှုနဲ့ ခံစားမှု၊ စိတ်နဲ့ ဝေဒနာ အကျိုးတရား =

သိမှုနဲ့ ခံစားမှု၊ စိတ်နဲ့ ဝေဒနာ- နာမ်အကျိုးတရား

များသည်၊ မှီရာနဲ့ သိစရာ၊ ဝတ္ထုနဲ့ အာရုံရုပ် အကြောင်းကို၊ အစွဲပြု၍ အစုံ-အစုံ ဒွန်တွဲ၊ ဖြစ်ပျက်-ဖြစ်ပျက် အစဉ်သန္တာန်ကို၊ လူနတ် ခန္ဓာပဲ၊ ကိုယ်ပဲဟု ဆိုရသည်။ သိမှု ခံစားမှု၊ ဖြစ်ပေါ်လာတိုင်း မည်သည့်ဝေဒနာမဆို၊ ဒုက္ခပဲဟု ရှု၊ စကြာဝဠာ လောကဓာတ်ကြီး အကုန်လုံး၊ ခပ်သိမ်း လူ နတ် ဘဝ၊ ခန္ဓာမှန်သရွေ့ ဒုက္ခသာပဲ ဟု ရှုမြင်နေမှ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ပေါ်နိုင်သည်။ လေ့ကျင့်ရှု နှလုံး သွင်းမပြတ် ကျိုးစားတော်မူကြပါလေ -

၁။ သစ်ပင်သည် အရိပ် မဟုတ်၊
အရိပ်သည် သစ်ပင် မဟုတ်၊
အရိပ်တခြား သစ်ပင်တစ်ခြား၊
သစ်ပင်မရှိက အရိပ်မရှိနိုင်၊
သစ်ပင်ရှိလျှင် အရိပ်ရှိရာသကဲ့သို့၊
ခန္ဓာငါးပါးသည် သူ ငါ ကိုယ်မဟုတ်၊
သူ ငါ ကိုယ်သည် ခန္ဓာငါးပါးမဟုတ်၊
ခန္ဓာငါးပါးတစ်ခြား သူ ငါ ကိုယ်တစ်ခြား။
ခန္ဓာငါးပါး၊ နာမ်ရုပ်၊ အကြောင်းအကျိုးတို့ ပေါင်းဆုံမိက၊
သူ ငါ ကိုယ် ပေါ်ပေါက်လာစမြဲ၊ ဓမ္မနိယာမတည်း။

၂။ ဤသတ္တဝါသည် သင်္ခါရအစု သက်သက်မျှ ဖြစ်၏။

ဤသင်္ခါရအစဉ် သတ္တဝါကို မရအပ်။

ဤသို့ စိတ် ဝေဒနာရုပ်၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ ပေါင်းဆုံမိသည် ရှိ
သော်၊ သတ္တဝါဟု ခေါ်ဆိုသမုတ်အပ်၏။

- ၃။ ရဟန်းတို့ ဒုက္ခသာမရှိပါက၊ ငါဘုရားပွင့်ရန်မလို၊
ဒုက္ခ-အဝဝ-ချုပ်ငြိမ်းရန်၊ ငါဘုရားပွင့်တော်မူလာရ၏။

- ၁။ အယံ ရုက္ခော အယံ ဆာယာ၊
အညော ရုက္ခော အညာ ဆာယာ။ (၃-၉-၁၄၀)
- ၂။ သုဒ္ဓသင်္ခါရပုဇ္ဇောယံ၊ နိယံစ + သတ္တုပလဗ္ဗတိ၊
ဧဝံ ခန္ဓေသု သန္ဓေသု ဟောတိ သက္ကောတိ၊သမုတိ။
(သံ-၁-၁၃၇)
- ၃။ ယသ္မာစ ဘိက္ခဝေ ဣမေ တယော ဓမ္မာ။
(ဇာတိ၊ဇရာ၊မရဏ)
လောကေ သံဝိဇ္ဇန္တိ တသ္မာ တထာဂတော၊
လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (အံ-၃-၃၇၀)

အခန်း (၁၆)
စိတ္တဘလုပဿနာ သတ်ပဋ္ဌာနိ

- 1 ရဟန်းတို့ မိမိစိတ်ကို မပြတ်မလပ် ရှုဆင်ခြင်အပ်၏။
ရဟန်းတို့ စိတ်ညစ်နွမ်းခြင်းကြောင့် သတ္တဝါတို့ ညစ်နွမ်း
ကြကုန်၏။
စိတ်ဖြူစင်၊ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ကြကုန်သောကြောင့်၊ သတ္တ
ဝါတို့ ဖြူစင်ကြကုန်၏။
- 2 သူတော်ကောင်း ပညာရှိသည် စိတ်ကို အစဉ်သဖြင့်၊
စောင့်ရှောက်ရာ၏။
စိတ်ကိုကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်သောသူသည် ချမ်းသာ
သို့ ဆောင်ရာ၏။
- 3 နှစ်မျိုးသောစိတ်တို့၏ တစ်ပြိုင်နက်ဖြစ်ခြင်း မည်သည်
မရှိ။
- 4 ရှေးဖြစ်သော စိတ်သည်ပျက်၏။ ထိုသို့ ရှေးစိတ်ပျက်ပြီး
မှ နောက်ဖြစ်သော စိတ်သည်၊ ဖြစ်ပေါ်၍လာ၏။
- 5 ရှေးအခါက တပ်မက်မှုဖြစ်ဖူး၏။ ထိုသဘောသည် အကု
သိုလ်ဖြစ်၏။
ထိုအကုသိုလ်သည် ယခုမရှိပြီ၊ ထိုသို့ မရှိခြင်းသည် ကု
သိုလ်-ဖြစ်၏။

ယခုပင် စိတ်ကို ရှုဆင်ခြင် နှလုံးသွင်း ရှုပေအံ့။

အကယ်၍ လောဘ တပ်မက်မှု ဖြစ်ပေါ်လာအံ့၊ ဩော်-
လောဘ - တပ်မက်မှုဖြစ်ပေါ်လာပြီတကားဟု၊ သိလိုက်သော စိတ်၊
ဆင်ခြင်လိုက်သော စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်။

လောဘ - တပ်မက်သောစိတ်သည်၊ ချုပ်ပျောက်ကွယ်သွားတော့
၏။ တပ်မက်သော၊ လောဘစိတ် ချုပ်ပျောက်ကွယ်
သွားခြင်း ကြောင့်၊ ထိုချုပ်ပျောက်ကွယ်သွားသော တပ်
မက်မှု လောဘစိတ်ကို၊ မမြဲခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ အစိုး
မရခြင်း၊ အလိုသို့မလိုက်ခြင်းဟူသော လက္ခဏာရေး (၃)
ပါး တင်ရှုကာ၊ အဖန်ဖန်ပွားများ ရှုဆင်ခြင်ရာသည်။

6 သရာဂ = တပ်မက်ခြင်း၊ ရာဂနှင့်တကွ ဖြစ်သော-
လောဘမူစိတ် ကို။
တပ်မက်ခြင်း သရာဂ=ရာဂ နှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်-
ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။
ဝီတရာဂ= တပ်မက်ခြင်း ကင်းသောစိတ်ကို၊ တပ်မက်
ခြင်းကင်းသော ဝီတရာဂ-စိတ်-ဟု အပြားအားဖြင့် သိ
၏။

1 တသ္မာတိဟ ဘိက္ခဝေ အဘိက္ခဏံ သကံ စိတ္တံ ပစ္စ
ဝက္ခိတဗ္ဗံ၊ စိတ္တသံကိလေသာ ဘိက္ခဝေ သတ္တာ သံကိ
လိဿန္တိ။

စိတ္တဝေါဒါနာ သတ္တာ ဝိသုဇ္ဈန္တိ။ (သံ-၂-၁၂၃)

2 စိတ္တံ ရက္ခေထ မောဓာဝီ စိတ္တံ ဂုတ္တံ သုခါဝဟံ။
(ဓမ္မပဒ-အပိုဒ်-)

3 ဒွိန္ဒံ စိတ္တာနံ ဧကက္ခဏေ ပဝတ္ထိနာမ နတ္ထိ။ (ဒီ-၁)

4 ပုရိမံ ဘိဇ္ဇတေ စိတ္တံ ပစ္စိမံ ဇာယတေ တတော။
(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-၂-၂၃၉)

- 5 သော ဧဝံ ပဇာနာတိ၊ အဟု ပုဗ္ဗေ လောဘော။
တဒဟု အကုသလံ၊ သော ဧတရဟိ နတ္ထိ။
ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ (အံ-၁-၁၉၇)
- 6 သရားဝံ ဝါ စိတ္တံ သရားဝံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ၊
ဝိတရားဝံ ဝါ စိတ္တံ ဝိတရားဝံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။
(စိတ္တာနုပဿနာ)

ပညတ် နှင့် ပရမတ်

သူခိုးဟူသည် -

လောဘဖြစ်မှ သူခိုးရှိ၏။ မဖြစ်က မရှိ။
 လောဘသည် သူခိုးမဟုတ်၊ သူခိုးသည် လောဘ မဟုတ်။
 လောဘတစ်ခြား၊ သူခိုးတခြား၊ သို့ရာတွင် . . .
 လောဘဓာတ်သားဖြစ်ပေါ်လျှင်၊ သူခိုးပေါ်ပေါက်လာ
 ရ၏။
 လောဘက ပရမတ်၊ သူခိုးက ပညတ်။

အလှူရှင်ဟူသည် -

သဒ္ဓါစေတနာဖြစ်ပါမှ ကောင်းမှုရှင် ရှိ၏။ မဖြစ်က မရှိ။
 သဒ္ဓါစေတနာသည် ကောင်းမှုရှင် မဟုတ်။
 ကောင်းမှုရှင်သည် သဒ္ဓါစေတနာမဟုတ် ၊ တစ်ခြားစီ။
 သဒ္ဓါစေတနာဖြစ်ပေါ်က ကောင်းမှုရှင် ရှိလာတော့၏။
 စိတ်ဆိုး အမျက်ထွက်သူ စသည်တူ၏။ မှ
 ဝိပဿနာမှာ ပညတ်မရှုရ၊ ပရမတ်ရှုရ၏။

လောဘ ဒေါသ သဒ္ဓါ စေတနာ ခန္ဓာတစ်ပါး ထင်လျှင် ကျန်ခန္ဓာ နှိုင်းဆရှုရသည်။

(၁) ဒေါသနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်ကို၊ ဒေါသနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။
ဒေါသကင်းသောစိတ်ကို၊ ဒေါသကင်းသော စိတ်ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။

(၂) မောဟနှင့် တကွဖြစ်သော စိတ်ကို၊ မောဟနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။
မောဟကင်းသော စိတ်ကို၊ မောဟကင်းသော စိတ်ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။

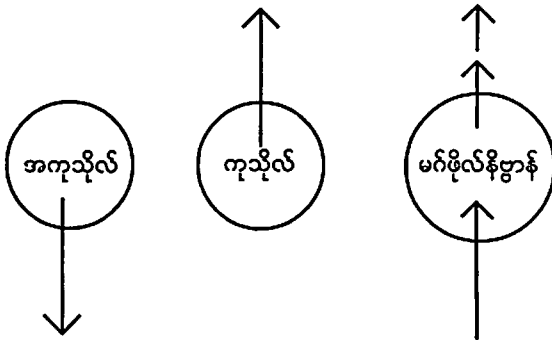
(၃) အိပ်ချင်ငိုက်မည်း တွန့်သောစိတ်ကို၊ တွန့်သောစိတ်ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။
မတည်မတုံ၊ ပျံ့လွင့်သော စိတ်ကို၊ မတည်မတုံ ပျံ့လွင့်သော စိတ်ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။

(၄) မြတ်သော လောကီစိတ်ကို၊ မြတ်သောလောကီစိတ်ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။
မမြတ်သော ကာမစိတ်ကို၊ မမြတ်သော ကာမစိတ်ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။

(၅) မိမိထက်မြတ်သော တရားရှိသော ကာမစိတ်ကို ကာမစိတ်ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။
မိမိထက်မြတ်သော လောကီတရားရှိသော ရူပ, အရူပစိတ်ကို ရူပ, အရူပစိတ်ဟု အပြားအားဖြင့် သိ၏။

- (၁) သဒေါသံ ဝါ စိတ္တံ သဒေါသံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။
ဝိတဒေါသံ ဝါ စိတ္တံ ဝိတဒေါသံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။
- (၂) သမောဟံ ဝါ စိတ္တံ သမောဟံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။
ဝိတမောဟံ ဝါ စိတ္တံ ဝိတမောဟံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။
- (၃) သံခိတ္တံ ဝါ စိတ္တံ သံခိတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။
ဝိက္ခိတ္တံ ဝါ စိတ္တံ ဝိက္ခိတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။
- (၄) မဟဂ္ဂတံ ဝါ စိတ္တံ မဟဂ္ဂတံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။
အမဟဂ္ဂတံ ဝါ စိတ္တံ အမဟဂ္ဂတံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။
- (၅) သဥတ္တရံ ဝါ စိတ္တံ သဥတ္တရံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။
အနုတ္တရံ ဝါ စိတ္တံ အနုတ္တရံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။

-
- <၁> တည်ကြည်သောစိတ်ကို၊ တည်ကြည်သော စိတ်ဟုအပြား
အားဖြင့်သိ၏။
မတည်ကြည်သော စိတ်ကို၊ မတည်ကြည်သော စိတ်ဟု
အပြားအားဖြင့် သိ၏။
  - <၂> ကိလေသာမှ လွတ်သောစိတ်ကို၊ လွတ်သောစိတ်ဟု
အပြားအားဖြင့် သိ၏။
မလွတ်သောစိတ်ကို မလွတ်သောစိတ်ဟု အပြားအားဖြင့်
သိ၏။
  - <၃> ခပ်သိမ်းကုန်သော ကုသိုလ်တရားတို့သည် ရှိကုန်၏။
ထိုကုသိုလ်တရား အလုံးစုံသည်၊ အထက်သို့ တက်ကုန်၏။
ခပ်သိမ်းကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့သည် ရှိကုန်၏။
ထိုအကုသိုလ်တရား အလုံးစုံသည် အောက်သို့ သက်ကုန်
၏။

သူမြတ်သည် မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်က မြင့်တဲ့မြတ်တဲ့တရား ဖြစ်၍ ကုသိုလ်နဲ့ တက်ရမည်။ များသောအားဖြင့် အိပ်ပျော်နေတဲ့အချိန်မှ တစ်ပါး၊ သူငါတိုင်း၌ ကုသိုလ် သို့မဟုတ် အကုသိုလ် တစ်ခုခု ဖြစ်နေ၏။ မိမိမှာ ကုသိုလ်ဖြစ်နေလား၊ အကုသိုလ် ဖြစ်နေလား အစဉ်သဖြင့် မိမိကိုယ်ကို စိစစ်နေရ၏။ အကယ်၍ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်နေက ကံဆိုးပြီ။ ဥပါဒ်ဘေးရန် ကြိုဆိုနေပြီ။ ငရဲ တိရစ္ဆာန် အပါယ်လေးပါး တစ်ပါးပါး လက်မှတ်ရနေပြီ။ အပယ်လေးပါးကို အထက်တန်းက သွားချင်လျှင် အကုသိုလ်များများပြု။ ယင်း ဥပါဒ်ရန်ဘေး ကင်းစင်ဝေးလိုလျှင်၊ အပါယ်တံခါးပိတ်လိုလျှင်၊ ၎င်းအကုသိုလ်စိတ်ကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် နောက်စိတ်က လက္ခဏာ ရေးသုံးပါး တင်ရှုပွားများရာ၏။ ကုသိုလ်ထဲသို့ ကူးပြောင်းလာပြီး လူ နတ် နိဗ္ဗာန် အထက်သို့ တက်သွား၏။

နတ် လူချမ်းသာ မြန်မြန်များများကြီး ခံစားလိုလျှင်၊ ခံစားပြီးတိုင်း ဘုရားအစရှိသော သူတော်ကောင်းတို့ ဝင်စံရာ၊ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ထိ သွားလိုလျှင်၊ မိမိသန္တာန်ဖြစ်တဲ့ ကုသိုလ်စိတ်ကို နောက်စိတ်ဖြင့် မမြဲခြင်း စသည်ဖြင့် လက္ခဏာရေးသုံးပါး တင်ရှုပွားများရာ၏။

မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် _____ ၁၃၇

<၁> သမာဟိတံ ဝါ စိတ္တံ သမာဟိတံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။
အသမာဟိတံ ဝါ စိတ္တံ အသမာဟိတံ စိတ္တန္တိ ပဇာ
နာတိ။

<၂> ဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ ဝိမုတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။
အဝိမုတ္တံ ဝါ စိတ္တံ အဝိမုတ္တံ စိတ္တန္တိ ပဇာနာတိ။

<၃> ယေကေစိ ကုသလာဓမ္မာ။
သဗ္ဗေ တေ ဥပရိဘာဂင်မနိယာ၊
ယေကေစိ အကုသလာဓမ္မာ၊
သဗ္ဗေ တေ အခေါဘာဂင်မနိယာ။ (မ-၁-၅၄)

၁. အကု-ကု။ ၂. ကု-ကု။ ၃. ကု-ဗျာ။

၁ * အကုသိုလ်ဖြစ်သော တရားသည်၊ ကုသိုလ်တရားအား၊
အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ သေက္ခ ပုထုဇဉ်
ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အကုသိုလ်ကို၊ အနိစ္စ ဟု၊ ဒုက္ခ ဟု၊ အနတ္တ
ဟု ဝိပဿနာ ရှုကုန်၏။

၂ * ကုသိုလ်ဖြစ်သော တရားသည်၊ ကုသိုလ်တရားအား-
အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ အလှူကိုပေးလှူ၍၊
သီလကို ကောင်းစွာဆောက်တည်၍၊ ဥပုသ်ကို ကောင်းစွာ
ဆောက်တည်ပြီး၍၊ ထိုဒါန၊ သီလ၊ ဥပုသ်ကံကို ဆင်ခြင်
၏။ သေက္ခ - ပုထုဇဉ်တို့သည်၊ ကုသိုလ်ကို အနိစ္စ ဟု၊
ဒုက္ခဟု၊ အနတ္တဟု၊ ဝိပဿနာ ရှုကုန်၏။

၃ * အဗျာကတဖြစ်သော တရားသည်၊ ကုသိုလ်တရားအား
အာရမ္မဏသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။
သေက္ခ - ပုထုဇဉ်တို့သည် စက္ခုပသာဒကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊
အနတ္တ ဟု ဝိပဿနာ ရှုကုန်၏။ သောတာ၊ ယာန၊ ဇိဝှာ၊

ကာယကို ရူပ၊ သဒ္ဓ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗျ၊ ဟဒယဝတ္ထု
ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ ဟု ဝိပဿနာ ရှုကုန်၏။

ဝိပါကံ၊ ကြိယာ၊ အဗျာကတ ဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့ကို၊
အနိစ္စ စသည်ဖြင့် ဝိပဿနာ ရှုကုန်၏။

မိမိသန္တာန်၌ လည်းကောင်း၊ အပသန္တာန်၌ လည်းကောင်း၊
ရံခါ မိမိသန္တာန်၊ ရံခါအပသန္တာန်၌လည်းကောင်း၊ စိတ်၌ သရာဂ
စိတ် စသည်ကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

စိတ်၌ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ၊ နာမ်ရုပ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်း၊
ပျက်ကြောင်း၊ ဖြစ်ပျက်ကြောင်း သဘောတို့ကို အဖန်တလဲလဲ ရှု
သည်ဖြစ်၍ နေ၏။

အာရုံကိုသိခြင်း စိတ်သည်သာလျှင် ရှိ၏ဟု ထိုရဟန်း၏
သတိသည်၊ ရှေးရှုထင်၏။ ထိုစိတ်ကို အောက်မေ့တတ်
သော သတိသည်၊ အကြင်ရွေ့လောက်၊ အဆင့်ဆင့်
စိတ်ကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသောဉာဏ်၌ လည်းကောင်း၊
စိတ်ကို အဆင့်ဆင့် အောက်မေ့တတ်သော သတိ၌
လည်းကောင်း၊ ပွားခြင်းအတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာ ဖြစ်၏။

ထိုရဟန်းသည် တဏှာဒိဋ္ဌိအားဖြင့်၊ မမိဟူ၍လည်း နေ၏။
ဥပါဒါန်၏အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာလောက၌၊ တစ်စုံတစ်ခုမျှ
ကို ငါကိုယ် ဟုလည်းကောင်း၊ ငါ၏ဥစ္စာဟု လည်းကောင်း၊ ဒိဋ္ဌိ -
တဏှာအားဖြင့် မစွဲလမ်း။

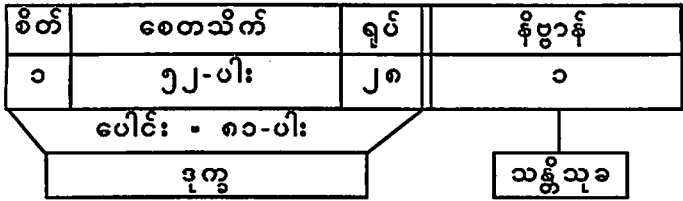
ရဟန်းတို့ ဤသို့လျှင် ရဟန်းသည်၊ စိတ်၌ စိတ်ကို၊ အဖန်
တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

၁ * အကုသလောဓမ္မော ကုသလဿဓမ္မဿ အာရမ္မဏပစ္စ
ယေန ပစ္စယော၊ သေက္ခာ ဝါ ပုထုဇနာ ဝါ အကုသလံ
အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဝိပဿန္တိ။

၂ * ကုသလောဓမ္မော၊ ကုသလဿဓမ္မဿ၊ အာရမ္မဏ
 ပစ္စယေန၊ ပစ္စယော။
 ဒါနံ၊ ဒက္ခာ၊ သီလံ၊ သမာဒိယိက္ခာ၊ ဥပေါသထကမ္ပံ၊
 ကတ္တာ။ တံ၊ ပစ္စဝက္ခတိ။
 သေက္ခဝါ၊ ပုထုဇ္ဇနာဝါ၊ ကုသလံ၊ အနိစ္စတော၊
 ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော၊ ဝိပဿန္တိ။

၃ * အဗျာကတော၊ ဓမ္မော၊ ကုသလဿဓမ္မဿ၊
 အာရမ္မဏ ပစ္စယေန၊ ပစ္စယော။
 သေက္ခာဝါ၊ ပုထုဇ္ဇနာဝါ၊ စက္ခု၊ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခ
 တော၊ အနတ္တတော၊ ဝိပဿန္တိ။
 သောတံ၊ ယာနံ၊ ဇိဝှါ၊ ကာယံ၊ ရူပေ၊ သဒ္ဓေ၊ ဝန္ဓေ၊ ရသေ၊
 ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ ဝတ္ထံ၊ ဝိပါတာဗျာကတေ၊ ကြိယာဗျာကတေ၊
 ခန္ဓေ၊ အနိစ္စတော၊ ဒုက္ခတော၊ အနတ္တတော၊ ဝိပဿန္တိ။
 (ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်-ပဥှါဝါရ -

ဒုက္ခ နှင့် နိဗ္ဗာန်

- ၁။ ဒုက္ခ နဲ့ နိဗ္ဗာန် ပဲ ရှိသည်။
နိဗ္ဗာန်ကလွဲလျှင် ဒုက္ခချည်းပဲ = ၈၁-ပါး
- ၂။ ဒုက္ခပဲ ဖြစ်ပေါ်နေသည်။ ၈၁ = ပါးရှိသည်။
ဒုက္ခ၏ (၈၁) လွဲပြီး၊ မဖြစ်မပေါ်ဘူး။
- ၃။ လူခပ်သိမ်း ဒုက္ခ၏ (၈၁)ပါးတွင် တည်နေသည်။
- ၄။ ဒုက္ခ(၈၁)သာ ဖြစ်ပြီး၊ ဒုက္ခ(၈၁)သာ ချုပ်တယ်-
ငြိမ်းတယ်လို့ ယုံမှားမရှိ။ မြင်တဲ့ အမြင်ဟာ အမြင်မှန်
အစစ်ပဲ။ (၈၁)သည်ပင်- သံသရာ၊ ခန္ဓာ၊ ဒုက္ခ၊ ဝဋ်ဆင်း
ရဲတရားဟု ဆိုရသည်။

(က) ရဟန်းတို့ ရှေးကလည်းကောင်း၊ ယခုလည်းကောင်း၊
ဒုက္ခ နဲ့ နိဗ္ဗာန်ကိုသာ ငါဘုရားသည် သိစေတော်မူ၏။

(ခ) မှန်၏။ ဒုက္ခသာ ဖြစ်ပေါ်၏။ ဒုက္ခသာတည်လည်း တည်
၏။

ပျက်လည်း ပျက်၏။ ဒုက္ခမှ အခြားဖြစ်ပေါ်သည် မဟုတ်။
ဒုက္ခမှ အခြားချုပ်ငြိမ်းသည် မဟုတ်။

(ဂ) လူခပ်သိမ်း အဘယ်၌ တည်ပါသနည်း?
လူခပ်သိမ်း ဒုက္ခ၌ တည်၏။

(ဃ) ခန္ဓာ နှင့် တူသော ဒုက္ခမည်သည်မရှိ !
နိဗ္ဗာန်ထက် လွန်ကဲသော ချမ်းသာမည်သည် မရှိ !

(င) ရဟန်းတို့ ဤကား ဒုက္ခဟု သိအောင် အားထုတ်ရမည်
ဟု မြတ်စွာဘုရား (၁၃၁) ကြိမ်တိုင်တိုင် မိန့်တော်မူ၏။

(က) ပုဗ္ဗစာဟံ ဘိက္ခဝေ ဧတရဟိစ ဒုက္ခဇ္ဇေ၊
ပညာပေမိ ဒုက္ခဿစနိရောဓန္တိ။

(သံ-၂-၉၇/၅၅၂/မ-၁၊ ၁၉၃။)

မောသတိပဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ထုတ်ဖွယ် _____ ၁၄၁

- (ခ) ဒုက္ခမေဝ ဟိ သမ္မောတိ ဒုက္ခံ တိဋ္ဌတိ ဝေတိစ။
နာညတြ ဒုက္ခာ သမ္မောတိ နာညံ ဒုက္ခာ နိရုဇ္ဈတိ။
- (ဂ) ကိသ္မိံ လောကော ပတိဋ္ဌိတော၊
ဒုက္ခေ လောကော ပတိဋ္ဌိတော။ (သံ-၁-၃၇။)
- (ဃ) နတ္ထိ ခန္ဓသမာ ဒုက္ခာ၊
နတ္ထိ သန္တိပရံ သုခံ။ (အပိုဒ်-၂၀၂။)
- (င) ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ယောဂေါကရဏိယော။ (သံ-၃-၃၇၅။)

- ၁. . . အရှင်ဘုရား ဒုက္ခ-ဒုက္ခဟု ဆိုအပ်ပါ၏။
အရှင်ဘုရား ဒုက္ခဟူသည်၊ အဘယ်ပါနည်းဘုရား?
ချစ်သားရာဇရဟန်း-ရုပ်သည် ဒုက္ခ၊ ဝေဒနာသည် ဒုက္ခ၊
သညာသည် ဒုက္ခ၊ သင်္ခါရတို့သည် ဒုက္ခ၊ ဝိညာဏ်သည်
ဒုက္ခဟု မိန့်တော်မူ၏။
- ၂. . . ရဟန်းတို့-မျက်စိသည် ဒုက္ခ၊ နားသည် ဒုက္ခ၊ နှာသည် ဒုက္ခ၊
လျှာသည် ဒုက္ခ၊ ကိုယ်သည် ဒုက္ခ၊ စိတ်သည် ဒုက္ခဟု
မိန့်တော်မူ၏။
- ၃. . . ရဟန်းတို့-ရူပါရုံတို့သည် ဒုက္ခ၊ သဒ္ဓါရုံတို့သည် ဒုက္ခ၊
ဂန္ဓာရုံတို့သည် ဒုက္ခ၊ ရသာရုံတို့သည် ဒုက္ခ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ
တို့သည် ဒုက္ခ၊ ဓမ္မာရုံတို့သည် ဒုက္ခဟု မိန့်တော်မူ၏။
မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်နှင့် တကွ၊ အဆင်းရူ
ပါရုံ စသည်တို့၊ လူခပ်သိမ်း ဒုက္ခဟု ဟောတော်မူ၏။

- ၁၄၂ _____ မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်
- ၄... အဘယ်အရာသည် လူ့ခပ်သိမ်းကို ဆောင်ပါသနည်း?
စိတ်သည် လူ့ခပ်သိမ်းကို ဆောင်၏။ (စိတ်သည် ဒုက္ခ)
- ၅... အလုံးစုံသော လူ့ခပ်သိမ်းသည် တစ်ခုသော အဘယ်
တရား၏ အလိုသို့သာ လိုက်ရသနည်း?
အလုံးစုံသော လူ့ခပ်သိမ်းသည် တစ်ခုသော စိတ်၏အလို
သို့သာ လိုက်ရ၏။
- ၆... ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် ဒုက္ခ။ (၈၁-ပါး)
မဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် သုခ။
မဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်။
- ၁... ဒုက္ခံ ဒုက္ခန္တိ ဘန္တေ ဝုစ္စတိ၊
ကတမံ နုခေါ ဘန္တေ ဒုက္ခန္တိ၊
ဇူပံ ခေါ ရာဓ ဒုက္ခံ ဝေဒနာဒုက္ခာ၊
သညာဒုက္ခာ၊ သင်္ခါရာဒုက္ခာ၊ ဝိညာဏံ ဒုက္ခံ။
- ၂... စက္ခု၊ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခံ၊ သဒ္ဓါဒုက္ခာ၊
ယာနံဒုက္ခံ၊ ဇိဝှါဒုက္ခာ၊ ကာယောဒုက္ခော၊
မနောဒုက္ခော။ (သံ-၂-၂၃၇)
- ၃... ဇူပါ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခာ၊ သဒ္ဓါဒုက္ခာ၊ ဝန္နာဒုက္ခာ၊
ရသာဒုက္ခာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာဒုက္ခာ၊ ဓမ္မာဒုက္ခာ။
(သံ-၂-၂၃၈)
- ၄... ကေနဿု နိယတိ လောကော။
စိတ္တေန နိယတိ လောကော။
- ၅... ကိဿဿု ဧကဓမ္မဿ၊
သဗ္ဗေဝ ဝသမန္တဂူတိ။
စိတ္တဿ ဧကဓမ္မဿ
သဗ္ဗေဝ ဝသမန္တဂူတိ။

၆. . . ဥပ္ပါဒေါ ဒုက္ခံ၊
အနုပ္ပါဒေါ သုခံ၊
အနုပ္ပါဒေါ နိဗ္ဗာန်။ (ဒု-၉-၅၇)

အမြင်မှန် = သမ္မာဒိဋ္ဌိ

- (I) အရှင်ဘုရား အမြင်မှန်-အမြင်မှန် ဟု ဆိုအပ်ပါ၏။
အရှင်ဘုရား အဘယ်မျှဖြင့် အမြင်မှန် ဖြစ်ပါသနည်း
ဘုရား?
အို-ချစ်သား ကစ္စာန-ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ဒုက္ခ (၈၁) ပါး
သည် သာလျှင် ဖြစ်၏။
ချုပ်ငြိမ်းသည်ရှိသော်၊ ဒုက္ခ (၈၁)ပါး သည်သာလျှင်
ချုပ်ငြိမ်း ၏။
ဤသို့ ယုံမှားမရှိ၊ သို့လော-သို့လော တွေးတောခြင်းသည်
မဖြစ်။
ဤသို့ မြင်ရာ၌၊ သူတစ်ပါးအကြောင်းကြောင့် မြင်သည်
မဟုတ်။
မိမိကိုယ်တိုင်၊ ဉာဏ်အမြင်သည် ဖြစ်၏။
ဤမျှဖြင့် အမြင်မှန်သည် ဖြစ်၏။

ဒုက္ခကို နှိုင်းဆချက်

အို-ရဟန်းတို့-ဒုက္ခကို သိရှိတော်မူကြရန်၊ အဘယ်မျှလျှင်
အရေးကြီးသနည်း? ဆိုသော် ---

ရဟန်းတို့ (ဥပမာ)အားဖြင့် အမောင်လှလင်၊ သင့်အား
နံနက်ခင်း လှံချက်ပေါင်း (တစ်ရာ)၊ နေ့ခင်း လှံချက်ပေါင်း (တစ်ရာ)၊

ညနေချမ်း လှဲချက်ပေါင်း (တစ်ရာ)၊ တစ်နေ့ တစ်နေ့လျှင် လှဲချက် ပေါင်း (သုံးရာ)၊ နေ့စဉ်-နေ့စဉ်၊ နှစ်ပေါင်း တစ်ရာ ဆိုသော်၊ လှဲ အချက် (သိန်းပေါင်းတစ်ရာကိုးသိန်းငါးသောင်း)ဖြင့် ထိုးသတ်ရာ ၏။ အဘယ်မျှ ဒုက္ခခံရမည်နည်းဆိုသော်-ပထမလှဲချက်ဖြင့်ပင်၊ မခံနိုင်အောင် ရှိရာ၏။ ထိုမျှ လှဲဖြင့် ထိုးသတ်ခံလျှင် ဒုက္ခသစ္စာ ဆင်းရဲအမှန်ကို သိရှိရာ၏ဟု ဆိုငြားအံ့။

ရဟန်းတို့-ထိုးသတ်ခံသင့်သည်သာလျှင် ခံသင့်သည် သာလျှင်တည်းဟု မိန့်တော်မူ၏။

(သံ-၃-၃၅၈/မ-၃-ပြန်-၂၀၈)

(II) ရဟန်းတို့ ဒုက္ခကို ဗျည်း အက္ခရာတို့ဖြင့် ရေးပြ၊ ပြောပြ ခြင်းငှာ မလွယ်ကူ၊ အတိုင်းအရှည်မရှိ၊ မကုန်နိုင်ရာဟု မိန့်၏။

(I) သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာဒိဋ္ဌိတိ ဘန္တေ ဝုစ္စတိ၊
ကိတ္တာဝတာနုခေါ ဘန္တေ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟောတီတိ။
ဒုက္ခမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
ဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈမာနံ နိရုဇ္ဈတီတိ။
နကင်္ခတိ နဝိစိကိစ္ဆတီတိ။
အပရပစ္စယာ ဉာဏမေဝဿ၊
ဧတ္ထ ဟောတိ ဧတ္ထဝတာခေါ၊
ကစ္စာန သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟောတီတိ။ (သံ-၂-၂၅၇/၈)

(II) အပရိမာဏာ ဝဏ္ဏာ၊
အပရိမာဏာ ဗျဉ္ဇနာ၊
အပရိမာဏာ သင်္ကသနာ။ (သံ-၃-၃၇၆)

ကောင်း (၁၇)
နိဝရဏ - ဂ္ဂုဆင်ခြင်နည်း

- ၀၁။ ကာမစွန္ဒ = ကာမဂုဏ်-အာရုံ၌ တပ်မက်ခြင်း။
- ၀၂။ ဗျာပါဒ = သူတစ်ပါး ပျက်စီးစေလိုခြင်း။
- ၀၃။ ထိနမိဒ္ဓ = ပျင်းရိ၊ ထိုင်းမိုင်း၊ ငိုက်မျဉ်းခြင်း။
- ၀၄။ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စ = ပြန်လွှင့်ခြင်း၊ နောင်တပူပန်ခြင်း။
- ၀၅။ ဝိစိကိစ္ဆာ = နှလုံးနှစ်ခွ၊ အာရုံကို မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း။

မိမိသန္တာန်၌ နိဝရဏတရားငါးပါး၊ တစ်ပါးပါး ဖြစ်-မဖြစ်၊ မသင့်သောနှလုံးသွင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ တိုးပွားသည်။ သင့်သော နှလုံးသွင်းက မဖြစ်ဟု ဆင်ခြင်ရာသည်။ နိဝရဏတရားသည် ကုသိုလ်ပြုရာ၌၊ နှောင့်ယှက်ပိတ်ပင်၊ တားမြစ်တတ်သော တရား ဖြစ်သည်။

၀၆။ ကာမဂုဏ်အာရုံ၌ တပ်မက်မှုဖြစ်လာက-
အသုဘနိမိတ် ယူရ၊ မှတ်ရ၊ ကုန္တေစောင့်ရ၊ အစာအာဟာရ အတိုင်းအရှည်သိရ၊ မိတ်ကောင်းရှိရ၊ အသုဘဘာဝနာ ဆိုလေ့ရှိက၊ ငြိမ်းပျောက်လေသည်။

၀၇။ သူတစ်ပါးကို ပျက်စီးစေလိုခြင်း ဖြစ်ပေါ်လာက-
မေတ္တာပွား၊ ကံသာဟူရ၊ ဆင်ခြင်မှုတည်ကြည်၊ မိတ်ကောင်းရှိ၊ မေတ္တာဆိုလေ့ရှိက၊ ငြိမ်းပျောက်လေသည်။

၀၈။ ပျင်းရိ ထိုင်းမိုင်း၊ ငိုက်မျဉ်းခြင်း ဖြစ်ပေါ်လာက-
ပယ်ဖျောက်သညာ၊ စာနှလုံးသွင်း၊ စာအံလျင်းတည့်၊ နားပျဉ်းကိုသပ်၊ အရပ်ရှုမျှော်၊ အာလောကပွား၊ စကြိုသွား၊ ငိုက်မျဉ်းပျောက်ကြောင်းတည်း။

၉၅ ပြန်လွင့်ခြင်း၊ နောင်တပူပန်ခြင်းဖြစ်ပေါ်က-
 ဗဟုသုတရှိစေ၊ မေးမြန်းလေ၊ ကျင့်ဝတ်မြဲ၊ ကြီးသူမှီဝဲ၊
 မိတ်ကောင်းပေါင်း၊ အပ် မအပ်၊ ဆိုလေ့ရှိက၊ ငြိမ်းပျောက်ရာသည်။

၉၆ နှလုံးနှစ်ခွ အာရုံ၌ မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းဖြစ်ပေါ်က-
 ဗဟုသုတလည်းများ၊ ရတနာသုံးပါး၊ သက်ဝင်မေးမြန်း၊
 ကျင့်ဝတ်ထား၊ သဒ္ဓါမိတ်ကောင်း၊ ရတနာသုံးပါး၊ ဂုဏ်စကား၊
 ဆိုမြဲရှိက ငြိမ်းပျောက်ရာသည်။

- မိမိသန္တာန်၏ မပြတ်ဖြစ်သဖြင့် ထင်ရှားသော ကာမဂုဏ် ၌ တပ်မက်သော လောဘကို ဖြစ်၏။ မဖြစ်၏ဟု ကွဲပြားစွာ ဉာဏ်ပညာဖြင့် သိ၏။
- သန္တံ ဝါ အဇ္ဈတ္တံ ကာမတ္ထန္တံ “အတ္ထိ မေ အဇ္ဈတ္တံ ကာမတ္ထ နှော” တိ ပဇာနာတိ။
 အသန္တံ ဝါ အဇ္ဈတ္တံ ကာမတ္ထန္တံ “နတ္ထိ မေ အဇ္ဈတ္တံ ကာမတ္ထနှော” တိ ပဇာနာတိ။
 ယထာစ အနုပ္ပန္နဿ ကာမတ္ထန္တဿ ဥပ္ပဒေါ ဟောတိ၊ တဉ္စ ပဇာနာတိ။
 ယထာစ ဥပ္ပန္နဿ ကမတ္ထန္တဿ ပဟာနံ ဟောတိ တဉ္စ ပဇာနာတိ။
 ယထာစ ပဟိနဿ ကာမတ္ထန္တဿ အာယတိ အနုပ္ပါဒေါ ဟောတိ၊ တဉ္စ ပဇာနာတိ။
 ကျန် နိဝရဏ - တူပြီ။

နီဝရဏ နိဂုံး

ဤသို့ မိမိသန္တာန် အပသန္တာန်၊ ရံခါ မိမိသန္တာန်၊ ရံခါ အပသန္တာန်၌လည်း၊ နီဝရဏတရားတို့၌၊ နီဝရဏတရားတို့ကို၊ အဖန်တလဲလဲ၊ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

နီဝရဏတရားတို့၌၊ သုဘအာရုံ စသည်၌၊ မသင့်သော နှလုံးသွင်းခြင်း စသော၊ ဖြစ်ကြောင်းသဘောကို၊ အဖန် တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍လည်း နေ၏။

နီဝရဏ တရားတို့၌၊ အသုဘအာရုံ စသည်၌၊ သင့်သော နှလုံးသွင်းခြင်းစသော ပျက်စီးကြောင်း သဘောကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍လည်း နေ၏။

နီဝရဏ တရားတို့၌၊ ဖြစ်ကြောင်းသဘော၊ ပျက်စီး ကြောင်း သဘောကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

နီဝရဏ တရားတို့သည်သာလျှင် ရှိကုန်၏။ ဤသို့ ထို ရဟန်း၏ သတိသည်မူလည်း၊ ရှေးရှုထင်သည် ဖြစ်၏။ ထို နီဝရဏတရားကို၊ အောက်မေ့ခြင်း သတိသည် အကြင် မျှလောက် အဆင့်ဆင့် တရားရှုဆင်ခြင်သော ဉာဏ်၏ ပွားခြင်းအတိုင်း အရှည်အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ အဆင့် ဆင့် နီဝရဏတရားကို အောက်မေ့တတ်သော သတိ၏ ပွားခြင်းအတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာလည်းကောင်း။

ထိုရဟန်းသည် နီဝရဏတရားကို တဏှာဒိဋ္ဌိဖြင့် မမှီမူ၍လည်းနေ၏။ ဥပါဒန်၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးသည် လောက ၌ တစ်စုံတစ်ခု သော တရားကို၊ ငါ အစိုးရသော ကိုယ်ဟူ၍ ဒိဋ္ဌိအားဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ငါ၏ဥစ္စာဟူ၍ တဏှာအားဖြင့်လည်းကောင်း မစွဲလမ်း။

ရဟန်းတို့ ဤသို့လည်း ရဟန်းသည်-(ငါးပါး)ကုန်သော
နိဝရဏတရားတို့၌ နိဝရဏတရားကို၊ အဖန်တလဲလဲ
ရှုသည် ဖြစ်၍ နေ၏။

ဣတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
အဇ္ဈတ္တပဟိဒ္ဓါ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ။
သမုဒယ ဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ၊
ဝယ ဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ၊
သမုဒယဝယ ဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ၊
“အတ္ထိ ဓမ္မာ” တိ ဝါ ပနဿ သတိ ပစ္စုပဋိတာ
ဟောတိ၊ ယာဝဒေဝ ဉာဏမတ္တာယ ပဋိဿတိ
မတ္တာယ။
အနိဿိတော စ ဝိဟရတိ၊ န စ ကိဉ္စိ လောကေ
ဥပါဒိယတိ။
ဧဝမ္ပိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ
ဝိဟရတိ။ ပဉ္စသု နိဝရဏေသု။ (မ-၁-၇၇/၈)

နိဝရဏပဋ္ဌံ နိဋ္ဌိတံ။

အခန်း (၁၈)
ခန္ဓာငါးပါး (၃၀၈) တင်ရှု နှလုံးသွင်းနည်း

(၁) ဤကိုယ်ကာယ၊ တစ်လံမျှကား၊ အမြင်အားဖြင့်၊ ဟုတ်သလိုလို၊ လိုချင်ဖွယ်၊ ချစ်ခင်ဖွယ်၊ နှစ်သက်ဖွယ်၊ မြတ်နိုးဖွယ်၊ အတုံးအခဲ၊ အခိုင်အခံ၊ အနှစ်အသားကြီးလို၊ ထင်ကြရပေသည် - စင်စစ် ဉာဏ်ဖြင့် ရှုဆင်ခြင်ကြည့်က၊ အန်ချင်ဖွယ်၊ အော့ချင်ဖွယ်၊ စက်ဆုတ်ဖွယ်၊ ကြောက်ဖွယ် လန့်ဖွယ်၊ အစုအလုံး၊ အထွေးတံထွေး၊ နှပ်၊ ချဲ့၊ သလိပ်၊ ပြည်၊ ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် စသည်များလှ ရောနှောကြသည့် အစိုင်အခဲကြီးသည်- ရူပက္ခန္ဓာတည်း။

ငါ့ကိုယ် ငါ့ဟာ၊ အမြတ်တနိုး၊ ယူစရာ ရစရာမရှိ၊ မခိုင်မခံ၊ ဖြစ်လွယ် ပျက်လွယ်၊ ယူချင်ဖွယ်၊ ရချင်ဖွယ်၊ အနှစ် အသား၊ တစ်စုံတစ်ရာ မရှိ။ ထင်တိုင်းမဟုတ်၊ မမှန်သည့်အတွက် ရေမြှုပ်ဆိုင်ကြီးနှင့် တူပေစွ။

(၂) သာသာ နာနာ၊ စသည်များလှ၊ ခံစားတတ်ကြသည့် သဘာဝဖြစ်ပေါ်သမျှကို၊ ဉာဏ်ဖြင့်စုစည်း၍ ခံစားတတ်လှ၊ သဘာဝ၊ တစ်စုတစ်ပုံသည်- ဝေဒနက္ခန္ဓာပေတည်း။

ဖြစ်လွယ် ပျက်လွယ်၊ အကိုင်မခံ၊ ယူစရာ ရစရာ၊ အတုံးအခဲ၊ အနှစ် အသား၊ မရှိသည့်အတွက် အားကိုး အားထား၊ တစိုးတစီ၊ ဘာမှမရှိ၊ ရေပွက်ကြီးနှင့် တူပေစွ။

(၃) အသိ အမှတ်၊ အတတ် ပညာ၊ စသည်များလှ မှတ်သား ကြသည့် အစုအပေါင်းကို၊ ဉာဏ်ဖြင့်စုရုံး၍၊ အမှတ်အသား၊ တစ် စု တစ်ပုံသည်- သညာက္ခန္ဓာပေတည်း။

၁၅၀ _____ မဟာသထိပဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်

အခိုင်အခံ့ကြီး၊ အားကို အားထားကြီး၊ မှတ်ထင်ကြရပေသည်။ ထင်ကြတိုင်း အားကိုးမခံ၊ အားထားမခံ၊ ဖြစ်လွယ် ပျက်လွယ်၊ မခိုင်မခံ့၊ အနှစ်အသား မရှိသည့်အတွက် တံလျှပ်နှင့် တူပေစွ။

(၄) ပြုသမျှ အဝဝ၊ အပါယ် လူ နတ် ဘဝခန္ဓာ၊ မှန်သရွေ့၊ စေတနာ အားအင်၊ အသင်း အပင်း၊ စေတသိက်တို့၊ ပြုပြင်သည့် သဘာဝသည်-သင်္ခါရက္ခန္ဓာပေတည်း။

အင်ရှိ အားရှိ၊ အခိုင်အခံ့ကြီး ထင်ကြရပေ၏။ အင်မရှိ၊ အားမရှိ၊ ဖြစ်လွယ် ပျက်လွယ်၊ မခိုင်မခံ့၊ အနှစ်အသားမရှိ၊ ထင်တိုင်း မဟုတ်၊ မမှန်သည့်အတွက်၊ ငှက်ပျောတုံးနှင့် တူပေစွ။

(၅) ဖြစ် ဖြစ်သမျှ၊ အသိ-အသိတွေကို ဉာဏ်ဖြင့်၊ စုစည်း၍ အသိသဘော အစုံအပုံ၊ တစ်စုသည်-ဝိညာဏက္ခန္ဓာပေတည်း။

တောင့်တောင့်ဟင်းဟင်း၊ တစ်ခုတည်း တစ်ရှိတည်းကဲ့သို့၊ အသိတွေဟု ထင်ကြရပေသည်။ မတောင့်မတင်း၊ ဖြစ်လွယ် ပျက်လွယ်၊ ယူစရာ၊ ရစရာ၊ အနှစ် အသားမရှိ၊ ထင်တိုင်း မဟုတ် မမှန် ဖြစ်ကြသည့်အတွက်၊ မျက်လှည့်သည်နှင့် တူပေစွ--။

- (၁) ဖေဏပိဏ္ဍူပမံ၊ ခူပံ။
- (၂) ဝေဒနာ၊ ပုဗ္ဗုဠုပမာ။
- (၃) မရိစိကူပမာ၊ သညာ။
- (၄) သင်္ခါရာ၊ ကဒလူပမာ။
- (၅) မာယူပမဉ္စ၊ ဝိညာဏံ။
ဒေသိတာဒိစ္စုဗန္ဓနာ။ (သံ-၂-၁၁၆)

ဝိပဿနာ အားထုတ်သည်ဟူသည်

ရွှေပက္ခန္ဓာကို မြင်အောင် ကြည့်ရသည်။ ကြည့်ဆို သော်လည်း ပကတိ မျက်စိဖြင့် ကြည့်ရှု၍မရ။ ရွှေပက္ခန္ဓာကို မမြင်၊ ဉာဏ်မျက်စိနှင့် ကြည့်မှမြင်သည်။ ဉာဏ်မျက်စိနှင့် ကြည့် ဆိုသည်မှာ - သင်ကြားမှတ်သားပြီးလျှင် ကိုယ်ထဲ၌ ထင်မြင်အောင်၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်သည်ဟု ဆိုသည်။ ယင်း သို့ စဉ်းစားဆင်ခြင်သည်ကိုပင် ကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဘာဝနာ၊ ပွား သည် ဟူ၍ဆိုရသည်။ ရွတ်ရုံ၊ စာအံ့ရုံမျှကို မဆို။ မဆင် ခြင်က ပိဋကတ်သုံးပုံကို ကုန်စင်အောင် တတ်သော်လည်း၊ ရွှေပက္ခန္ဓာကို မသိမမြင်မှတ်လေ။ (၁၃၁) ကြိမ်ထင်အောင်၊ မြင်အောင် စဉ်းစားဆင်ခြင်ရသည်။ တစ်လပတ်လုံး၊ တစ် နှစ်ပတ်လုံး၊ ဆယ်နှစ်ပတ်လုံး၊ စသည် စဉ်းစားဆင်ခြင် သည်ကိုပင် ဝိပဿနာ အလုပ်ကို အားထုတ်သည်ဟု ဆိုရ သည်။

(၂၆၅-ပရမတ္ထစက္ခုကျမ်း)

- ချမ်းသာရွှင်ပြသည်။ နာကျင်ကိုက်ခဲသည် စသည်- ဝေဒနက္ခန္ဓာ။
  - စာဖတ်တတ်သည်၊ စာရသည်၊ အမှတ်အသား ကောင်း သည်- သညာက္ခန္ဓာ။
  - သဒ္ဓါကောင်းသည်၊ စေတနာကောင်းသည်၊ လော ဘကြီးသည်- သင်္ခါရက္ခန္ဓာ။
  - သိစရာသိသည်၊ စိတ် စနှောင်းစနင်းဖြစ်သည် သိသမျှ- ဝိညာဏက္ခန္ဓာ။
- ယင်း (၄) ခု ဖြစ်၊ ပျက်၊ မှီရာ၊ အာရုံတူကြသည်။ တစ်ပါး ပါးက လွန်ကဲသည်။ ဆီယူခဲ့၊ ရေယူခဲ့၊ ထောပတ်ယူခဲ့ဆိုက မကင်း

၁၅၂ _____ မဟာသင်္ဂဟအနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

ကြောင်း၊ တည်ရာ မှီရာ၊ အိုးခွက်ကို သိရာသကဲ့သို့၊ ရူပက္ခန္ဓာကို လည်း နှိုင်းဆသိရာသည်။ တစ်ပါးထင်က ကျန်ခန္ဓာနှိုင်းဆရှု . . .

နာမ်က-ရေ သကြား၊ ဆား၊ သံပုရာ၊ ရောစပ်သည့် ဖျော် ရည်နှင့်တူသည်။

အချဉ်လွန် - ဝေဒနာ

အချိုလွန် - သညာ

ဆားလွန် - သင်္ခါရ

ရေလွန် - ဝိညာဏ်

အိုးခွက် - ရူပက္ခန္ဓာ

တစ်ပါးထင်က - ကျန် - နှိုင်းဆရှု . . . ဆင်ခြင်။

ခန္ဓာကို အမှန်တကယ်၊ မသိက-အဝိဇ္ဇာ၊ မသိ၍တပ်မက် မှု-တဏှာ၊ တပ်မက်၍ပြုလုပ်သည်က-ကံ၊ ဖြစ်ပွားက-အာဟာရ၊ အဖ-မျိုးစေ့၊ အမိ-ရေမြေ စသည်၊ အဖ နဲ့ အမိကြောင့်၊ သားသမီး ဖြစ်ရသကဲ့သို့ မျိုးစေ့နဲ့ ရေမြေစသည်ကြောင့်၊ အပင်ဖြစ်ပွားရ သကဲ့သို့ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ၊ အာဟာရ ဟူသော အကြောင်း တရားတို့ ပေါင်းဆုံမိခြင်းကြောင့် လူ နတ် ခန္ဓာ ဖြစ်ပေါ်ရသည်။

ဝိပဿနာရှုသော ပုဂ္ဂိုလ် -

အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်-- ရူပက္ခန္ဓာ ဖြစ်၏။

တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်-- ရူပက္ခန္ဓာ ဖြစ်၏။

ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်-- ရူပက္ခန္ဓာ ဖြစ်၏။

အာဟာရ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်-ရူပက္ခန္ဓာ ဖြစ်၏။

အကြောင်း (၄) ပါးလည်းဖြစ်၊ အကျိုး (၁) ပါးလည်း ဖြစ်၏။

△ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်-ဝေဒနက္ခန္ဓာ ဖြစ်၏။ သညာ၊ သင်္ခါရ ဖြစ်သည်။
 တဏှာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်-ဝေဒနက္ခန္ဓာ ဖြစ်၏။ သညာ၊ သင်္ခါရ ဖြစ်သည်။
 ကံ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်-ဝေဒနက္ခန္ဓာ ဖြစ်၏။ သညာ၊ သင်္ခါရ ဖြစ်သည်။
 ဖဿ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်-ဝေဒနက္ခန္ဓာ ဖြစ်၏။ သညာ၊ သင်္ခါရ ဖြစ်သည်။
အကြောင်း (၄) ပါး၊ (၄) ပါး၊ (၄) ပါးဖြစ်ခြင်းနဲ့ အကျိုး (၁) ပါး၊ (၁) ပါး၊ (၁) ပါး ဖြစ်၏။

△ အဝိဇ္ဇာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်- ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဖြစ်သည်။ တဏှာ၊ ကံ၊ နာမ် ရုပ် ကြောင့်-ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ဖြစ်သည်။
 ခန္ဓာတစ်ပါးလျှင် အကြောင်း (၄)ပါးစီဖြစ်သဖြင့် အကြောင်းပေါင်း (၂၀) ဖြစ်သည်။ ခန္ဓာ (၅) ပါးလျှင် အကျိုး (၅) ပါးစီ ဖြစ်သဖြင့်၊ အကြောင်း၏ ဖြစ်ခြင်းသဘောပေါင်း (၂၀) + အကျိုးဖြစ်ခြင်းသဘော (၅) ပါး = ပေါင်း (၂၅) ပါး
 * အဝိဇ္ဇာ ချုပ်ခြင်းကြောင့်- ရုပ်၊ ဝေ၊ သင်၊ သင်္ခါ၊ ဝိညာဏ် ချုပ်သည်။
 * တဏှာ ချုပ်ခြင်းကြောင့်- ရုပ်၊ ဝေ၊ သင်၊ သင်္ခါ၊ ဝိညာဏ် ချုပ်သည်။
 * ကံ ချုပ်ခြင်းကြောင့်- ရုပ်၊ ဝေ၊ သင်၊ သင်္ခါ၊ ဝိညာဏ် ချုပ်သည်။
 * အာဟာရ၊ ဖဿ၊ နာမ်ရုပ် ချုပ်ခြင်းကြောင့်- ရုပ်၊ ဝေ၊ သင်၊ သင်္ခါ၊ ဝိညာဏ် ချုပ်သည်။

ခန္ဓာ (၅) ပါးလျှင်-အကျိုးတရား ချုပ်ခြင်း (၅) ပါး။
 ခန္ဓာ (၁) ပါး၊ (၁) ပါးလျှင်-အကြောင်းတရား (၄) ပါးစီ ရှိသဖြင့်၊
 အကြောင်းတရား ချုပ်ခြင်းက (၂၀) ပါး၊ ပေါင်း (၂၅) ပါး။

ဖြစ်ကြောင်း = (၂၀)၊ အကျိုးဖြစ် = (၅)။

ချုပ်ကြောင်း = (၂၀)၊ အကျိုးချုပ် = (၅)။

ဖြစ် = (၂၅) + ချုပ်-ပျက် (၂၅)။ အကုန်လုံးပေါင်း၊

ဖြစ်ပျက် = (၅၀) ပါး။

ဤကား- ရုပ်၊ ဤကား-ဝေဒနာ၊ စသည်...။

ဤကား-ဖြစ်ကြောင်း၊ ဤကား ချုပ်ကြောင်း။

ရဟန်းတို့- ရုပ်သည်-မမြဲ။ ရုပ်၏ ဖြစ်ကြောင်းသည်လဲ-
 မမြဲ။ မမြဲသောအကြောင်းကို စွဲ၍ဖြစ်သောရုပ်သည်-
 အဘယ်မှာ မြဲနိုင်ပါအံ့နည်း?။

ပျက်ကြမည့် သင်္ခါရ တရားတို့သည်သာလျှင် ဖြစ်၏။
 ဖြစ်ကြသော တရားတို့သည်လည်း ပျက်ခြင်းသို့ ရောက်
 ၏။

ဤသို့အမျှ (၅၀) ပါး ဖြစ်-ပျက်တို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိသော
 ဉာဏ်ကို ရခြင်းကြောင့်၊ ဝိပဿနာရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်တူ၍ ခေါ်ဝေါ်
 ခြင်းသို့ ရောက်၏။

အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ၊ အာဟာရသမုဒယော၊
 ရူပသမုဒယော။ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ၊ ဖဿ
 သမုဒယာ။ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ သမုဒယော။
 အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ ကံ၊ နာမ်ရုပ် သမုဒယာ၊ ဝိညာဏ
 သမုဒယော။ (၃-၉-၅၄)

သမုဒယာနေရာ၊ နိရောဓာထည့်။ သမုဒယော
 နေရာ၊ နိရောဓာထည့်--တူပြီ။

△ ၄ ကုတိဇူပံ၊ ကုတိဇူပဿ သမုဒယော၊ ကုတိဇူပဿ အတ္ထင်္ဂမော။

△ ၅ ဇူပံ ဘိက္ခဝေ-အနိစ္စံ၊ ယောပိဗောတု၊ ယောပိ ပစ္စယော၊ သောပိ အနိစ္စော၊ အနိစ္စသမ္ပူတံ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ဇူပံ၊ ကုတောနိစ္စံ ဘဝိဿတိ။ (သံ/၂၊၂၀။)

△ ၆ ဝယဓမ္မမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥပ္ပန္နဉ္စ ဝယံ ဥပေတီတိ။ ကုမိနာအာကာရေန သမပညာသလက္ခဏာနိ ပဋိ ဝိဇ္ဇိတွာ၊ ဌိတံ ။ ပ ။

t m&'0မှဝ au mw do cဝ*ပမံ ၈ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ်-၂-၂၆၉)

ခန္ဓာ နိဂုံး

ဤသို့ မိမိသန္တာန်၊ အပသန္တာန်၊ ရံခါမိမိသန္တာန်၊ ရံခါ အပ သန္တာန်တို့၌လည်း၊ ဥပါဒါန်တရား (၄) ပါးတို့၏ အာရုံ ဖြစ်ကုန်သော၊ ခန္ဓာတို့၌ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍လည်း နေ၏။

ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာတို့၌ -
ဖြစ်ကြောင်းသဘောကို၊ အဖန်တလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ လည်း နေ၏။

ပျက်စီးကြောင်းသဘောကို အဖန်တလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ လည်း နေ၏။

ဖြစ်ကြောင်း၊ ပျက်စီးကြောင်းကို အဖန်တလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ လည်း နေ၏။

ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး တရားတို့သည်သာ လျှင် ရှိကုန်၏။ ဤသို့ ထိုရဟန်း၏ သတိသည်မူလည်း ရှေးရှုထင် သည်ဖြစ်၏။

၁၅၆ _____ မဟာသထိဝဠာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

အကြင်မျှလောက် အဆင့်ဆင့် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကို ရှုဆင်ခြင်သော၊ ဉာဏ်၏ပွားခြင်း အတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ အဆင့်ဆင့် ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာကို အောက်မေ့ခြင်း၊ သတိ၏ပွားခြင်း အတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာလည်းကောင်း ဖြစ်၏။

ထိုရဟန်းသည် ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာကို တဏှာ ဒိဋ္ဌိအားဖြင့် မမှီမှု၍လည်း နေ၏။

ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါး လောက၌ တစ်စုံတစ်ခုသော တရားကို အစိုးရသော ကိုယ်ဟူ၍၊ ဒိဋ္ဌိအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ငါ၏ ဥစ္စာဟူ၍၊ တဏှာအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မစွဲလမ်း။

ရဟန်းတို့-ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော၊ ငါးပါးကုန်သော ခန္ဓာတို့၌၊ ဥပါဒါန် အာရုံဖြစ်သော ခန္ဓာငါးပါးတရားကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

*ဣတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ။
သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ၊
ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ၊
သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ။
“အတ္ထိဓမ္မာ” တိ ဝါ ပနဿ သတိ ပစ္စုပဋိတာ
ဟောတိ ယာဝဒေဝ ဉာဏမတ္တာယ ပဋိဿတိမတ္တာယ။
အနိဿိတော စ ဝိဟရတိ၊ န စ ကိဉ္စိ လောကေ
ဥပါဒိယတိ။
ဧဝမ္ပိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု၊ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ
ဝိဟရတိ၊ ပဉ္စသု ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသု။

ခန္ဓပဗ္ဗ နိဋ္ဌိတံ။

အခန်း (၁၉)
အာယတနရှု သံယောဇဉ်ပယ်နည်း။

ဝတ္ထု - တည်ရာမှီ - နွားဖြူ နဲ့ တူသည်။
 အာရုံ - ဆွဲကိုင်ရာ - နွားနက် နဲ့ တူသည်။
 အာယတန - အနှောင်အဖွဲ့ - ကြိုး နဲ့ တူသည်။
 ဝတ္ထု - စက္ခု-စသည်။ (အာရုံ - ရူပါရုံ-စသည်။)
 ဝတ္ထု နဲ့ အာရုံ-တိုက်ဆိုင်ခြင်း၊ အစွဲပြု အကြောင်းခံ၍၊

အနှောင်အဖွဲ့သည် ဖြစ်၏။

- ၁။ အလိုကျ နှစ်သက်သာယာက = ကာမရာဂသံယောဇဉ်။
- ၂။ အလိုမကျ အမျက်ထွက်က = ပဋိယသံယောဇဉ်။
- ၃။ ငှါအပြင်မရှိဟု ထောင်လွှားက = မာနသံယောဇဉ်။
- ၄။ ဤအာရုံ စသည်သည် မြစ်ဟုယူက = ဒိဋ္ဌိသံယောဇဉ်။
- ၅။ ငါ - ငါ၏ကိုယ်ဟု ဝေခွဲမရက = ဝိစိကိစ္ဆာသံယောဇဉ်။
- ၆။ ဘဝချမ်းသာ သာယာက = ဘဝရာဂသံယောဇဉ်။
- ၇။ ခွေး နွား လိုကျင့်လျှင် စင်ကြယ်သည်ယူက = သီလဗ္ဗ-
တပရာမာသသံယောဇဉ်။
- ၈။ သူတစ်ပါး ငြူစုက = ဣဿာသံယောဇဉ်။
- ၉။ ဝန်တိုက = မစ္ဆရိယသံယောဇဉ်။
- ၁၀။ မောဟ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်က = အဝိဇ္ဇာသံယောဇဉ်။
မည်သည့်သံယောဇဉ် မိမိမှာဖြစ်-မဖြစ် နှလုံးသွင်းရာ
သည်။

(ဥပမာ) - နွားဖြူသည် နွားနက်အား မနှောင်မဖွဲ့၊ နွား
နက်သည်လည်း နွားဖြူအား မနှောင်မဖွဲ့၊ ကြိုးသည်သာလျှင် နှောင်
ဖွဲ့ရာ၏သို့၊ စက္ခု စသော ဝတ္ထု နဲ့ ရူပါရုံ စသော အာရုံသည်၊ တစ်
ခုသည်-တစ်ခုအား မနှောင်မဖွဲ့၊ အာရုံကို နှစ်သက်ခြင်း-မနှစ်သက်

၁၅၈ _____ မောသထိဝဠာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

ခြင်း၊ ဆန္ဒရာဂ နဲ့ ပဋိယသည် နှောင်ဖွဲ့လေသည်။ နွားတစ်ကောင် ကောင်မရှိက ကြိုးဖြင့် နှောင်ဖွဲ့ခြင်း၊ မဖြစ်ရာသကဲ့သို့ နွားဖြူ နွားနက်ကို ယခုပင် မမြဲဟု ရှုဆင်ခြင်ပေအံ့။

၁။ ဝတ္ထု နဲ့ အာရုံကို မမြဲဟု ရှုမြင်က-သံယောဇဉ်မဖြစ်။ မရှု မမြင်လျှင် သံယောဇဉ် ဖြစ်သည်။
အသင့်နှလုံးသွင်းရှုကာ ပယ်သင့်သော သံယောဇဉ်ပယ်၏။
ပထမ မဂ် (၅)။ ဒုတိယမဂ် အကြမ်း။ တတိယမဂ် အနု (၂)။ စတုတ္ထမဂ် (၃) ပါး၊ ပယ်ကြသည်။

၁။ အရှင်ဘုရား-အဘယ်သို့ သိသောသူအား၊ အဘယ်သို့ သိမြင်သောသူအား သံယောဇဉ်တို့သည် ပယ်ကုန်သနည်း? ရဟန်း စက္ခုဝတ္ထုရုပ် စသည်ကို၊ မမြဲသောအားဖြင့် သိသူ မြင်သူအား သံယောဇဉ်တို့သည်၊ ပယ်ကုန်၏။

 ကထံနု ခေါ် ဘန္တေ ဇာနတော၊ ကထံပဿတော သံယောဇနာ ပဟိယန္တိ တိ။
စက္ခု ခေါ် ဘိက္ခု အနိစ္စတော ဇာနတော၊ ပဿတော သံယောဇနာ ပဟိယန္တိ တိ။ (သံ-၂-၂၆၀)

အာယတနာ နိဂုံး

ဤသို့ မိမိသန္တာန်၌လည်း အာယတနတို့၌၊ အာယတန ကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

အပသန္တာန်၌လည်း အာယတနတို့၌၊ အာယတနကို ရံခါ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

မဟာသထိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၁၅၉

ရံခါမိမိ၊ ရံခါအပသန္တာန်၌လည်း၊ အာယတနတို့၌-အာယတနကို၊
အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

စက္ခာယတန စသည်၏၊ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော-အဝိဇ္ဇာ
စသော တရားကို အဖန်ဖန် ရှုနေ၏။

စက္ခာယတန စသည်၏၊ ချုပ်ကြောင်းဖြစ်သော-အဝိဇ္ဇာ
စသော တရားကို အဖန်ဖန် ရှုနေ၏။

အကြင်မျှလောက် အဆင့်ဆင့် အာယတနတရားကို
ရှုသော၊ ဉာဏ်၏ပွားခြင်း အတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊
အဆင့်ဆင့် အာယတနတရားကို အောက်မေ့သော သတိ၏ ပွား
ခြင်း အတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာလည်းကောင်း ဖြစ်၏။

ထိုရဟန်းသည် အာယတန ဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကို
တဏှာ ဒိဋ္ဌိ တို့ဖြင့် မမှီမူ၍လည်း နေ၏။

အာယတန ဖြစ်ကုန်သော လောက၌ တစ်စုံတစ်ခုသော
တရားကို၊ ငါအစိုးရသော ကိုယ်ဟူ၍၊ ဒိဋ္ဌိအားဖြင့်လည်းကောင်း၊
ငါ၏ဥစ္စာဟူ၍ တဏှာအားဖြင့်လည်းကောင်း မစွဲလမ်း။

ရဟန်းတို့-ဤသို့လည်း ရဟန်းသည် (၆) ပါးကုန်သော
အတွင်း-အပ ဖြစ်ကုန်သော၊ အာယတနတရားတို့၌ အာယတန
တရားတို့ကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍လည်း နေ၏။

ဣတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ။

သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ။
 ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ။
 သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ။
 “အတ္ထိဓမ္မာ” တိ ဝါ ပနဿ သတိ ပစ္စုပဋိတော
 ဟောတိ ယာဝဒေဝ ဉာဏမတ္တာယ ပဋိဿတိမတ္တာယ။
 အနိဿိတော စ ဝိဟရတိ၊ န စ တိဋ္ဌိ လောကေ
 ဥပါဒိယတိ။
 ဧဝမ္ပိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ
 ဝိဟရတိ။ ဆသု အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရေသု အာယတ
 နေသု။

အာယတနပဌံ နိဋ္ဌိတံ။

အခန်း (၂၀)
 ဟောဇ္ဈင် - ရှုဆင်ခြင်နည်း ။

ဗုဇ္ဈနက = ပွင့်ခြင်း။

အင်္ဂ = အကြောင်းအင်္ဂါ။

ဟောဇ္ဈင်.. မင်္ဂလာပွင့်ခြင်း၏အကြောင်း အင်္ဂါ (၇)ပါး သတိ, ပညာ, ဝီရိယ, ပီတိ, ပဿဒ္ဓိ, သမာဓိ ညီမျှစွာ-သင်္ခါရ ချစ်မုန်းမပြု လျစ်လျူရှုက(ဥပေက္ခာ) နိဗ္ဗာန်မြင်သိမည့် မင်္ဂလာ ပွင့်ပေါ်လာ စိမ့်ငှာအကြောင်း ဖြစ်သည်။

၁ ဘာဝနာအာရုံ ထင်ခြင်း သတိသည်-သတိသမ္ပောဇ္ဈင်။

၂ အနိစ္စ စသည် ရှုမြင်ခြင်း ပညာသည်-ဓမ္မဝိဇယသမ္ပောဇ္ဈင်။

၃ အားထုတ် ထောက်ပံ့ခြင်း ဝီရိယသည်-ဝီရိယသမ္ပောဇ္ဈင်။

၄ သမ္ပယုတ်တို့ ပျို့စေ နှစ်သက်စေခြင်း ပီတိသည်-ပီတိ သမ္ပောဇ္ဈင်။

၅ စိတ်၏ ငြိမ်းခြင်း ပဿဒ္ဓိသည်-ပဿဒ္ဓိသမ္ပောဇ္ဈင်။

၆ မတုန်မလှုပ် တည်ကြည်ခြင်း ဧကဂ္ဂတာသည်-သမာဓိ သမ္ပောဇ္ဈင်။

၇ ထိုထိုအာရုံ လျစ်လျူရှုခြင်း တတြမဇ္ဈတ္တတာသည်- ဥပေက္ခာသမ္ပောဇ္ဈင်။

(၁) ဥပမာ - ဆင်ကြမ်း၊ မြင်းကြမ်း၊ အနီးကပ်ရပ်နေချေက ကြီးစွာ-ဒုက္ခရနိုင်သည်ဟု သိမြင် ဆင်ခြင်သကဲ့သို့၊ ဘာဝနာ နှလုံး မသွင်း မရှုမဆင်ခြင်က အပါယ်ဒုက္ခ စသည်မှ မလွတ်ရာသေး။

အပြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ရှုဆင်ခြင်နှလုံးသွင်းကာ၊ ရရှိမည့် အံ့မခန်း အကျိုးအာနိသင်ကိုလည်းကောင်း၊ နှိုင်းဆချိန်ဆလျက် ယုံယုံ ကြည်ကြည် ဆင်ခြင်အောက်မေ့ရာသည်။

၁ သတိသမ္မောဇ္ဈင် ဖြစ်-မဖြစ်၊ မဖြစ်လျှင်...

သမ္ပဇဉ် (၄)ပါး ပြည့်စုံရာ သတိလွတ်သူကြော့၊ သတိထင် သူမှီဝဲ၊ သတိဖြစ်စိမ့်ငှာ၊ စိတ်ကိုညွတ်။ ရပ်ခြင်း စသည်၊ ပြုကျင့်က ဖြစ်လာသည်၊ တိုးပွားလာသည်ဟု ဆင်ခြင် အောက်မေ့ရသည်။

၂ ဓမ္မဝိဇယသမ္မောဇ္ဈင် ဖြစ်-မဖြစ်၊ မဖြစ်လျှင်...

ခန္ဓာ အာယတန-စသည် မေးမြန်း၊ ကိုယ်တွင်း-ကိုယ်ပ၊ ဝတ္ထု စင်ကြယ်စွာနေ၊ သဒ္ဓါ၊ ပညာ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိ မျှစေ၊ ပညာမဲ့ကြော့၊ ပညာရှိယှဉ်၊ ပညာဖြင့် ရှု-ရပ်ခြင်း စသည်၌၊ ဖြစ်အောင် စိတ်ညွတ် လျှင် ဖြစ်လာသည်၊ ဖြစ်လျှင် တိုးပွားသည်ဟု၊ ဆင်ခြင်အောက် မေ့ရာသည်။

သွားတိုင်း၊ ရပ်တိုင်း၊ ထိုင်တိုင်း၊ လျောင်းတိုင်း၊ စားတိုင်း၊ သောက်တိုင်း၊ ဗောဇ္ဈင်တရား ဖြစ်စိမ့်သောငှာ၊ စိတ်ကိုညွတ်စေပြီး၊ သွားလာ နေထိုင် စားသောက်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

က။ အဘာဝနာယ အာဒိနဝံ ဘာဝနာယစ အာနိသံဃာ ဥပါယပထေန။

ပစ္စဝေက္ခိတွာ သတိသမ္မောဇ္ဈင်ိ ဘာဝတိ။ (ဧသေ ဝနယော သဗ္ဗတ္ထသတ္တ သမ္မောဇ္ဈင်ိ)

(အံ-ဋ-၃-၁၂၉/၁၃၀)

၃ ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင် ထင်ရှား ဖြစ်-မဖြစ်၊ မဖြစ်သေးလျှင်...
ပါယ်ဘေးဆင်ခြင်၊ အကျိုးကိုရှုမြင်၊ သူမြတ်တို့ လမ်းရိုးလိုက်။

မြတ်ဘုရား၊ တရားအားထုတ်သော ဆွမ်းဖြင့်၊ အမြတ်ဆုံးပူဇော်။
ဓမ္မအမွေခံ၊ ဘုရားမြတ်၊ အမြတ်ဆုံးဟု ဆင်ခြင်။ ဘုရားသားတော်
အဖြစ်၊ မြတ်သည်ဟု နှလုံးသွင်း၊ ပျင်းသူကြဉ်၊ ဝီရိယရှိသူယှဉ်၊
ရပ်ခြင်း စသည်၌ ဝီရိယဖြစ်အောင် စိတ်ကညွတ်လျှင်၊ ဖြစ်၏
တိုးပွား၏ဟု ဆင်ခြင်အောက်မေ့ရာသည်။

၉ ပီတိသမ္ပောဇ္ဈင် ထင်ရှားဖြစ်-မဖြစ်၊ မဖြစ်လျှင်...

အနုဿတိ (၇) ပါး၊ နှလုံးသွင်းကြည်ညို၊ သဒ္ဓါမဲ့သူကြဉ်၊ ရှိသူ
ယှဉ်၊ ကြည်ညိုဖွယ်၊ သုတ္တန်ဆင်ခြင်၊ ရပ်ခြင်းစသည်၌၊ ဖြစ်အောင်
စိတ်ညွတ်လျှင် ဖြစ်၏၊ တိုးပွား၏ဟု ဆင်ခြင်အောက်မေ့ရာသည်။

၁၅ ပဿဒ္ဓိသမ္ပောဇ္ဈင် ဖြစ်-မဖြစ်၊ မဖြစ်လျှင်...

မွန်မြတ်သော အစာမှီဝဲ၊ လျှောက်ပတ်သော ဥတု နဲ့ နေ၊
သွား ရပ် စသည်၊ ညီညွတ်မျှတ၊ မိမိ သူတစ်ပါး၊ ကံသာလျှင်၊ ဥစ္စာ
ရှိ၏ဟု နှလုံးသွင်း၊ ညှင်းဆဲပူပန်သူကြဉ်၊ ငြိမ်းချမ်းသူယှဉ်၊ ရပ်ခြင်း
စသည်၌ ဖြစ်စိမ့်ငှာ၊ စိတ်ညွတ်လျှင် ဖြစ်၏၊ တိုးပွား၏ ဟု ဆင်ခြင်
အောက်မေ့ရာသည်။

၁၆ သမာဓိသမ္ပောဇ္ဈင် ထင်ရှား ဖြစ်-မဖြစ်၊ မဖြစ်လျှင်...

ကိုယ်တွင်း၊ ကိုယ်ပ ဝတ္ထု စင်ကြယ်စေ။
သဒ္ဓါလွန်လျှင်-ကွန်၊ ပညာလွန်လျှင်-ဆွံ့၊ ဝီရိယလွန်လျှင်
- ပျံ့၊ သမာဓိလွန်လျှင်-တွန်၊ သဒ္ဓါ၊ ပညာ၊ ဝီရိယ၊ သမာဓိ
ညီမျှစေ၊ ကသိုဏ်းနိမိတ် လိမ္မာစွာယူ၊ တွန့်သောစိတ်၊ ဝီရိယဖြင့်
ချီပင့်၊ ယုံလွင့်က-သမာဓိ၊ ဥပေက္ခာဖြင့်-စိတ်ကိုနှိပ်၊ စိတ်မချမ်းမြေ့က-
သံဝဂေယျ၊ ရတနာသုံးပါးဂုဏ် အောက်မေ့-စိတ်ရွှင်စေ၊ တွန်ခြင်း

ပျံ့လွင့်ခြင်းကင်း၍၊ အာရုံ၌ အမျှညီလျှင်၊ မြောက်ခြင်း၊ နှိပ်ခြင်း၊ ရွှင်စေခြင်းတို့၌ ကြောင်းကြမပြု-လျစ်လျူရှု၊ ပျံ့လွင့်သူကြည်၊ တည်ကြည်သူယှဉ်၊ စာန-ဝိမောက္ခဆင်ခြင်၊ ရပ်ခြင်း စသည်၌ ဖြစ်စိမ့်ငှာ၊ စိတ်ညွတ်လျှင် ဖြစ်၏။ တိုးပွား၏ဟု ဆင်ခြင်အောက်မေ့ရာသည်။

၇ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင် ဖြစ်-မဖြစ်၊ မဖြစ်လျှင် . . .

မိမိသူတစ်ပါး၊ ကံသာလျှင်၊ ဥစ္စာရှိ၏ဟု ဆင်ခြင်။
ပရမတ္ထအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၊ ငါ သူတစ်ပါး မည်သည် မရှိ။ သင်သည် အဘယ်သူကိုချစ်၍ အဘယ်သူကို မုန်းသနည်း ဟု ဆင်ခြင်၍ လျစ်လျူရှုရာသည်။

သင်္ကန်း စသည်သည်၊ အဆင်းဖောက်ပြန်၊ ဆိုးရွားဟောင်း မြေ၊ စုတ်ပြတ်ခြင်းသို့ ရောက်အံ့၊ မိမိကိုယ်ပိုင်၊ အစိုးတရ ဖြစ်ပါမူ၊ ဤသို့ မဖြစ်ရာ၊ ပိုင်ရှင်မဲ့၏ အဖြစ်၊ ဆင်ခြင်ရာသည်။ ဤ သင်္ကန်း စသည်သည်၊ အခိုက်အတန့်သာပဲဟု၊ ဆင်ခြင်၍ လျစ်လျူရှုရသည်၊ သားသမီး ဥစ္စာ စသည် မြတ်နိုးသူကြည်၊ လျစ်လျူရှု သူယှဉ် - ရပ်ခြင်းစသည်၌၊ ဖြစ်စိမ့်ငှာ စိတ်ညွတ်လျှင် ဖြစ်၏။ တိုးပွား၏ဟု အောက်မေ့ရာသည်။

ဗောဇ္ဈင် နိဂုံး

ဤသို့ မိမိသန္တာန်၌လည်း ဗောဇ္ဈင်တို့၌ ဗောဇ္ဈင်တရားကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍နေ၏။

အပသန္တာန်၌လည်း ဗောဇ္ဈင်တို့၌၊ ဗောဇ္ဈင်တရားကို အဖန် တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍နေ၏။

မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် _____ ၁၆၅

ရံခါ မိမိ၊ ရံခါ အပသန္တာန်၌လည်း၊ ဗောဇ္ဈင်တရားတို့၌ ဗောဇ္ဈင်တရားကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍နေ၏။

* ဗောဇ္ဈင်တရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်းကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍ နေ၏။

* ဗောဇ္ဈင်တရားတို့၌ ပျက်စီးကြောင်းကို အဖန်တလဲလဲ ရှု သည် ဖြစ်၍နေ၏။

* ဗောဇ္ဈင်တရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်း-ပျက်စီးကြောင်းကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

* ဗောဇ္ဈင်တရားတို့သည်သာလျှင် ရှိကုန်၏။
ဤသို့ ထိုရဟန်း၏ သတိသည်မူလည်း ရှေးရှုထင်သည် ဖြစ်၏။

အကြင်မျှလောက် အဆင့်ဆင့် ဗောဇ္ဈင်တရားကို ရှုဆင် ခြင်သော၊ ဉာဏ်၏ပွားခြင်း အတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာလည်း ကောင်း၊ အဆင့်အဆင့် ဗောဇ္ဈင်တရားကို အောက်မေ့သော၊ သတိ ၏ပွားခြင်း အတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာလည်းကောင်း ဖြစ်၏။

ထိုရဟန်းသည် ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာငါး ပါးတို့၌ တဏှာဒိဋ္ဌိ အားဖြင့် မမှီမူလည်း နေ၏။

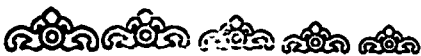
ဥပါဒါန်၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာငါးပါး၊ လောက၌ တစ်စုံ တစ်ခုသော တရားကို၊ ငါ အစိုးရသော ကိုယ်ဟူ၍ ဒိဋ္ဌိအားဖြင့် လည်းကောင်း၊ ငါ၏ ဥစ္စာဟူ၍ တဏှာအားဖြင့်လည်းကောင်း မစွဲ လမ်း။

ရဟန်းတို့-ဤသို့လျှင် ရဟန်းသည် ခုနှစ်ပါးကုန်သော၊ ဗောဇ္ဈင်တရားတို့၌ ဗောဇ္ဈင်တရားတို့ကို၊ အဖန်တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍ နေ၏။

ဣတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
 ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
 အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ။
 သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ၊
 ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ၊
 သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ။
 “အတ္ထိ ဓမ္မာ” တိ ဝါ ပနဿ သတိ ပစ္စုပ္ပန်တာ
 ဟောတိ ယာဝဒေဝ ဉာဏမတ္တာယ ပဋိဿတိ
 မတ္တာယ။ အနိဿိတော စ ဝိဟရတိ၊ န စ ကိဉ္စိ
 လောကေ ဥပါဒိယတိ။
 ဧဝမ္ပိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ
 ဝိဟရတိ။ သတ္တသု ဗောဇ္ဈင်္ဂေသု။

ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဝတ္ထံ နိဋ္ဌိတံ။

အခန်း (၂၁)
သစ္စာ (၄) ပါး နှလုံးသွင်းနည်း။

၁။ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၊ အိုခြင်း-သေခြင်း၊ စိုးရိမ်ပူဆွေး၊ ငို
 ကျွေးထန်ပြင်း၊ လွန်ကဲ ကိုယ်စိတ် ပင်ပန်းရခြင်းတို့နှင့်၊ မအို၊ မနာ၊
 မသေ ဖြစ်ရပါလို့၊ တောင်းတဆိုလည်း၊ ဆိုတိုင်း မရ၊ စွဲလမ်းသိမ်း
 ပိုက်ဖွယ်၊ ခန္ဓာငါးပါး၊ အလုံးစုံသည် ဒုက္ခသစ္စာ ဆင်းရဲမှုန်ပေသည်။

... နိဗ္ဗာန်ကလွဲလျှင် ဖြစ်ပေါ်ခြင်း အလုံးစုံသည်- “ဒုက္ခသစ္စာ”
 ဒုက္ခ နဲ့ လွတ်အောင် သွားလို့ ရပ်လို့ နေလို့ရပါ့မလား။
 သွား ရပ် နေတိုင်း စသည်ဖြင့်၊ ဒုက္ခကို ထင်မြင်အောင်၊
 ဉာဏ်ဖြင့် တွေးတော ဆင်ခြင် အောက်မေ့ရာသည်။

၂။ ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကား -

ကာမဂုဏ်အာရုံ၌-တပ်မက်သောတဏှာ၊
 ထိုထိုဘဝ၌-သာယာတပ်မက်သောတဏှာ၊
 သေလျှင်ပြတ်၏ ဟူရာ၌-တပ်မက်သောတဏှာ၊

‡ တဏှာ (၃) တန်၊ တည်ထားပြန်၊ အာ၊ ကာ၊ သန် နှင့်
 မြှောက်၊ တဏှာအစစ်-(၁၀၈) ဖြစ်၏ ကိုယ်မှာရောက်။
 တဏှာ- ၃ x အာရုံ- ၆ = ၁၈ x အတိတ်စသော ကာ-x
 ၃ = ၅၄ ။ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓသန္တာန် x ၂ = (၁၀၈)ပါး။
 ထိုတဏှာသည် အဘယ်၌ဖြစ်သနည်း? အဘယ်၌ ချုပ်
 သနည်း?။

ပီယရုပ်၊ သာတရုပ်၌ ဖြစ်သည်။ ပီယရုပ်၊ သာတရုပ်၌ ချုပ်
 ၏။ ပီယရုပ်၊ သာတရုပ် အဘယ်နည်း?။

တဏှာ၏ အာရုံဖြစ်ထိုက်သော၊ တဏှာ၏အာရုံ ဖြစ်ခိုက်၊ လောကီစိတ် (၈၁) တဏှာကြည့်။ စေတသိက် (၅၁)၊ ရုပ် (၂၈) သည် ချစ်အပ်သောကြောင့်-ပီယရုပ်-သာတရုပ် ဖြစ်သည်။

- (၁) အလုံးစုံသော ဒုက္ခသည် ဖြစ်ပေါ်လာ၏။
ဒုက္ခအလုံးစုံ ဖြစ်ပေါ်ရခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဖြစ်၏။
- (၂) ဒုက္ခကို ဒုက္ခဟု မသိခြင်းသည် အဝိဇ္ဇာ မည်၏။
- (၃) ဤကား ဒုက္ခ၊ ဤကား -ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း ဟု ရှုဆင်ခြင်။
ဆင်းရဲအမှန်၊ ဆင်းရဲဖြစ်ကြောင်း (၂) နှစ်ချက်ကို၊ ဉာဏ် အမြင်-ထင်ထင်လင်းလင်း၊ ပိုင်းခြားနှလုံးသွင်း အောက်မေ့ရာ သည်။

- (၁) အယံ ကိစ္ဆိ ဒုက္ခံ သမ္မောတိ။
သဗ္ဗံ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာတိ။ (သုတ္တန်နိပါတ် - ၃၉၂)
- (၂) ဒုက္ခေ အညာဏံ -
အယံ ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ အဝိဇ္ဇာ။ (သံ-၃-၃၇၆)
- (၃) ဣဒံ ဒုက္ခံ အယံ ဒုက္ခသမုဒယောတိ။
အယမေကာနုပဿနာ။ (သုတ္တန်နိပါတ် - ၃၉၀)

ချစ်အပ် သာယာအပ်သော ပီယရုပ် သာတရုပ် - ၆၀။

- ၁။ စက္ခု၊ သောတ၊ ယာန၊ ဇိဝှိ၊ ကာယ၊ မန။
- ၂။ ရူပ၊ သဒ္ဓ၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ၊ ဓမ္မ။
- ၃။ စက္ခုဝိညာဉ်၊ သောတဝိညာဉ်၊ ယာနဝိညာဉ်၊ ဇိဝှိဝိညာဉ်၊
ကာယဝိညာဉ်၊ မနောဝိညာဉ်။

မကာသထိဝဠာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် _____ ၁၆၉

၄။ စက္ခုသမ္ပဿ၊ သောတသမ္ပဿ၊ ဃာနသမ္ပဿ၊ ဇိဝှါ
သမ္ပဿ၊ ကာယသမ္ပဿ၊ မနောသမ္ပဿ။

၅။ စက္ခုသမ္ပဿဇာဝေဒနာ၊ သောတသမ္ပဿဇာဝေဒနာ၊
ဃာနသမ္ပဿဇာဝေဒနာ၊ ဇိဝှါသမ္ပဿဇာဝေဒနာ၊
ကာယသမ္ပဿဇာဝေဒနာ၊ မနောသမ္ပဿဇာဝေဒနာ။

၆။ ရူပသညာ၊ သဒ္ဓသညာ၊ ဂန္ဓသညာ၊ ရသညာ၊
ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ၊ ဓမ္မသညာ။

၇။ ရူပသဉ္ဇေတနာ၊ သဒ္ဓသဉ္ဇေတနာ၊ ဂန္ဓသဉ္ဇေတနာ၊
ရသသဉ္ဇေတနာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသဉ္ဇေတနာ၊ ဓမ္မသဉ္ဇေတနာ။

၈။ ရူပတဏှာ၊ သဒ္ဓတဏှာ၊ ဂန္ဓတဏှာ၊ ရသတဏှာ၊
ဖောဋ္ဌ ဗ္ဗတဏှာ၊ ဓမ္မတဏှာ။

၉။ ရူပဝိတက်၊ သဒ္ဓဝိတက်၊ ဂန္ဓဝိတက်၊ ရသဝိတက်၊ ဖောဋ္ဌ
ဗ္ဗဝိတက်၊ ဓမ္မဝိတက်။

၁၀။ ရူပဝိစာရ၊ သဒ္ဓဝိစာရ၊ ဂန္ဓဝိစာရ၊ ရသဝိစာရ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ
ဝိစာရ၊ ဓမ္မဝိစာရ။

ဤတရားအလုံးစုံ ၆၀-သည် ချစ်အပ်သာယာအပ်
သော ပီယရုပ် ပသာတရုပ် မည်၏။

**မဟာသီဝ တိပိဋကဓရ မဟာထေရ်မြတ်ကြီး
အားထုတ်နည်း**

ငါ့အား-လေးပါးသော ဣရိယာပုတ်တို့သည် ရှိကုန်သလော ?

ထိုသို့ မဟုတ်မူကား၊ မရှိကုန်သလော !

ငါ့အား-(၄) ပါးသော သမ္ပဇ္ဈင်တရားတို့သည် ရှိကုန်သလော ?

ထိုသို့ မဟုတ်မူကား မရှိကုန်သလော !

ငါ့အား-နီဝရဏတရားတို့သည် ရှိကုန်သလော ?

ထိုသို့ မဟုတ်မူကား မရှိကုန်သလော !

ငါ့အား-ခုနစ်ပါးသော ဗောဇ္ဈင်တရားတို့သည် ရှိကုန်သလော ?

ထိုသို့ မဟုတ်မူကား မရှိကုန်သလော !

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အောက်မေ့သိမ်းဆည်း၏။

ထို့ကြောင့် အလုံးစုံ (၂၁) ပါးသော မဟာသတိပဋ္ဌာန် ကမ္မဋ္ဌာန်း
တရားတို့၌၊ နှလုံးသွင်းခြင်းသည် ဖြစ်၏ဟူလိုသတည်း။

၃။ နိရောဓသေစွာ၌ အထူးမှတ်ဖွယ်

ဥဒ္ဓေသ၌ ဒုက္ခ၏ ချုပ်ရာဟူ၍ ပြုပြီးလျှင်၊ နိဒ္ဓေသ၌ တဏှာ၏ ချုပ်ရာဟူ၍ ဝေဖန်ခြင်းဖြင့် အကြောင်းဖြစ်သော သမုဒယ၏ ချုပ်သဖြင့် အကျိုးဖြစ်သော ဒုက္ခ၏ချုပ်ခြင်းကို ပြတော်မူ၏။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ မဂ်ဖြင့်ပယ်ဖြတ်အပ်သော တဏှာသည် အကြင်စက္ခု စသော ဝတ္ထု၌၊ ထိုတဏှာ၏ဖြစ်ခြင်းကို ပြတော်မူ၏။ ထိုစက္ခု စသော ဝတ္ထု၌ပင် ထိုတဏှာ၏ မဖြစ်ခြင်းကို ပြတော်မူလို၍ စက္ခုစသည်၌ ချုပ်ခြင်းကို ဟောတော်မူသည်။

(ဥပမာ) - တောအုပ်မှ ခိုးသူကို ဖမ်းယူ၍ မြို့တော်တံခါး၌ ကွပ်မျက်သည်ရှိသော် တောအုပ်၌၊ ခိုးသူသေလေပြီ၊ ဆိုသကဲ့သို့ တည်း။ စက္ခုစသည် တောအုပ်နှင့် တူ၏။ စက္ခုစသည်၌ ဖြစ်သော တဏှာနှင့် တောအုပ်၌ ခိုးသူသည် တူ၏။ မြို့နှင့် နိဗ္ဗာန်တူ၏။ မြို့တော်၌ ခိုးသူသေခြင်းနှင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ တဏှာချုပ်သည်နှင့် တူ၏။ ယင်းသို့ နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံပြု၍ ချုပ်သော တဏှာသည် တောအုပ်၌ ခိုးသူမထင်သကဲ့သို့၊ အကြင်စက္ခု စသည်၌ ဖြစ်၏။ ထိုစက္ခု စသည်၌ချုပ်၏။ ထိုစက္ခု စသည်၌ချုပ်၊ ထိုတဏှာ၏ ချုပ်ခြင်းကို စက္ခုလောကေ စသည်ဖြင့် ပြတော်မူ၏။

(ဆရာတော် ဦးဗုမ်)

ခပ်သိမ်းသော ဒုက္ခဖြစ်ရခြင်းသည်၊ အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဖြစ်၏။

၁၂ အသို့-သိသူ၊ မြင်သူအား၊ အဝိဇ္ဇာပယ်သနည်း။ ဝိဇ္ဇာဖြစ်သနည်း?။

၁၇၂ ————— မဟာသထိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်

➤ စက္ခု စသည် တစ်ခုခုကို မမြဲဟု သိသူ၊ မြင်သူအား
- အဝိဇ္ဇာသည် ပယ်၏။ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်သည် ဖြစ်ပေါ်၏။

၂၀၂ အဝိဇ္ဇာ၏ သာလျှင်၊ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဆင်းရဲ
၏ ဖြစ်ခြင်းသည် မရှိ။

၂၀၃ ဤကား နိဗ္ဗာန်၊ ဤကား နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း၊ အကျင့်
ကောင်းဟူ၍။

၂၀၄ ရဟန်းတို့ - နိဗ္ဗာန်သည် ထင်ရှားရှိ၏။
ရဟန်းတို့ - နိဗ္ဗာန်သည် အကယ်၍ မရှိငြားအံ့။
ဒုက္ခမှလွတ်မြောက်ရာသည် မထင်ရှားရာ။
အကြင်-ကြောင့်၊ နိဗ္ဗာန်သည် ထင်ရှားရှိ၏။
ထို့ကြောင့် ဒုက္ခမှ၊ လွတ်မြောက်ရာသည် ထင်ရှား၏။

စက္ခုစသည် တစ်ခုခုကို မမြဲဟု ဝိပဿနာရှုနေပါက အဝိဇ္ဇာ
ချုပ်၍ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်နေ၏။ အဝိဇ္ဇာ အကြွင်းမဲ့ချုပ်က ဒုက္ခ
အစုစု မဖြစ်မပေါ်နိုင်တော့ချေ။ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ မဂ်ဖြင့်
ဒုက္ခ၏အကြောင်း၊ အဝိဇ္ဇာတဏှာကို သတ်၏။ အကြောင်း သေ
သဖြင့် အကျိုးဒုက္ခအဝဝ ချုပ်ငြိမ်းရခြင်းသည် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်ထင်
ရှား ရှိပေလို့သာ၊ ဒုက္ခမှ ထွက်ပေါက်သည် နိဗ္ဗာန်ပေတည်း။

(ဤကား နိဗ္ဗာန်၊ ဤကား နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်
ကောင်းဟု (၂) ချက်ကို ဉာဏ်ဖြင့်ရှု -)

၁၀၂ စက္ခု ခေါ် ဘိက္ခု အနိစ္စတော ဇာနတော ပဿတော။
အဝိဇ္ဇာ ပဟိယတိ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ။ (သံ-၂-၂၅၉)

၂၀၂ အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂ နိဓာရောဓာ။
နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ။ (သုတ္တနိပါတ် - ၃၉၂)

မဟာသတိပဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် _____ ၁၇၃

၃၂ အယံ ဒုက္ခနိရောဓော အယံဒုက္ခနိရောဓဂါမိနိ ပဋိပဒါ
တိ အယမေကာနုပဿနာ။ (လည်းကောင်း - ၃၉၁)

၄၂ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အဇာတံ အသင်္ခတံ၊
နော စေတံ ဘိက္ခဝေ အဘဝိဿ အသင်္ခတံ၊
နယိမ သင်္ခတဿ နိဿရဏံ ပညာယေထ။
ယသ္မာ စ ခေါ ဘိက္ခဝေ အသင်္ခတံ၊
တသ္မာ သင်္ခတဿ နိဿရဏံ ပညာယတိ တိ။
(ဥဒါန်း - ၁၇၈)

၄။ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး အကျင့်မြတ်တရား

- ၁။ ဖြစ်သည်ရှိသော်- ဒုက္ခသာ ဖြစ်၏။
ချုပ်ငြိမ်းသည်ရှိသော်- ဒုက္ခသာ ချုပ်ငြိမ်း၏။
ယုံမှားမရှိ၊ တိကျစွာ၊ ဉာဏ်အမြင်သည်။ (သံ-၁-၂၅၇/၈)
သစ္စာ(၄) ပါး သစ္စဉာဏ် သိခြင်းသည်။ (မဟာသတိပဋ္ဌာန်)
သက်သက်သော နာမ်ရုပ်သာဖြစ်သည်ဟု အမြင်သည်။
(ဝိသုဒ္ဓိမဂ် - ၂-၂၃၇)
အမှန်ကို အမှန်၊ အမှားကို အမှားဟု ခွဲခြားသိမြင်ခြင်းသည်-
အမြင်မှန် = သမ္မာဒိဋ္ဌိ - မည်၏။ (မ-၃-၁၁၄)
- ၂။ ကာမဂုဏ်မှ ထွက်မြောက်သည်ကို ကြံခြင်း။
သူတစ်ပါး မပျက်စီးစိမ့်သောငှာ ကြံခြင်း။
မညည်းဆဲအံ့သည်ကို ကြံခြင်းတို့သည် - သမ္မာသင်္ကပ္ပ မည်၏။
- ၃။ အာဇီဝအကြောင်းမရှိဘဲ ဝစီဒုစရိုက် (၄) ပါးမှ ကြဉ်ခြင်း
သည်- သမ္မာဝါစာ မည်၏။

၄။ အာဇီဝ အကြောင်းမရှိဘဲ ကာယဒုစရိုက် (၃) ပါးမှ ကြဉ်ခြင်းသည် - သမ္မာကမ္မန္တ မည်၏။

၅။ အာဇီဝ အကြောင်းရှိသော ကာယဒုစရိုက် (၃) ပါး၊ ဝစီဒုစရိုက် (၄) ပါးမှ ကြဉ်ခြင်းသည် - သမ္မာအာဇီဝ မည်၏။

၆။ မဖြစ်သေးသော အကုသိုလ် - မဖြစ်စိမ့်သောငှာ။
ဖြစ်ပြီးသော အကုသိုလ် - ပယ်အံ့သောငှာ။
မဖြစ်သေးသော ကုသိုလ်ကို - ဖြစ်အံ့သောငှာ။
ဖြစ်ပြီးသော ကုသိုလ်ကို - လွန်စွာပွားစိမ့်သောငှာ။
အားထုတ်ခြင်းသည် - သမ္မာဝါယမ မည်၏။

၇။ မဟာသတိပဋ္ဌာန် (၄) ပါး၌ ရှုဆင်ခြင်စဉ် ဖြစ်သော သတိသည် - သမ္မာသတိ မည်၏။

၈။ ပထမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန် (၄) ပါးတို့၌ ဖြစ်သော ဧကဂ္ဂတာသည် - သမ္မာသမာဓိ မည်၏။

မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ရှစ်ပါး၊ စေတသိက်များသည် မဂ္ဂသစ္စာမည်၏။ မိမိ သူတစ်ပါး၊ နှစ်ဦးသား သန္တာန်ဖြစ်သမျှ၊ ရှိသမျှ အကုန်အလုံးစုံကား ဒုက္ခ နဲ့ ဒုက္ခ ဖြစ်ကြောင်း = သစ္စာ = အမှန် (၂) ပါးသာ ရှိ၏။ ထို (၂) ပါးထက် အလွန်အယုတ်မရှိ။ ယင်း (၂) ပါးကို ဆင်ခြင်ဉာဏ် နှလုံးသွင်းနေခြင်းသည် သစ္စာသိနေသည်မည်၏။ ဝိပဿနာအားထုတ်နေသည် မည်၏။ အရိယာ မဂ်၏ ရှေး။ လောကီမဂ်ဖြစ်နေသည် မည်၏။ ယင်းမဂ်ဉာဏ်၊ ရင့်ကျက်လျှင် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ လောကုတ္တရာမဂ် ပေါ်လာ၏။ ယင်းမဂ်ဉာဏ်ပေါ်လျှင် သစ္စာ (၄)ချက် တစ်ပြိုင်နက် ပြီးပြည့်စုံသည်မည်၏။ ဒုက္ခ နဲ့ ဒုက္ခဖြစ်ကြောင်း (၂) ပါးတို့၏ မဖြစ်ရာသည်

နိရောဓသစ္စာ နိဗ္ဗာန်မည်၏။ ထိုသို့ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပွားများ အားထုတ်၍ ဘေးအပေါင်းကင်းရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သည်သာဖြစ်၏ဟု ယုံကြည်စွာ အားထုတ်ရာသည်။

ဆရာ၏အထံ၌ သင်ခြင်း၊ နာခြင်း၊ ဆောင်ခြင်း၊ နှုတ်ဖြင့် အဖန်တလဲလဲ တပြောင်းပြန်ပြန် စီးဖြန်းရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်၍ ယောဂီသူမြတ်သည် သုံးသပ်ဆင်ခြင်နှလုံးသွင်း မပြတ်ပြုသည် ရှိသော်။ ထိုးထွင်းခြင်း (ပဋိဝေဓ) ဉာဏ်ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။ (အဋ္ဌကထာ၌ သစ္စာခန်း -စာ-၂-မျက်ခန့် ဖွင့်သည်။)

သစ္စာ - နိဂုံး

ဤသို့ မိမိသန္တာန်၌လည်း၊ သစ္စာတရားတို့၌ သစ္စာတရားတို့ကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍လည်း နေ၏။

အပသန္တာန်၌လည်း သစ္စာတရားတို့၌ သစ္စာတရားတို့ကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍လည်း နေ၏။

ရံခါ မိမိ၊ ရံခါ အပသန္တာန်၌လည်း သစ္စာတရားတို့၌ သစ္စာတရားတို့ကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍လည်း နေ၏။

သစ္စာတရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်း သဘောကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍ နေ၏။

သစ္စာတရားတို့၌ ပျက်စီးကြောင်း သဘောကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည်ဖြစ်၍ နေ၏။

သစ္စာတရားတို့၌ ဖြစ်ကြောင်း-ပျက်စီးကြောင်း သဘောကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍ နေ၏။

သစ္စာတရားတို့သည်သာလျှင် ရှိကုန်၏ဟု အဖန်တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍ နေ၏။

ဤသို့ ထိုရဟန်း၏ သတိသည်မူလည်း ရှေးရှုထင်သည် ဖြစ်၏။ ထိုသတိသည် အကြင်မျှလောက်၊ အဆင့်ဆင့် သစ္စာတရား ကို ရှုဆင်ခြင်သော ဉာဏ်၏ပွားခြင်း အတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာ လည်းကောင်း၊ အဆင့်ဆင့် သစ္စာတရားတို့ကို အောက်မေ့တတ် သော သတိ၏ပွားခြင်း အတိုင်းအရှည် အကျိုးငှာလည်းကောင်း ဖြစ်၏။

ထိုရဟန်းသည် သစ္စာတရားတို့၌ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ အားဖြင့် မမှီမူ၍လည်း နေ၏။

ဥပါဒါန်တရား (၄) ပါး၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့ ၌ ငါကိုယ်ဟူ၍ ဒိဋ္ဌိအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ငါ၏ဥစ္စာဟူ၍ တဏှာ အားဖြင့်လည်းကောင်း မစွဲလမ်း။

ရဟန်းတို့- ဤသို့လျှင် ရဟန်းသည် သစ္စာတရား (၄)ပါး မြတ်တရားတို့၌ သစ္စာ(၄)ပါး မြတ်တရားကို အဖန်တလဲလဲ ရှုသည် ဖြစ်၍ နေ၏။

ဣတိ အဇ္ဈတ္တံ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
ဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ၊
အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါ ဝါ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတိ။
သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ၊
ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ၊
သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ဓမ္မေသု ဝိဟရတိ၊
“အတ္ထိ ဓမ္မာ” တိ ဝါ ပနဿ သတိ ပစ္စုပ္ပိတာ ဟောတိ။

မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၁၇၇

ယာဝဒေဝ ဉာဏမတ္တာယ ပဋိဿတိမတ္တာယ။

အနိဿိတော စ ဝိဟရတိ န စ ကိဋ္ဌိ လောကေ
ဥပါဒိယတိ။ ဝေဓိ ခေါ် ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿိ၊
ဝိဟရတိ၊ စတုသု အရိယသစ္စေသု။

သစ္စပဗ္ဗံ နိဋ္ဌိတံ

ဓမ္မာနုပဿနာ နိဋ္ဌိတာ။

နမော တေ ဗုဒ္ဓဝိရတ္တု
ခည်းစိမ်ချမ်းသာ တိုးပွားလို့လျှင် . . . . .
၁၀-၁-၇၇ နံနက် (၇:၃၀) ရေးသားပြီး။
ရွှေကျင်ဓမ္မာရုံ၌ ဟောကြားပို့ချချက် ဖြစ်သည်။

ချမ်းသာကြောင်း (၄) ပါး

- ၁ ❖ မြတ်စွာဘုရားတို့၏ ပွင့်တော်မူခြင်း၊
သူတော်ကောင်းတရား ဟောပြောခြင်း၊
သံဃာတော်များ ညီညွတ်ခြင်း၊
စိတ်ဓာတ် ညီညွတ်သူတို့အကျင့်တို့သည် . . .
ချမ်းသာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်ကုန်၏။
- ၂ ❖ ပညာရှိသူတော်ကောင်း အကြင်မျိုးနွယ်၌ ဖြစ်၏။
ထိုအမျိုးအနွယ်သည် ချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်၏။

၁၇၈ _____ မကာသတိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင်စွယ်

- ၃ ❖ သူတော်ကောင်းနှင့် ပေါင်းဖော်ခြင်းသည်၊ အခါခပ်သိမ်း ချမ်းသာ၏။ လူမိုက်ကို မတွေ့မမြင်ခြင်းသည် အမြဲပင် ချမ်းသာ၏။
- ၄ ❖ ပညာရှိသူတော်ကောင်းနှင့် နေခြင်းသည်၊ ဆွေမျိုးတို့နှင့် နေရဘိသကဲ့သို့ ချမ်းသာ၏။
- ၅ ❖ မကောင်းမှုကို ဆည်းပူးခြင်းသည် ဆင်းရဲခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။ ကောင်းမှုကို ဆည်းပူးခြင်းသည်ချမ်းသာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။

- ၁ ❖ သုခေါ ဗုဒ္ဓါနုမုပ္ပါဒေါ၊
သုခါ သဒ္ဓမ္မဒေသနာ၊
သုခါ သံဃဿ သာမဂ္ဂိ၊
သမ္မုတ္တိနံ တပေါ သုခေါ။ (ဓမ္မပဒ-ပဒ-၁၉၄)
- ၂ ❖ ယတ္ထ သော ဇာယတိ ဓိရော၊
တံကုလံ သုခမေဓတိ။ (၎င်း -၁၉၃)
- ၃ ❖ သန္တိဝါသော သဒ္ဓါ သုခေါ၊
အဒဿနေန ဗာလာနံ၊
နိစ္စမေဝ သုခိ သီယာ၊ (၎င်း-၂၀၆)
- ၄ ❖ ဓိရောစ သုခသံဝါသော၊
ဉာတိနေဝ သမာဂမော။ (၎င်း-၂၀၇)
- ၅ ❖ ဒုက္ခော ပါပဿ ဥစ္စယော၊
သုခေါ ပုညဿ ဥစ္စယော။ (၎င်း-၁၁၈)
- ၁ 🐼 လောက၌ လူမိုက်တစ်ဦး ပေါ်လာပါက အများဆင်းရဲ၏။
လူလိမ္မာပညာရှိ တစ်ဦးပေါ်လာက အများချမ်းသာ၏။

- ၂ ခပ်သိမ်းကုသိုလ် - အထက်သို့ တက်၏။
- ခပ်သိမ်းအကုသိုလ် - အောက်သို့ သက်၏။

လောသကတိဿတစ်ဦး - ပဋိသန္ဓေနေသော်၊ တံငါရွာကြီး တစ်ရွာလုံး ငါးရှာမရ။ မီး-၇ ကြိမ်သင့်၊ မင်းဒဏ် (၇) ကြိမ်ခတ်၊ တစ်ရွာလုံး ဆင်းရဲသည်။ ခေမာမင်းသမီး ဖွားမြင်လိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် မဒ္ဒရာဇ် တစ်နိုင်ငံလုံး အနာရောဂါ ကင်းကြသည်။

- ၃ အကုသိုလ်သည် အကုသိုလ်တို့၊ ကုသိုလ်သည် ကုသိုလ်သို့ ခြံစည်း ရိုးခတ်ထားလို့မရ မိုးကြိုးပစ်လျှင် စက်ကွင်းလွတ် အောင်နေ (သို့) ကူးစက်တတ်၏။

- ၄ ကိုယ်တိုင်၊ တိုက်တွန်း၊ ချီးမွမ်း၊ စိတ်တူ။
ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ လေးမျိုးစီ၊ အတူတူပင်။

- ၅ အနည်းငယ်သော ကောင်းမှုသည် ငါ့အား အကျိုးရောက် လိမ့်မည် မဟုတ်ဟု ကောင်းမှုကို မထေမဲ့မြင် မအောက်မေ့ရာ။ မိုးရေ ပေါက်သည် ကျပန်များလတ်သော် ရေအိုး ပြည့်ဘိသကဲ့သို့၊ အနည်းငယ် အနည်းငယ် ဆည်းပူးပန် များလတ်သော် ကောင်းမှုဖြင့် ပြည့်၏။

စေ့မြေသိပ်သည်း၊ စရည်းအိုးခွက်၊ ကြီးစွာလျက်လည်း
 စံစက်ကျများ၊ ပြည့်သော်လားသို့၊ ပျား၏နည်းထုံး၊ မှတ်
 ကျင့်သုံး၍၊ ခြံပုံတောင်ပို့၊ ဖို့သည့်ချင်းရာ၊ လူလိမ္မာတို့၊
 ဥစ္စာဆည်ထွေ၊ တတ်လှစေ . . . . .
 လောကသာရဆုံးမစာ- ၂၂၁။

- ၁ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော။ပ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော။ပ။
 အနတ္ထာယ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ
 ဒေဝမနုဿာနန္တိ။ (အံ-၁-၃၅/အပိုဒ်-၃၀၈/၉-၅)

၁၈၀ _____ မဟာသင်္ဂဟဒ္ဓါနိဒ္ဒါ အနုပညာကျမ်း ကျင့်စွယ်

၂ ယေကေစိ ကုသလာဓမ္မော ဥပရိဘာဂင်္ဂမနိယာ၊
ယေကေစိ အကုသလာဓမ္မော အဓောဘာဂင်္ဂမနိယာ။
(မ-၁-၅၄)

၃ အကုသလောဓမ္မော အကုသဿဓမ္မာဿ၊
ကုသလောဓမ္မော ကုသလာဿ ဓမ္မဿ။
(ပဋ္ဌာန်း-ပဉ္စာဝါရ)

၄ အတ္တနာစ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော ဟောတိ၊
ပရဉ္စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သမာဒပေတိ၊
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာစ သမနုညော ဟောတိ၊
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာစ ဝဏ္ဏံ ဘာသတိ။

၅ မာဝ မညေထ ပုညဿ၊
နမန္တံ အာဂမိဿတိ၊
ဥဒဓိန္နု နိပါတေန ဥဒကုမ္ဘောတိ ပူရတိ၊
ဓီရော ပူရတိ ပုညဿ ထောကံ၊
ထောကမ္ပိ အာစိနံ။ (ဓမ္မပဒ-၁၂၂)

လူ့ဘောင်ဌာန ဤလောက၌ စိတ်ကကြည်စွာ
စေတနာ နှင့် သဒ္ဓါဝမ်းတွင်း ပေးကမ်းခြင်းကား
ရခြင်းထက်သာ ဝမ်းမြောက်ရာ၏။

- ၁။ ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို လျင်မြန်ဆော့စွာ ပြုလုပ်ရာ၏။
- ၂။ ပေးလှူအပ်သော ဥစ္စာသည်၊ ချမ်းသာသော အကျိုးသည် ဖြစ်၏။

မပေးလျှူအပ်သောဥစ္စာသည်၊ ချမ်းသာသောအကျိုးသည်
မဖြစ်။

၃။ အလှူဒါနကို များစွာသော ချီးမွမ်းခြင်းတို့ဖြင့်၊
ဘုရားတို့သည် ချီးမွမ်းတော်မူကြကုန်၏။

၄။ အဝေးမှ ပြန်လာသူကို၊ ဆွေမျိုးတို့ ကြိုဆိုကြသကဲ့သို့၊
ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့သည်၊ တမလွန်ဘဝ၌ ကြိုဆိုကြကုန်
၏။

၅။ ချစ်သားစုန္ဒ-ဒါန၊ သီလ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ၊ ကုသိုလ်
တရား (၄) ပါးတို့၌ စိတ်ကူးမျှ ဖြစ်ပေါ်ခြင်းကိုလည်း၊
ငါဘုရားသည် ကျေးဇူးများလှပြီဟူ၍ မိန့်၏။ ကိုယ်နှုတ်
ဖြင့်၊ ပြုလုပ်စီမံခြင်းတို့၌ အကျိုးကျေးဇူးသည်၊ အဘယ်
ဆိုဖွယ်ရာ ရှိပါတော့အံ့နည်း။

၆။ ရဟန်းတို့-နတ်လူတို့ ချမ်းသာခြင်း၏ အကြောင်းတို့သည်၊
ကောင်းမှုအစု ကုသိုလ်အယဉ်တို့ ဖြစ်သည်ဟု မိန့်တော်
မူ၏။

(ဥပမာ) ရေအိုင်နက်နက်၌ ဆီထောပတ်အိုး ရိုက်ခွဲချေ
က အိုးချမ်းကွဲ စုံစုံနစ်၏။ ဆီထောပတ် ရေပေါ်တက်နေ၏သို့။
သဒ္ဓါဓာတ်သား ကုသိုလ်စုဆောင်းမိသည်နှင့်အမျှ အထက်သို့
တက်၏။ ဤကိုယ်သည် မြေကြီးအစာ ဖြစ်၏။ (သံ-၃)

၁။ အဘိတ္ထရေထ ကလျာဏော၊ (ဓမ္မပဒ-ပဒ-၁၁၆)

၂။ ဒိန္နံ သုခဖလံ ဟောတိ၊
နာဒိန္နံ တံတထာ။ (သံ-၁-၂၉)

၁၈၂ _____ မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်

၃။ အခွါ ဟိ ဒါနံ ဗဟုဓာ ပသတ္ထံ။ (သံ-၁-၂၁)

၄။ ပုညာနိ ပဋိဂ္ဂဏှာန္တိ။

ပိယံ ဉာတီဝ အာဂတံ။ (ဓမ္မပဒ-ပဒ-၂၂၀)

၅။ စိတ္တုပ္ပါဒမ္ပိ ခေါ အဟံ စုန္တု။

ကုသလေသုဓမ္မေသု ဗဟုပကာရံ။

ဝဒါမိ ကောပနဝါဒေါ။

ကာယေန ဝါစာယ အနုဝိဓိယနာသု။ (မ-၁-၅၄)

၆။ ပုညာဘိသန္ဓာ ဘိက္ခဝေ။

ကုသလာဘိသန္ဓာ။

သုခဿဟာရာ။ (သံ-၃-၃၄၀/အံ-၁-၄၅/၃၆၅/၆)

၁။ ရဟန်းတို့-ကုသိုလ်ပြုရာမှာ မကြောက်ကြကုန်လင့်၊
ကုသိုလ်ပြုရာမှ ကြောက်သူသည် ချမ်းသာရမှာ ကြောက်
သည်ပင် ဖြစ်၏။

ပုည - ကုသိုလ် - အကြောင်း

သုခ - ချမ်းသာ - အကျိုး

၂။ အကြောင်းရှိက-အကျိုးရှိ၏။ အကြောင်းမရှိဘဲ-အကျိုး
မရှိနိုင်။

အကြောင်းကောင်းမှ - အကျိုးကောင်းသည်ဟု မိန့်၏။

၃။ အဆွေခင်ပွန်းရှိခြင်းသည် အရေးရှိက - ချမ်းသာ၏။

ရရသမျှဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်းသည် - ချမ်းသာ၏။

ကုသိုလ်ရှိခြင်းသည် သေခါနီး၌ - ချမ်းသာ၏။

ဆင်းရဲအားလုံး ပယ်ခြင်းသည် - ချမ်းသာ၏။

- ၄။ လောက၌ မိဘလုပ်ကျွေးခြင်းသည် - ချမ်းသာကြောင်း ဖြစ်၏။
ရဟန်းတို့ကို လုပ်ကျွေးခြင်းသည် - ချမ်းသာကြောင်း ဖြစ်၏။
ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာ တို့ကို လုပ်ကျွေးခြင်းသည် - ချမ်းသာကြောင်းဖြစ်၏။
- ၅။ သီလရှိခြင်းသည် အိုသည့်တိုင်အောင် - ချမ်းသာ၏။
သဒ္ဓါတရား တည်တံ့ခိုင်မြဲခြင်းသည် - ချမ်းသာ၏။
ပညာကို ရခြင်းသည် - ချမ်းသာ၏။
မကောင်းမှုကို မပြုခြင်းသည် - ချမ်းသာ၏။
- ၆။ ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော တရားကို ကျင့်ရာ၏။
တရားကိုကျင့်သူသည် ပစ္စုပ္ပန်၊ တမလွန်၊ လောကနှစ်ဖြာ ချမ်းသာစွာ နေရ၏။

- ၁။ မာ ဘိက္ခဝေ ပုညနံ ဘာယိတ္ထ၊
ပုညဿ သုခဿေတံ အဓိဝစနံ။ (ဣတိဝုတ်-ပါ-၂၀၅)
ပုညံ ဘာယန္တော သုခံ ဘာယတိနာမ။
- ၂။ ဣမသ္မိံ သတိံ ဣဒံ ဟောတိ၊
ဣမသ္မိံ အသတိံ ဣဒံ နဟောတိ။ (သံ-၃-၃၃၉)
- ၃။ အတ္တမိံ ဇာတမိံ သုခါ ဘဟာယာ၊
တုဋ္ဌိံ သုခါ ယာ ဣတရိတရေန၊
ပုညံ သုခံ ဇီဝိတသင်္ခယမိံ။
သဗ္ဗဿ ဒုက္ခဿ သုခံ ပဟာနံ။ (ဓမ္မပဒ-ပဒ-၃၃၀)
- ၄။ သုခါ မေတ္တယျာတာ လောကေ၊
အထော ပေတ္တေယျာတာ သုခါ။

သုခါ သာမညတာ လောကေ၊
အထော ဗြဟ္မညတာ သုခါ။ (၎င်း-၃၃၂)

၅။ သုခံ ယာဝ ဇရာ သီလံ၊
သုခါ သဒ္ဓါ ပတိဋ္ဌိတာ၊
သုခေါ ပညာယ ပဋိလာဘော။
ပါပါနံ အကရဏံ သုခံ။ (၎င်း-၃၃၃)

၆။ ဓမ္မံ သုစရိတံ စရေ၊
ဓမ္မာစာရီ သုခံ သေတိ။ (၎င်း -၁၆၈)

၁ နွဲ့ ပြစ်မှားလိုသော စိတ်ဖြင့်၊ အကယ်၍ ပြောဆိုပြုလုပ်ကြံ
စည်က၊ လှည်းဘီးသည် နွား၏ ခြေရာသို့၊ အစဉ်လိုက်
နင်းဘိသကဲ့သို့၊ ထိုသူ့ကို ဆင်းရဲသည် အစဉ်လိုက်လေ၏။

၂ နွဲ့ ကြည်လင်သော စိတ်ဖြင့်၊ အကယ်၍ ပြောဆိုပြုလုပ်ကြံ
စည်က အရိပ်သည် လူ့ကိုမစွန့်ဘဲ၊ အစဉ်လိုက်ဘိသကဲ့သို့၊
ထိုသူ့ကို ချမ်းသာသည် အစဉ်လိုက်လေ၏။

၃ နွဲ့ ရဟန်းတို့ - ငါဘုရား၌လည်းကောင်း၊ တရားတော်မြတ်၌
လည်းကောင်း၊ သံဃာ၌လည်းကောင်း ကြည်ညိုသူတို့
သည်၊ အမြတ်ဆုံး၌ ကြည်ညိုကြသည် မည်ကုန်၏။
အမြတ်ဆုံး၌ ကြည်ညိုသူတို့အား၊ အမြတ်ဆုံး အကျိုးသည်
ဖြစ်၏၊ ရ၏-ဟု မိန့်တော်မူ၏။

နေ့စဉ် ချမ်းသာရာ ရှာဖွေ
ကျင့်နည်း။

၄ နှစ် ရဟန်းတို့ - ကိုယ်နှုတ်စိတ်ဖြင့်၊ ကောင်းသောစရိုက်၊
နံနက်ခင်းပြုသူသည်၊ ကောင်းသော နံနက်ခင်းရှိသူပင်
ဖြစ်၏။

နေ့လည်ခင်းပြုသူသည် ကောင်းသောနေ့လည်ခင်းရှိသူ
ပင် ဖြစ်၏။

ညနေခင်း ပြုသူသည်၊ ကောင်းသောညနေချမ်းရှိသူပင်
ဖြစ်၏။

နေ့စဉ် စရိုက်ကောင်းလျှင်၊ နေ့စဉ် ကံကောင်း၏။

နေ့စဉ်=ကံ=အကြောင်းတရား ကောင်းလျှင်၊

နေ့စဉ် = အကျိုး = ချမ်းသာရ၏၊ တိုးပွား၏။

သုစရိုက်ပြု = ကံ = ကောင်းမည်။

ဒုစရိုက်ကိုပြု = ကံ = ဆိုးမည်။

သုစရိုက် (၁၀) ပါး အလှူပေး၊ ပြု-ပြော-ကြံမှန်၊ ဘာဝနာ
ပွား၊ ကြီးသူရိသေ၊ ဝေယျာဝစ္စပြု၊ အမျှဝေ၊ သာဓုခေါ်၊ တရားနာ၊
တရားဟော၊ ဖြောင့်စွာယူလေ။

ဒုစရိုက် (၁၀) ပါး သူ့အသက်သတ်၊ သူ့ဥစ္စာခိုး၊ သူ့သား
မယားကျူးလွန်၊ လိမ်လည်လည့်ဖျား၊ ချောပစ်ကုန်းတိုက်၊ ကြမ်း
ကြုတ်စွာဆို၊ အကျိုးမဲ့ ပြိန်ဖျင်းစွာဆို၊ သူတစ်ပါးပျက်အောင်ကြံ၊
စောင်းမြောင်း၊ မှားစွာယူ၊ ရှောင်လေဝေးဝေး -

၁ နှစ် မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန၊
ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ၊
တတော နံ ဒုက္ခမန္တေတိ၊
စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒံ။ (ဓမ္မပဒ -ပဒ-၁)

၂ နှစ် မနသာ စေ ပသန္တေန၊
ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။

၁၈၆ _____ မဟာသတိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

တတော နံ သုခ မန္တေတိ၊
ဆာယာဝ အနုပါယိနိ။ (၄င်း-၂)

၃။ ယေ ဘိက္ခဝေ ဗုဒ္ဓေ ပသန္နာ ။ပ။
အဂ္ဂေ ခေါ ပန ပသန္နာနံ အဂ္ဂေါ ဝိပါကော ဟောတိ။
(အံ-၁-၃၄၃)

၄။ ယေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗဏှာသမယံ ။ပ။
ကာယေန ဝါစာယ မနသာ သုစရိတံ စရန္တိ၊
သုပုဗ္ဗဏှော ဘိက္ခဝေ တေသံ သတ္တာနံ။ (အံ-၂၉၈/၉)

အောင်မြင်လိုလျှင် မေတ္တာဓာတ်
မပြတ်နှိုးပေးရမည်။

သိကြားမင်း စစ်ရှုံး၊ အပြေး လက်ပံတော၊ ဂဠုပြည်
အရောက် ရထားဖြင့် တိုက်မိ၍ ဂဠုငှက်ကလေးများ သေကြေကြ
ရာ -

၁။ အချင်း-မာတလီ၊ ငါ့ အသက်စွန့်ပါအံ့၊
သေလျှင် ငါသေပါစေ၊ ဂဠုငှက်ကလေးတွေ၊
မသေပါစေနဲ့၊ ရထား နောက်ပြန်လှည့် ဟု -
စစ်မိန့်ပေးက အမြန်ဆုံး တဟုန်ထိုးပြန်လှည့်သော်၊ သိကြား
မင်း စစ်ကူရလို့၊ ပြန်တိုက်သည်အထင်နဲ့၊ တဟုန်ထိုး လိုက်လာကြ
တဲ့ အသူရာစစ်တပ်ကြီး ဖရိုဖရဲပြိုကွဲ၊ ပြေး၍ စစ်အောင်နိုင်ခြင်း
သည်၊ ဂဠုငှက်ငယ်တွေ၊ မသေပါစေနဲ့၊ သိကြားမင်း သန္တာန် ဖြစ်တဲ့
မေတ္တာဓာတ်၏ အစွမ်းသတ္တိကြောင့်၊ အောင်နိုင်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

မဟာသထိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၁၈၇

ဝိသာခမထေရ် စိတ္တလတောင်၌ မေတ္တာဓာတ်ဖြင့် သီတင်းသုံးနေသော်၊ ရှေးအခါက ကြီးနိုင် ငယ်ညှင်းဆဲ၊ သားရဲ တိရစ္ဆာန်တို့၊ တောအုပ်အလုံး၊ ခိုက်ရန်ဖြစ်နေကြရာ၊ မထေရ်မြတ် မေတ္တာဓာတ်ကြောင့် ခိုက်ရန် ငြိမ်းအေးကြလေပြီ။

၂။ ဒီဃာဝုလည်း မိမိ၏ မိဘသတ်တဲ့ ဗြဟ္မာဒတ်မင်း၊ လူသူကင်းမဲ့၊ တောနက်အတွင်း၊ မိမိပေါင် ခေါင်းအုံးအိပ်မောကျနေခိုက်၊ အပိုင်သတ်မည်ကြံ၍၊ သန်လျက်ကို အအိပ်မှချွတ်ရာ၊ ချစ်သား ဒီဃာဝု-အတိုလည်း မကြည့်နဲ့၊ အရှည်လည်း မကြည့်နဲ့၊ ရန်တုံ့မှုသဖြင့် ရန်တို့မငြိမ်းကုန်၊ ရန်တုံ့မမှုသဖြင့်၊ ရန်တို့ငြိမ်း၏။ ဒုတိယအကြိမ်၊ တတိယအကြိမ်၊ သတ်မည်ပြုစဉ်၊ မင်းကြီး ကြောက်လှန့်တုံ့ရိစ္ဆာနိုး၍၊ အသက်ချမ်းသာပေးပါ တောင်းလျှင်၊ မင်းကြီးကသာလျှင်၊ ကျွန်တော်မျိုးအသက် ချမ်းသာပေးရမှာ ဆိုပြီး၊ အချင်းချင်း မသတ်၊ မနှောင်မဖွဲ့စတမ်း တစ်ဦးအသက်၊ တစ်ဦးပေး သစ္စာဆို၊ တစ်ဦးလက်တစ်ဦးဆွဲ၊ မေတ္တာပေါင်းကူး ငြိမ်းအေးဘူးကြပေပြီ။

ဒေါသ၏ အစွမ်းမသိ၍သာ၊ သိလျှင် ဖြစ်ဝံ့စရာ၊ အဘယ်မှာ ရှိပါအံ့နည်း
အဒေါသ - မေတ္တာဓာတ်သား၊ အံ့မခန်း၊ မပြတ်နှိုးပေးလေ -

ရဟန်းတို့ - မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းဖြင့်၊ နေလေ့ရှိသူကို၊ ပြစ်မှားမိချေကာ၊ သံလျှက်သွားကို၊ လက်ဖြင့်ဆုပ်နယ်သော သူနှင့်တူ၏။
(သံ-၁-၄၅၅/ပဒ-၂၇၇)

၁၈၈ _____ မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်

၁။ ကာမံ စောမ အသုရေသုပါနံ၊ (သံ-၁-၂၂၆/ပဒ-၂၅၂)

၂။ မြဟ္မဒတ္တောစ ကာသိရာဇာ ဒီဃာဂုဏကုမာရော။
အညမည် ဇီဝိတမဒံသု ပါဏိဉ္စ အဂ္ဂဟေသံ၊
သပထဉ္စ အကံသု အဒ္ဓါဘာယစ။

(ဝိနည်းမဟာဝါ - ပါ-၄၉၀)

၁။ ရဟန်းတို့-အာဟာရအတိပြည့်သော ရာဝင်အိုးတစ်ရာ။
နံနက်၊ နေ့လယ်၊ ညနေ၊ တစ်နေ့လျှင် (သုံးကြိမ်) (သုံးရာ)၊
လှူခြင်းသည်၊ နွားနို့တစ်ညှစ်၊ နံ့သာတစ်ရှူခန့်မျှ၊ မေတ္တာ
ကို မမှီ၊ ထိုမျှ-မေတ္တာကား ပို၍ အကျိုးကြီးမား၏။

၂။ မြတ်စွာဘုရား အာရုံပြုအိပ်သော အနာထပိဏ်သူဌေး၏
ဘုရားအာရုံပီတိ အစွမ်းကြောင့်၊ ကိုယ်မှအလင်းရောင်
ထွက်၍၊ (သုံးကြိမ် သုံးခါ) နိုး၏။ ဘုရားထံအသွား မြို့ပြင်
သူဿာန်အရောက်၊ သူသေ သူကောင်စိမ်း၊ ခလုတ်တိုက်မိ၊
ကြောက်စိတ်ပေါ်၊ အလင်းပျောက်၊ အမှောင်ရောက်၊
နောက်ပြန်အဆုတ် -

သူဌေး နောက်မဆုတ်နဲ့၊ ရှေ့သို့သာတက်ပါ။
ရတနာအတိ ဆင်း၊ မြင်း၊ ရထား၊ ယာဉ် နှင့် ပျိုကညာ၊
လေးသိန်းတန်ဖိုးသည်၊ သူဌေး၏ခြေတစ်လှမ်း (တစ်ဆယ့်
ခြောက်စိတ်-စိတ်) တစ်စိတ်စာမျှပင် မမှီပါဟု နတ်က
မီးရောင်ပြ ပြော၏။

၃။ ထို့ထက် လျှပ်တစ်ခါလက် မျက်တောင်တစ်ခပ်၊ လက်
ဖြစ်တစ်တွက်ခန့်မျှ၊ မမြဲသောသဘောကို၊ ဝိပဿနာရှုကာ
အမြတ်ဆုံး-အသာဆုံးဟု မိန့်တော်မူ၏။

သူတော်သူမြတ်သည်- အရွယ်တို့၌၊ ဉာဏ်မြင်စိုက်၍၊ နက်နက်

မကာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် _____ ၁၈၉

နဲ့နဲ့၊ ဓာတ်သဘောကို၊ လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ၊ အကြံကောင်းဝင်၊ ဆင်ခြင်အောက်မေ့ရာ၏။

| အလကားမနေ နဲ့ အလကားနေရင် - အလကားပဲ။ |
 | မေတ္တာပို့ ဘုရားအာရုံပြု - တရားနှလုံးသွင်းနေ။ |

၄ ~~၄~~ ကောင်းမြတ်သော အကျင့်ရှိသူတို့အား၊ ကောင်းသော ဇာတာ၊ စန်း၊ လတ်၊ ဂြိုဟ်စီးဂြိုဟ်နင်းနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ ကောင်းသော ကျက်သရေမဂ်လာနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ ကောင်းသော မိုးသောက်၊ ကောင်းသောအိပ်ရာမှ နိုးခြင်းနှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ ကောင်းသောခဏ၊ ကောင်းသောလျှ၊ ကောင်းသော မုဟုတ်၊ ကောင်းသောနေ့တို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံ၏။ လူလို၏၊ နတ်လို၏၊ ဂြိုဟ်မ၏။ လာဘ်သပ်ပကာရွှင်၏။ စီးပွား ဥစ္စာတိုးပွား၏။ ချမ်းသာသုခပြည့်၏။

အဆွေအမျိုးတို့နှင့်တကွ၊ ကြီးပွားချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်သည်ဟု မိန့်၏။

၅ ~~၅~~ သတ္တဝါတို့ ချမ်းသာဖို့ရန်၊ လောကကြီး၌ ပွင့်တော်မူပါပေသော မြတ်စွာဘုရား၊ သတ္တဝါတို့ ချမ်းသာဖို့ရန်၊ ခေတ်ကောင်းကြီးကို၊ ဖြစ်စေတော်မူပါပေသော မြတ်စွာဘုရား။

ယထာကာရီ၊ တထာဝါဒီ၊
 ယထာသဒ္ဓေယျ၊ တထာလိခေယျ။

(အံ/၁/၃၃၂)

၁၉၀ _____ မတုသတိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ထျင်ဖွယ်

၁ ဩက္ခာသတံ ဒါနံ ဒေသျှ ။ပ။
ဂန္ဓုဟန ဂန္ဓောဟနမတ္ထမ္ပိ မေတ္တာစိတ္တံဘာဝေယျ၊
ဣဒံ တတော မဟပ္ပလတရန္တိ။ (သံ-၁-၄၅၅)

၂ အဘိက္ကမန တေ သေယျော၊
နော ပဋိက္ကမနံ။ (သံ-၁-၂၁၃)

၃ ဣဒံ၊ တတော၊ မဟပ္ပလတရန္တိ။ (အံ-၃-၁၉၇)

၄ သုနက္ခတ္တံ၊ သုမင်္ဂလံ၊ သဟသဗ္ဗေဟိ၊ ဉာတိတိ။
(အံ-၁-၂၉၉)

၅ အရဟံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဥပ္ပန္နော၊ သုခါယဒေဝမနုဿသနံ။
(အံ-၁-၂၁/၂)

အမြတ်ဆုံးအလှူ

ပ-သုံးလုံး ဝိဿနာပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်
ပဓာနနာယက ဆရာတော် - ဘဒ္ဒန္တ ဇောတိက
သာသနဝေဓ္မာစရိယ၊ မဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ၊ အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ
ဝိဿနာပညာတက္ကသိုလ်အဖွဲ့ဝင်၊ (ကျမ်းပြု)
ဝိဿနာပညာတက္ကသိုလ်
၁၃၅၄ ခုနှစ်၊ ဝါခေါင်လဆန်း (၃) ရက် စနေနေ့၊
(၁၉၉၂) ခုနှစ်တွင် ရေးသားပြုစုခဲ့သည်။

ပေးလှူခြင်းသည်-ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပွင့်-မပွင့်ပွင့်၊ ပေးလှူလျှင်
ရသည်၊ ပေးလှူတိုင်း အမြတ်ဆုံးမဖြစ်၊ ဝိပဿနာနည်း
ပညာဖြင့်၊ ပေးလှူမှ အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏။ ထိုနည်းပညာကို၊
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ပွင့်သော်-တိုးမြှင့်သိရှိရသည်။

၁၉၆ ပေးလှူချင်ဖွယ် -

လူ့ဘောင်ဌာန၊ ဤလောက၌၊ စိတ်ကကြည်စွာ၊ စေတနာနှင့်

ပ-သုံးလုံး ဝိဿနာ ပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်

သဒ္ဓါဝမ်းတွင်း၊ ပေးကမ်းခြင်းကား၊ ရခြင်းထက်သာ ဝမ်း
မြောက်ရာ၏။

တစ်ရာကွမ်းဆေး၊ ရေအေးတစ်ခွက်၊ ဆီတစ်စက်နှင့်၊ လက်
ဘက်တစ်ရိုး၊ ကြံတစ်ချိုးမျှ၊ မြတ်နိုးကြည်ဖြူ ဒါနဟူသည်၊
နိဗ္ဗာန်အေးဓာတ်တိုင်စေသော်...။ (မဃဒေဝ-၅၀၇)
ရဟန်းတို့-အလှူ၏အကျိုးကို၊ ငါဘုရား-အစွမ်းကုန်သိသကဲ့
သို့၊ သတ္တဝါတို့၊ သိကြမည်ဆိုလျှင်၊ တစ်လုတ်စာ စားရက၊
စားမည့်သူရှိက၊ မသုံးဘဲ၊ မစားဘဲ၊ ခွဲဝေ၍ ပေးလှူကြမည်
သာ ဖြစ်၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (ဣတိဝုတ်ပါဠိတော်-ဒါန
သုတ် - ၂၀၇)

၂၆ မလှူသူကို၊ လှူသူက လွှမ်းမိုးခြင်း -

“ရဟန်းတို့- လှူသူသည်၊ မလှူသူကို၊ အသက်ရှည်ခြင်း၊
အဆင်းလှခြင်း၊ ချမ်းသာကြီးခြင်း၊ အခြံအရံများခြင်း၊ အစိုး
ရခြင်းဖြင့်၊ လွှမ်းမိုးသာလွန်၏” ဟု မိန့်၏။ ထို့ပြင် ပေးလှူခဲ့သော
ရဟန်းအား အရှင်ဘုရား တပည့်တော်များ၏ လှူဒါန်းအပ်သော၊
ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး ကိုသာ မှီဝဲသုံးဆောင်တော်မူပါဟု
တောင်းပန်အပ်သည်ကိုသာ မှီဝဲသုံးဆောင်ရသည်က များ၏။
မတောင်းပန်ဘဲ မှီဝဲ သုံးဆောင်ရသည်ကား၊ အနည်းငယ်မျှ ဖြစ်၏။
သီတင်းသုံးဘော် အချင်းချင်းလည်း မြတ်နိုးနှစ်သက်ဖွယ် အမှု
ရာဖြင့်၊ ဆက်ဆံကြသည်ကများ၏။ မနှစ်သက်ဖွယ်ကား အနည်း
ငယ်မျှ ဖြစ်၏။ မပေးလှူသော ရဟန်းအား၊ ထိုသို့မဖြစ်ဟု
မိန့်တော်မူ၏။ (အံ-ပဉ္စက-၂၈)

၃၆ အကြောင်းပြသာဓက -

အခါတစ်ပါး ကောသလမင်းကြီး၏ သမီး သုမန ဤသို့
လျှောက်၏။ မြတ်စွာဘုရား- ယနေ့ ဖွားသစ်စ တပည့်
တော်၏ မောင်လေးနှင့် အထိန်းတော်၏ သားလေး အပြန်

၁၉၂ _____ မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

အလှန်ပြောကြသည်စကား၊ အဓိပ္ပာယ်သိလိုလှပါသည်ဘုရား။

ချစ်သမီး-သုမန အဆွေ လှူပါ။ လှူပါဆိုတုံးက မလှူခဲ့ဘူး၊ ယခုသင့်မှာ သစ်သားပုခက်၊ စောင်ဖျင်ကြမ်းကြီးလွမ်း၊ ငါ့မှာ ကား မြပုခက်၊ ရွှေချည် ငွေချည်တွေလွမ်းလို့၊ သင့်မောင်လေးက ပြောတော့၊ အထိန်းတော်သားက -သင့် မြပုခက်၊ ရွှေချည် ငွေချည်တွေလဲ၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါးပဲ၊ ငါ့သစ်သားပုခက်၊ စောင်ဖျင်ကြမ်းကြီးလဲ၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါးပဲတဲ့။

ထိုသူ (၂) ဦး လွန်ပြီးဘဝ၊ ရဟန်းအဖြစ်ဖြင့် တစ်ဦးက ရရသမျှ၊ ပစ္စည်းဝတ္ထုကို ပေးလှူသည်။ တစ်ဦးက လှူစရာမလို၊ တရားကျင့်က - ပြီးတာပဲဟု အယူရှိ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် အလှူပေးဖို့ ယခုပင် အချိန်တန်ပြီ။ (၎င်း-အဋ္ဌကထာ)

၄ လှူလျှင် အကျိုးရှိ -

ရဟန်းတို့-တန်စီးအိုင်၊ တန်စီးမြောင်းရှိ၊ သတ္တဝါတို့၊ အိုးခွက် ဆေးရေတို့ဖြင့် မျှတကြပါစေ။ ဤမျှဖြင့်လည်း၊ ကောင်းမှု အလှူကုသိုလ် ဖြစ်၏၊ အကျိုးရှိ၏။ (ပဂေဝ ကောပနဝါဒေါ၊ မနုဿဘူတေ) လူမှုရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ ဘာသာရေး၊ သာသနာရေး ထို့ထက် ဝိပဿနာပွားများသူ စသည် လူမှု အဘယ်ဆိုဖွယ် ရာ ရှိချေအံ့နည်း။ လူမိုက်သည် သာသနာတော်အပ၌ လှူ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။ (အံ-တိက-၁၆၃။)

၅ လယ်ယာမြေကောင်း -

လူမင်းသည်လည်းကောင်း၊ နတ်မင်းသည်လည်းကောင်း၊ တန်ခိုးပါဝါ၊ အာဏာရှိသူ၊ မည်သူမှ (အနုတ္တရံ ပုညခေတ္တံ) ဘွဲ့တံဆိပ်ဂုဏ်ထူးကို မရနိုင်၊ သံဃာတော်များသာ ရ၏။

မဟာသင်္ဂဟဗျူဟာ အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၁၉၃

အတုမရှိ။ အနုတ္တရံ ပုညခေတ္တံ - ကုသိုလ်မျိုးစေ့ စိုက်ပျိုးရာ၌ လယ်ယာမြေကောင်း၊ မိမိမျိုးစေ့၊ ကျပ်တည်းကုန်းမြေ စိုက်လျှင် မပေါက်၊ ပေါက်လျှင် မဖြစ်။ ဖြစ်လျှင် မပွင့်-မသီး။ ပွင့်သီးလျှင် ဩဇာ ရသာမရှိ။ လယ်ယာမြေကောင်း၊ သံဃာ၌ စိုက်ပျိုးလှူဒါန်းကြ မှ၊ အကျိုးများပေမည်။ အကျိုးရှိခြင်းနှင့် အကျိုးများခြင်း ဝိသေသ ကို၊ စေ့စေ့ငုငုရှု (သံဃာ့ဂုဏ်တော်)

၆၆ အတ္တနည်း -

လှူရာမှာ လှူသူရှိ၏။ အလှူခံသူ ရှိ၏။ လှူဖွယ် ရှိ၏။ လှူလျှင် အကျိုးရှိ၏။ အလှူခံသူ ဂုဏ်ထူးကြီးလေ၊ လှူသူ -ဗလ ဝစေတနာ ဖြစ်လေ၊ နှလုံးပိုက်လှူရာ ခံစားဖွယ်၊ စံစားဖွယ်၊ ချမ်းသာအကျိုး ရှိစွ။ လောကီရေးတွင် အတ္တနည်းဖြင့် သွားရ၏။ ဗြဟ္မာ့ ပြည်အထိ ရောက်၏။ ထိုကုသိုလ်ကံ ကုန်လျှင် ထိုစည်းစိမ်ချမ်းသာ လျော့ကျ၏။ မခိုင်မြဲ၊ မတိုးပွား။ ခိုင်မြဲတိုးပွားအောင် အာမခံ မရှိ။ ဒုက္ခခပ်သိမ်းမငြိမ်း၊ ပညာရှိ၊ သူတော်သူမြတ်တို့၊ အားရ နှစ်သိမ့်ကျေနပ်ဖွယ် မရှိကြချေ။ (ဝိဘင်း-၄၄၀။)

၇၆ အနတ္တနည်း-

လှူရာမှာ ရတဲ့စည်းစိမ်ချမ်းသာ မလျော့ မကျ။ ခိုင်မြဲ တိုးပွား အာမခံရတဲ့ အားရနှစ်သိမ့်ကျေနပ်ဖွယ်။ ဝိပဿနာနည်း ပညာက လှူသူ အလှူခံသူ၊ လှူဖွယ် သူ ငါမဟုတ်၊ သူပိုင် ငါပိုင် မဟုတ်။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ သာပဲဟု နှလုံးပိုက် လှူရသည်။ ရှင်းဦးအံ့ -

လှူသူ-သူ ငါ မဟုတ်ဟူသည်။ မီးပမာ မီးလျှံရှိမှ မီးရောင်ရှိသည်။
 မီးလျှံမရှိက မီးရောင်မရှိ။ မီးလျှံသည် မီးရောင်မဟုတ်။ မီးရောင်
 သည် မီးလျှံမဟုတ်။ မီးလျှံတစ်ခြား၊ မီးရောင်တစ်ခြား။ မီးလျှံ
 ဖြစ်သော်မှသာ မီးအရောင်ပေါ်ထွက်သကဲ့သို့၊ သဒ္ဓါ စေတနာ
 ဖြစ်မှသာ လှူသူရှိသည်။ သဒ္ဓါစေတနာ မဖြစ်လျှင် လှူသူမရှိနိုင်။
 သဒ္ဓါစေတနာသည် လှူသူမဟုတ်၊ လှူသူသည် သဒ္ဓါစေတနာ
 မဟုတ်။ လှူသူက ပုံပန်းအထည်ကိုရှိ၍-ပညတ်။ သဒ္ဓါစေတနာက
 ပုံပန်းမရှိ -ပရမတ်။ ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်တို့၊ ဖြစ်ပေါ်၍သာ၊
 လှူသူ-သူ့ငါ ပုံပန်းအထည်ကို၊ အရိပ်နိမိတ် ပေါ်ထွက်ရပေသည်။
 ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်သည် သူ့ငါ မဟုတ်။ လှူသူမဟုတ်
 အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တသာ ဟုတ်၏ဟု ဖန်ဖန်စေ့ငုံ၊ ဉာဏ်မျက်စိရှု
 (ခု-၉-၁၃၁။ မ-၂-၃၆၉။)

၈ အလှူခံသူသည် သူ ငါ မဟုတ်ဟူသည် -

နာမ်ရုပ်ဖြစ်မှ သူ ငါ ရှိ၏။ နာမ်ရုပ်မဖြစ်က သူ ငါ မရှိ
 နိုင်။ နာမ်ရုပ်သည် သူ ငါ မဟုတ်၊ သူ ငါသည် နာမ်ရုပ်မဟုတ်။
 နာမ်ရုပ်တစ်ခြား၊ သူ ငါ တစ်ခြား၊ သူ ငါကား၊ ပုံပန်းဒြပ်ရှိ၍
 ပညတ်။ နာမ်ရုပ်က၊ ပုံပန်းအထည်ကိုဒြပ်မရှိ ပရမတ်။ ပုံပန်း
 အထည်ကို ဒြပ်မရှိကြတဲ့၊ ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ်တို့၊ ဖြစ်ပျက်
 ၍ နေခြင်းကြောင့်သာ သူ ငါ၊ ပုံပန်းအထည်ကိုယ်ဒြပ် အရိပ်နိ
 မိတ်၊ ဖြစ်ပေါ်၍ နေကြရပေသည်။ နာမ်ရုပ်ဓာတ်သား ပရမတ်
 အစစ်သည် သူမဟုတ်၊ ငါမဟုတ်၊ အလှူခံသူမဟုတ်၊ အနိစ္စသာ
 ဟုတ်၏။ ဒုက္ခသာ ဟုတ်၏။ အနတ္တသာ ဟုတ်၏ဟု စိမ့်စိမ့်ထင်
 အောင်ရှု။ (သဂါထာ သံ-၁-၁၃၇/သင်္ဂဟပစ္စည်းပိုင်း။)

၉ ❶ လှူဖွယ်ဝတ္ထု သူ ငါ မပိုင်ဟူသည် -

လှူဖွယ်ထဲက ငှက်ပျောသီးကို စားကြည့်လျှင်၊ ရသာချိုမည်။ ရသာကား - ပုံပန်းခြင်မရှိ ပရမတ်။ ငှက်ပျောသီးက ပုံပန်းခြင်ရှိ၍ ပညတ်။ မာပျော၊ ဖွဲ့စည်း၊ ပူအေး၊ ထောက်ကန်၊ အဆင်း၊ အနံ့၊ အရသာ၊ သြဇာ (၈) ခု သဘာဝသည် ခွဲလို့ စိတ်လို့၊ ခွာလို့ မရ။ တသားတည်း အချိုအရသာသည်၊ ငှက်ပျောသီး မဟုတ်။ ငှက်ပျောသီးသည် ရသာအချိုဓာတ် မဟုတ်။ တစ်ခြားစီ ပုံပန်းအထည်ကိုယ်ခြင်လည်း မရှိကြတဲ့၊ ခွဲလို့ စိတ်လို့၊ ခွာလို့လည်း မရကြတဲ့။ သဘာဝ (၈) မျိုးရှိမှသာလျှင်၊ ငှက်ပျော၊ အုန်း၊ လှူဖွယ်၊ ပုံပန်း၊ ခြင် နိမိတ်တို့ ထွက်ပေါ်ပေနိုင်သည်။ ပုံပန်းခြင်ရှိတဲ့ ငှက်ပျော အုန်း လှူဖွယ်ပညတ်ကို ဖောက်ထွင်း၍ ပုံပန်းခြင်လည်း မရှိ၊ ခွဲလို့ စိတ်လို့၊ ခွာလို့လည်းမရဘဲ၊ သဘာဝ (၈) မျိုးကို ဉာဏ်အမြင် စူးယုလျက်-ပရမတ်၊ သဘော ရုပ်ဓာတ် (၈) မျိုးသည် ငှက်ပျော အုန်းလည်း မဟုတ်။ လှူဖွယ်လည်း မဟုတ်။ သူပိုင် ငါပိုင်လည်း မဟုတ်။ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တသာ ဟုတ်၏၊ မှန်၏ဟု နှလုံးသွင်းလျက်၊ ရှုဆင်ခြင်ရသည်။

(သံ-၁-၁၃၇/သဂြိုဟ် ပစ္စည်းပိုင်း။)

၁၀ ❷ ပညတ်-ပရမတ် ကွဲအောင်ရှု -

လှူသူ၊ အလှူခံ၊ လှူဖွယ်သည် သမုတ်ရှိ၍ သမုတ်ိသစ္စာ၊ သဒ္ဓါစေတနာ နာမ် ရုပ်သည် အဟုတ်ရှိ၍၊ ပရမတ္ထသစ္စာ၊ သမုတ်ိသစ္စာ သည် သမုတ်ရှိပေမယ့်၊ အဟုတ်ထင်ရှားမရှိ၍ အဝိဇ္ဇမာန ပညတ်၊ ပရမတ္ထသစ္စာ သည်၊ အဟုတ်ထင်ရှားရှိတဲ့ သဘာဝကို၊ သဒ္ဓါပဲ၊ စေတနာပဲ၊ နာမ်ပဲ ဟု စသည့် အမည်နာမ မှည့်ခေါ်

၁၉၆ _____ မောသထိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

သုံးစွဲခြင်းသည် နာမပညတ်၊ အမည်နာမ တစ်ခြား၊ သဘာဝ တစ်ခြား၊ အထည်ကိုယ်ခြပ် ပုံပန်းသဏ္ဍာန်လည်း မရှိ၊ အမည်နာမ လေးမျှလည်း မပါ မရှိကြတဲ့၊ ထင်ရှားဖြစ်ပျက်နေတဲ့ သဘာဝ သက်သက်သာ ပရမတ်အစစ်။

(ပရိဝါ-၁၅၇/ပဒ-၂၅၇/နိ-၂၄၁။)

၁၁ ❶ ဝိပဿနာဉာဏ် ရှုကွင်း ရှုကွက် -

ဝိပဿနာနည်းပညာဖြင့် ဤသို့ ဖန်ဖန်ရှု၊ လှူသူ လှူဖွယ်၊ အလှူခံ၊ ပုံပန်းအထည်ကိုယ် အရိပ်နိမိတ်ကိုလည်း၊ ဖောက်ထွင်း၊ နာမပညတ်ကိုလည်း ဖောက်ထွင်း၊ ဉာဏ်အမြင် စူးရှလျက်၊ ပရမတ် သဘာဝသက်သက်၊ ရှုကွင်း ရှုကွက် အမှန်သည် လှူသူမဟုတ်။ အလှူခံသူ မဟုတ်။ လှူဖွယ်ဝတ္ထု မဟုတ်၊ ဖြစ်ပျက်သဘောသာ ဟုတ်၏။ (ခယ+ဝယ) နိရောဓ = ကုန်ခမ်းခြင်း သဘောသာ ဟုတ်၏။ ပျက်စီးခြင်း သဘောသာ ဟုတ်၏။ ချုပ်ငြိမ်းခြင်း သဘောသာ ဟုတ်၏ဟု ဝိပဿနာအာရုံ ဘူမိ တိကျစွာ - ဆင်ခြင်ရသည်။

(သံ-၁-၂၂/နိ-၁၁၉။)

၁၂ ❷ အဝိဇ္ဇာ တဏှာဖြတ်လှူ -

ဝိပဿနာ အာရုံ ဘူမိ တိကျစွာ၊ မရှု မမြင်တာက အဝိဇ္ဇာ၊ မရှု မမြင်၍ စွဲလမ်း တပ်မက် သိမ်းပိုက်တာက တဏှာ၊ ရေသောက် မြစ် သန်လျှင်၊ ပင်စည်ခက်မ ငါးဖြာ၊ သီးပွင့် စည်ပင်သကဲ့သို့။ အဝိဇ္ဇာ တဏှာမူလအကြောင်းခံလျှင်၊ နာမ်ရုပ်ခန္ဓာ ဆင်းရဲ စည်ပင်ပွားများမြဲ။ ယခုမူ ပရမတ်သဘာဝတိကျစွာ ရှုမြင်ခြင်းသည် ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်ပေါ်လျှင် အဝိဇ္ဇာ ချုပ်၏။ အဝိဇ္ဇာ နှင့် ဝိဇ္ဇာ

မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ် ————— ၁၉၇

တစ်ပြိုင်နက် မဖြစ်ကောင်း၊ အဝိဇ္ဇာအကြောင်း ချုပ်လျှင် တဏှာ အကျိုးလည်း ချုပ်၏။ ရေသောက်မြစ် ပြတ်က ပင်စည်ခက်မ ချုပ်ငြိမ်း ရသကဲ့သို့၊ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ မူလအကြောင်းရင်း ချုပ်ငြိမ်း သော ကြောင့်၊ အကျိုးဝဋ် ဒုက္ခသစ္စာ အစဉ် ဆင်းရဲတရားတို့လည်း အမှန်ပင် ချုပ်ငြိမ်းရပေသည်။ (အံ-တိက-၁၉၆။)

ဤသို့ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ ပြတ်အောင် လှူလျှင်ရရှိသော၊ အကျိုး စည်းစိမ်ချမ်းသာလည်း မလျော့ မကျ။ ခိုင်မြဲတိုးပွား၍ ဝိသာခါ အနာထပိဏ်တို့လို ဘုံစဉ်စံ၊ အပါယ် တံခါးတိကျစွာ ပိတ် တဲ့ အမြတ်ဆုံးအလှူ ဖြစ်ပေသည်။

ပရမတ္ထသဘာဝ၊ အနတ္တဓမ္မပေါက်အောင်၊ ဟောပြော ရေးသား ညွှန်ပြ (ဓမ္မဒါန) တရားကို လှူခြင်းသည်၊ အမြတ်ဆုံး နိဗ္ဗာန်လှူရာ မည်၍၊ အမြတ်ဆုံး အလှူ ပို၍-ပို၍ ဖြစ်ပေသတည်း။

(သံ-၁-၂၉/ဓမ္မပဒ-တဏှာဝဂ်။)

**ဝိပဿနာ ပညာမြတ်ပူဇာ၊
နုမော တေ ဗုဒ္ဓဝိရတ္ထု။**

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား-ဝိပဿနာ ပညာ အကျင့်မြတ်ဖြင့် ပူဇော်ခြင်းသည် အမြတ်ဆုံး။ (ဒီ-၃-၁၁၄။ အပိုဒ် -၁၉၉။)

ဝိပဿနာ ပညာအဓိက အချက်ကြီး (၃) ချက်

- ၁။ အတ္တ နဲ့ အနတ္တ ကွဲရမည်။
- ၂။ လက္ခဏာရေး (၃) ပါးဖြင့် ရှုဆင်ခြင်ရမည်။
- ၃။ နိဗ္ဗာန်သို့ စိတ်စေလွှတ် ပေးရမည်။
ယင်းသို့ (၃) ချက် မပြည့်လျှင်။ အပါယ်တံခါး မပိတ်။
သောတာပန် မဖြစ်။ နတ်ပဲ ဖြစ်မည်။

ပ စပေအံ့ -

ရှင်တော်မြတ်ဘုရားတို့-မပွင့်မှီက ပင်လျှင်. . ကာမဂုဏ်၏ အရသာကို ပယ်သတ်၍၊ ကမ္မာကိုဆက်၍ အသက်ရှည်နိုင်သော၊ ဗြဟ္မာကြီးတို့ ဖြစ်နိုင်သော၊ လောကီကျင့်စဉ် ရှိနှင့်နေပေ၏။

ရှင်တော်မြတ်ဘုရားတို့ - ပွင့်တော်မူသော် . . .

ကာမဂုဏ်အရသာသည်၊ ဖြစ်လွယ်-ပျက်လွယ်၊ စက်ဆုတ် ရွံရှာဖွယ်အတိ မည်၏။ ကာမဂုဏ် အရသာ ပယ်ဖြတ်၍၊ ငါတို့ ဗြဟ္မာ့ထံ လာနေလင့်ဟု ဗြဟ္မာကြီးတို့ ဆိုကြပေသည်။

ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် . . .

ကာမဂုဏ် အရသာ ပယ်ဖြတ်ခါမျှသည်၊ စိမ်းစိုသစ်ပင်၊ ကိုင်းခက်လက်ကို၊ တဖန်ထိုထက်၊ စည်ပင်အောင်၊ ခုတ်ချိုင်သကဲ့သို့ ရှိကြ၏။ အမြစ်အရင်းမပြတ်။

ကျောက်စရစ်မှန်က၊ ဆန်ကျိုးမျှလည်း၊ ရေမှာကျက၊ မုချ စင်စစ်၊ အောက်သို့ စုံစုံနစ်၏သို့။ ထို့အတူ မိစ္ဆာအယူမှန်က၊ အတ္တ + သက္ကာယဒိဋ္ဌိမျှလည်း၊ ငါကို ငါကောင်၊ စွဲယောင် စွဲမှား၊ စွဲလမ်း သေမှု၊ မချွတ်ပါယ်ရွာ လားရောက်ရာ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ဝိပဿနာပညာ ခြိတ်ဥပေ ဒုလ္လဘ

လေးသင်္ချေ နဲ့ ကမ္ဘာပေါင်း (တစ်သိန်း) အတွင်း၊ (တစ် ဆယ့်နှစ်ကမ္ဘာ) မှာသာ၊ ဘုရားရှင်ပေါင်း (၂၈) ဆူ ပွင့်တော်မူ ၏။ ကျန်လေးသင်္ချေ နှင့် ကမ္ဘာပေါင်း (၉၉၉၈၈) ကမ္ဘာမှာ ဘုရားရှင်တို့ မပွင့်ကြ။ ဝိပဿနာ ဘာဝနာပညာရပ် မရှိ။ လောကီ အတ္တ လုပ်ရပ် ရှိကြ၏၊ အနတ္တ လုပ်ရပ် မရှိ။ လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာပေါင်းတစ်သိန်း အတွင်း (၂၈) ဆူမျှ ပွင့်၍၊ ဝိပဿနာ ပညာ အနတ္တတရား (၂၈) ကြိမ်သာ ပေါ်လာတော်မူ၏။

ယခု ရှင်တော်မြတ်ဘုရားဂေါတမ သည်-ကျင့်ရတာက လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း၊ ဘုရားဖြစ်၍ နေသွားရတာက၊ (၄၅) ဝါ + (၄၅) နှစ်။ ကျင့်ရတာနှင့် ရ၍ဖြစ်ရတဲ့ ဘုရားရှင်၏ဘဝ နှိုင်းချိန်ကြည့်ပါ။ မရေမတွက်နိုင်အောင် နှစ်ပေါင်းများစွာ၊ မိုယားမှောင်ကြီး-တစ်သမတ်တည်း ကျနေခိုက်။ လျှပ်စစ်တစ်ခါမျှ လက်တဲ့အခါကမှ ကြာပေအုန်းမည်။ ဘုရားသာသနာ ဝိပဿနာ ပေါ်လာခိုက် မလွတ်တမ်း အားခဲကြရပေမည်။

ဘုရားရှင်တို့- ပွင့် ပွင့်၊ မပွင့်ပွင့်- အတ္တနည်းရှိ၏။
ဝိပဿနာပညာ အနတ္တနည်းသည်- ဘုရားပွင့်မှ ရှိ၏။

အကိုင်းအခက်ကို ခုတ်ချိုင်ခြင်းသည် မငြိမ်း။ ထို့ထက် တဖန်-စည်ပင်ခြင်းသို့သာ ရောက်ရာ၏။ အမြစ်အရင်း တူးဖြိုရသည်။ (မ-၁-၉၅-အချုပ်အားဖြင့်-)

ဥပါဒါန် (၄) ပါးအနက် -

၁။ ကာမုပါဒါန်။

၂။ ဒိဋ္ဌပါဒါန်။

၃။ သီလဗ္ဗတုပါဒါန်။

ယင်း (၃) ပါးကို အတ္တနည်းဖြင့်ပင် ပယ်သတ်လို့ ရ၏။ လောကီရေးတွင် အတ္တနည်းဖြင့် သွားရ၏။ ဗြဟ္မာ့ပြည်အထိ ရောက်၏။ ဘုရားပွင့်-ပွင့်၊ မပွင့်ပွင့် ကျင့်လို့ရ၏။ အပါယ်တံခါးမပိတ်၊ သောတာပန်မဖြစ်၊ အကိုင်းအခက် ခုတ်ချိုင်သည်နှင့် တူ၏။

၄။ အတ္တဝါဒုပါဒါန်။

ယင်း အတ္တဝါဒုပါဒါန်ကို ဝိပဿနာပညာ+အနတ္တ နည်းဖြင့် ပယ်သတ်ရ၏။ ဤဝိပဿနာပညာ အနတ္တနည်းကို တစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်တော်မူမှသာ ထုတ်ဖော်ဟောကြားတော်မူ၏။ အပါယ်တံခါး ပိတ်စေ၏။ သောတာပန်ဖြစ်၏။ ဝိသာခါ - အနာထပိဏ်တို့လို၊ ဘုံစဉ်စံလိုက စံနိုင်၏။ အတ္တနည်းဖြင့်ရှုကာ အရိယာမဂ် အားလျော်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ကို မရနိုင်။ အနတ္တနည်းဖြင့် ရှုမှရနိုင်၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

အတ္တနည်း -

စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် ခေါ်ဆို ပရမတ်ဓာတ်သား၊ ယင်း ဓာတ်သား သဘာဝ၏ ဖြစ်ပျက် မြန်ဆန် ခြင်္သေ့သဏ္ဍာန် အရိပ်နိမိတ် ပေါ်ထွက်၏။ ယင်း အရိပ်နိမိတ် သဏ္ဍာန်ခြင် အစဉ် သန္တာန်ကိုပင်၊ လူ နတ် ဗြဟ္မာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ သူ ငါ ခေါ်ဝေါ်၏။ ဓာတ်သဘာဝကို ဉာဏ်မထင်၊ အရိပ်နိမိတ်အစဉ်ကိုပင် သူသူငါငါ စွဲလမ်းသိမ်းပိုက် ခြင်းသည် အတ္တနည်းဖြစ်၏။

အနတ္တနည်း -

ပရမတ်ဓာတ်သား သဘာဝတရား ဖောက်ထွင်းရှု မြင်၏။ ဓာတ်သားသဘာဝ၏ ဖြစ်ပျက် မြန်ဆန် အစဉ်သန္တာန် အရိပ်နိမိတ် ပေါ်ထွက်နေသော သူ ငါ စသည် အပြား ပညတ်များကိုလည်း ခွဲခြမ်း ရှုမြင်သိရှိ၏။ အရိပ်နိမိတ် မထွက်၊ ဓာတ်သဘာဝ တစ်ခုတည်း သက်သက်၊ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်ကိုလည်း နှိုင်းဆ သိမြင်၏။ ဤ အလုံးစုံ ခပ်သိမ်းတရားကို အနတ္တသာတည်းဟု ပိုင်ပိုင်ကြီး၊ အယုတ် အလွန်မရှိ အတိအကျ သိရှိခြင်းသည် အနတ္တနည်း ဖြစ်ပေသတည်း။

ထို့ထက်၊ အချုပ်အားဖြင့် သိရှိတော်မူကြရမည်မှာ -

သူမြတ်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် ဖြင့်သာ သွားရမည် ဖြစ်၏။ အခြားသော အရာမည်သည် မရှိ။ ထို့ကြောင့် စိတ်,စေတသိက်,ရုပ် ၏ အနတ္တ ဖြစ်နေခြင်းကို ကြေညက်စွာ သိရှိရမည် ဖြစ်သည်။ စိတ်,စေတသိက်,ရုပ်သည် ခက်ခဲနက်နဲလှ၏။

မုံညင်းဆီ၊ နှမ်းဆီ၊ ပဲဆီ၊ ကြက်ဆူဆီ၊ အသားဆီများကို ပယ်ပယ်နယ်နယ် မွေနှောက် အိုးစရည်းကြီးထဲ ထည့်ပြီးမှ၊ တစ်မျိုးတစ်ခြားစီ၊ ဤကား နှမ်းဆီ။ ဤကား မုန်ညင်းဆီ စသည်ဖြင့်

၂၀၂ _____ မဟာသထိဝဠာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်
 ခွဲခြမ်းရယူဘို့ရာထက်လည်းကောင်း၊ မြစ်ကြီးငါးသွယ်မှ စီးဆင်း
 လာသောရေသည်၊ မဟာသမုဒ္ဒရာ၌ ပေါင်းဆုံပြီးမှ၊ ဤကား ဂင်္ဂါ
 ရေ၊ ဤကား အစီရဝတီရေ၊ ဤကား မဟီရေ၊ ဤကား ယမုံနာ
 ရေ၊ ဤကား သရဖူရေ ဟု ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ တစ်မျိုးခြင်း ရယူဘို့
 ရာထက်လည်းကောင်း၊ ဤကား စိတ်၊ ဤကား စေတသိက်၊ ဤ
 ကား ရုပ်ဟု သိမြင်ဘို့ရန် မနှိုင်းယှဉ်နိုင်အောင် ခက်ခဲနက်နဲလှ
 ပေသည်။

တစ်ဆူ-တစ်ဆူသော ဘုရားရှင်တို့ ပွင့်တော်မူမှ၊ ထုတ်
 ဖော်ဟောကြားတော်မူသော အနတ္တနည်း။ ဝိပဿနာပညာ မျက်စိ
 ဖြင့် စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ တို့ကို ခွဲခြမ်းရှုမြင်နိုင်သော အကျင့်မြတ်
 ရှိပေသည်။

ဝိပဿနာပညာဉာဏ်မျက်စိရှိသူတို့သာ မြင်နိုင်ကြပေ
 သတည်း။

အတ္တနည်းဖြင့် ဝိပဿနာမဂ္ဂရ၊
 အနတ္တနည်းဖြင့် ရှုရ၏ -

သူမြတ်သည် ဤသို့လျှင် အနတ္တ ဓမ္မသဘာဝ သိရှိတော်
 မူရန် အရေးကြီးလေသည်။

ဒေဝတာအမေး? ရှင်တော်မြတ်ဘုရားအဖြေ !
 သတ္တိယာ ဝိယဩမဋ္ဌော၊ ဒယုမာနောံ မတ္တကေ။
 ကာမရာဂ ပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ။
 သတ္တိယာဝိယ ဩမဋ္ဌော၊ ဒယုမာနောံ မတ္တကေ။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ။

(သံ-၁-၁၂)

သတ္တိယာ- လှုံဖြင့်၊ ဩမဋ္ဌောဝိယ-ရင်ဝလှုံစူး ဝင်အပ်
သူသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ မတ္တကေ- ဦးခေါင်း၌၊ ဒယုမာနောဝ-
မီးစွဲလောင် အပ်သူကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ ကာမရာဂပဟာနာယ-
ကာမဂုဏ်ကို ပယ်သတ်ဘို့ရန်၊ သတော-သတိနှင့် ပြည့်စုံသည်
ဖြစ်၍၊ ဘိက္ခု - ရဟန်းသည်၊ ပရိဗ္ဗဇေ - ကျင့်ရာ၏။

သတ္တိယာ လှုံဖြင့် ဩမဋ္ဌောဝိယလည်းကောင်း၊ မတ္တကေ-
ဦးခေါင်း၌၊ ဒယုမာနောဝ-မီးစွဲလောင် အပ်သူကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပဟာနာယ- အတ္တ+သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ပယ်ရန်၊ တတော-
သတိနှင့်ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ ပရိဗ္ဗဇေ-
ကျင့်ရာ၏။

သော ဝတ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ကိစ္ဆိဓမ္မံ အတ္တတော၊
သမနုပဿန္တော အနုလောမိကာယ ခန္တိယာ၊
သမန္နာဂတော ဘဝိဿတိ တိ နေတံဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။
(အံ-၂-၃၅၈)

သော ဝတ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု သဗ္ဗေဓမ္မေ အနတ္တတော၊
သမနုပဿန္တော အနုလောမိကာယ ခန္တိယာ၊
သမန္နဂတော ဘဝိဿတိ တိ ဌာနမေတံ ဝိဇ္ဇတိ။
(ခု-၉-၄၁၀)

ဘိက္ခဝေ - သံသရာတစ်ဖက်ကမ်း၊ နိဗ္ဗာန်နန်းသို့ တက်
လှမ်းလိုငြား၊ အို ရဟန်းအများတို့၊ ဝတ-စင်စစ်၊ ကိစ္ဆိဓမ္မံ -
စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှသော တရားကို၊ အတ္တတော-အတ္တအားဖြင့်၊
သမနုပဿန္တော - ရှုသော၊ သောဘိက္ခု- ထိုရဟန်းသည်၊

အနုလောမိကာယ-အရိယာမဂ် အားလျော်သော၊ ခန္တိယာ - ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ - ဖြစ်လေတံ၊ ဣတိ - ဤသို့၊ ဧတံဌာနံ - ထိုအကြောင်းတရားသည်၊ နဝိဇ္ဇတိ - မရှိ။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့ ဝတ-စင်စစ်၊ သဗ္ဗဓမ္မေ - ခပ်သိမ်းကုန်သော တရားတို့ကို၊ အနတ္တတော-အနတ္တအားဖြင့်၊ သမနုပဿန္တော-ရှုသော၊ အနုလောမိကာယ-အရိယာမဂ် အားလျော်သော၊ ခန္တိယာ-ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့်၊ သမန္နာဂတော-ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ ဘဝိဿတိ-ဖြစ်လေတံ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဧတံဌာနံ-ထိုအကြောင်းတရားသည်၊ ဝိဇ္ဇတိ-ရှိ၏။

အပရိညာတာ ဘိနိဝေသော သဗ္ဗနိမိတ္တာနိ အတ္တတော သမနုပဿတိ။

ပရိညာတာ ဘိနိဝေသော အနတ္တတော ပဿတိ နော အတ္တတော။

အပရိညာတာ ဘိနိဝေသော - စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ် ပရမတ္ထ ဓာတ်သားတို့၏ အကြောင်းကြောင့်၊ ဖြစ်ခြင်း ပျက်ခြင်း ရှိကုန်၏ဟူ၍၊ ပိုင်ပိုင်ကြီး သဘောကျအောင် ပိုင်းခြား၍ နှလုံး မသွင်းသော သူသည်၊ သဗ္ဗနိမိတ္တာနိ-ခပ်သိမ်းကုန်သော အရိပ် နိမိတ်တို့ကို၊ အတ္တတော-အတ္တ အားဖြင့်၊ သမနုပဿတိ- အဖန်ဖန်ရှု၏။ ပရိညာတာ ဘိနိဝေသော-ပရမတ္ထဓာတ်သား၊ အရိပ်နိမိတ်ပိုင်းခြား

မဟာသတိပဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၂၀၅

နှလုံးသွင်းသောသူသည်၊ အနတ္တတော-အနတ္တအားဖြင့်၊ ပဿတိ-
ရှုမြင်၏။ နော အတ္တတော-အတ္တအားဖြင့် မရှုမြင်။ -

အတ္တ အမြင်ရှိလျှင် အမြတ်ဆုံး၊
ဝိပဿနာအကျင့်မြတ် မဖြစ်။

ဒိဋ္ဌိယာ၊ သတိ၊ ဗြဟ္မစရိယာဝါသော၊ နဟောတိ။ (သံ-၁
၂၉၁။) ဒိဋ္ဌိယာ အတ္တ-အမြင်သည်၊ သတိရှိသော်၊ ဗြဟ္မစရိယ
ဝါသော ဝိပဿနာအကျင့်မြတ် ကျင့်သုံးခြင်းသည်၊ နဟောတိ-
မဖြစ်။

တာ၊ သဗ္ဗာပိ၊ မဂ္ဂဝရဏာ၊ နသဂ္ဂဝရဏာ။ (သံ-၂-၄-
၂၅၃/ ခု-၁-၄-၃၈၈။)

သဗ္ဗာပိ-ခပ်သိမ်းကုန်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တာ-ထိုအတ္တ
ဒိဋ္ဌိတို့သည်၊ မဂ္ဂဝရဏာ-မဂ်ကို ပိတ်ပင်တားမြစ်တတ်ကုန်၏၊
နသဂ္ဂဝရဏာ-နတ်ရွာကို မပိတ်ပင် မတားမြစ်တတ်ကုန်။

အရဟတ္တ မဂ္ဂဿ ပဋိပဒါ ဝိသုဒ္ဓိအာဒိ။

အရဟတ္တ မဂ္ဂဿ- အရဟတ္တမဂ်၏၊ အာဒိ-အစကား၊
ပဋိပဒါဝိသုဒ္ဓိ-ရောက်ကြောင်း အကျင့် စင်ကြယ်ခြင်း ပေတည်း။
(နိဿယ-၁၉၄။)

ဟေဋ္ဌိမယရံ အကရိတွာ ဥပရိမံယရံ၊
အာရောပေဿာမိတိ နေတံဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ (သံ-၃)

ဟေဋ္ဌိမယရံ - အိမ်၏အောက်ပိုင်းကို၊ အကရိတွာ- မပြုလုပ်မှု၍၊ ဥပရိမံယရံ- အိမ်၏ အထက်ပိုင်း၊ အာရောပေဿာမီတိ - အမိုးတင်အံ့ ဟူ၍၊ ဧတံဋ္ဌာနံ - ဤအကြောင်းသည်၊ နဝိဇ္ဇတိ- မရှိ။

ယထာ ဟိ မုဂ္ဂမာသပမာဏာပိ ပါသာဏသက္ခရာ ဥဒကေ ပက္ခိတ္တာ ဥပ္ပိလဝမာနာနာမနတ္ထိ။ ဧကန္တံ ဟေဋ္ဌာဝ ပဝိသတိ။ (အံ-ဋ္ဌ-၁-၃၆၉။)

ဟိ - မှန်၏။ မုဂ္ဂမာသပမာဏာ - ပဲနောက်ဆန်ကျိုးမျှသော၊ ပါသာဏသက္ခရာပိ - ကျောက်စရစ် အိုးခြမ်းမျှသည်လည်း၊ ဥဒကေ - ရေ၍၊ ပက္ခိတ္တာ - ပစ်ချအပ်သည်ရှိသော်၊ ဥပ္ပိလဝမာနာနာမ - ပေါလောပေါ်ခြင်းမည်သည်၊ နတ္ထိ - မရှိ။ ဧကန္တံ - စင်စစ်ဧကန်၊ ဟေဋ္ဌာဝ - အောက်အဘို့သို့သာလျှင်၊ ပဝိသတိယထာ - စုံစုံနစ်ဝင်သကဲ့သို့၊ ပဝိသတိ - သတ္တ + သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မှန်သမျှ စုံစုံနစ်မြုပ် ဝင်သည်သာတည်း။

အဓိက အရေးကြီးဆုံးက...

ရင်ဝက လှံနှုတ်ရေး၊ ခေါင်းက မီးငြိမ်းသတ်ရေးထက်၊ အတ္တဒိဋ္ဌိသတ်။ ဝိပဿနာကျင့်ဘို့က အရေးကြီးလှပေသည်။ အတ္တနည်းဖြင့်၊ ဝိပဿနာရှုက သောတာပန်မဖြစ်။ အပါယ်တံခါးတိကျစွာ မပိတ်၊ အနတ္တနည်းဖြင့် ရှုမှဖြစ်သည်။ အတ္တနည်းဖြင့် ရှုလျှင်၊ နတ်ပဲဖြစ်မည်။ အစကောင်းမှ အနှောင်းသေချာသည်။ ဆိုရိုးကဲ့သို့ အိမ်၏ အောက်ခြေက၊ တစ်ခုမျှ မပြုလုပ်ပဲ၊ အိမ်အထက်အမိုးတင် မရသကဲ့သို့ အစထဲက အတ္တ နဲ့ အနတ္တ မကွဲလျှင်၊ ပဲနောက်ဆန်ကျိုးမျှ ကျောက်စရစ်ရေမှာ နစ်၏သို့၊ သံသရာအယဉ်၌၊ စုံစုံနစ်မြုပ် ရပေဦးမည်။

**သမုတိသစ္စာနည်း နှင့် ပရမတ္ထသစ္စာနည်း
မကွဲလျှင်**

ပရမတ္ထသစ္စာ - စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်-(၄)မျိုး
၎င်း (၄) မျိုးကလွဲလျှင်၊ ကျန်အားလုံး= သမုတိသစ္စာ။
သမုတိသစ္စာ =အဟုတ်မရှိ သမုတ်ရှိ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ရှာဖွေ

မတွေ့နိုင်။

ပရမတ္ထသစ္စာ - အဟုတ်ရှိ၊ ဉာဏ်ဖြင့်ရှာဖွေတိုင်း တွေ့
မြင်ရသည်။

ဤသို့လျှင် လွယ်ကူသည် ထင်ရ၏။ မလွယ်ကူ။ ခက်ခဲ
နက်နဲသော အရာဖြစ်သည်။

အရှင်ယမက သည်- ယင်း သစ္စာ (၂) ပါး မကွဲခြင်းကြောင့်၊
အာသဝေါကုန်ပြီးသော ရဟန်းသည်၊ ဘဝသစ်တဖန် မဖြစ်ဟု
မိစ္ဆာအယူရှိနေ၏။ အရှင်သာရိပုတြာမထေရ်မြတ်က- ခွဲခြား၍
ဓမ္မသဘာဝတို့ကို ထုတ်ဖော်ဟောကြားလိုက်မှ၊ အရှင်ယမက သည်
အာသဝေါကုန်ခမ်း ရဟန္တာ ဖြစ်လေ၏။

အရှင်ယမက - အယူသည်၊ သာမန်အားဖြင့်၊ မှန်၏ဟု
ထင်မှတ်ဖွယ်ရှိ၏။ မမှတ်အပ်၊ သမုတိသစ္စာ ၌ ရဟန်းရှိ၏။ ပရမတ္ထ
သစ္စာ ၌ ရဟန်းမရှိ၊ ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသာ ရှိ၏။ ဖြစ်ပေါ်၏ ချုပ်
ငြိမ်း၏။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာငါးပါး ဝဋ်ဒုက္ခ အစဉ်ချုပ်ငြိမ်းခြင်းကို
သာ (ခီဏာဇာတိ + ခီဏာသဝ) ဟု အဓိပ္ပာယ်ကို အလိုရှိအပ်
ပေသည်။

ဥပမာ = သားရတနာဖွားမြင်သည်။

သမုတိသစ္စာ၌ - သားရတနာရှိ၏။

ပရမတ္ထသစ္စာ၌ - သားရတနာမရှိ။ စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသာ ရှိ၏။ ဖြစ်ပေါ်၏။

*** ဟို-အခါက ဝေဿန္တရာမင်းကြီးသည်၊ ယခုအခါ ငါဘုရား ဖြစ်လာ၏။

*** ဟို-အခါက မဒ္ဒိမိဖုရားသည်၊ ယခုအခါ ရာဟုလာမယ် တော် ဖြစ်လာ၏။

*** ဟို-အခါက စူဇကာပုဏ္ဏားသည်၊ ယခုအခါ ဒေဝဒတ် ဖြစ်လာ၏။

သမုတိသစ္စာ၌ ဝေဿန္တရာ။ မဒ္ဒိ, စူဇကာ, ရှင်တော်ဘုရား ရာဟု လာမယ်တော် ဒေဝဒတ် မှန်၏။ ပရမတ္ထသစ္စာ၌ လူ, နတ်, ဗြဟ္မာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မရှိ။ စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, ခန္ဓာငါးပါး ဒုက္ခသာ ရှိ၏။ ဖြစ်ပေါ်၏။ ချုပ်၏။

ကောင်းမှုရှင်ဟု ဆိုကြ၏။

သဒ္ဓါ, စေတနာ, ဖြစ်ပေါ်မှ အလှူရှင် ရှိ၏။

သဒ္ဓါ, စေတနာ, မဖြစ်ပေါ်လျှင် ကောင်းမှုရှင် မရှိ။

သဒ္ဓါ, စေတနာသည်, ကောင်းမှုရှင် မဟုတ်။

ကောင်းမှုရှင်သည် သဒ္ဓါ စေတနာ မဟုတ်။

သဒ္ဓါ စေတနာ တစ်ခြား၊ ကောင်းမှုရှင် တစ်ခြား။

သို့ရာတွင် သဒ္ဓါ စေတနာ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် -

ကောင်းမှုရှင် ဖြစ်ပေါ်လာတော့၏။

သူခိုး - သူခိုး-ဟု ဆိုကြ၏။
လောဘဖြစ်မှ - သူခိုးရှိ၏။ မဖြစ်က - မရှိနိုင်။
လောဘသည် သူခိုး မဟုတ်၊ သူခိုးသည် လောဘ မဟုတ်၊
တစ်ခြားစီ။ သို့ရာတွင် လောဘဖြစ်ပေါ်လျှင် သူခိုးရှိ
ပေတော့၏။

မီးလျှံ နှင့် မီးရောင်
သစ်ပင် နှင့် အရိပ်

မီး - ဟုဆိုကြ၏။

မီးသည်- မီးလျှံတစ်ခြား၊ မီးရောင် တစ်ခြား၊
မီးလျှံသည် မီးရောင် မဟုတ်၊
မီးရောင်သည် မီးလျှံ မဟုတ်၊
မီးလျှံဖြစ်ပေါ်လျှင် မီးရောင် ပေါ်ထွက်မြဲ။
(၃-၉-၁၄၀။)

သစ်ပင်ရိပ်ဟုဆိုကြ၏။

သစ်ပင် တစ်ခြား၊ အရိပ် တစ်ခြား၊
သစ်ပင်သည် အရိပ် မဟုတ်၊ အရိပ်သည် သစ်ပင် မဟုတ်၊
သို့ရာတွင် သစ်ပင်ဖြစ်ပေါ်က အရိပ်ရှိရာ၏။
(၃-၉-၁၄၀။)

ဤအတူပင် -

စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်သည် -
အကြောင်းတရားကို စွဲ၍ ဖြစ်သောကြောင့် သင်္ခတ ဟုဆိုအပ်၏။
များစွာမက ဒုက္ခတို့ ဝါးမျိုရာ ဖြစ်သောကြောင့် ခန္ဓာ ဟုဆိုအပ်၏။

ဒုက္ခကို ချဲ့ထွင်ရာဖြစ်သောကြောင့် အာယတန ဟုဆိုအပ်၏။

မိမိတို့၏ သဘောကို ဆောင်သောကြောင့် ဓာတ် ဟုဆိုအပ်၏။

အချုပ်အားဖြင့် ဖြစ်တတ် ပျက်တတ်သော သဘာဝကြောင့် ဒုက္ခ ဟုဆိုအပ်၏။

ဖြစ်ပျက် - ဒုက္ခ၊ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် လူ နတ် ဗြဟ္မာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ ဖြစ်ပေါ်လာရပေတော့၏။

ဖြစ်ပျက် - ဒုက္ခ၊ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်တို့သည်၊ မီးလုံသစ်ပင် တူရာသည်။ လူ နတ် ဗြဟ္မာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါသည် မီးရောင်သစ်ပင်ရိပ် တူရာသည်။

ဖြစ်ပျက် - ဒုက္ခ၊ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ သင်္ခတတို့ ကြိမ်ဖန်များစွာ၊ ဖြစ်ပျက် မြန်ဆန်လှချေသောကြောင့်၊ အစဉ်သန္တာန် ဖြစ်ပျက် ဟန်ခြပ် ထင်ရ မြင်ရ၏။ ယင်း ဖြစ်ပျက် မြန်ဆန် သန္တာန် အစဉ်ကိုပင် သူ ငါ ခေါ်ဆို၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သမုတ်ကြသည်။

ဖြစ်ပျက် တစ်ခြား၊ အစဉ်သန္တာန် တစ်ခြားဖြစ်ပျက်တွေ မြန်ဆန်လှ၍ အစဉ်သန္တာန်ပေါ်ထွက်ချေသည်။ ပရမတ္ထသစ္စာ ဖြစ်သဘာဝ၊ ပျက်-သဘာဝ။ သမုတိသစ္စာ-အစဉ်သန္တာန် ခြပ် ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ စသည် (ဥပမာ) မိုက်မှောင်အတိကျရာ၌ မီးဆကို၊ အားကောင်းမောင်းသန် လုလင်ပျိုက ကိုင်ရမ်းနေရာ၊ နှစ်မိုင်ခန့်မှ ကြည့်မြင်ရသူမှာ မီးဆကို မမြင်။ မီးကွင်းသာ မြင်ရာပေမည်။ မီးကွင်းမဟုတ်၊ မီးဆသာ ဟုတ်၏။ ရမ်းမှုမြန်ဆန်လှ၍ အစဉ်သန္တာန်ပေါ်ထွက်၏။ မီးကွင်း ထင်ရပေသည်။ သဘောမိမိ ထင်ဟတ်ရှိစေ -

သမ္မတိ ပရမတ် သစ္စာ (၂) ရပ်
ပိုင်ပိုင်ကြီး နှလုံးသွင်း ရှုဆင်ခြင်နည်း။

စိန်နားကပ်ကြီးကို ဤသို့မြင်ပါ။ (၁၉၆၉-ရေးသားခဲ့)

ဒကာတို့ ဒကာမတို့ -

(ဥပမာ) အားဖြင့် စိန်နားကပ်ကြီးသည်၊ ဟိုတုန်းက သုံးလေးထောင်ပဲ ပေးရတာ၊ အခု သုံးလေးသိန်းမကဘူး၊ မှန်၏။ အဲသည် စိန်နားကပ်ကြီးကို၊ စိန်နားကပ်ကြီးအတိုင်း၊ အဟုတ် အမှန် တကယ်စွဲယူမိချေက၊ သေသည့်အခါကျတော့ အပါယ်လေးပါး။ ဂျောက်ပေါက်တိုးမိတော့တာပါပဲ။

အချိန်အခါမရွေး၊ မည်သည့်အခါမဆို၊ စိန်နားကပ်ကြီးကို ဝတ်ဆင်တိုင်းဟာ - စိန်နားကပ်ကြီးဆိုတာ၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါး ပါပဲ လားဟု အကြိမ်ကြိမ် ဆင်ခြင်ထားပါ။ ခုကထဲက၊ ကြိုတင်ပြင်ဆင် ထားပါမှ၊ သေခါနီးကျတော့၊ တန်ရုံပဲရှိတယ်။ ဒီတော့မှ၊ အနေလည်းကောင်း၊ အသေလည်းဖြောင့်မည် -

အိုးအိမ်တိုက်တာ၊ မော်တော်ကား၊ ဆွဲကြိုးလက်ကောက်၊ လက်ဝတ်ရတနာ အသုံးအဆောင်များစွာကိုလည်း -
ဤအတိုင်း ဆင်ခြင်ထားပါမှ၊ သင့်လျော်ပေမည်။

ကိုယ်တော်၊ ကိုယ်တော်တို့အတွက် အရှင်ဘုရားတို့ -

ဘုန်းကြီးရဲ့ကျောင်းဟာလေ၊ ဟိုတုန်းက နှစ်သောင်းကျော် လောက်ပဲ ကုန်ခဲ့တာ။ ယခု နှစ်သိန်း၊ သုံးသိန်းမကဘူး။ တန်နေပြီ

မှန်ပေသည်။ အဲသည့်အတိုင်း၊ ကျောင်းကြီးကို၊ ကျောင်းကြီးပဲဟု မြင်နေရင်၊ ထင်နေရင် အဟုတ်-အဟတ်၊ စွဲယူမိချေက၊ ပျံလွန် တော်မူသည့်အခါ၊ သေသည့်အခါကျ၊ အပါယ်လေးပါး၊ ဂျောက် ပေါက်ကို တန်းတိုးတော့တာပါပဲ။

ကျောင်းကြီးပေါ်မှာ သီတင်းသုံးတိုင်း-သီတင်းသုံးတိုင်း၊ မည်သည့်အခါမဆို။ ဪ - ကျောင်းကြီးဆိုတာ၊ ဓာတ်ကြီးလေးပါး ပါ ပဲလားဟု၊ ကြိုတင်ပြီး အကြိမ်ကြိမ် ဆင်ခြင်ထားမိပါမှ၊ သေခါနီး ကျမှ လုပ်လို့မရဘူး၊ ခုကတည်းက ကြိုတင်ပါမှ တော်ရုံပဲကျတယ်၊ အရှင်ဘုရားတို့ -

သင်္ကန်း၊ အသုံးအဆောင်၊ ဘီရိ ကုလားထိုင်၊ စားပွဲ ပုဂံများ ကိုလည်း ဆင်ခြင်ထားမှတော်မယ် အရှင်ဘုရားတို့ -

ယင်း သစ္စာ (၂) ပါးကို၊ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သဘောကျအောင်၊ အကြမ်းအားဖြင့်၊ အကြိမ်ကြိမ် ခွဲခြား၍၊ ရှုမြင်ဆင်ခြင်ထားရလျှင် အတော်နေရာကျနေပေပြီ။ သေသောအခါ၊ အပါယ်လေးပါး၊ ဂျောက် ပေါက်လွဲ၍၊ လူ နတ် ချမ်းသာ တန်းနေရပေပြီ။ သူမြတ်တို့ - ဤကား သမုတိသစ္စာ နှင့် ပရမတ္ထသစ္စာ အကြမ်းပြင်း ကွဲနေခြင်း၊ ရှုမြင်နေခြင်း၊ အကျိုးကျေးဇူးပေတည်း။

**ဒုက္ခအစုပရမတိဓာတ်သား၏ အရိပ်နိမိတ်ကို
လူ နတ် မြဟာ သတ္တဝါ ခေါ်ဝေါ်သည့် -**

ဒုက္ခဇ္ဇေဝ ပညာပေမိ ဒုက္ခဿစနိရောဓံ။

သံ-၂-၉၇/၃-၅၅၂/မ-၁-၁၉၃။

ဒုက္ခမေဝ- စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် ဒုက္ခကိုသာလျှင်လည်း
ကောင်း၊ ဒုက္ခဿစနိရောဓံ- ဒုက္ခ၏ ချုပ်ကြောင်း နိဗ္ဗာန်ကိုသာ
လျှင် လည်းကောင်း၊ ပညာပေမိ- ဟိုရှေးအခါ နှင့် ယခုလည်း ငါ
ဘုရားသည် သိစေတော်မူ၏။

ဥပ္ပါဒေါ ဒုက္ခံ အနုပ္ပါဒေါ နိဗ္ဗာန်။ (၃-၉။)

ဥပ္ပါဒေါ- စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, ဖြစ်ပေါ်ခြင်းသည်၊ ဒုက္ခံ-
ဒုက္ခ မည်၏။ အနုပ္ပါဒေါ - စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် မဖြစ်ပေါ်ခြင်း
သည်၊ နိဗ္ဗာန် - နိဗ္ဗာန် မည်၏။

ဒုက္ခမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဒုက္ခမေဝ နိရုဇ္ဈမာနံ နိရုဇ္ဈတိ။ (သံ-၁-၂၅၇/စ။)

ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ - စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် ဖြစ်သည်ရှိသော်၊
ဒုက္ခမေဝ-ဒုက္ခသည်သာလျှင်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ - ဖြစ်၏။ နိရုဇ္ဈမာနံ- စိတ်,
စေတသိက်, ရုပ် ချုပ်သည် ရှိသော်၊ ဒုက္ခဇေဝ - ဒုက္ခသည်သာလျှင်၊
နိရုဇ္ဈတိ - ချုပ်၏။

ရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနာပိ အတ္တတ္ထာယာကာရေန။

ဝိတ္ထုပ္ပါဒါန မာရမ္မဏဘူတာ။ (သင်္ဂဟ + ပစ္စယ)

၂၁၄ _____ မဟာသထိဝဏ္ဏန်အနှစ်ချုပ် ဖျဉ်ဖွယ်

ပရမတ္ထတော-ပရမတ်ဓာတ်သားအားဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇမာနပိ
- လူ သူ ငါ ထင်ရှား မရှိသော်လည်း၊ အတ္တဗ္ဗာယာကာရေန-ပရမတ်
ဓာတ်သား၏၊ အရိပ်နိမိတ် အတုအရောင်ဟူသော အခြင်းအရာ
အားဖြင့်၊ စိတ္တုပ္ပါဒါနံ - စိတ်၊ စေတသိက် တို့၏၊ အာရမ္မဏဘူတာ-
အာရုံ အဖြစ်ဖြင့် သိစရာဖြစ်ကြကုန်၏။

ဧတ္ထစတေ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ သစ္စတော ထေတတော၊
တထာဂတေ။

အနုလဗ္ဘိယမာနေ ကလ္လံနု တေ တံဝေယျာကရဏံ။

(သံ-၂-၆၇။)

စ-ဆက်ဦးအံ့၊ တေ-သင်၏။ ဧတ္ထ-ဤလူရှိ/မရှိ၊ သေပြီး
ဖြစ်-မဖြစ် စသည်အမေး၌၊ တထာဂတေ-သတ္တဝါကို၊ ဒိဋ္ဌေဝဓမ္မေ-
မျက်မှောက်၌ပင်၊ သစ္စတော-အမှန်အားဖြင့်၊ ထေတတော- အခိုင်
အမာအားဖြင့်၊ အနုလဗ္ဘိယမာနေ-မရအပ်ပါပဲလျက်၊ တေ-သင်၏၊
တံဝေယျာကရဏံ-သေလျှင်ဖြစ်၏-မဖြစ် စသည် ဖြေဆိုခြင်းသည်၊
ကလ္လံနု-သင့်လျော်ပါမည်လော။ (နောဟေတံဘန္တေ)

ပုတ္တမတ္ထိ ဓနမတ္ထိ ဣတိဗာလော ဝိဟညတိ။

အတ္တာပိ အတ္တနော နတ္ထိ ကုတော ပုတ္တော၊

ကုတောဓနံ။ (ဓမ္မပဒ)

ပုတ္တ- သားသမီးသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏။ ဓနံ - ပစ္စည်းဥစ္စာသည်၊
အတ္ထိ -ရှိ၏။ ဣတိ - ဤသို့၊ ဗာလော-သူမိုက်သည်၊ ဝိဟညတိ -
ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်းရ၏။ အတ္တာပိ - မိမိသည်လည်း၊ နတ္ထိ - မရှိပါဘဲ

မဟာသတိပဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၂၁၅

လျက်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ပုတ္တော-သားသမီးသည်၊ ကုတော-
အဘယ်မှာ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း၊ ဓနံ-ပစ္စည်းဥစ္စာသည်၊ ကုတော-
အဘယ်မှာ ရှိနိုင်ပါအံ့နည်း။

ငါမှ မရှိဘဲနှင့် ငါ့သားသမီး၊ ငါ့ ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ အဘယ်မှာ
ရှိနိုင်ပါ့မလဲ။ ပရမတ္ထဓာတ်သား၏ အရိပ်နိမိတ်ကို ရှုလျှင်၊ အတ္တ
ထင်ရမြင်ရသည်။ ပရမတ္ထဓာတ်သားပေါက်အောင်၊ ဉာဏ်အမြင်
ဆိုက်လျှင် အတ္တမရှိ။ အနတ္တချည်း မြင်သည်။ ဒုက္ခအစုအဝေး၊
ပရမတ္ထဓာတ်သား ချုပ်ငြိမ်းလျှင်၊ အရိပ်နိမိတ် လူ့ နတ် ကိုယ်ဒြပ်
သဏ္ဍာန် မပေါ်မထွက်နိုင်တော့ချေ။ (ခိဏာဇာတိ)

ပညတ် နှင့် ပရမတ်၊ ခွဲရှုရာ၏။

ဝိပဿနာ ဘာဝနာရှုရာ၌ ပညတ် မရှုရ၊ ပရမတ် ရှုရ
မည်ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် သူမြတ်သည် ခွဲခြားသိမြင်တော်
မူရန် အရေးကြီးလာ၏။

ပညတ် - (၆) ပါးအနက်၊ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သည်မှာ -
အဝိဇ္ဇာမာနပညတ် နှင့် ဝိဇ္ဇာမာနပညတ်။

ဖြစ်ပျက်သဘာဝတစ်ခုစီ၏ ဖြစ်ပျက်အစဉ် သန္တာန်အရိပ်
နိမိတ်ဖြစ်တဲ့ လူ့ နတ် ဗြဟ္မာ စသည်၊ ရေ မြေ တောတောင်
သစ်ပင် စသည်သည် အဝိဇ္ဇာမာနပညတ်။

ဖြစ်ပျက်သဘာဝနှင့် မဖြစ်မပျက် သဘောသည် ဝိဇ္ဇာ
ပညတ်၊ ပညတ် နှင့် ပရမတ် ခွဲလိုက်သောအခါ၊ သမုတိသစ္စာ၊
ပရမတ္ထသစ္စာ (၂) ပါးစလုံးသည်၊ ပညတ် သို့ သက်ဝင်သွား၏။
ပရမတ်ကား . . . ။

၂၁၆ ————— မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်ဖွယ်

- I.. ပရမတ်ဓာတ်သားမှ ပေါ်ထွက်နေသော အရိပ်နိမိတ် လူနတ် သူ ငါ စသည်လည်း ရှိနေ၏။
- II.. ပရမတ်ဓာတ်သားများကို မည်သို့ခေါ်ဝေါ်သော အမည် နာမတွေလည်း ရှိနေ၏။
- III.. ပရမတ်ဓာတ်သားကို သိမှတ်ကြောင်း လက္ခဏာတွေလည်း ရှိနေ၏။
- IV.. အမည်နာမမဲ့သို့ သိမှတ်ကြောင်းဖြင့် သိအပ်သော သဘာဝဓမ္မတွေလည်း ရှိ၏။

- ၁ ❖ အဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊
- ၂ ❖ ဝိဇ္ဇမာနပညတ် (နာမပညတ်)၊
- ၃ ❖ လက္ခဏာပညတ်၊
- ၄ ❖ ပရမတ်။

ထိုတရားတို့တွင် ဝေဒနာဖြစ်ပေါ်လာလျှင် . . . ။

- ၁ ❖ ခံစားတတ်သူ (အဝိဇ္ဇမာနပညတ်)၊
  - ၂ ❖ ဝေဒနာ - ဟု အခေါ်ဝေါ်နာမည် (ဝိဇ္ဇမာနပညတ်)၊
  - ၃ ❖ ဝေဒိယတလက္ခဏာ (ဝိဇ္ဇမာန + လက္ခဏာပညတ်)၊
  - ၄ ❖ ဝေဒနာ-ဟု အမည်ခံသက်သက် သဘာဝသာ-ပရမတ်။
- အားလုံး=သဘာဝ=ပရမတ်ဓာတ်=(၈၂) ပါး=မယုတ်မလွန် ရှိသည်။
 သိစရာအာရုံကို သိတတ်လာသောလက္ခဏာအားဖြင့် -
 စိတ် = (၁) ပါး။
 လက္ခဏာ အသီးသီးအားဖြင့်-စေတသိက်သည် =(၅၂)ပါး။

မဟာသတိပဋ္ဌာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၂၁၇

လက္ခဏာ အသီးသီးအားဖြင့်-ရုပ်သည် = (၂၈) ပါး၊

သန္တိလက္ခဏာအားဖြင့်-နိဗ္ဗာန်သည် = (၁) ပါး၊

အားလုံးပေါင်း = (၈၂)ပါး=

ထိုဓမ္မသဘာဝ ဓာတ်သား (၈၂) ပါးသည်. . .

လူ နတ် ဗြဟ္မာ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ မဟုတ်။ အတို၊ အရှည်၊ အလုံးအခဲ မဟုတ်။ ခြပ်သဏ္ဍာန်မရှိ။ အရိပ်နိမိတ် ကင်းစင်၏။ အလေးအပေါ့ မရှိ။ ချီမရွှေ့ပြောင်း ယူငင်မရ။ သဘောသဘာဝ သက်သက်မျှ ဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာဉာဏ် မျက်စိရှိသူတို့သာ ရှုမြင် သိရှိတော်မူနိုင်ကြပေသည်။

နိဗ္ဗာန်ဓာတ်မှ တစ်ပါးသော (၈၁) ဖြစ်ပေါ်နေမှသာ လောကဓာတ် + စကြာဝဠာ လူ နတ် ဗြဟ္မာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါတို့ ရှိနိုင်ပေသည်။ မဖြစ်မပေါ်လျှင် မရှိ။ လူ နတ် သူ ငါ ဆိုတဲ့ အရိပ်နိမိတ်တွေ ပေါ်ထွက်နေတိုင်း (၈၁) ပါး ။ သင်္ခတဓမ္မသဘာဝတို့ ဖြစ်-ပျက်နေကြပေသည်။

ဖြစ်ပျက်-ဖြစ်ပျက် အစဉ်သည်-အရိပ်နိမိတ် = ပညတ်။

ဖြစ်ပျက်သဘာဝ၏ အမည်နာမနှင့် မှတ်ကြောင်းလက္ခဏာသည် - ပညတ်။

ဖြစ်ပျက်-ဖြစ်ပျက်နေသော သဘောသဘာဝသက်သက်သည်သာ- ပရမတ်။

**လက္ခဏာသည် ဓမ္မသဘာဝမဟုတ်၊
ဓမ္မသဘာဝကို သာရှာမှီး ရှုရမည်။**

လက္ခဏာနာမ၊ ပညတ္တိဂတိကံ၊ နဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ဓမ္မဘူတံ။ (နိ-၂၆၉။)
* လက္ခဏာနာမ-လက္ခဏာမည်သည်။ဝါ။ ဓမ္မသဘာဝ ဓာတ်သား
သိမှတ်ကြောင်း လက္ခဏာသည်။ ပညတ္တိဂတိကံ-ပညက် ဖြစ်၏
။ဝါ။ သိမှတ်ကြောင်းမျှ ပညတ် ဖြစ်၏။ ဓမ္မဘူတံ-ဓမ္မသဘာဝ
ဓာတ်သား၏ အဖြစ်ကို၊ နဝတ္ထဗ္ဗံ-မဆိုအပ်။

ဓမ္မသဘာဝဓာတ်သားက တစ်ခြား။

ဓာတ်သား၏ အမည်နာမက တစ်ခြား။

ဓာတ်သားကို သိမှတ်ကြောင်း လက္ခဏာပညတ်က တစ်
ခြား။ အမည်နာမနှင့် လက္ခဏာသည် ပညတ်။ ဓမ္မသဘာဝဓာတ်
သားသည် ပရမတ်အစစ်၊ ဓာတ်အနှစ်။

ပညတ်မရှုရ။ ပရမတ်အစစ် ဓာတ်အနှစ် ဖောက်ထွင်းရှု။

ပုဗ္ဗာပရက္ကမောနာမ နပရိယေသိတဗ္ဗော၊

ဓမ္မာဇဝ ပရိယေသိတဗ္ဗော။ (နိ-၁၅၁။)

ပုဗ္ဗာပရက္ကမောနာမ-သင်္ခါရ နာမ်ရုပ် အကြောင်း အကျိုး
တရားတို့၏ ရှေးနောက်မည်သည်ကို၊ နပရိယေသိတဗ္ဗော-မရှာမှီး
အပ်။ ဓမ္မာဇဝ-ဓမ္မသဘာဝဓာတ်သားကိုသာလျှင်၊ ပရိယေသိ
တဗ္ဗော-ရှာမှီးရှုအပ်၏။

သင်္ခါရောစ နလက္ခဏံ လက္ခဏံ နသင်္ခါရော၊

နစ သင်္ခါရေန ဝိနာ လက္ခဏံ ပညာပေတုံ၊

သက္ကာ နာပိ လက္ခဏံ ဝိနာ သင်္ခါရော။

မဟာသတိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၂၁၉

လက္ခဏေန ဝန သင်္ခါရော ပါကဋ္ဌော ဟောတိ။

(သံ-၃-ဋ-၂၄၆။)

သင်္ခါရောစ-သင်္ခါရသည်လည်း၊ နလက္ခဏံ-လက္ခဏာ မဟုတ်၊ လက္ခဏံ-လက္ခဏာသည်၊ နသင်္ခါရော-သင်္ခါရမဟုတ်။ သင်္ခါရေန- သင်္ခါရ နှင့် ဝိနာ-ကင်း၍၊ လက္ခဏံ-လက္ခဏာကို၊ ပညာ ပေတုံ- သိစေခြင်းငှာ၊ နာပိသက္ကာ - တတ်လည်းမတတ်ကောင်း၊ လက္ခဏေနပန - လက္ခဏာဖြင့် သာလျှင်၊ သင်္ခါရော-သင်္ခါရသည်၊ ပါကဋ္ဌော - ထင်ရှားသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။

သူမြတ်သည်-လက္ခဏာမှတ်ကြောင်းဖြင့်၊ ဓမ္မသဘာဝ ဓာတ်သားပေါက်အောင် ရှုဆင်ခြင်နှလုံးသွင်း လေ့ကျင့်ရပေမည်။

သာဝကတို့မှာ အကြောင်း (၂) ပါး
ပြည့်စုံရသည်။

ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ နှင့် သဗ္ဗညုဘုရားရှင် တို့သည်၊ ပရတော ယောသ -မလိုအပ်၊ ယောနိသော မနသိကာရ ဖြင့်သာလျှင်၊ ပြီးပြည့်စုံတော်မူကြသည်။

သာဝကတို့မှာ - ပရိတောယောသ- သူတစ်ပါးအထံမှ၊

နာယူသင်ကြားရခြင်း၊ အားကြီးသော အကြောင်းခံရှိပါမှ၊ ယောနိ သောမနသိကာရ-မိမိ၏သင့်လျော်သော နှလုံးသွင်း ရရှိနိုင်ပေ သည်။

သာဝကတို့တွင် အထက်မြတ်ဆုံး၊ အရှင်သာရိပုတြာ မထေရ်မြတ် သည်ပင်၊ (တစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်း) ဖြည့်ကျင့် ထားတော်မူပါလျက်၊ အရှင်အဿဇိမထေရ်ထံမှ တစ်လုံးတစ်ပါဒမျှ မကြားနာရလျှင်၊ မိမိ အလိုလို၊ အနုမြူမျှ -စိုးစဉ်မျှ၊ ကိလေသာကို မပယ်ဖျောက်နိုင်ပေ။

ထေရော ဟိ ကပ္ပသတသဟဿဓိကံ ဧကံသင်္ချေယံ ပါရမီယော ပူရေတွာပိ အတ္တနောဓမ္မတာယ အနုမတ္တမ္ပိ ကိလေသံ၊ ပဇဟိတုံနာသက္ခိ။ (မ-၃-၄-၂၄၆။)

ဟိ-မှန်၏။ ကပ္ပသတသဟဿဓိကံ- ကမ္ဘာတစ်သိန်း အလွန်ရှိသော၊ ဧကံသင်္ချေယံ- တစ်သင်္ချေသော၊ ပါရမီယော- ဖြည့်ကျင့်ဆည်းပူးတော်မူခြင်းတို့ကို၊ ပူရေတွာပိ- ဖြည့်ကျင့်တော် မူပြီးသော်လည်း၊ ထေရော-မထေရ်မြတ်သည်၊ အတ္တနော ဓမ္မတာ ယ - မိမိအလိုလို၊ အနုမတ္တံ - အနည်းငယ်မျှသော၊ ကိလေသံပိ - ကိလေသာကိုလည်း၊ ပဇဟိတုံ - ပယ်စွန့်ခြင်းငှာ၊ နာသက္ခိ -မစွမ်း နိုင် -

ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါတိ၊ (ဝိ-၃-၅၁-လာ။)

ယေဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ-ဟူသောဂါထာကို၊ အဿဇိ ထေရတော-အဿာဇိမထေရ်အထံမှ၊ သုတွာဝ- ကြားနာရသော ကြောင့်သာလျှင်၊ အဿ -ထိုအရှင်သာရိပုတြာအား၊ ပဋိဝေခေါ - နိဗ္ဗာန်ကို ထိုးထွင်း သိမြင်သော မဂ်ဉာဏ်သည်၊ ဇာတော - ဖြစ်ပေါ်၍လာ၏။

ဝိပဿနာပညာယ လက္ခဏာပဋိဝေဓေန၊

အာရမ္မဏတော ဇာနနံ ကထိတံ။ (၎င်း-၂၄၅)

ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာဖြင့် လက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ အာရုံ
ပြုသောအားဖြင့် သိခြင်းကို ဆိုအပ်၏။

ဘုရားရှင်တို့သာ မပွင့်လျှင်၊

သာကာဝဓမ္မ သိဘို့ဝေးစွ၊

အမည်နာမမျှပင်-မသိရှိရချေ။

ဗုဒ္ဓစန္ဒေ အနုပ္ပန္နေ၊ ဗုဒ္ဓါဒိစ္စေ အနုဂ္ဂတေ။

တေသံ သဘာဝ ဓမ္မာနံ၊ နာမမတ္ထံ၊ န နာယတိ။

(တေသံသဘာဝ ဓမ္မာနံ)ပရိဝါပါဠိတော်-၁၅၇၊အပိုဒ်-၂၅၇။)

ဗုဒ္ဓစန္ဒေ-လမင်းကြီးသဘွယ်၊ ဖြစ်တော်မူပါပေသော၊
ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည်၊ အနုပ္ပန္နေ - ပွင့်ထွန်းမပေါ်
ထွက်သည် ရှိသော်၊ ဗုဒ္ဓါဒိစ္စေ - နေမင်းကြီးနှင့် တူတော်မူပါပေသော
ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည်၊ အနုဂ္ဂတေ - ထွန်းလင်းထွက်ပေါ် မလာ
သည်ရှိသော်၊ တေသံ သဘာဝဓမ္မာနံ-ထိုသဘာဝ ဓမ္မဓာတ်သား
တို့၏၊ နာမမတ္ထံ-ဖဿ ဝေဒနာ၊ ပထဝီ၊ အာပေါ အစရှိသော
နာမည်မျှကိုပင်၊ နနာယတိ-မကြားသိရချေ။

(တေသံသဘာဝဓမ္မာနံ။ ထိုအနိစ္စ စသော အချင်းအရာ
အားဖြင့် သဘောတူကုန်သော တရားသဘောတို့ဖြစ်၏။)

တေသု ဥပ္ပန္နေသု တေသံနာမံ ဥပ္ပန္နမေဝ၊
 ဟောတိ နာမဂ္ဂဟနကိစ္စံ နတ္ထိ။ နာမံ ဥပ္ပန္နမေဝ၊
 ဟောတိ။ (အဋ္ဌသာလိနီ - ၂၄၅။)

တေသု-ထိုနာမ်ရုပ် (၈၁) ပါး ဓမ္မသဘာဝဓာတ်သား တို့သည်၊ ဥပ္ပန္နေသု-ထင်ရှားဖြစ်ပေါ်ကုန်သည်ရှိသော်၊ တေသံ - ထိုဓမ္မ သဘာဝဓာတ်သားတို့၏၊ နာမံအမည် နာမသည်၊ ဥပ္ပန္နမေဝ - ဖြစ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ နာမဂ္ဂဟနကိစ္စံ - နာမည် မှည့်ယူခြင်းကိစ္စသည်၊ နတ္ထိ -မရှိ။ နာမံ - အမည်နာမပညတ်သည်၊ ဥပ္ပန္နမေဝ - ဩပပတ်အလိုလို ဖြစ်သည်သာလျှင်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်သည် နှင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ဉာဏ်တော်အမြင်သည် သင်္ခတ (၈၁)ပါး၊ အသင်္ခတ (၁)ပါး = ဓမ္မသဘာဝဓာတ်သား (၈၂)ပါး ကိုလည်း သိမြင်တော် မူလိုက်၏။ ထိုမျှမက ထိုဓာတ်သားတို့၏ အမည်နာမ ကိုလည်း ပရိယာယ်ဝေ ဝုန်မျိုးမည်များစွာ ကုန်စင်အောင် သိမြင် တော်မူ၏။ ထိုဓာတ်ဓမ္မတို့ကို သိကြောင်း အမှတ်လက္ခဏာများ ကိုလည်း ထိုး ထွင်းသိမြင်တော်မူ၏။

ဖဿ -ဝေဒနာ၊ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ အစရှိသော အမည်နာမ များကို၊ ရှင်တော်မြတ်ဘုရားက၊ အမည်နာမပေးထားသည် မဟုတ်-အနတ္တ။

အရိပ်နိမိတ် ပုံပန်းသဏ္ဍာန် အထည် ကိုယ် ခြပ် = မဂ္ဂရ ။

နနိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတိ၊ နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ၊

(မ-၁-ပဒ-၂၉၅။ နိကာယ်ငါးရပ်၊ များစွာရှိ)

နနိမိတ္တဂ္ဂါဟီ - ယောက်ျားမိန်းမ၊ လှ-မလှဟု၊ အကြမ်း အား ဖြင့် ခွဲခြားသော၊ အမှတ်အသားကို၊ ယူလေ့မရှိသည်၊ ဟောတိ - ဖြစ်၏။

နာနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ-လက်ခြေသဏ္ဍာန်၊ ပြုံးဟန် ရယ်ဟန် စ သော အသေးစိတ်၊ ထင်ရှားသော အမှတ်အသားကို ယူလေ့မရှိ သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ (မ-၁-နိဿ-၁၉၇)

ယံ ပဿတိ နတံ ဒိဋ္ဌံ၊

ယံ ဒိဋ္ဌံ တံ နပဿတိ။

ယံ-အကြင် ယောက်ျားမိန်းမ ပုံပန်းသဏ္ဍာန် အထည် ခြပ် ကို၊ ပဿတိ-ပကတိမျက်စိဖြင့် မြင်ရ၏။ တံ - ထိုပကတိ မျက်စိဖြင့် မြင်ရသော ခြပ်သဏ္ဍာန်ကို၊ ဒိဋ္ဌံ - ဝိပဿနာပညာ မျက်စိဖြင့်မရှုရ။ ယံ-အကြင်မဟာဘုတ် ဥပါဒါရုပ် စသော ရုပ်နာမ်ကို၊ ဒိဋ္ဌံ-ဝိပ သာနာပညာမျက်စိဖြင့် ရှုမြင်အပ်၏။ တံ-ထို ရုပ်နာမ်ကို၊ နပဿတိ -ပကတိမျက်စိဖြင့် မမြင်ကြရ။

လူ နတ် - သူ ငါ သတ္တဝါသည် သမုတ်ရှိ၊ အဝိဇ္ဇမာနပညတ် ဝိပဿနာ မရှုရ။

၂၂၄ ————— မဟာသတိဝဋ္ဌာန်အဖွဲ့ချုပ် ကျင့်စွယ်

အရိပ်နိမိတ်၊ ရှည်တိုသဏ္ဍာန်၊ အမည်နာမ၊ မှတ်ကြောင်း
လက္ခဏာ ကင်းစင်သော၊ ဓမ္မသဘာဝသတ္တိကို ဉာဏ်မြင်စိုက်၍၊
ဝိပဿနာရှု ဆင်ခြင်ရသည်။

အနိမိတ္တဉ္စ ဘာဝေဟိ ဥပသန္တော စရိဿတိ။

(သုတ္တနိပါတ် ပါဠိတော်-၃၂၉။)

အနိမိတ္တဉ္စ-အနိမိတ္တ အမည်ရသည်၊ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ
ဘာဝနာ ကိုလည်း၊

ဘာဝေဟိ-မနေမနား ကြိုးစားပွားများပါလော။

ဥပသန္တော-ကိလေသာဟူ အပူခပ်သိမ်း ငြိမ်းသည်ဖြစ်၍၊
စရိဿတိ-သန္တိသုခ။ အငြိမ်းဓာတ်၊ နိဗ္ဗာန်မြတ်နှင့်၊ စိတ်အစဉ်
ဟတ်၍ ငြိမ်းချမ်းစွာ နေရလိမ့်မည်တည်း။

သဗ္ဗနိမိတ္တာနံ အမနသိကာရာ အနိမိတ္တံ၊

စေတော သမာဓိ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။

(အံ-၂-၃၄၈။)

သဗ္ဗနိမိတ္တာနံ-အလုံးစုံသော နိမိတ်တို့ကို၊ အမနသိကာရာ-
နှလုံးမသွင်းခြင်းကြောင့်၊ အနိမိတ္တံ-နိမိတ်စင်သော၊ စေတော
သမာဓိ -စိတ်၏ တည်ကြည်ခြင်းသို့၊ ဥပသမ္ပဇ္ဇ-ကပ်ရောက်၍၊
ဝိဟရတ-လျောင်း၊ ထိုင်၊ ရပ်၊ သွား (လေးပါး) အချင်းအရာဖြင့်၊
သုမြတ်တို့သည် ရွှင်ပြုံးနှစ်သက် ကြည်လင်စွာ နေရ၏။

ဝိပဿနာဘာဝနာ၏ အရံဘူမိသည်

နိမိတ်စင်ရသည်။

သင်္ခတဓာတ် (၈၁)ပါးသည်၊ ပင်ကို ပကတိအားဖြင့် ဓာတ် သဘာဝ၊ တစ်ခုခြင်း ဖြစ်ပျက်နေ၏။ လုံးခဲသဏ္ဍာန် ခြပ်အကောင် အထည်မရှိ၊ အရိပ်နိမိတ်ကင်းစင်၏။ အနိမိတ္တ - ဖြစ်ပျက် မြန်ဆန်၊ အစဉ်သန္တာန်မှ အရိပ်နိမိတ်လုံးခဲ ပုံစံသဏ္ဍာန်ထင်၍ သနိမိတ္တ။

“ သညာ နှင့် ပညာ ”

သညာသည်- သနိမိတ္တကို သိနိုင်မှတ်နိုင်၏။

အနိမိတ္တဓာတ်- သဘာဝမသိနိုင်။

ပညာသည် သနိမိတ္တ နှင့် အနိမိတ္တကို ပိုင်းခြား၍လည်း သိနိုင်၏။

သင်္ခတဓာတ်-အသင်္ခတဓာတ် (၈၂)ပါး ကိုလည်း ပိုင်ပိုင်ကြီး သိနိုင်၏။

(၈၂) ပါးသော ဓာတ်သဘာဝ၏ အနတ္တ ဖြစ်နေခြင်းကို လည်း ပိုင်ပိုင်ကြီးသိ၏။ ဓာတ်သဘာဝ တစ်ခုခြင်း၏ အမည်နာမ ကိုလည်း သိမြင်၏။ ယင်း ဓာတ်သဘာဝတို့သည် မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ အသီးသီးကိုလည်း သိမြင်၏။

သင်္ခတဓာတ် (၈၁)ပါး၏ ဖြစ်ပျက် မြန်ဆန် အစဉ်သန္တာန်မှ လုံးခဲသဏ္ဍာန် ခြပ်ဖြင့်၊ လူ့ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ ခေါ်ဆို အရိပ်နိမိတ် ပေါ်ထွက်နေဟန်ကိုလည်း ခွဲခြားစိတ်ဖြာ သိမြင်၏။

၂၂၆ _____ မဟာသထိဝဋ္ဋန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ်

သင်္ခတဓာတ်ပရမတ် (၈၁) ပါး နှင့် အမည်နာမ၊ မှတ်ကြောင်း လက္ခဏာ ဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ လူ နတ် ဗြဟ္မာ သတ္တဝါ စသည် အပြား များပြားလှစွာ အဝိဇ္ဇမာနပညတ်၊ နိဗ္ဗာနဓာတ် အလုံးစုံ ခပ်သိမ်းကုန်သော တရားအပေါင်းသည်၊ အနတ္တပေတည်းဟု ပိုင်ပိုင်ကြီး သဘောကျအောင် သိနိုင်ပေသော-
ပညာပေတည်း။

ဤသို့လျှင် ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာဖြင့် ရှုကြည့်နှလုံးသွင်းရသော၊ ရှုကွက် အာရုံဘူမိသည်၊ အမည်နာမပညတ်လည်း စင်၏။ မှတ်ကြောင်း သိကြောင်း လက္ခဏာပညတ်လည်း စင်၏။ သဏ္ဌာန် ခြပ် အရိပ်နိမိတ်လည်း စင်၏။

နိမိတ်ပညတ် စင်သော ဓာတ်သားပရမတ်၏၊ ဖြစ်ပျက် နေခြင်းကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် လက္ခဏာအရေး (သုံးပါး) တင်ရှုပွားများ ရပေသည်။

နိမိတ်ကို ရှုလျှင်၊ ဤသို့ အပြစ်ရ၏။

နိမိတ်ကို နှလုံးသွင်းသောသူ ပြင်းစွာတပ်မက်သော စိတ်ဖြင့် ခံစားရ၏။ တဏှာဖြင့် လွမ်းမိုး၍ တည်၏။ အလိုရမ္မက်ကြီးခြင်း၊ ငြင်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း တရားတို့သည်၊ ကပ်၍ညှင်းဆဲ ဒုက္ခကို တိုးပွားစေ၏။ နိဗ္ဗာန် နှင့် ဝေး၏။

(သံ-၂-၄၉၆/၈ စာမျက်နှာ ၃၃ ပြန်ရှု။)

ယောဂီသူမြတ်သည် သနိမိတ္တကို ရှုနေကာ၊ အလိုရှိအပ်သော နိဗ္ဗာန် နှင့် ဝေး၏။ ဆင်းရဲဒုက္ခကို တိုးစေ၏။

ထိုမျှမက နိမိတ်အရိပ်ကို သာယာခိုက်သေမှု။ ငရဲ နှင့် တိရစ္ဆာန် တစ်ခုခုသော ဘဝသို့ ရောက်ရာ၏ဟု ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ မိန့်တော်မူခဲ့ ၏။ (သံ-၂-၃၇၇) စာမျက်နှာ -၄၄ ပြန်ရှု။)

သနိမိတ္တကို အာရုံပြုကာ၊ ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရား တို့ ဖြစ်၏။ အနိမိတ္တကို အာရုံပြုက မဖြစ်။ အနိမိတ္တဖြစ်တဲ့ အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တကို ရှုဆင်ခြင်တော်မူကြပါမှ ငါ့ဟုမှတ်ထင်မှု အတ္တပြုတ်၍၊ နိဗ္ဗာန်ဓာတ်၊ သိစိတ်အစဉ် ဟတ်ပြီး ငြိမ်းချမ်းစွာ နေရပေမည်။

ထို့ကြောင့် သဏ္ဍာန် ခြပ် အရိပ်နိမိတ် ကင်းစင်နေတဲ့ သင်္ခတ ဓာတ် (၈၁) ပါး ပရမတ်ကို၊ ရှုကွင်း ရှုကွက် အာရုံဘူမိ မှန်အောင် ရှုမြင် နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်ရာသည်။

လာဘသက္ကာရ သံယုတ် ပါဠိတော်လာ

ရဟန်း နှင့် လာဘ်

ပ-သုံးလုံး ဝိပဿနာပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်

ဝိပဿနာပညာတက္ကသိုလ်

ပဓာန နာယက ဆရာတော်

ဘဒ္ဒန္တ ဇောတိက မထေရ်မြတ်

သာသနဇေ မွှားစရိယ၊ မဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ

အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ရေးသားကျမ်းပြု

ထုတ်ဖော်တင်ပြသည်။

တည်းဖြတ်သူ - ဒီယဘာဏက အရှင်ပဏ္ဍိတ (မွှားစရိယ)

မြသိန်းတန်းကျောင်း၊ တောင်ပြင်၊ မန္တလေးမြို့။

ဤကျမ်းစာအုပ်တည်းဖြတ် စီစဉ်သူ - စာရင်းစစ် ဦးမောင်ကြီး

နှင့် ပြန်ကြားရေးမှူး ဦးစိုးမြင့် တို့မှ အထူးကောင်းမွန်အောင်

(၁၉၀၆-၂၀၀၈) တွင် စာမူသန့်အောင် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပါသည်။

သာသနာတော် သစ်ပင်
အနှစ် နှင့် အကာများ၊

(မ-၁-၂၅၀၁)

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ အဆုံးအမ၊ သာသနာတော် သစ်ပင်ကြီး တွင်၊ သာရ = မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် အနှစ်လည်း ရှိ၏။ ဖဂ္ဂ = ဉာဏ် အမြင် အကာလည်း ရှိ၏။ တစ = တည်ကြည်မှု သမာဓိ၊ အခွံ အခေါက်လည်း ရှိ၏။ ပပဋိက = သီလ အပွေးလည်း ရှိ၏။ သာခါပလာသ - ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေးပစ္စည်း(လေးပါး)၊ လာဘ်လာဘ အခြံအရံ အကျော်အစောဟူသော၊ အကိုင်းအခက်၊ အရွက်အလက်လည်း ရှိ၏။ ဤသို့လျှင် သာသနာတော် စည်ပင် ပြန့်ပွားတည်ရှိပေသည်။

အနှစ်ကို အလိုရှိသူသည်၊ အနှစ်ကို အနှစ်မှန်းမသိ၍၊ အကိုင်းအခက် အရွက်အလက်ကိုပင် အနှစ်ထင်မှတ်ပြီး၊ ယူကြ သူလည်း ရှိ၏။ အကာကိုပင် အနှစ်ထင်မှတ်ပြီး ယူကြသူလည်း ရှိကြ၏။ အခွံအခေါက်ကိုပင် အနှစ်ထင်မှတ်၍ ယူကြသူများ လည်းရှိ၏။ အပွေးကိုပင် အနှစ်ထင်မှတ်၍ ယူကြသူများလည်း ရှိ၏။ အနှစ်ကို အနှစ်မှန်းသိ၍ ယူကြသူကား အနည်းငယ်မျှသာ ဟု မိန့်တော်မူခဲ့၏။

ထို့ကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်ပညာဖြင့်၊ အနှစ်ကို အနှစ်မှန်း သိအောင် စူးစမ်းဆင်ခြင်၍၊ အနှစ်အမြိုက် နိဗ္ဗာန်ကို ရယူကြပါ စို့ -

ချစ်သားရဟန်းတို့ . . .

- * လိုရာကို၊ ရလိုလျှင် (မ၊ ၁၊ ၃၉။)
- * သီတင်းသုံးဘော်တို့၊
မြတ်နိုး ချစ်ခင်မှုကို၊
လိုလား ဖြစ်စေချင်လျှင်။ (အံ၊ ၃၊ ၃၆၁။)
- * ပစ္စည်းလေးပါး၊ အသုံး အဆောင်၊ အထောက်အပံ့၊
လိုလား ပြည့်စုံလိုလျှင်။ (အံ၊ ၃၊ ၃၆၁။)
- * လှူသူ-အလှူခံ နှစ်ဦးသား၊
အကျိုးများလိုလျှင်။ (သံ၊ ၁၊ ၂၆၇။)
- * သီလဖြင့် ပြည့်စုံစေ၍
ဝိပဿနာ ကျင့်ရမည်ဟု မိန့်တော်မူခဲ့၏။

(ကျမ်းရင်းရှုတော်မူကြပါလေ)

နမော တေ ဗုဒ္ဓဝီရတ္ထု

ဝီရ	=	မဟာဝီရ၊
ဗုဒ္ဓ	=	သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၊
တေ	=	တဝ သမ္ပဒါနဘူတဿ၊
မေ-မမ	=	သမ္ပန္နာနဘူတဿ၊
နမော	=	နမက္ကာရော၊
အတ္ထု	=	ဘဝတုတိယောဇနာ။

* * *

(၁) လာဘ်ရှိခြင်း -
 အချုပ်အားဖြင့်-တရားဟောဓမ္မကတိကရဟန်းသည်၊
 လာဘ်လာဘရခြင်းတို့၏ မုချအကြောင်းဖြစ်၏ဟု ဗုဒ္ဓ
 မြတ်စွာ ဟောတော်မူရင်း ဖြစ်၏။ (အံ၊ ၁၊ ၄၀။)

(၂) လာဘ်လဘကို မမြော်လင့်ရ -
 ရဟန်းတို့-တရားဓမ္မဟောပြု သင်ပြပေးခြင်း ဖြစ်သည်။
 မိမိအား ကြည်ညိုလာစေချင်သော စိတ် ဖြစ်ပေါ်စေအံ့။
 ကြည်ညိုသော အချင်းအရာကို ပြုလာကြကုန်အံ့။
 ယင်းစိတ်ထားဖြင့်-ဟောပြော သင်ပြခြင်းသည်၊ စင်ကြယ်
 သည်မဟုတ်ဟု မိန့်တော်မူရင်းဖြစ်၏။
 (သံ၊ ၁၊ ၄၀၂။)

(၃) လာဘ်လာဘကို မရှာမှီးရ -
 ငါသည်-ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေးအတွက်သော်
 လည်းကောင်း၊ ဘဝသမ္ပတ္တိ အတွက်သော်လည်းကောင်း၊
 ရဟန်းပြုသည်မဟုတ်၊ ကာမဂုဏ်ကို ရှာမှီးရန်မသင့်။

ဘဝသမ္ပတ္တိကို ရှာမှီးရန် မသင့်။ ပျင်းရိမေ့လျော့နေခြင်းငှာ မသင့်၊ အို၊ နာ၊ သေရေး၊ စိုးရိမ်၊ ပူဆွေး၊ ငိုကျွေးခြင်း စသော ဒုက္ခအပေါင်း မှ လွတ်မြောက်ရန် ရဟန်းပြုခြင်းဖြစ်၏ဟု မမေ့သင့်။

(အံ၊ ၁၊ ၁၄၆။)

(၄) ဓမ္မကထိကဟူသည် -

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အင်္ဂါ (၁၂) ပါးကို ငြီးငွေ့၊ ရွံ့မုန်း၊ ချုပ်ငြိမ်း စေရန်၊ ကိုယ်တိုင်လည်းကျင့်၊ သူတစ်ပါးအားလည်း သင်ပြမှ ဓမ္မကထိက။ (သံ၊ ၁၊ ၂၅၀။)၊ ခန္ဓာ(ငါးပါး)ကို ငြီးငွေ့၊ ရွံ့မုန်းချုပ်ငြိမ်း စေရန် ကျင့်လဲကျင့်၊ သင်လဲသင်ပြပါမှ ဓမ္မကထိက။ (သံ၊ ၂၊ ၁၃၃။) စက္ခု စသော အာယတနတရား (၆) ပါးတို့၌ တပ်မက်မှုကို ငြီးငွေ့၊ ရွံ့မုန်း ချုပ်ငြိမ်းစေရန်၊ ကျင့်လဲကျင့် သင်လဲသင်ပြမှ၊ ဓမ္မကထိဟု မိန့်တော်မူ၏။

(သံ၊ ၂၊ ၃၅၃။)

(၅) လာဘ်ရလျှင် ဤသို့စိတ်ထား -

ရဟန်းတို့-လာဘ်ပူဇော်သက္ကာ အကျော်အစောသည်၊ ခက်ထန်၏။ ထက်မြက်၏။ ကြမ်းတမ်း၏။ အရဟတ္တဖိုလ်၏ အန္တရာယ် ဖြစ်၏။ ဖြစ်ပေါ်လာသော လာဘ်ပူဇော် အကျော်အစောကို စွန့်ကုန်အံ့။ ဖြစ်ပေါ်လာသော လာဘ်ပူဇော် အကျော်အစောသည် လည်း ငါ၏စိတ်ကို သိမ်းကျုံးယူငင်၍ မတည့်နိုင်အံ့ဟု၊ သင်တို့ ကျင့်ရမည်ဟု မိန့်၏။

(၆) လာဘ် ငါးမျှားချိတ် -

ရဟန်းတို့-ငါးမျှားချိတ်ကို မျှိုမိသောငါး၊ တံငါ၏ အလိုသို့ လိုက်ရဘိသကဲ့သို့၊ လာဘ်ပူဇော်သက္ကာ အကျော်အလော သိမ်းကျုံး ယူငင်၍၊ တည်မိသော စိတ်ရှိသော ရဟန်းသည်၊ ကိလေသာမာရ်၏။ အလိုသို့ လိုက်ရ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(၇) လာဘ် မှိုန်းကြိုး -

ရဟန်းတို့-ရှည်လျားသေးငယ်သော မှိုန်းစူးဝင်မိသော လိပ်သည်၊ ထိုလိပ်၏နောက်အစဉ်လိုက်သော မှိုန်းစူးကြောင့် ပျက်စီးရ၏။ ထိုလိပ်၏အဖို့၊ အဖ အစရှိသည်တို့သည်လည်း ထိုနည်းတူ ပျက်စီးဘူးခဲ့ကြသည်။ လာဘ်ပူဇော် သက္ကာအကျော် အလော မှိုန်းကြိုး စူးဝင်မိသော ရဟန်းသည်၊ သီလဝန္တ ရဟန်းတို့မှ ပေါင်းဖော်ခွင့်မရ၊ လျော့ကျ ပျက်စီးရ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(၈) လာဘ် အမွေးရှည်ရှည် သိုးကြီး-

ရဟန်းတို့-အမွေးဆံ ဖွားဖွားရှည်ရှည် သိုးကြီးသည်၊ ဆူးခြစ်ချုံတောသို့၊ ဝင်တိုင်း အမွေးတို့နှင့် ဆူးခြစ်တို့ စွဲယူဖွဲ့ယှက်၊ နှောင်မိချေက ပျက်စီးရသကဲ့သို့၊ ထိုရဟန်း ဆင်းရဲပျက်စီးခြင်းသို့ ရောက်၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(၉) လာဘ် ကျင်ကြီးစားပိုး-

ရဟန်းတို့-မစင် ကျင်ကြီး စားပိုးသည်၊ ယနေ့အဘို့ စားပြီးပြီ၊ နက်ဖန်အဘို့လည်း ရှိသေး၊ ကျန်သေး၏။

ပြည့်လည်းပြည့်နက်၏ဟု နှလုံးပြုဘိသကဲ့သို့၊ လာဘ်ပူဇော် အကျော်
ဇော သိမ်းကျုံးယူငင်၍၊ တည်သော စိတ်ရှိသော ရဟန်းသည်၊
ရွာနိဂုံးသို့ဝင်၍၊ ယနေ့အဘို့ စားသုံးပြီးပြီ၊ နက်ဖန်အဘို့လည်း ဘိတ်
မန္တက ပြုထားတာရှိသေး၏။ သပိတ်ပြည့်လည်း ရှိသေး၏။ အလိုရှိ
တိုင်းလည်း သုံးဆောင်နိုင်၏။ ငါမှတစ်ပါးသော ရဟန်းတို့သည်
ဘုန်းကံ နည်းပါး၏ဟု ကျောင်းဝန်းအလယ်၊ သီလဝန္တ ရဟန်းတို့
ကို မထေရ်မဲ့မြင်ပြု၏။ လာဘ်လာ အပူဇော် အကျော်အဇောသည်၊
ထိုမျှ ခက်ထန်၊ ထက်မြတ်၊ ကြမ်းတမ်းလှဘိ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(၁၀) လာဘ် သည်၊ မိုးကြိုးစက်နှင့်လည်း တူစွ။

(၁၁) လာဘ် သည်၊ အဆိပ်လူးမြွားနှင့်လည်း တူစွ။

(၁၂) လာဘ် သည်၊ ဝဲနာစွဲကပ်တဲ့ ခွေးကြီး။

ရဟန်းတို့-ဝဲကြီးနာစွဲကပ်သော ခွေးကြီးသည်၊ သွားလေ
ရာရာ၊ နေလေရာရာ၊ မည်သည့်နေရာမှာမှ၊ မေ့လျော်ရာမရှိ။ တစ်
ငြီးငြီး၊ တစ်ငြူငြူနေရဘိသကဲ့သို့၊ လာဘ်ပူဇော်အကျော်ဇော၊
သိမ်းကျုံးယူငင် တည်မိသော စိတ်ရှိသော ရဟန်းသည်လည်း၊ မည်
သည့်နေရာမှာမှ၊ ဆောက်တည်ရာမရ၊ ငြီးငြီးငြူငြူ၊ ပျက်စီးဆင်းရဲ
၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(၁၃) လာဘ် လေသင်တုံး -

ရဟန်းတို့-အထက်ကောင်းကင်၊ လေသင်တုံး၊ တိုက်ခပ်
မိသော ငှက်ဟူသမျှ၊ ခေါင်း၊ ကိုယ်၊ အတောင်၊ ခြေ တို့ တကွတပြား

တစ်ခြားစီ၊ ပျက်စီးလေလွင့်ကျ၏သို့၊ လာဘ်ပူဇော် အကျော်အလော၊
သိမ်းကျုံးယူငင်၊ တည်မိသော စိတ်ရှိသော ရဟန်းသည်၊ ရွာနိဂုံး
သို့ဝင်လျှင်၊ ကိုယ် နှုတ် စိတ်ကို မစောင့်စည်းနိုင်ဘဲ၊ မာတုဂါမ ဟူ
သော အကြောင်းကြောင့် ဖရိုဖရဲ ပြိုကွဲပျက်စီးရ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(၁၄) လာဘ်ရခြင်း မရခြင်း -

ရဟန်းတို့-လာဘ်ပူဇော်အကျော်လော၊ နှိပ်စက်အပ်သော
ရဟန်းသည်၊ လာဘ်ရခြင်းကြောင့်၊ အပါယ်ငရဲ၌ ကျရောက်သည်
ကို၊ ငါဘုရားမြင်တော်မူ၏ဟု မိန့်၏။ မရခြင်းကြောင့်လည်း၊ ညည်း
ညည်းညူညူ၊ ပူပန်စွာနေရ၏။

(၁၅) လာဘ် ရွှေ ငွေ -

ရဟန်းတို့-ရွှေစင်၊ ငွေစင် သိင်္ဂီနိက်ရွှေ၊ အရာအထောင်
ဟူသော အကြောင်းကြောင့်၊ အကြင်ရဟန်းသည်၊ ချွတ်ယွင်းသော
စကားကို မဆို၊ လာဘ်ပူဇော် အကျော်အလောဟူသော အကြောင်း
ကြောင့် ထိုရဟန်းသည်၊ ချွတ်ယွင်းသောစကားကို ဆိုသည်ကို၊ ငါ
ဘုရား မြင်တော်မူ၏ဟု မိန့်၏။

(၁၆) လာဘ် အမိ အဖသားချင်း -

ရဟန်းတို့-အကြင်ရဟန်းသည်၊ အမိ၊ အဖ၊ အမ၊ နှမ
ညီသားချင်း ဟူသောအကြောင်းကြောင့်၊ ချွတ်ယွင်းသော စကားကို

မဆို။ ထိုမျှ ကုန်ကြွေးရင့်ကျက်၏။ ထိုရဟန်းသည် လာဘ်ပူဇော် အကျော်အဇော ဟူသောအကြောင်းကြောင့် ချွတ်ယွင်းသော စကားဆိုသည်ကို၊ ငါဘုရားမြင်တော်မူ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(၁၇) လာဘ် ဇာနပဒကလျာဏီ -

ရဟန်းတို့ - ကောင်းခြင်းအင်္ဂါငါးဖြာနှင့် ပြည့်စုံသော ဇာနပဒကလျာဏီမည်သော ရပ်ကြီးသူ၊ ကညာပျိုစင်သည်။ ရဟန်း ၏စိတ်ကို သိမ်းကျုံးယူငင်ခြင်းငှာ၊ မတတ်နိုင်သော်လည်း လာဘ် ပူဇော်အကျော်အဇောသည်၊ ထိုရဟန်း၏ စိတ်ကို သိမ်းကျုံးဆွဲငင် ၍၊ တည်နိုင်ပေးသေး၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(၁၈) လာဘ် တစ်ဦးတည်းသား -

ရဟန်းတို့ - ဤလောက ဤသာသနာ၌ စိတ္တသူကြွယ်၊ ဟတ္တကလူကြွယ်တို့နှင့် အရှင်သာရိပုတြာ၊ အရှင်မောဂ္ဂလာန်တို့ သည် နှိုင်းချိန်ဘွယ်စံပင်၊ တစ်ဦးတည်းငါ၏သားလေး၊ လူ့ဘောင် နေမှု၊ ထိုသူကြွယ် တို့လိုဖြစ်စေချင်ဘိ၏။ ရဟန်းဘောင်တက်မှု အရှင်သာရိပုတြာ၊ အရှင်မောဂ္ဂလာန်တို့လို ဖြစ်စေလိုပါ၏။ အကယ် ၍ ရဟန္တာ မဖြစ်သေးပါမူ၊ ငါ့သားရဟန်းအား၊ လာဘ်ပူဇော်အကျော် အဇော၊ သိမ်းကျုံးယူငင် မတည်ပါစေလင့်ဟု၊ ချစ်မိခင်အလိုရှိ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

(၁၉) လာဘ် တစ်ဦးတည်းသမီး -

ရဟန်းတို့- ဤလောက ဤသာသနာဝယ်၊ ခုဇ္ဈတ္တရာ၊ နန္ဒမာတာ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ခေမာ၊ ဥပ္ပဝဏ်ထေရီမတို့ကား၊ နှိုင်းချိန်ဘွယ်စံပင်ဖြစ်၏။ တစ်ဦးတည်း ငါ့သမီးလေး၊ လူ့ဘောင်နေမှုထိုအမျိုးသမီးတို့လို ဖြစ်စေချင်၏။ ရဟန်းဘောင်နေမှု၊ ခေမာ ဥပ္ပဝဏ်ထေရီမတို့လို ဖြစ်စေလိုဘိ၏။ အကယ်၍ ရဟန္တာမလေး၊ မဖြစ်သေးပါမူ၊ ငါ့သမီးလေးအား၊ လာဘ်ပူဇော်အကျော်ဇော၊ သိမ်းကျုံးယူငင်မတည်ပါစေလင့်ဟု ချစ်မိခင်အလိုရှိပေသည်ဟု မိန့်၏။

(၂၀) လာဘ် သားမြီးကြီး -

ရဟန်းတို့-အားအင်ပြည့်ဝလှလင်က၊ လှလင်တစ်ဦး၏ ခြေသလုံးအား၊ သေးငယ်ပေလှ၊ သားမြီးကြီးဖြင့်၊ အစွမ်းကုန် ပွတ်တိုက်လေက၊ အရေပါး၊ အရေထူ၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီ၊ နှလုံးခိုက်အောင် အဆင့်ဆင့်၊ ဖောက်ထွင်း၍ ထိခိုက်နာကျင်ဘိ၏သို့၊ လာဘ်ပူဇော် အကျော်ဇောသည်၊ အကြင်ရဟန်း၏ အရေပါး၊ အရေထူ၊ အသား၊ အကြော၊ အရိုး၊ ရိုးတွင်းခြင်ဆီကို အဆင့်ဆင့်၊ ဖြတ်၍ဖောက်ထွင်း၍ သိမ်းကျုံးယူငင်တည်ရှိ နိုင်စွမ်းရှိပေ၏။ ထိုမျှပင်၊ လာဘ်ပူဇော် အကျော်အဇောသည်၊ ခက်ထန် ထက်မြက်၊ ကြမ်းတမ်းလှပေစွဟု မိန့်တော်မူ၏။

(၂၁) လာဘ် အရဟတ္တဖိုလ် အန္တရာယ် -

ရဟန်းတို့-လာဘ်ပူဇော်အကျော်ဇောသည်၊ မဖြိုခွင်းနိုင်သောအရာ မည်သည်မရှိချေ။ အရဟတ္တဖိုလ်ကိုပင် အန္တရာယ်ပြုနိုင်၏။ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်၊ မျက်မှောက်ချမ်းသာရအောင် မိမိသိစိတ်နှင့် နိဗ္ဗာန်ကို ပေါင်းစပ် ထိတွေ့ထားခြင်း၊ ဖလသမာပတ်ဝင်စားလေ့ရှိ၏။ ထိုသို့ မဝင်စားနိုင်အောင်ပင်၊ လာဘ်ပူဇော်အကျော်ဇောဟူသော၊ အပင် အဖိတ်၊ ပလိဗောကြောင့်၊ အရဟတ္တဖိုလ် ဖြစ်ပေါ်ခွင့်မရ။ အန္တရာယ်ပြုပေစွဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထိုမျှပင် ခက်ထန် ကြမ်းတမ်း၊ ထက်မြက်လေစွတကား။

(၂၂) လာဘ်လိုလားသည် နှင့် တစ်ပြိုင်နက် တန်ခိုးကွယ်ခြင်း-

ရဟန်းတို့-ဒေဝဒတ်သည်၊ လာဘ်ပူဇော် အကျော်ဇောများပြားစေရန်၊ ငါသည် ရဟန်းသံဃာကို၊ သင်းခွဲ၍ ဦးဆောင်အံ့ဟု စိတ် ဖြစ်ပေါ်လာသည် နှင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ လောကီဈာန်သမာပတ်တံခိုးတို့ ပျက်စီးဆုတ်ယုတ်ပေ၏ဟု (စူဠဝါသံသဘောဒကဓန္တက။အပိုဒ်-၃၃၃ ၌ မိန့်တော်မူခဲ့သည်။)

(၂၃) လာဘ် အဆိပ်တက်ခြင်း -

ရဟန်းတို့-ဒေဝဒတ်သည်၊ အဇာတသတ်မင်းကြီးအား၊ လာဘ်ပူဇော် အကျော်ဇောဟူသော အကြောင်းကြောင့် ချဉ်းကပ်၏။ ဒေဝဒတ်ထံ နေ့စဉ်ယာဉ်ငါးရာဖြင့်၊ ဆွမ်းအုတ်ကြီးငယ်(ငါးရာ)

မဟာသထိဝဋ္ဋာန်အနှစ်ချုပ် ကျင့်စွယ် _____ ၂၃၉

ပို့ခြင်းသည်၊ ခက်ထန်ကြီးမားသော ခွေးကြီးကို ထို့ထက် ခက်ထန်
ကြမ်းတမ်းလေအောင်၊ ကျားရိုး၊ ငါး၊ အမဲ၊ သည်းခြေ၊ တိုက်ကျွေး
ဘိသကဲ့သို့၊ ဒေဝဒတ်သည် လာဘ်ပူဇော် အကျော်ဇော၊ သိမ်းကျုံး
ယူငင်တည်မိသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက်၊ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးခြင်းသို့
ရောက်ပေ၏ဟု မိန့်တော်မူ၏။

ငှက်ပျောပင်၊ ကြူပင်၊ ဝါးပင်၊ ပေပင်တို့သည်၊ မိမိ၏အသီး
က မိမိကိုသတ်ဘိသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ အာဇာနည်မြင်းမ၏
ကိုယ်ဝန်သည်၊ ထိုမြင်းမကို သတ်ဘိ၏သို့ လည်းကောင်း၊ ရှင်ဒေဝ
ဒတ်အား လာဘ်ပူဇော်အကျော်ဇောသည် သတ်လေပြီ။ ပျက်စီးလေ
ပြီ၊ ထိုမျှပင်လျှင်၊ လာဘ်ပူဇော်အကျော်ဇော သက္ကာသည် ခက်ထန်
၏။ ထက်မြက်၏။ ကြမ်းတမ်း၏။ ရဟန်းတို့အား ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ
မိန့်တော်မူလေသည်။

အနှစ်ချုပ် ဝနဝါသီ ရှင်တိဿ။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာရွှေလက်ထက်၊ (၇)နှစ်အရွယ်၊ တိဿသတိုး
သား၊ ရှင်အဖြစ်ပြု၏။ ပြုသည့်နေ့မှ အစပြု၍၊ နေ့ရက်ရှည်ကြာ၊
နေ့စဉ်ရက်ဆက်၊ အဖိုး အဖွား၊ အမိ အဖ၊ ဆွေမျိုးသားချင်းဟူသမျှ
တို့ သည်၊ အလှူဒါန အကျွေးအမွေး၊ အလှည့်ကျ၊ နေ့ ရက် မကုန်
နိုင်အောင် ဒါနပြုလှူဒါန်းကြ၏။ ထိုသို့ နေ့စဉ်မပြတ် ဖြစ်နေစဉ်၊
ရှင်တိဿသာမဏေက၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၏။

အညာ ဟိ လာဘူပနိသာ။

အညာ နိဗ္ဗာနဂါမိနိ။

(ဓမ္မပဒ-အပိုဒ်-၇၅။)

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာလည်း၊ ဤအတိုင်း ဟောတော်မူ၏။

ရဟန်းတို့၊ လာဘ်လာဘရကြောင်း အလုပ်တို့ကား

တစ်မျိုးတစ်ခြားတည်း၊ နိဗ္ဗာန်ရကြောင်း အလုပ်ကား၊

တစ်မျိုးတစ်ခြားတည်းဟု မိန့်တော်မူ၏။

အတိုချုပ်မှာ-တိဿသာမဏောသည်၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား၊ ခွင့်ပန်၍ လူသူမနီး၊ တောကြီးမြိုင်ဟေ၊ ကြွမြန်းသီတင်းသုံးတော်မူသောကြောင့်၊ ဝနဝါသီတိဿ သာမဏောဟု အမည်သည် ဤသာသနာတော်၌ ထင်ရှားတော်မူ၏။

အလမေဝ လာဘသက္ကာရသိလောကေသု။

နိဗ္ဗိန္ဒိတုံ ဝိရဇ္ဇတုံ ဝိမုစ္စိတုံ။

သာဓဝေါ- နှလုံးပြောပျောင်း၊ သူတော်ကောင်း၊ ရှင်ရဟန်းအပေါင်းတို့၊ လာဘသက္ကာရသိလောကေသု- လာဘ်ပူဇော်သက္ကာအကျော်ဇောတို့၌၊ နိဗ္ဗိန္ဒိတုံ-ဘဝသံသရာအဆက်ဆက်တို့က ရခဲ့ဘူးလှ၍ ငြီးငွေ့ရွံ့မုန်းခြင်းငှာ၊ အလမေဝ- သင့်တော်သည်သာတည်း။ ဝိရဇ္ဇိတုံ-အစမထင်ဘဝများစွာ ရခဲ့ဘူးလှ၍၊ လာဘ်ပူဇော်အကျော်ဇောတို့၌၊ တပ်မက်မှုကင်းခြင်းငှာ၊ အလမေဝ- များစွာသင့်လျော်သည်သာတည်း။

ဝိမုစ္စိတုံ- လာဘ်ပူဇော် အကျော်ဇောတို့မှ၊ ဝနဝါသီ- ရှင်တိဿ ကဲ့သို့ လွတ်ကင်းအောင် ခွါရှောင်၍၊ အရဟတ္တဖိုလ်ပေါက် လွတ်မြောက်ခြင်းငှာ၊ အလမေဝ- ဆန္ဒာဓိပတိ၊ ပဓာနကျအောင် ကျင့်သုံးနေထိုင်ခြင်းငှာ သင့်လျော်ပေတော့သာတည်း။။ဝါ။ လာဘ်လာဘတို့၌ ပစ္စဝက္ခဏာလေးတန်း၊ ဝိပဿနာဉာဏ်တင်၍၊ ရှုဆင်ခြင်သုံးစွဲခြင်းငှာ၊ အမှန်ပင် သင့်မြတ်လှပတော့သတည်း။

တဝည့်တော်တို့၊ ဇာတ်ဇာတ်တို့၌
ဝစ္စထဏာဉာဏ်လေစ်၊ ရှုဆင်ခြင်
ထုံးစွဲထြဝါစို့၊ အရှင်ထူခြတ်တို့ထုရား။

ချမ်းခြေစုခူ - ပ- သုံးလုံး ဝိပဿနာ ပြန့်ပွားရေးအဖွဲ့ချုပ်
ဝိပဿနာပညာတက္ကသိုလ်
ပ-သုံးလုံး ပဓာန နာယကဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တဇောတိက
သာသနဇေ ဗျောစရိယ၊ မဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ၊
ဝိပဿနာပညာတက္ကသိုလ်လောကီက(ကျမ်းပြု)။
၁/၂၀၀၈ နိုင်ငံတော်မှ ချီးမြှင့်အပ်သော ဘွဲ့တံဆိပ်တော် -
အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ (ရွှေတည်)

**ဤကျမ်းစာဖြင့် ကျေးဇူးရှင်တို့အား
ကျေးဇူးဆပ်သည် မည်ပါစေသတည်း။**

မျက်ပြေလင်္ကာ။

ငါ နှင့် ငါသာ၊ နှိုင်းစရာဟု ပညာမုန်ယို၊ အရွယ်ပျိုကာ
မဆိုစလောက်၊ မာန်စောင်မြောက်၍၊ နှုတ်ငေါက်လွန်မိ၊
ဒေါသရှိလည်း၊ နှောင်းပြီတစ်ခါ၊ ရိုသေစွာလျှင်၊ ဤစာကျမ်း
မြတ်၊ ပုလဲပန်းဖြင့်၊ စိတ်ကြမ်းမာန်လျှော့၊ ကျွန်ကန်တော့
၏။

မပေါ့ချစ်ခင်၊ သားနယ်ကျင်၍ ရှင်လူတကာ၊ သည်းခံပါ
လော့ -

မေတ္တာမသွေ၊ မုန်းတုံ့ပြေသည်၊ မျက်ပြေ သူတော်၊ ကျင့်
ဟောင်းတည်း။

ဆုတောင်း

ယံပုညမုပစိတံ တေန ဟောတု၊
သဗ္ဗော သုခိ လောကော၊
သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပိ၊
သဗ္ဗေ ပမောဒန္တု ဒေဝိ။

(ခ. ၉- ၉၄) ၁၃၅၆ ခု၊ တော်သလင်းလဆန်း (၅) ရက်နေ့၊
နံနက် (၁၁) နာရီတိတိ၊ ရေးသားပြီးစီးတော်မူသည်။
ယခု (သတ္တမ) ကြိမ်မြောက်၊ ဤကျမ်းစာအုပ်ကို (၂၄.၆.၀၈)
နေ့တွင် အပြီးသတ် အသစ်ပြန်လည် တည်းဖြတ် စီစဉ်ရိုက်
နှိပ်ခြင်းကို စာရင်းစစ် ဦးဖောင်ကြီး နှင့် ပြန်ကြားရေးမှူး
ဦးစိုးမြင့် (စိမ်းနု) တို့မှ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။

ပ-သုံးလုံး ပဓာနုနာယက ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တဇောတိက

(အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ) ၏ မဟာသတိပဋ္ဌာန် အနှစ်ချုပ်
ကျင့်ဖွယ်ကျမ်းစာအုပ်ကို (သတ္တမ)ကြိမ်မြောက် အသစ်ပြန်လည် ရိုက်နှိပ်ရန်
အလှူရှင်များ

- ၁။ အေဌေးဌေးဝင်း နှင့် သမီးများ ၊ ၃၀,၀၀၀/-
(ပူးသစ်မိသားစု)
- ၂။ ဦးဝင်းမြင့် + အေကံတာယဉ်ယဉ်ကြည် ၊ ၃၀,၀၀၀/-
သား ဝေဖြိုးမြင့် ၊ မောင်နေဦး ၊
- ၃။ ဦးအောင်သန်း + အေခင်သန်းစံ ၊ ၂၀,၀၀၀/-
- ၄။ ဦးအောင်မြင့် + အေကံတာယဉ်ယဉ်မြင့် ၊ ၁၀,၀၀၀/-
- ၅။ အေကံတာ ဦးစိုးလွင် + အေလှလှချော ၊ ၁၀,၀၀၀/-
- ၆။ ဒု-ဗိုလ်မှူးကြီး လှမြင့် + အေမြင့်မြင့်ချို ၊ ၁၀,၀၀၀/-
- ၇။ ဦးမောင်မောင် + အေသန်းသန်းတိုး ၊ ၁၀,၀၀၀/-
- ၈။ အေကံတာ ကျော်ဇေယျ အားရည်စူး၍
အေကံတာ ဝင်းဝင်းမြင့် (မိသားစု) ၊ ၁၀,၀၀၀/-
- ၉။ ဦးဖေအေး + အေခင်ဝင်းကြည် ၊ ၁၀,၀၀၀/-
- ၁၀။ အေကံတာ အေအုန်းကြည်အား ရည်းစူး၍
အေထွေးထွေးဆိုင် မောင်နှမတစ်စု ၊ ၁၀,၀၀၀/-
- ၁၁။ ကိုရဲဝင်းထွေး + မလှိုင်လှိုင်ထွန်း ၊ ၁၀,၀၀၀/-

၁၂။	ဦးမြင့်သန်း + အိမာမာဆွေ ၊ သမီး ယဉ်ဝေထွန်း၊ သား ဇေယျာမင်း -	၁၀,၀၀၀/-
၁၃။	အိဒေဝီခင် (မိသားစု) ၊	၉,၀၀၀/-
၁၄။	ဦးမောင်ကြီး (စာရင်းစစ်) + အိခင်ဝင်း -	၅,၀၀၀/-
၁၅။	မရီရိန္တယ်၊ မဝင်းဝင်းနွယ်၊ မောင်တိုးမောင် မောင်နှမတစ်စု-	၅,၀၀၀/-
၁၆။	မယဉ်ယဉ်နွယ် ၊ မအိအိခိုင် (ဓမ္မဗျူဟာ) -	၈,၀၀၀/-
၁၇။	ကွယ်လွန်သူ မိဘနှစ်ပါးအား ရည်စူး၍ အိအေးအေးမြင့် ၊	၇,၀၀၀/-
၁၈။	ဦးမျိုးဝင်း + အိခင်မေသိန်း ၊	၅,၀၀၀/-
၁၉။	ဦးကြည်ထွန်း + အိနှင်းနှင်းဝေ ၊	၅,၀၀၀/-
၂၀။	အိညွန့်ညွန့်တင် မိသားစု ၊	၅,၀၀၀/-
၂၁။	ဦးစောအောင် + အိစိန်ရီ ၊	၅,၀၀၀/-
၂၂။	အိချို (မိသားစု) ၊	၅,၀၀၀/-
၂၃။	ဦးကျော်ထွန်း + အိသန်းသန်း ၊	၅,၀၀၀/-
၂၄။	အိစောရီ (မိသားစု) ၊	၅,၀၀၀/-
၂၅။	ဗိုလ်ကြီးလှကျင် (ငြိမ်း)+အိခင်စောဝင်း -	၅,၀၀၀/-
၂၆။	အိတင်ဝင်း (မိသားစု) ၊	၅,၀၀၀/-
၂၇။	(ဓမ္မဗျူဟာ)ဦးမြင့်သိန်းတင် +အိခင်ခင်ဝင်း -	၅,၀၀၀/-
၂၈။	ဦးသိန်းအောင် + အိရင်မြိုင် ၊	၅,၀၀၀/-
၂၉။	ဦးဝွမ်တိန်း (အမှုဆောင်) ၊	၅,၀၀၀/-

